

අනිධම්මපිටක
ධම්මසංඝිගණිපාළි

ධම්මවිචය

පටුන

මාතිකා	1
1. තිකමාතිකා	1
2. දුකමාතිකා	3
හෙතුගොච්ඡකං	3
වූළන්තරදුකං	4
ආසවගොච්ඡකං	4
සංයොජනගොච්ඡකං	5
ගන්ථගොච්ඡකං	6
ඔසගොච්ඡකං	6
යොගගොච්ඡකං	7
නිවරණගොච්ඡකං	7
පරාමාසගොච්ඡකං	8
මහන්තරදුකං	8
උපාදානගොච්ඡකං	9
කිලෙසගොච්ඡකං	10
පිට්ඨිදුකං	10
සුත්තන්තිකදුකමාතිකා	12
1. විත්තුප්පාදක ඡේදං	19
කාමාවචරකුසලං	19
පදභාජනී	19
කොට්ඨාසවාරො	27
සුඤ්ඤතවාරො	35
පයමං විත්තං	37
දුතියං විත්තං	38
තතියං විත්තං	39
චතුත්ථං විත්තං	39
පඤ්චමං විත්තං	41
ඡට්ඨං විත්තං	41

සත්තමං චිත්තං.....	42
අට්ඨමං චිත්තං.....	42
රූපාවචරකුසලං.....	42
චතුක්කන යො.....	42
පඤ්චකන යො	45
චතස්සො පටිපදා.....	48
චත්තාරි ආරම්ම ණානි	49
සොළසක්ඛත්තුකං	49
අට්ඨකසිණං සොළසක්ඛත්තුකං.....	52
අප්පමා ණානි	57
ඉදම්පි අට්ඨක්ඛත්තුකං	61
තීණි විමොක්ඛානි සොළසක්ඛත්තුකානි.....	62
චත්තාරි බ්‍රහ්ම විහාර ඝානානි සොළසක්ඛත්තුකානි	62
අසුභ ඝානං සොළසක්ඛත්තුකං.....	64
අරූපාවචරකුසලං	64
චත්තාරි අරූප ඝානානි [අරූප ජ්ඣානානි (සි. සා.)]	
සොළසක්ඛත්තුකානි	64
කාමාවචරකුසලං	65
රූපාවචරකුසලං.....	66
අරූපාවචරකුසලං	67
ලොකුත්තරකුසලං.....	68
සුද්ධික පටිපදා	68
සුඤ්ඤතං	79
සුඤ්ඤත මූලක පටිපදා	80
අප්පණිහිතං	81
අප්පණිහිත මූලක පටිපදා.....	81
විසති මහාන යා.....	82
අධිපති.....	83

පයමො මග්ගො.....	84
දුතියො මග්ගො	84
තතියො මග්ගො	84
ද්වාදස අකුසලානි	85
අබ්‍යාකතවිපාකො	97
කුසලවිපාකපඤ්චවිඤ්ඤාණානි	97
කුසලවිපාකමනොධාතු	101
කුසලවිපාකමනොවිඤ්ඤාණධාතුවොමනස්සසහගතා	103
කුසලවිපාකමනොවිඤ්ඤාණධාතුඋපෙක්ඛාසහගතා	105
අට්ඨමභාවිපාකා.....	107
රූපාවචරවිපාකා	107
අරූපාවචරවිපාකා	108
ලොකුත්තරවිපාක-පයමග්ගවිපාකා.....	109
සුද්ධිකපට්ඨපදා	109
සුද්ධිකසුඤ්ඤතං.....	111
සුඤ්ඤතපට්ඨපදා	112
සුද්ධිකඅප්පණිනිතං	114
අප්පණිනිතපට්ඨපදා	115
විසති මහානායා.....	116
ඡන්දාධිපතෙයාසුද්ධිකපට්ඨපදා	117
ඡන්දාධිපතෙයාසුද්ධිකසුඤ්ඤතා	119
දුතියාදිමග්ගවිපාකො.....	125
අකුසලවිපාකඅබ්‍යාකතං	126
අකුසලවිපාකපඤ්චවිඤ්ඤාණානි.....	126
අකුසලවිපාකමනොධාතු.....	127
අකුසලවිපාකමනොවිඤ්ඤාණධාතු.....	128
අහෙතුකකිරියාඅබ්‍යාකතං.....	129
කිරියාමනොධාතු.....	129

කිරියාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසොමනස්සසහගතා.....	129
කිරියාමනොවිඤ්ඤාණධාතුඋපෙක්ඛාසහගතා	131
සහෙතුකකාමාවචරකිරියා.....	131
රූපාවචරකිරියා.....	132
අරූපාවචරකිරියා	132
2. රූපකණ්ඩං	140
උද්දෙසා	140
මානිකා	140
එකකං	140
දුකං	140
තිකං	143
චතුක්කං.....	147
පඤ්චකං	148
ෂක්කං	149
සත්තකං.....	149
අට්ඨකං.....	149
නවකං	149
දසකං.....	150
එකාදසකං	150
රූපවිහත්ති	150
එකකනිද්දෙසා	150
දුකනිද්දෙසා	151
තිකනිද්දෙසා	173
චතුක්කං.....	185
පඤ්චකං	194
ෂක්කං	195
සත්තකං.....	195
අට්ඨකං.....	195

නවකං	196
දසකං	196
එකාදසකං	196
3. නික්ඛෙපකණ්ඩං	202
තිකනික්ඛෙපං	202
දුකනික්ඛෙපං	210
හෙතුගොච්ඡකං	210
වුළුන්තරදුකං	215
ආසවගොච්ඡකං	217
සංයොජනගොච්ඡකං	219
ගන්ථගොච්ඡකං	223
ඛිසගොච්ඡකං	226
යොගගොච්ඡකං	226
නිවරණගොච්ඡකං	226
පරාමාසගොච්ඡකං	230
මහන්තරදුකං	232
උපාදානගොච්ඡකං	234
කිලෙසගොච්ඡකං	237
පිට්ඨිදුකං	243
සුත්තන්තිකදුකනික්ඛෙපං	248
4. අට්ඨකථාකණ්ඩං	262
තිකඅත්ථුද්ධාරො	262
දුකඅත්ථුද්ධාරො	269
හෙතුගොච්ඡකං	269
වුළුන්තරදුකං	271
ආසවගොච්ඡකං	272
සංයොජනගොච්ඡකං	274
ගන්ථගොච්ඡකං	275

ඔසගොච්ඡකං.....	277
යොගගොච්ඡකං	277
නිවරණගොච්ඡකං	277
පරාමාසගොච්ඡකං	279
මහන්තරදුකං	280
උපාදානගොච්ඡකං.....	282

“ධම්මා සුතා ධාතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිදා.”

(මහා සුඤ්ඤාන සුත්තං; මජ්ඣිම නිකායො, උපරිපණ්ණාසකො, සුඤ්ඤාන වග්ගො.)

පටුන සංස්කරණය - හික්බු ධම්මචිහාරි

(ජව්ව සංගායනා ත්‍රිපිටක වැඩසටහනින් උපුටා සකසන ලදී)

කිලෙසගොච්ඡකං	284
පිට්ඨිදුකං	286

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

අභිධම්මපිටකෙ

ධම්මසංඛිතඥාපාළි

මාතිකා

1. තිකමාතිකා

1. (ක) කුසලා ධම්මා.

(ඛ) අකුසලා ධම්මා.

(ග) අඛ්‍යාතකා ධම්මා.

2. (ක) සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා.

(ඛ) දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා.

(ග) අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා.

3. (ක) විපාකා ධම්මා.

(ඛ) විපාකධම්මධම්මා.

(ග) නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මා.

4. (ක) උපාදිණ්ණපාදානියා [උපාදින්නපාදානියා (සා.)] ධම්මා.

(ඛ) අනුපාදිණ්ණපාදානියා ධම්මා.

(ග) අනුපාදිණ්ණඅනුපාදානියා [අනුපාදින්නානුපාදානියා (සා.)] ධම්මා.

5. (ක) සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා ධම්මා.

(ඛ) අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා ධම්මා.

(ග) අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකා [අසංකිලිට්ඨාසංකිලෙසිකා (සා.)] ධම්මා.

6. (ක) සචිතක්කසච්චාරා ධම්මා.

(ඛ) අචිතක්කච්චාරමත්තා ධම්මා.

(ග) අචිතක්කච්චාරා [අචිතක්කාච්චාරා (සා.)] ධම්මා.

7. (ක) පීතිසහගතා ධම්මා.

(ඛ) සුඛසහගතා ධම්මා.

(ග) උපෙක්ඛාසහගතා ධම්මා.

8. (ක) දස්සනෙන පහාතබ්බා ධම්මා.

(ඛ) භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා.

(ග) නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා.

9. (ක) දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා.

(ඛ) භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා.

(ග) නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා.

10. (ක) ආවයගාමීනො ධම්මා.

(ඛ) අපවයගාමීනො ධම්මා.

(ග) නෙවාවයගාමීනාපවයගාමීනො [නෙවාවයගාමීනො නාපවයගාමීනො (සා.)] ධම්මා.

11. (ක) සෙක්ඛා ධම්මා.

(ඛ) අසෙක්ඛා ධම්මා.

(ග) නෙවසෙක්ඛනාසෙක්ඛා [නෙවසෙක්ඛනාසෙක්ඛා (සී. සා.)] ධම්මා.

12. (ක) පරිත්තා ධම්මා.

(ඛ) මහග්ගතා ධම්මා.

(ග) අප්පමාණා ධම්මා.

13. (ක) පරිත්තාරම්මණා ධම්මා.

(ඛ) මහග්ගතාරම්මණා ධම්මා.

(ග) අප්පමාණාරම්මණා ධම්මා.

14. (ක) භීතා ධම්මා.

(ඛ) මජ්ඣිමා ධම්මා.

(ග) පණීතා ධම්මා.

15. (ක) මිච්ඡත්තනියතා ධම්මා.

(ඛ) සම්මත්තනියතා ධම්මා.

(ග) අනියතා ධම්මා.

16. (ක) මග්ගාරම්මණා ධම්මා.

(බ) මග්ගහෙතුකා ධම්මා.

(ග) මග්ගාධිපතිනො ධම්මා.

17. (ක) උප්පන්නා ධම්මා.

(බ) අනුප්පන්නා ධම්මා.

(ග) උප්පාදිනො ධම්මා.

18. (ක) අතීතා ධම්මා.

(බ) අනාගතා ධම්මා.

(ග) පච්චුප්පන්නා ධම්මා.

19. (ක) අතීතාරම්මණා ධම්මා.

(බ) අනාගතාරම්මණා ධම්මා.

(ග) පච්චුප්පන්නාරම්මණා ධම්මා.

20. (ක) අප්ඤ්ඤාතා ධම්මා.

(බ) ඛනිද්ධා ධම්මා.

(ග) අප්ඤ්ඤාතඛනිද්ධා ධම්මා.

21. (ක) අප්ඤ්ඤාතාරම්මණා ධම්මා.

(බ) ඛනිද්ධාරම්මණා ධම්මා.

(ග) අප්ඤ්ඤාතඛනිද්ධාරම්මණා ධම්මා.

22. (ක) සනිදස්සනසප්පට්ඨා ධම්මා.

(බ) අනිදස්සනසප්පට්ඨා ධම්මා.

(ග) අනිදස්සනසප්පට්ඨා [අනිදස්සනාප්පට්ඨා (සායා.)] ධම්මා.

තිකමාතිකා.

2. දුකමාතිකා

හෙතුගොච්ඡකං

1. (ක) හෙතු ධම්මා.

(බ) න හෙතු ධම්මා.

2. (ක) සහෙතුකා ධම්මා.

(බ) අහෙතුකා ධම්මා.

3. (ක) හෙතුසම්පයුත්තා ධම්මා.

(ඛ) හෙතුවිජ්ජයුත්තා ධම්මා.

4. (ක) හෙතු වෙච ධම්මා සහෙතුකා ච.

(ඛ) සහෙතුකා වෙච ධම්මා න ච හෙතු.

5. (ක) හෙතු වෙච ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා ච.

(ඛ) හෙතුසම්පයුත්තා වෙච ධම්මා න ච හෙතු.

6. (ක) න හෙතු බො පන ධම්මා සහෙතුකාපි.

(ඛ) අහෙතුකාපි.

හෙතුගොච්ඡකං.

චූළන්තරදූකං

7. (ක) සප්පච්චයා ධම්මා.

(ඛ) අප්පච්චයා ධම්මා.

8. (ක) සඬ්ඛතා ධම්මා.

(ඛ) අසඬ්ඛතා ධම්මා.

9. (ක) සනිදස්සනා ධම්මා.

(ඛ) අනිදස්සනා ධම්මා.

10. (ක) සප්පට්ඨා ධම්මා.

(ඛ) අප්පට්ඨා ධම්මා.

11. (ක) රූපිනො ධම්මා.

(ඛ) අරූපිනො ධම්මා.

12. (ක) ලොකියා ධම්මා.

(ඛ) ලොකුත්තරා ධම්මා.

13. (ක) කෙනචි විඤ්ඤෙය්‍යා ධම්මා.

(ඛ) කෙනචි න විඤ්ඤෙය්‍යා ධම්මා.

චූළන්තරදූකං.

ආසවගොච්ඡකං

14. (ක) ආසවා ධම්මා.

(බ) නො ආසවා ධම්මා.

15. (ක) සාසවා ධම්මා.

(බ) අනාසවා ධම්මා.

16. (ක) ආසවසම්පයුක්තා ධම්මා.

(බ) ආසවවිජ්ජයුක්තා ධම්මා.

17. (ක) ආසවා වෙව ධම්මා සාසවා ව.

(බ) සාසවා වෙව ධම්මා නො ව ආසවා.

18. (ක) ආසවා වෙව ධම්මා ආසවසම්පයුක්තා ව.

(බ) ආසවසම්පයුක්තා වෙව ධම්මා නො ව ආසවා.

19. (ක) ආසවවිජ්ජයුක්තා බො පන ධම්මා සාසවාපි.

(බ) අනාසවාපි.

ආසවගොච්ඡකං.

සංයොජනගොච්ඡකං.

20. (ක) සංයොජනා ධම්මා.

(බ) නො සංයොජනා ධම්මා.

21. (ක) සංයොජනියා ධම්මා.

(බ) අසංයොජනියා ධම්මා.

22. (ක) සංයොජනසම්පයුක්තා ධම්මා.

(බ) සංයොජනවිජ්ජයුක්තා ධම්මා.

23. (ක) සංයොජනා වෙව ධම්මා සංයොජනියා ව.

(බ) සංයොජනියා වෙව ධම්මා නො ව සංයොජනා.

24. (ක) සංයොජනා වෙව ධම්මා සංයොජනසම්පයුක්තා ව.

(බ) සංයොජනසම්පයුක්තා වෙව ධම්මා නො ව සංයොජනා.

25. (ක) සංයොජනවිජ්ජයුක්තා බො පන ධම්මා සංයොජනියාපි.

(බ) අසංයොජනියාපි.

සංයොජනගොච්ඡකං.

ගන්ථගොච්ඡකං.

26. (ක) ගන්ථා ධම්මා.

(ඛ) නො ගන්ථා ධම්මා.

27. (ක) ගන්ථනියා ධම්මා.

(ඛ) අගන්ථනියා ධම්මා.

28. (ක) ගන්ථසම්පයුක්තා ධම්මා.

(ඛ) ගන්ථවිජ්ජයුක්තා ධම්මා.

29. (ක) ගන්ථා වෙච ධම්මා ගන්ථනියා ච.

(ඛ) ගන්ථනියා වෙච ධම්මා නො ච ගන්ථා.

30. (ක) ගන්ථා වෙච ධම්මා ගන්ථසම්පයුක්තා ච.

(ඛ) ගන්ථසම්පයුක්තා වෙච ධම්මා නො ච ගන්ථා.

31. (ක) ගන්ථවිජ්ජයුක්තා බො පන ධම්මා ගන්ථනියාපි.

(ඛ) අගන්ථනියාපි.

ගන්ථගොච්ඡකං.

ඔසගොච්ඡකං.

32. (ක) ඔසා ධම්මා.

(ඛ) නො ඔසා ධම්මා.

33. (ක) ඔසනියා ධම්මා.

(ඛ) අනොසනියා ධම්මා.

34. (ක) ඔසසම්පයුක්තා ධම්මා.

(ඛ) ඔසවිජ්ජයුක්තා ධම්මා.

35. (ක) ඔසා වෙච ධම්මා ඔසනියා ච.

(ඛ) ඔසනියා වෙච ධම්මා නො ච ඔසා.

36. (ක) ඔසා වෙච ධම්මා ඔසසම්පයුක්තා ච.

(ඛ) ඔසසම්පයුක්තා වෙච ධම්මා නො ච ඔසා.

37. (ක) ඔසවිජ්ජයුක්තා බො පන ධම්මා ඔසනියාපි.

(ඛ) අනොසනියාපි.

ඔසගොච්ඡකං.

යොගගොච්ඡකං

38. (ක) යොගා ධම්මා.

(ඛ) නො යොගා ධම්මා.

39. (ක) යොගනියා ධම්මා.

(ඛ) අයොගනියා ධම්මා.

40. (ක) යොගසම්පයුත්තා ධම්මා.

(ඛ) යොගවිජ්ජයුත්තා ධම්මා.

41. (ක) යොගා වෙච ධම්මා යොගනියා ච.

(ඛ) යොගනියා වෙච ධම්මා නො ච යොගා.

42. (ක) යොගා වෙච ධම්මා යොගසම්පයුත්තා ච.

(ඛ) යොගසම්පයුත්තා වෙච ධම්මා නො ච යොගා.

43. (ක) යොගවිජ්ජයුත්තා බො පන ධම්මා යොගනියාපි.

(ඛ) අයොගනියාපි.

යොගගොච්ඡකං.

නිවරණගොච්ඡකං

44. (ක) නිවරණා ධම්මා.

(ඛ) නො නිවරණා ධම්මා.

45. (ක) නිවරණියා ධම්මා.

(ඛ) අනිවරණියා ධම්මා.

46. (ක) නිවරණසම්පයුත්තා ධම්මා.

(ඛ) නිවරණවිජ්ජයුත්තා ධම්මා.

47. (ක) නිවරණා වෙච ධම්මා නිවරණියා ච.

(ඛ) නිවරණියා වෙච ධම්මා නො ච නිවරණා.

48. (ක) නිවරණා වෙච ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා ච.

(ඛ) නිවරණසම්පයුත්තා වෙච ධම්මා නො ච නිවරණා.

49. (ක) නිවරණවිජ්ජයුත්තා බො පන ධම්මා නිවරණියාපි.

(බ) අනිවරණියාපි.

නිවරණගොච්ඡකං.

පරාමාසගොච්ඡකං

50. (ක) පරාමාසා ධම්මා.

(බ) නො පරාමාසා ධම්මා.

51. (ක) පරාමට්ඨා ධම්මා.

(බ) අපරාමට්ඨා ධම්මා.

52. (ක) පරාමාසසම්පයුත්තා ධම්මා.

(බ) පරාමාසවිජ්ජයුත්තා ධම්මා.

53. (ක) පරාමාසා චෙව ධම්මා පරාමට්ඨා ච.

(බ) පරාමට්ඨා චෙව ධම්මා නො ච පරාමාසා.

54. (ක) පරාමාසවිජ්ජයුත්තා ඛො පන ධම්මා පරාමට්ඨාපි.

(බ) අපරාමට්ඨාපි.

පරාමාසගොච්ඡකං.

මහන්තරදුකං

55. (ක) සාරම්මණා ධම්මා.

(බ) අනාරම්මණා ධම්මා.

56. (ක) චිත්තා ධම්මා.

(බ) නො චිත්තා ධම්මා.

57. (ක) චෙතසිකා ධම්මා.

(බ) අචෙතසිකා ධම්මා.

58. (ක) චිත්තසම්පයුත්තා ධම්මා.

(බ) චිත්තවිජ්ජයුත්තා ධම්මා.

59. (ක) චිත්තසංසට්ඨා ධම්මා.

(බ) චිත්තවිසංසට්ඨා ධම්මා.

60. (ක) චිත්තසමුට්ඨානා ධම්මා.

(බ) නො චිත්තසමුට්ඨානා ධම්මා.

61. (ක) චිත්තසහභූතො ධම්මා.

(ඛ) නො චිත්තසහභූතො ධම්මා.

62. (ක) චිත්තානුපරිචක්ඛිතො ධම්මා.

(ඛ) නො චිත්තානුපරිචක්ඛිතො ධම්මා.

63. (ක) චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා ධම්මා.

(ඛ) නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා ධම්මා.

64. (ක) චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො ධම්මා.

(ඛ) නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො ධම්මා.

65. (ක) චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචක්ඛිතො ධම්මා.

(ඛ) නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචක්ඛිතො ධම්මා.

66. (ක) අප්ඤ්ඤානිකා ධම්මා.

(ඛ) බාහිරා ධම්මා.

67. (ක) උපාදා ධම්මා.

(ඛ) නො උපාදා ධම්මා.

68. (ක) උපාදිණ්ණා [උපාදින්නා (සි. සා.)] ධම්මා.

(ඛ) අනුපාදිණ්ණා ධම්මා.

මහන්තරදුකං.

උපාදානගොච්ඡකං

69. (ක) උපාදානා ධම්මා.

(ඛ) නො උපාදානා ධම්මා.

70. (ක) උපාදානියා ධම්මා.

(ඛ) අනුපාදානියා ධම්මා.

71. (ක) උපාදානසම්පයුක්තා ධම්මා.

(ඛ) උපාදානවිජ්ජයුක්තා ධම්මා.

72. (ක) උපාදානා චෙව ධම්මා උපාදානියා ච.

(ඛ) උපාදානියා චෙව ධම්මා නො ච උපාදානා.

73. (ක) උපාදානා වෙව ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා ව.

(ඛ) උපාදානසම්පයුත්තා වෙව ධම්මා නො ව උපාදානා.

74. (ක) උපාදානවිජ්ජයුත්තා බො පන ධම්මා උපාදානියාපි.

(ඛ) අනුපාදානියාපි.

උපාදානගොච්ඡකං.

කිලෙසගොච්ඡකං

75. (ක) කිලෙසා ධම්මා.

(ඛ) නො කිලෙසා ධම්මා.

76. (ක) සංකිලෙසිකා ධම්මා.

(ඛ) අසංකිලෙසිකා ධම්මා.

77. (ක) සංකිලිට්ඨා ධම්මා.

(ඛ) අසංකිලිට්ඨා ධම්මා.

78. (ක) කිලෙසසම්පයුත්තා ධම්මා.

(ඛ) කිලෙසවිජ්ජයුත්තා ධම්මා.

79. (ක) කිලෙසා වෙව ධම්මා සංකිලෙසිකා ව.

(ඛ) සංකිලෙසිකා වෙව ධම්මා නො ව කිලෙසා.

80. (ක) කිලෙසා වෙව ධම්මා සංකිලිට්ඨා ව.

(ඛ) සංකිලිට්ඨා වෙව ධම්මා නො ව කිලෙසා.

81. (ක) කිලෙසා වෙව ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා ව.

(ඛ) කිලෙසසම්පයුත්තා වෙව ධම්මා නො ව කිලෙසා.

82. (ක) කිලෙසවිජ්ජයුත්තා බො පන ධම්මා සංකිලෙසිකාපි.

(ඛ) අසංකිලෙසිකාපි.

කිලෙසගොච්ඡකං.

පිට්ඨිදුකං

83. (ක) දස්සනෙන පහාතඛිබ්බා ධම්මා.

(ඛ) න දස්සනෙන පහාතඛිබ්බා ධම්මා.

84. (ක) භාවනාය පහාතඛිබ්බා ධම්මා.

(බ) න භාවනාය පහතබ්බා ධම්මා.

85. (ක) දස්සනෙන පහතබ්බහෙතුකා ධම්මා.

(බ) න දස්සනෙන පහතබ්බහෙතුකා ධම්මා.

86. (ක) භාවනාය පහතබ්බහෙතුකා ධම්මා.

(බ) න භාවනාය පහතබ්බහෙතුකා ධම්මා.

87. (ක) සචිතක්කා ධම්මා.

(බ) අචිතක්කා ධම්මා.

88. (ක) සච්චාරා ධම්මා.

(බ) අච්චාරා ධම්මා.

89. (ක) සප්පිතිකා ධම්මා.

(බ) අප්පිතිකා ධම්මා.

90. (ක) පිතිසහගතා ධම්මා.

(බ) න පිතිසහගතා ධම්මා.

91. (ක) සුඛසහගතා ධම්මා.

(බ) න සුඛසහගතා ධම්මා.

92. (ක) උපෙක්ඛාසහගතා ධම්මා.

(බ) න උපෙක්ඛාසහගතා ධම්මා.

93. (ක) කාමාවචරා ධම්මා.

(බ) න කාමාවචරා ධම්මා.

94. (ක) රූපාවචරා ධම්මා.

(බ) න රූපාවචරා ධම්මා.

95. (ක) අරූපාවචරා ධම්මා.

(බ) න අරූපාවචරා ධම්මා.

96. (ක) පරියාපන්නා ධම්මා.

(බ) අපරියාපන්නා ධම්මා.

97. (ක) නියානිකා ධම්මා.

(බ) අනියානිකා ධම්මා.

98. (ක) නියතා ධම්මා.

(බ) අනියතා ධම්මා.

99. (ක) සඋත්තරා ධම්මා.

(බ) අනුත්තරා ධම්මා.

100. (ක) සරණා ධම්මා.

(බ) අරණා ධම්මා.

පිට්ඨිදුකං.

අභිධම්මදුකමාතිකා.

සුත්තන්තිකදුකමාතිකා

101. (ක) විජ්ජාභාගිනො ධම්මා.

(බ) අවිජ්ජාභාගිනො ධම්මා.

102. (ක) විජ්ජුපමා ධම්මා.

(බ) චජිරුපමා ධම්මා.

103. (ක) බාලා ධම්මා.

(බ) පණ්ඩිතා ධම්මා.

104. (ක) කණ්භා ධම්මා.

(බ) සුක්කා ධම්මා.

105. (ක) තපනියා ධම්මා.

(බ) අතපනියා ධම්මා.

106. (ක) අධිචචනා ධම්මා.

(බ) අධිචචනපථා ධම්මා.

107. (ක) නිරුත්ති ධම්මා.

(බ) නිරුත්තිපථා ධම්මා.

108. (ක) පඤ්ඤත්ති ධම්මා.

(බ) පඤ්ඤත්තිපථා ධම්මා.

109. (ක) නාමඤ්ච.

(ඛ) රූපඤ්ච.

110. (ක) අවිජ්ජා ව.

(ඛ) භවතණ්හා ව.

111. (ක) භවදිට්ඨි ව.

(ඛ) විභවදිට්ඨි ව.

112. (ක) සස්සතදිට්ඨි ව.

(ඛ) උච්ඡෙදදිට්ඨි ව.

113. (ක) අන්තවා දිට්ඨි ව.

(ඛ) අනන්තවා දිට්ඨි ව.

114. (ක) පුබ්බන්තානුදිට්ඨි ව.

(ඛ) අපරන්තානුදිට්ඨි ව.

115. (ක) අභිරිකඤ්ච.

(ඛ) අනොත්තජ්ජඤ්ච.

116. (ක) හිරි ව.

(ඛ) ඔත්තජ්ජඤ්ච.

117. (ක) දොවචස්සතා ව.

(ඛ) පාපමිත්තතා ව.

118. (ක) සොවචස්සතා ව.

(ඛ) කල්‍යාණමිත්තතා ව.

119. (ක) ආපත්තිකුසලතා ව.

(ඛ) ආපත්තිවුට්ඨානකුසලතා ව.

120. (ක) සමාපත්තිකුසලතා ව.

(ඛ) සමාපත්තිවුට්ඨානකුසලතා ව.

121. (ක) ධාතුකුසලතා ව.

(ඛ) මනසිකාරකුසලතා ව.

122. (ක) ආයතනකුසලතා ව.

(ඛ) පටිච්චසමුප්පාදකුසලතා ව.

123. (ක) යානකුසලතා ව.

(ඛ) අටියානකුසලතා ව.

124. (ක) අජ්ජවො ව.

(ඛ) මද්දවො ව.

125. (ක) ඛන්ති ව.

(ඛ) සොරච්චඤ්ච.

126. (ක) සාබ්බලාඤ්ච.

(ඛ) පටිසන්ථාරො ව [\[පටිසන්ධාරො ව \(ක.\)\]](#).

127. (ක) ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරතා ව.

(ඛ) භොජනෙ අමත්තඤ්ඤතා ව.

128. (ක) ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරතා ව.

(ඛ) භොජනෙ මත්තඤ්ඤතා ව.

129. (ක) මුට්ඨසච්චඤ්ච.

(ඛ) අසම්පජ්ඤඤ්ච.

130. (ක) සති ව.

(ඛ) සම්පජ්ඤඤ්ච.

131. (ක) පටිසංඛානබලඤ්ච.

(ඛ) භාවනාබලඤ්ච.

132. (ක) සමථො ව.

(ඛ) විපස්සනා ව.

133. (ක) සමථනිමිත්තඤ්ච.

(ඛ) පඤ්ඤානිමිත්තඤ්ච.

134. (ක) පඤ්ඤානො ව.

(ඛ) අවික්ඛෙපො ව.

135. (ක) සිලවිපත්ති ව.

(ඛ) දිට්ඨිවිපත්ති ව.

136. (ක) සිලසම්පදා ව.

(ඛ) දිට්ඨිසම්පදා ව.

137. (ක) සිලවිසුද්ධි ව.

(ඛ) දිට්ඨිවිසුද්ධි ව.

138. (ක) දිට්ඨිවිසුද්ධි බො පන.

(ඛ) යථාදිට්ඨිස්ස ව පධානං.

139. (ක) සංවෙගො ව සංවෙජනියෙසු යානෙසු.

(ඛ) සංවිග්ගස්ස ව යොනියො පධානං.

140. (ක) අසන්තුට්ඨිතා ව කුසලෙසු ධම්මෙසු.

(ඛ) අප්පට්ඨානිකා ව පධානස්මිං.

141. (ක) විජ්ජා ව.

(ඛ) විමුක්ති ව.

142. (ක) බයෙ ඤාණං.

(ඛ) අනුජ්ජාදෙ ඤාණන්ති.

සුත්තන්තිකදූකමාතිකා [සුත්තන්තමාතිකා (සා.)].

මාතිකා නිට්ඨිතා.

1. චිත්තූප්පාදකණ්ඩං

කාමාවචරකුසලං

පදභාෂණී

1. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං ඤාණසම්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, චිත්තකො හොති, විචාරො හොති, පිති හොති, සුඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්තියං හොති, චිරිසිත්තියං [චිරිසිත්තියං (සි. සා.)] හොති, සතිත්තියං හොති, සමාධිත්තියං හොති, පඤ්ඤිත්තියං හොති, මනිත්තියං හොති, සොමනස්සිත්තියං හොති, ජීවිතිත්තියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාසංකප්පො හොති, සම්මාචාරාමො හොති, සම්මාසති හොති, සම්මාසමාධි හොති, සද්ධාබලං හොති, චිරියබලං [චිරියබලං (සි. සා.)] හොති, සතිබලං හොති, සමාධිබලං හොති, පඤ්ඤාබලං හොති, හිරිබලං හොති, ඕත්තප්පබලං හොති, අලොභො හොති, අදොසො හොති, අමොහො හොති, අනභිජ්ඣා හොති, අබ්‍යාපාදො හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, හිරි හොති, ඕත්තප්පං හොති, කායපස්සද්ධි [කායප්පස්සද්ධි (සා.)] හොති, චිත්තපස්සද්ධි [චිත්තප්පස්සද්ධි (සා.)] හොති, කායලහුතා හොති, චිත්තලහුතා හොති, කායමුද්දතා හොති, චිත්තමුද්දතා හොති, කායකම්මඤ්ඤා හොති, චිත්තකම්මඤ්ඤා හොති, කායපාගුඤ්ඤා හොති, චිත්තපාගුඤ්ඤා හොති, කායුජ්ජකතා [කායුජ්ජකතා (සි. ක.)] හොති, චිත්තූජ්ජකතා [චිත්තූජ්ජකතා (සි. ක.)] හොති, සති හොති, සම්පජ්ඤ්ඤං හොති, සමථො හොති, විපස්සනා හොති, පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

2. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

3. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජං චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

4. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතූසම්ඵස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.
5. කතමා තස්මිං සමයෙ චේතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතූසම්ඵස්සජා චේතනා සඤ්චේතනා චේතයිතත්තං [සඤ්චේතයිතත්තං (සායා.)] – අයං තස්මිං සමයෙ චේතනා හොති.
6. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතූ – ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති.
7. කතමො තස්මිං සමයෙ චිත්තකො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තත්තකො චිත්තකො සංඝිකප්පො අප්පනා ඛාප්පනා චේතසො අභිනිරොපනා සම්මාසංඝිකප්පො – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තකො හොති.
8. කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති? යො තස්මිං සමයෙ විචාරො විචාරො අනුච්චාරො උපවිචාරො චිත්තස්ස අනුසන්ධානතා අනුපෙක්ඛනතා – අයං තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති.
9. කතමා තස්මිං සමයෙ ජිති හොති? යා තස්මිං සමයෙ ජිති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො චිත්ති ඔදග්ගං අත්තමනතා චිත්තස්ස – අයං තස්මිං සමයෙ ජිති හොති.
10. කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චේතසිකං සාතං චේතසිකං සුඛං චේතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං චේදයිතං චේතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා චේදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.
11. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛේපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ද්‍රියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.
12. කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධිත්ද්‍රියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදො සද්ධා සද්ධිත්ද්‍රියං සද්ධාබලං – ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධිත්ද්‍රියං හොති.

13. කතමං තස්මිං සමයෙ විරිදින්නදියං හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො විරියාරම්භො **[විරියාරම්භො (සි. සායා.)]** නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොල්භි **[උස්සොල්භි (සි.)]** ථාමො ධිති අසිලිපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො විරියං විරිදින්නදියං විරියබලං සම්මාවායාමො – ඉදං තස්මිං සමයෙ විරිදින්නදියං හොති.

14. කතමං තස්මිං සමයෙ සතින්නදියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතින්නදියං සතිබලං සම්මාසති – ඉදං තස්මිං සමයෙ සතින්නදියං හොති.

15. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධින්නදියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධින්නදියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධින්නදියං හොති.

16. කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤින්නදියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානතා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිව්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤින්නදියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඕහාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤින්නදියං හොති.

17. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්දියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්දියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්දියං හොති.

18. කතමං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්නදියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්නදියං හොති.

19. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්නදියං හොති? යො තෙසං අරුපිනං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා **[ඉරියනා (සි.)]** චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්නදියං – ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්නදියං හොති.

20. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති.

21. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාසංඛිකජ්ජො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො චිත්තක්කො සංඛිකජ්ජො අප්පනා ඛ්‍යජ්ජනා වෙතසො අභිනිරොපනා සම්මාසංඛිකජ්ජො – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසංඛිකජ්ජො හොති.

22. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාවායාමො හොති? යො තස්මිං සමයෙ වෙතසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භි ටාමො ධිති අසිට්ඨපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරිසිත්ථියං වීරියබලං සම්මාවායාමො – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාවායාමො හොති.

23. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාසති හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතිත්ථියං සතිබලං සම්මාසති – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසති හොති.

24. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාසමාධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසමාධි හොති.

25. කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකජ්ජනා අභිජ්ජසාදො සද්ධා සද්ධිත්ථියං සද්ධාබලං – ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති.

26. කතමං තස්මිං සමයෙ වීරියබලං හොති? යො තස්මිං සමයෙ වෙතසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භි ටාමො ධිති අසිට්ඨපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරිසිත්ථියං වීරියබලං සම්මාවායාමො – ඉදං තස්මිං සමයෙ වීරියබලං හොති.

27. කතමං තස්මිං සමයෙ සතිබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතින්ද්‍රියං සතිබලං සම්මාසති – ඉදං තස්මිං සමයෙ සතිබලං හොති.

28. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමට්ඨා සමාධින්ද්‍රියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති.

29. කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිව්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤින්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාභිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති.

30. කතමං තස්මිං සමයෙ නිරිබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ නිරියති නිරිසිතබ්බෙන නිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ නිරිබලං හොති.

31. කතමං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති.

32. කතමො තස්මිං සමයෙ අලොහො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොහො අලුඛනා අලුඛිතත්තං අසාරාගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතත්තං අනභිජ්ඣා අලොහො කුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අලොහො හොති.

33. කතමො තස්මිං සමයෙ අදොසො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අදොසො අදුස්සනා අදුස්සිතත්තං [අදුස්සනා අදුස්සිතත්තං (සයා.)] අඛ්‍යාපාදො අඛ්‍යාපජ්ජො අදොසො කුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අදොසො හොති?

34. කතමො තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිව්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤින්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො

පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි අමොහො කුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති.

35. කතමා තස්මිං සමයෙ අනභිජ්ඣා හොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොහො අලුඛිහනා අලුඛිහිතත්තං අසාරාගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතත්තං අනභිජ්ඣා අලොහො කුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අනභිජ්ඣා හොති.

36. කතමො තස්මිං සමයෙ අබ්බාපාදො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අදොසො අදුස්සනා අදුස්සිතත්තං අබ්බාපාදො අබ්බාපජ්ජො අදොසො කුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අබ්බාපාදො හොති.

37. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති.

38. කතමා තස්මිං සමයෙ හිරි හොති? යං තස්මිං සමයෙ හිරියති හිරිසිතබ්බෙන හිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – අයං තස්මිං සමයෙ හිරි හොති.

39. කතමං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පං හොති? යං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පං හොති.

40. කතමා තස්මිං සමයෙ කායපස්සද්ධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සඛ්ඛාරක්ඛන්ධස්ස පස්සද්ධි පටිපස්සද්ධි [පටිපස්සද්ධි (සි. ස්‍යා.)] පස්සම්භනා පටිපස්සම්භනා [පටිපස්සම්භනා (සි. ස්‍යා.)] පටිපස්සම්භිතත්තං [පටිපස්සම්භිතත්තං (සි. ස්‍යා.)] – අයං තස්මිං සමයෙ කායපස්සද්ධි හොති.

41. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තපස්සද්ධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස පස්සද්ධි පටිපස්සද්ධි පස්සම්භනා පටිපස්සම්භනා පටිපස්සම්භිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තපස්සද්ධි හොති.

42. කතමා තස්මිං සමයෙ කායලහුතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස ලහුතා ලහුපරිණාමතා අදන්ධනතා අවිත්ථනතා – අයං තස්මිං සමයෙ කායලහුතා හොති.

43. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තලහුතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස ලහුතා ලහුපරිණාමතා අදන්ධනතා අවිත්ථනතා – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තලහුතා හොති.

44. කතමා තස්මිං සමයෙ කායමුදුතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස මුදුතා මද්දවතා අකක්ඛලතා අකථිතතා – අයං තස්මිං සමයෙ කායමුදුතා හොති.

45. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තමුදුතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස මුදුතා මද්දවතා අකක්ඛලතා අකථිතතා – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තමුදුතා හොති.

46. කතමා තස්මිං සමයෙ කායකම්මඤ්ඤතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස කම්මඤ්ඤතා කම්මඤ්ඤත්තං කම්මඤ්ඤභාවො – අයං තස්මිං සමයෙ කායකම්මඤ්ඤතා හොති.

47. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තකම්මඤ්ඤතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස කම්මඤ්ඤතා කම්මඤ්ඤත්තං කම්මඤ්ඤභාවො – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තකම්මඤ්ඤතා හොති.

48. කතමා තස්මිං සමයෙ කායපාගුඤ්ඤතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස පගුණතා පගුණත්තං පගුණභාවො – අයං තස්මිං සමයෙ කායපාගුඤ්ඤතා හොති.

49. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස පගුණතා පගුණත්තං පගුණභාවො – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති.

50. කතමා තස්මිං සමයෙ කායුජ්ජකතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස උජ්ජතා උජ්ජකතා අජිම්භතා අවච්ඡිකතා අකුට්ඨතා – අයං තස්මිං සමයෙ කායුජ්ජකතා හොති.

51. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තද්වයාදකතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස උජ්ජනා උජ්ජකතා අපිම්භතා අවච්ඡිකතා අකුට්ඨතා – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තද්වයාදකතා හොති.

52. කතමා තස්මිං සමයෙ සති හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතින්ද්‍රියං සතිබලං සම්මාසති – අයං තස්මිං සමයෙ සති හොති.

53. කතමං තස්මිං සමයෙ සම්පජ්ඤ්ඤං හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිච්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤින්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලෝකො පඤ්ඤාභිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – ඉදං තස්මිං සමයෙ සම්පජ්ඤ්ඤං හොති.

54. කතමො තස්මිං සමයෙ සමථො හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධින්ද්‍රියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ සමථො හොති.

55. කතමා තස්මිං සමයෙ විපස්සනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිච්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤින්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලෝකො පඤ්ඤාභිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – අයං තස්මිං සමයෙ විපස්සනා හොති.

56. කතමො තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො චිරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භි ථාමො ධිති අසිථිලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො චිරියං චිරිසින්ද්‍රියං චිරියබලං සම්මාවායාමො – අයං තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති.

57. කතමො තස්මිං සමයෙ අවික්ඛෙපො හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධින්ද්‍රියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ අවික්ඛෙපො හොති.

යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

පදභාජනීයං.

පඨමභාණවාරො.

කොට්ඨාසවාරො

58. තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා භොන්ති, ද්වායතනානි භොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො භොන්ති, තයො ආභාරා භොන්ති, අට්ඨිත්ථියානි භොන්ති, පඤ්චඬ්භිකං කුමාරං භොති, පඤ්චඬ්භිකො මග්ගො භොති, සත්ත ඛලානි භොන්ති, තයො හෙතු භොන්ති, එකො එස්සො භොති, එකා වෙදනා භොති, එකා සඤ්ඤා භොති, එකා චෙතනා භොති, එකං චිත්තං භොති, එකො වෙදනාක්ඛන්ධො භොති, එකො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො භොති, එකො සංඛාරාක්ඛන්ධො භොති, එකො විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො භොති, එකං මනාසතනං භොති, එකං මනින්ද්‍රියං භොති, එකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු භොති, එකං ධම්මායතනං භොති, එකා ධම්මධාතු භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

59. කතමෙ තස්මිං සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා භොන්ති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරාක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

60. කතමො තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධො භොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධො භොති.

61. කතමො තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො භොති? යා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො භොති.

62. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරාක්ඛන්ධො භොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො පිති චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්ථියං චිරිසිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංඛිකප්පො සම්මාවායාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි සද්ධාබලං චිරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං භිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අදොසො අමොහො අනභිජ්ඣා අබ්‍යාපාදො සම්මාදිට්ඨි භිරි ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි චිත්තපස්සද්ධි

කායලභ්‍යතා චිත්තලභ්‍යතා කායමුද්‍යතා චිත්තමුද්‍යතා කායකම්මඤ්ඤතා චිත්තකම්මඤ්ඤතා කායපාගුඤ්ඤතා චිත්තපාගුඤ්ඤතා කායුප්පකතා චිත්තුප්පකතා සති සම්පජ්ඤ්ඤං සමථො විපස්සනා පඟ්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා **[ථපෙත්වා (ක.)]** වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණාක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරාක්ඛන්ධො හොති.

63. කතමො තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණාක්ඛන්ධො හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං භදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණාක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – අයං තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණාක්ඛන්ධො හොති.

ඉමෙ තස්මිං සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති.

64. කතමානි තස්මිං සමයෙ ද්වයතනානි හොන්ති? මනායතනං ධම්මායතනං.

65. කතමං තස්මිං සමයෙ මනායතනං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං භදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණාක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනායතනං හොති.

66. කතමං තස්මිං සමයෙ ධම්මායතනං හොති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරාක්ඛන්ධො – ඉදං තස්මිං සමයෙ ධම්මායතනං හොති.

ඉමානි තස්මිං සමයෙ ද්වයතනානි හොන්ති.

67. කතමා තස්මිං සමයෙ ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති? මනොවිඤ්ඤාණධාතු, ධම්මධාතු.

68. කතමා තස්මිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං භදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණාක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – අයං තස්මිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති.

69. කතමා තස්මිං සමයෙ ධම්මධාතු හොති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරාක්ඛන්ධො – අයං තස්මිං සමයෙ ධම්මධාතු හොති.

ඉමා තස්මිං සමයෙ ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති.

70. කතමො තස්මිං සමයෙ තයො ආහාරා භොන්ති? එස්සාහාරො, මනොසඤ්චෙතනාහාරො, විඤ්ඤාණාහාරො.

71. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සාහාරො භොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චුසනා සංචුසනා සංචුසිත්තං - අයං තස්මිං සමයෙ එස්සාහාරො භොති.

72. කතමො තස්මිං සමයෙ මනොසඤ්චෙතනාහාරො භොති? යා තස්මිං සමයෙ චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතයිත්තං - අයං තස්මිං සමයෙ මනොසඤ්චෙතනාහාරො භොති.

73. කතමො තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණාහාරො භොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං භදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු - අයං තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණාහාරො භොති.

ඉමෙ තස්මිං සමයෙ තයො ආහාරා භොන්ති.

74. කතමානි තස්මිං සමයෙ අට්ඨන්ද්‍රියානි භොන්ති? සද්ධන්ද්‍රියං, චිරිසින්ද්‍රියං, සතින්ද්‍රියං, සමාධිත්ද්‍රියං, පඤ්ඤන්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියං, සොමනස්සින්ද්‍රියං, ජීවිතින්ද්‍රියං.

75. කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධන්ද්‍රියං භොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදො සද්ධා සද්ධන්ද්‍රියං සද්ධාබලං - ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධන්ද්‍රියං භොති.

76. කතමං තස්මිං සමයෙ චිරිසින්ද්‍රියං භොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො චිරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොල්භී ටාමො ධිති අසීලීපරක්කමො අනික්ඛිත්තජන්දනා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො චිරියං චිරිසින්ද්‍රියං චිරියබලං සම්මාවායාමො - ඉදං තස්මිං සමයෙ චිරිසින්ද්‍රියං භොති.

77. කතමං තස්මිං සමයෙ සතින්ද්‍රියං භොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතින්ද්‍රියං සතිබලං සම්මාසති - ඉදං තස්මිං සමයෙ සතින්ද්‍රියං භොති.

78. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිත්ද්‍රියං භොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමට්ඨා සමාධිත්ද්‍රියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි - ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිත්ද්‍රියං භොති.

79. කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤානන්දියං භොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤාං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජෙතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤානන්දියං භොති.

80. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්දියං භොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්දියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්දියං භොති.

81. කතමං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්දියං භොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං චෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා චෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්දියං භොති.

82. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්දියං භොති? යො තෙසං අරුපීනං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්දියං – ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්දියං භොති.

ඉමානි තස්මිං සමයෙ අට්ඨිත්තියානි භොන්ති.

83. කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්චඛිගිකං ඤානං භොති? විතක්කො, විචාරො, පීති, සුඛං, චිත්තස්සෙකග්ගතා.

84. කතමො තස්මිං සමයෙ විතක්කො භොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො විතක්කො සඬිකජ්ජො අජ්ජනා ඛ්‍යාජ්ජනා චෙතසො අභිනිරොපනා සම්මාසඬිකජ්ජො – අයං තස්මිං සමයෙ විතක්කො භොති.

85. කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරො භොති? යො තස්මිං සමයෙ චාරො විචාරො අනුචිචාරො උපචිචාරො චිත්තස්ස අනුසන්ධානතා අනුපෙක්ඛනතා – අයං තස්මිං සමයෙ විචාරො භොති.

86. කතමා තස්මිං සමයෙ පීති භොති? යා තස්මිං සමයෙ පීති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො චිත්ති ඔදග්ගං අත්තමනතා චිත්තස්ස – අයං තස්මිං සමයෙ පීති භොති.

87. කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.

88. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්චඩ්ගිකං ඤානං හොති.

89. කතමො තස්මිං සමයෙ පඤ්චඩ්ගිකො මග්ගො හොති? සම්මාදිට්ඨි, සම්මාසංඛිකජපො, සම්මාවායාමො, සම්මාසති, සම්මාසමාධි.

90. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිච්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඕහාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති.

91. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාසංඛිකජපො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො විතක්කො සංඛිකජපො අප්පනා ඛ්‍යජ්ජනා චෙතසො අභිනිරොපනා සම්මාසංඛිකජපො – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසංඛිකජපො හොති.

92. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාවායාමො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොල්භී ටාමො ධිති අසිථිලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරියිත්ථියං වීරියබලං සම්මාවායාමො – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාවායාමො හොති.

93. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාසති හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතිත්ථියං සතිබලං සම්මාසති – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසති හොති.

94. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාසමාධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසමාධි හොති.

අයං තස්මිං සමයෙ පඤ්චඩ්භිකො මග්ගො හොති.

95. කතමානි තස්මිං සමයෙ සත්ත බලානි හොන්ති? සද්ධාබලං, වීරියබලං, සතිබලං, සමාධිබලං, පඤ්ඤාබලං, භිරිබලං, ඔත්තප්පබලං.

96. කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදො සද්ධා සද්ධිත්ථියං සද්ධාබලං – ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති.

97. කතමං තස්මිං සමයෙ වීරියබලං හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සෙළුභි ටාමො ධිති අසිලීපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරිසිත්ථියං වීරියබලං සම්මාවායාමො – ඉදං තස්මිං සමයෙ වීරියබලං හොති.

98. කතමං තස්මිං සමයෙ සතිබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතිත්ථියං සතිබලං සම්මාසති – ඉදං තස්මිං සමයෙ සතිබලං හොති.

99. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි – ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති.

100. කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිව්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පප්පඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඕහාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති.

101. කතමං තස්මිං සමයෙ භිරිබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ භිරියති භිරිසිතබ්බෙන භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ භිරිබලං හොති.

102. කතමං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති.

ඉමානි තස්මිං සමයෙ සත්ත බලානි හොත්ති.

103. කතමෙ තස්මිං සමයෙ තයො හෙතු හොත්ති? අලොභො, අදොසො, අමොහො.

104. කතමො තස්මිං සමයෙ අලොභො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොභො අලුබ්භනා අලුබ්භිතත්තං අසාරාගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතත්තං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අලොභො හොති.

105. කතමො තස්මිං සමයෙ අදොසො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අදොසො අදුස්සනා අදුස්සිතත්තං අබ්‍යාපාදො අබ්‍යාපජ්ජො අදොසො කුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අදොසො හොති.

106. කතමො තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති.

ඉමෙ තස්මිං සමයෙ තයො හෙතු හොත්ති.

107. කතමො තස්මිං සමයෙ එකො එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චුසනා සංචුසනා සංචුසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එකො එස්සො හොති.

108. කතමා තස්මිං සමයෙ එකා වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ එකා වෙදනා හොති.

109. කතමා තස්මිං සමයෙ එකා සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එකා සඤ්ඤා හොති.

110. කතමා තස්මිං සමයෙ එකා චෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතයිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එකා චෙතනා හොති.

111. කතමං තස්මිං සමයෙ එකං චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ එකං චිත්තං හොති.

112. කතමො තස්මිං සමයෙ ඵකො වෙදනාක්ඛන්ධො හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා — අයං තස්මිං සමයෙ ඵකො වෙදනාක්ඛන්ධො හොති.

113. කතමො තස්මිං සමයෙ ඵකො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො හොති? යා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං — අයං තස්මිං සමයෙ ඵකො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො හොති.

114. කතමො තස්මිං සමයෙ ඵකො සඛ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති? ඵස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො පිති චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්ථියං වීරියිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාසඛිකප්පො සම්මාවායාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි සද්ධාබලං වීරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අදොසො අමොහො අනභිජ්ඣා අබ්බාපාදො සම්මාදිට්ඨි හිරි ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි චිත්තපස්සද්ධි කායලභ්‍යතා චිත්තලභ්‍යතා කායමුද්‍යතා චිත්තමුද්‍යතා කායකම්මඤ්ඤතා චිත්තකම්මඤ්ඤතා කායපාගුඤ්ඤතා චිත්තපාගුඤ්ඤතා කායුජ්ජකතා චිත්තුජ්ජකතා සති සම්පජඤ්ඤං සමථො විපස්සනා පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං — අයං තස්මිං සමයෙ ඵකො සඛ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති.

115. කතමො තස්මිං සමයෙ ඵකො විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්දියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු — අයං තස්මිං සමයෙ ඵකො විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො හොති.

116. කතමං තස්මිං සමයෙ ඵකං මනායතනං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්දියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු — ඉදං තස්මිං සමයෙ ඵකං මනායතනං හොති.

117. කතමං තස්මිං සමයෙ ඵකං මනින්දියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්දියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු — ඉදං තස්මිං සමයෙ ඵකං මනින්දියං හොති.

118. කතමා තස්මිං සමයෙ එකා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනෝ මානසං භදයං පණ්ඩරං මනෝ මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනෝවිඤ්ඤාණධාතු – අයං තස්මිං සමයෙ එකා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු හොති.

119. කතමං තස්මිං සමයෙ එකං ධම්මායතනං හොති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරක්ඛන්ධො – ඉදං තස්මිං සමයෙ එකං ධම්මායතනං හොති.

120. කතමා තස්මිං සමයෙ එකා ධම්මධාතු හොති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරක්ඛන්ධො – අයං තස්මිං සමයෙ එකා ධම්මධාතු හොති.

යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනෝ ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

කොට්ඨාසවාරො.

සුඤ්ඤතවාරො

121. තස්මිං ඛො පන සමයෙ ධම්මා හොන්ති, ඛන්ධා හොන්ති, ආයතනානි හොන්ති, ධාතුයො හොන්ති, ආභාරා හොන්ති, ඉන්ද්‍රියානි හොන්ති, ඝාතනං හොති, මග්ගො හොති, ඛලානි හොන්ති, හෙතු හොන්ති, එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, වෙදනාක්ඛන්ධො හොති, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො හොති, සංඛාරක්ඛන්ධො හොති, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො හොති, මනායතනං හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, මනෝවිඤ්ඤාණධාතු හොති, ධම්මායතනං හොති, ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනෝ ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

122. කතමෙ තස්මිං සමයෙ ධම්මා හොන්ති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ තස්මිං සමයෙ ධම්මා හොන්ති.

123. කතමෙ තස්මිං සමයෙ ඛන්ධා හොන්ති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ තස්මිං සමයෙ ඛන්ධා හොන්ති.

124. කතමානි තස්මිං සමයෙ ආයතනානි හොන්ති? මනායතනං, ධම්මායතනං – ඉමානි තස්මිං සමයෙ ආයතනානි හොන්ති.

125. කතමා තස්මිං සමයෙ ධාතුයො භොන්ති? මනොවිඤ්ඤාණධාතු, ධම්මධාතු – ඉමා තස්මිං සමයෙ ධාතුයො භොන්ති.

126. කතමෙ තස්මිං සමයෙ ආභාරා භොන්ති? එස්සාභාරො, මනොසඤ්චෙතනාභාරො, විඤ්ඤාණාභාරො – ඉමෙ තස්මිං සමයෙ ආභාරා භොන්ති.

127. කතමානි තස්මිං සමයෙ ඉන්ද්‍රියානි භොන්ති? සද්ධිත්ථියං, වීරියිත්ථියං, සතිත්ථියං, සමාධිත්ථියං, පඤ්ඤිත්ථියං, මනිත්ථියං, සොමනස්සිත්ථියං, ජීවිතිත්ථියං – ඉමානි තස්මිං සමයෙ ඉන්ද්‍රියානි භොන්ති.

128. කතමං තස්මිං සමයෙ ඤානං භොති? විතක්කො, විචාරො, පීති, සුඛං, විත්තස්සෙකග්ගතා – ඉදං තස්මිං සමයෙ ඤානං භොති.

129. කතමො තස්මිං සමයෙ මග්ගො භොති? සම්මාදිට්ඨි, සම්මාසඤ්ඤාපො, සම්මාචාරාමො, සම්මාසනි, සම්මාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ මග්ගො භොති.

130. කතමානි තස්මිං සමයෙ ඛලානි භොන්ති? සද්ධාඛලං, වීරියඛලං, සතිඛලං, සමාධිඛලං, පඤ්ඤාඛලං, හිරිඛලං, ඔත්තප්පඛලං – ඉමානි තස්මිං සමයෙ ඛලානි භොන්ති.

131. කතමෙ තස්මිං සමයෙ හෙතු භොන්ති? අලොභො, අදොසො, අමොහො – ඉමෙ තස්මිං සමයෙ හෙතු භොන්ති.

132. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති.

133. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා භොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා භොති.

134. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා භොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා භොති.

135. කතමා තස්මිං සමයෙ චෙතනා භොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ චෙතනා භොති?

136. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං භොති...පෙ.... ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං භොති.

137. කතමො තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධො හොති.

138. කතමො තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤාක්ඛන්ධො හොති.

139. කතමො තස්මිං සමයෙ සඨ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ සඨ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති.

140. කතමො තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො හොති.

141. කතමං තස්මිං සමයෙ මනායතනං හොති...පෙ.... ඉදං තස්මිං සමයෙ මනායතනං හොති.

142. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති...පෙ.... ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති.

143. කතමා තස්මිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති...පෙ.... අයං තස්මිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති.

144. කතමං තස්මිං සමයෙ ධම්මායතනං හොති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඨ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉදං තස්මිං සමයෙ ධම්මායතනං හොති.

145. කතමා තස්මිං සමයෙ ධම්මධාතු හොති? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඨ්ඛාරක්ඛන්ධො – අයං තස්මිං සමයෙ ධම්මධාතු හොති.

යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සුඤ්ඤතවාරො.

පඨමං චිත්තං.

146. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං ඤාණසම්පයුත්තං සසඨ්ඛාරෙන රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

දුතියං චිත්තං.

147. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං ඤාණවිජ්ජයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ථොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, චිතක්කො හොති, විචාරො හොති, පිති හොති, සුඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්තියං හොති, වීරිසිත්තියං හොති, සතිත්තියං හොති, සමාධිත්තියං හොති, මනිත්තියං හොති, සොමනස්සිත්තියං හොති, ජීවිතිත්තියං හොති, සම්මාසංකප්පො හොති, සම්මාවායාමො හොති, සම්මාසති හොති, සම්මාසමාධි හොති, සද්ධාබලං හොති, වීරියබලං හොති, සතිබලං හොති, සමාධිබලං හොති, හිරිබලං හොති, ඔත්තප්පබලං හොති, අලොභො හොති, අදොසො හොති, අනභිජ්ඣා හොති, අබ්‍යාපාදො හොති, හිරි හොති, ඔත්තප්පං හොති, කායපස්සද්ධි හොති, චිත්තපස්සද්ධි හොති, කායලහුතා හොති, චිත්තලහුතා හොති, කායමුදුතා හොති, චිත්තමුදුතා හොති, කායකම්මඤ්ඤතා හොති, චිත්තකම්මඤ්ඤතා හොති, කායපාගුඤ්ඤතා හොති, චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති, කායුජ්ජකතා හොති, චිත්තූජ්ජකතා හොති, සති හොති, සමථො හොති, පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චිත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, සත්තිත්තියානි හොන්ති, පඤ්චඨගිකං ඝානං හොති, චතුර්ඨගිකො මග්ගො හොති, ඡ බලානි හොන්ති, ද්වෙ හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

148. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා චිතක්කො විචාරො පිති චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්තියං වීරිසිත්තියං සතිත්තියං සමාධිත්තියං ජීවිතිත්තියං සම්මාසංකප්පො සම්මාවායාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි සද්ධාබලං වීරියබලං සතිබලං සමාධිබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අදොසො අනභිජ්ඣා අබ්‍යාපාදො හිරි ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි චිත්තපස්සද්ධි කායලහුතා චිත්තලහුතා කායමුදුතා චිත්තමුදුතා කායකම්මඤ්ඤතා චිත්තකම්මඤ්ඤතා කායපාගුඤ්ඤතා චිත්තපාගුඤ්ඤතා කායුජ්ජකතා චිත්තූජ්ජකතා සති සමථො පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන

තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තතියං චිත්තං.

149. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං ඤාණවිජ්ජයුත්තං සසංඛාරොන රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චතුත්ථං චිත්තං.

150. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං ඤාණසම්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්තියං හොති, වීරියිත්තියං හොති, සතිත්තියං හොති, සමාධිත්තියං හොති, පඤ්ඤිත්තියං හොති, මනිත්තියං හොති, උපෙක්ඛිත්තියං හොති, ජීවිතිත්තියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාසංකප්පො හොති, සම්මාවායාමො හොති, සම්මාසති හොති, සම්මාසමාධි හොති, සද්ධාබලං හොති, වීර්යබලං හොති, සතිබලං හොති, සමාධිබලං හොති, පඤ්ඤාබලං හොති, හිරිබලං හොති, ඔත්තප්පබලං හොති, අලොභො හොති, අදොසො හොති, අමොහො හොති, අනභිජ්ඣා හොති, අඛ්‍යාපාදො හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, හිරි හොති, ඔත්තප්පං හොති, කායපස්සද්ධි හොති, චිත්තපස්සද්ධි හොති, කායලභ්‍යතා හොති, චිත්තලභ්‍යතා හොති, කායමුද්‍රතා හොති, චිත්තමුද්‍රතා හොති, කායකම්මඤ්ඤතා හොති, චිත්තකම්මඤ්ඤතා හොති, කායපාගුඤ්ඤතා හොති, චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති, කායුප්පකතා හොති, චිත්තූප්පකතා හොති, සති හොති, සම්පජ්ඤ්ඤං හොති, සමථො හොති, විපස්සනා හොති, පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

151. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

152. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජං චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති...පෙ.....

153. කතමා තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති...පෙ.....

154. කතමං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්තිදියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්තිදියං හොති...පෙ..... යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චිත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, අට්ඨිත්තිදියානි හොන්ති, චතුර්ථිගිකං ඤානං හොති, පඤ්චථිගිකො මග්ගො හොති, සත්ත ඛලානි හොන්ති, තයො හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ..... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

155. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්තිදියං චිරිසිත්තිදියං සතිත්තිදියං සමාධිත්තිදියං පඤ්ඤිත්තිදියං ජීවිතිත්තිදියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංකප්පො සම්මාවායාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි සද්ධාබලං චිරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අදොසො අමොහො අනභිජ්ඣා අබ්‍යාපාදො සම්මාදිට්ඨි හිරි ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි චිත්තපස්සද්ධි කායලහුතා චිත්තලහුතා කායමුදුතා චිත්තමුදුතා කායකම්මඤ්ඤතා චිත්තකම්මඤ්ඤතා කායපාගුඤ්ඤතා චිත්තපාගුඤ්ඤතා කායුප්පකතා චිත්තූප්පකතා සති සම්පජ්ඤං සමථො විපස්සනා පග්ගාහො අවික්ඛෙපො.

යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධූපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං ධූපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං ධූපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ..... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

පඤ්චමං චිත්තං.

156. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං ඤාණසම්පයුත්තං සසඬ්ඛාරෙන රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ජට්ඨං චිත්තං.

157. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං ඤාණවිප්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්ථියං හොති, චිරිසිත්ථියං හොති, සතිත්ථියං හොති, සමාධිත්ථියං හොති, මනිත්ථියං හොති, උපෙක්ඛිත්ථියං හොති, ජීවිතිත්ථියං හොති, සම්මාසඬ්ඛකප්පො හොති, සම්මාවායාමො හොති, සම්මාසති හොති, සම්මාසමාධි හොති, සද්ධාබලං හොති, චිරියබලං හොති, සතිබලං හොති, සමාධිබලං හොති, හිරිබලං හොති, ඔත්තප්පබලං හොති, අලොභො හොති, අදොසො හොති, අනභිජ්ඣා හොති, අබ්‍යාපාදො හොති, හිරි හොති, ඔත්තප්පං හොති, කායපස්සද්ධි හොති, චිත්තපස්සද්ධි හොති, කායලභ්‍යතා හොති, චිත්තලභ්‍යතා හොති, කායමුද්දතා හොති, චිත්තමුද්දතා හොති, කායකම්මඤ්ඤතා හොති, චිත්තකම්මඤ්ඤතා හොති, කායපාගුඤ්ඤතා හොති, චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති, කායුජ්ජකතා හොති, චිත්තූජ්ජකතා හොති, සති හොති, සමථො හොති, පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ....

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චිත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආභාරා හොන්ති, සත්තිත්ථියානි හොන්ති, චතුරඬ්ඨිකං ඝානං හොති, චතුරඬ්ඨිකො මග්ගො හොති, ඡ බලානි හොන්ති, ද්වෙ හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ....

158. කතමො තස්මිං සමයෙ සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්ථියං චිරිසිත්ථියං සතිත්ථියං

සමාධිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං සම්මාසංකප්පො සම්මාවායාමො සම්මාසති
සම්මාසමාධි සද්ධාබලං වීර්යබලං සතිබලං සමාධිබලං නිරිබලං ඔත්තප්පබලං
අලොභො අදොසො අනභිජ්ඣා අබ්‍යාපාදො නිරි ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි
චිත්තපස්සද්ධි කායලභ්‍යතා චිත්තලභ්‍යතා කායමුද්දතා චිත්තමුද්දතා
කායකම්මඤ්ඤතා චිත්තකම්මඤ්ඤතා කායපාගුඤ්ඤතා චිත්තපාගුඤ්ඤතා
කායුප්පකතා චිත්තූප්පකතා සති සමථො පග්ගාහො අවික්ඛෙපො.

යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා
යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා
විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං - අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ....
ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සත්තමං චිත්තං.

159. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං
උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං ඤාණවිජ්ජයුත්තං සසංඛාරොන්
රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ
එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අට්ඨමං චිත්තං.

අට්ඨ කාමාවචරමහාකුසලචිත්තානි.

දුතියභාණවාරො.

රූපාවචරකුසලං

චතුක්කනයො

160. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රූපූපපත්තියා මග්ගං භාවෙති
විච්චිවෙච කාමෙහි විච්චිව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං
පිතිසුඛං පට්ඨමං ඤානං [පට්ඨමජ්ඣානං (සි.)] උපසම්පජ්ජ විහරති පට්ඨිකසිණං,
තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ
ධම්මා කුසලා.

161. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රූපූපපත්තියා මග්ගං භාවෙති
විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣාත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං
අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං [දුතියජ්ඣානං (සි.)]
උපසම්පජ්ජ විහරති පට්ඨිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති,
සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, පිති හොති, සුඛං හොති,
චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්ථියං හොති, වීරිසිත්ථියං හොති, සතිත්ථියං

හොති, සමාධිත්ථියං හොති, පඤ්ඤිත්ථියං හොති, මනින්ථියං හොති, සොමනස්සිත්ථියං හොති, ජීවිතිත්ථියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාචායාමො හොති...පෙ.... පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, අට්ඨිත්ථියානි හොන්ති, තිවච්ඡිකං ඝාතං හොති, චතුරච්ඡිකො මග්ගො හොති, සත්ත බලානි හොන්ති, තයො හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

162. කතමො තස්මිං සමයෙ සච්චාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා පිති චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්ථියං චිරිසිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාචායාමො...පෙ.... පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සච්චාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

163. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති පිතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො ච සම්පජානො සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති, යං තං අරියා ආචික්ඛන්ති – “උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරී”ති තතියං ඝාතං **[තතියජ්ඣාතං (සී.)]** උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, සුඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්ථියං හොති, චිරිසිත්ථියං හොති, සතිත්ථියං හොති, සමාධිත්ථියං හොති, පඤ්ඤිත්ථියං හොති, මනින්ථියං හොති, සොමනස්සිත්ථියං හොති, ජීවිතිත්ථියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාචායාමො හොති...පෙ.... පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, අට්ඨිත්ථියානි හොන්ති, දුච්ඡිකං ඝාතං හොති, චතුරච්ඡිකො මග්ගො හොති, සත්ත බලානි හොන්ති, තයො

හෙතු හොන්නි, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

164. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්ථියං චිරිසිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාචායාමො...පෙ.... පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

165. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථචිගමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං ඤානං **[චතුත්ථජ්ඣානං (සී.)]** උපසම්පජ්ජ විහරති පට්ඨිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්ථියං හොති, චිරිසිත්ථියං හොති, සතිත්ථියං හොති, සමාධිත්ථියං හොති, පඤ්ඤිත්ථියං හොති, මනිත්ථියං හොති උපෙක්ඛිත්ථියං හොති, ජීවිතිත්ථියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාචායාමො හොති...පෙ.... පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්නි, ද්වායතනානි හොන්නි, ද්වෙ ධාතුයො හොන්නි, තයො ආහාරා හොන්නි, අට්ඨිත්ථියානි හොන්නි, දුච්චිගිකං ඤානං හොති, චතුරච්චිගිකො මග්ගො හොති, සත්ත බලානි හොන්නි, තයො හෙතු හොන්නි, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

166. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්ථියං චිරිසිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාචායාමො...පෙ.... පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං

යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං — අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චතුක්කනයො.

පඤ්චකනයො

167. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං — තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

168. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අවිතක්කං විචාරමත්තං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විචාරො හොති, පිති හොති, සුඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්තියං හොති, විරිසිත්තියං හොති, සතිත්තියං හොති, සමාධිත්තියං හොති, පඤ්ඤිත්තියං හොති, මනිත්තියං හොති, සොමනස්සිත්තියං හොති, ජීවිතිත්තියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාචායාමො හොති...පෙ.... පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා — ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ....

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, අට්ඨිත්තියානි හොන්ති, චතුරඨ්ඨිකං ඝාතං හොති, චතුරඨ්ඨිකො මග්ගො හොති, සත්ත ඛලානි හොන්ති, තයො හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා — ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ....

169. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විචාරො පිති චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්තියං විරිසිත්තියං සතිත්තියං සමාධිත්තියං පඤ්ඤිත්තියං ජීවිතිත්තියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාචායාමො...පෙ.... පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං — අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

170. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපත්තියා මග්ගං භාවෙති විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවීකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, පීති හොති, සුඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්දියං හොති, වීරියිත්දියං හොති, සතිත්දියං හොති, සමාධිත්දියං හොති, පඤ්ඤිත්දියං හොති, මනිත්දියං හොති, සොමනස්සිත්දියං හොති, ජීවිතිත්දියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාචායාමො හොති...පෙ.... පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනාති හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, අට්ඨිත්දියාති හොන්ති, තිවච්ඡිකං ඤානං හොති, චතුරච්ඡිකො මග්ගො හොති, සත්ත බලාති හොන්ති, තයො හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

171. කතමො තස්මිං සමයෙ සඬබාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා පීති චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්දියං වීරියිත්දියං සතිත්දියං සමාධිත්දියං පඤ්ඤිත්දියං ජීවිතිත්දියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාචායාමො...පෙ.... පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සඬබාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

172. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපත්තියා මග්ගං භාවෙති පීතියා ච විරාගා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවීකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, සුඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්දියං හොති, වීරියිත්දියං හොති, සතිත්දියං හොති, සමාධිත්දියං හොති, පඤ්ඤිත්දියං හොති, මනිත්දියං හොති, සොමනස්සිත්දියං හොති, ජීවිතිත්දියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාචායාමො හොති...පෙ.... පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා භොන්ති, ද්වායතනානි භොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො භොන්ති, තයො ආහාරා භොන්ති, අට්ඨන්ද්‍රියානි භොන්ති, දුච්ඡිග්ගං ඝාතං භොති, චතුර්ච්ඡිග්ගො මග්ගො භොති, සත්ත ඛලානි භොන්ති, තයො හෙතු භොන්ති, එකො එස්සො භොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං භොති, එකා ධම්මධාතු භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

173. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො භොති? එස්සො චෙතනා චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධන්ද්‍රියං වීරියන්ද්‍රියං සතින්ද්‍රියං සමාධන්ද්‍රියං පඤ්ඤන්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාවායාමො...පෙ.... පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො භොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

174. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති සුඛස්ස ව පහානා...පෙ.... පඤ්චමං ඝාතං **[පඤ්චමජ්ඣාතං (සී.)]** උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති, වෙදනා භොති, සඤ්ඤා භොති, චෙතනා භොති, චිත්තං භොති, උපෙක්ඛා භොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා භොති, සද්ධන්ද්‍රියං භොති, වීරියන්ද්‍රියං භොති, සතින්ද්‍රියං භොති, සමාධන්ද්‍රියං භොති, පඤ්ඤන්ද්‍රියං භොති, මනින්ද්‍රියං භොති, උපෙක්ඛන්ද්‍රියං භොති, ජීවිතින්ද්‍රියං භොති, සම්මාදිට්ඨි භොති, සම්මාවායාමො භොති...පෙ.... පග්ගාහො භොති, අවික්ඛෙපො භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා භොන්ති, ද්වායතනානි භොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො භොන්ති, තයො ආහාරා භොන්ති, අට්ඨන්ද්‍රියානි භොන්ති, දුච්ඡිග්ගං ඝාතං භොති, චතුර්ච්ඡිග්ගො මග්ගො භොති, සත්ත ඛලානි භොන්ති, තයො හෙතු භොන්ති, එකො එස්සො භොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං භොති, එකා ධම්මධාතු භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

175. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො භොති? එස්සො චෙතනා චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධන්ද්‍රියං වීරියන්ද්‍රියං සතින්ද්‍රියං සමාධන්ද්‍රියං පඤ්ඤන්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාවායාමො...පෙ.... පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා

අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං
 යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං — අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

පඤ්චකනයො.

චතස්සො පටිපදා

176. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං
 [දුක්ඛාපටිපදං (බහුසු)] දන්ධාහිඤ්ඤං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො
 හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

177. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං
 ඛිප්පාහිඤ්ඤං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ....
 අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

178. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං
 [සුඛාපටිපදං (බහුසු)] දන්ධාහිඤ්ඤං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො
 හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

179. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං
 ඛිප්පාහිඤ්ඤං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ....
 අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ....

180. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති
 විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං
 ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පයමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං
 ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පථවිකසිණං...පෙ....
 දුක්ඛපටිපදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං
 පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං පථවිකසිණං — තස්මිං සමයෙ
 එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චතස්සො පටිපදා.

චත්තාරි ආරම්මණානි

181. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

182. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං — තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

183. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

184. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

185. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චත්තාරි ආරම්මණානි.

සොළසක්ඛත්තුකං

186. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

202. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝානං...පෙ.... තතියං ඝානං...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං...පෙ.... පඨමං ඝානං...පෙ.... පඤ්චමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං පථවිකසිණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං පථවිකසිණං – තස්මිං සමයෙ ඵස්සො භොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො භොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සොළසක්ඛත්තුකං.

අට්ඨකසිණං සොළසක්ඛත්තුකං

203. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති ආපොකසිණං...පෙ.... තෙජොකසිණං...පෙ.... වායොකසිණං...පෙ.... නිලකසිණං...පෙ.... ජිතකසිණං...පෙ.... ලොහිතකසිණං...පෙ.... ඔදාතකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො භොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො භොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අට්ඨකසිණං සොළසක්ඛත්තුකං.

අභිභායතනානි පරිත්තානි

204. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ඡානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

205. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ඡානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං ...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චතස්සො පටිපදා

206. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ඡානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

207. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ඡානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛේපාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

208. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ඡානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

209. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ඡානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ

විහරති සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

210. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝානං...පෙ.... තතියං ඝානං...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං...පෙ.... පඨමං ඝානං...පෙ.... පඤ්චමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං ...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චතස්සො පටිපදා.

ද්වෙ ආරම්මණානි

211. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

212. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති අජ්ජමාණං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

213. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝානං...පෙ.... තතියං ඝානං...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං...පෙ.... පඨමං ඝානං...පෙ.... පඤ්චමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං...පෙ.... අජ්ජමාණං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ද්වෙ ආරම්මණානි.

220. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

221. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

222. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අට්ඨකික්ඛතුකං.

ඉදම්පි අට්ඨකික්ඛතුකං

223. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි සුවණ්ණදුඛ්ඛණ්ණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

224. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි සුචණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ඉදම්පි අට්ඨක්ඛත්තුකං.

අප්පමාණානි

225. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

226. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

එතස්සො පටිපදා

227. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

228. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙනි අජ්ඣත්තං අරුපසඤ්ඤී ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

229. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

230. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

231. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චතස්සො පටිපදා.

ද්වෙ ආරම්භානි

232. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

233. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛණ්ඩො රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

234. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝානං...පෙ.... තතියං ඝානං...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං...පෙ.... පඨමං ඝානං...පෙ.... පඤ්චමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං...පෙ.... අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ද්වෙ ආරම්මණානි.

අපරම්පි අට්ඨක්ඛන්තුකං

235. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙච කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

236. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙච කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

237. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙච කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

238. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤී ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙච කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

239. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

240. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

241. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛේද්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

242. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛේද්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

243. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤා ඛේද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛේද්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛේද්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේද්ධාහිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේද්ධාහිඤ්ඤං අප්පමාණං

අප්පමාණාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අපරම්පි අට්ඨක්ඛන්තුකං.

ඉදම්පි අට්ඨක්ඛන්තුකං.

244. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඝඤ්ඤා ඛෙද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුඛ්ඛණ්ණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

245. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඝඤ්ඤා ඛෙද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුඛ්ඛණ්ණානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පට්ඨං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ඉදම්පි අට්ඨක්ඛන්තුකං.

246. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඝඤ්ඤා ඛෙද්ධා රූපානි පස්සති නිලානි නිලවණ්ණානි නිලනිදස්සනානි නිලනිභාසානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

247. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අප්ඤ්ඤානං අරුපසංඝඤ්ඤා ඛෙද්ධා රූපානි පස්සති පිතානි පිතවණ්ණානි පිතනිදස්සනානි පිතනිභාසානි...පෙ.... ලොහිතකානි ලොහිතකවණ්ණානි ලොහිතකනිදස්සනානි ලොහිතකනිභාසානි...පෙ.... ඔදාතානි ඔදාතවණ්ණානි ඔදාතනිදස්සනානි ඔදාතනිභාසානි, තානි අභිභූයා ජානාමි පස්සාමිති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ඉමානිපි අභිභායතනානි සොළසක්ඛන්තුකානි.

තීණි විමොක්ඛානි සොළසක්ඛත්තුකානි

248. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති රුපී රුපානි පස්සති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

249. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤී ඛනිද්ධා රුපානි පස්සති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

250. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති සුභන්ති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ඉමානිපි තීණි විමොක්ඛානි සොළසක්ඛත්තුකානි.

චත්තාරි බ්‍රහ්මවිහාරඤානානි සොළසක්ඛත්තුකානි

251. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

252. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

253. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති පීතියා ච විරාගා...පෙ.... තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

254. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති

මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

255. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අවිතක්කං විචාරමත්තං සමාධිපං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

256. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

257. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති පිතියා ච විරාගා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

258. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති කරුණාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

259. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති කරුණාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

260. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති මුද්දිතාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

261. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති

මුදිතාසහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

262. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති සුඛස්ස ච පහානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති උපෙක්ඛාසහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චත්තාරි බ්‍රහ්මවිහාරඤ්ඤානානි **[බ්‍රහ්මවිහාරජ්ඣානානි (සී. සායා.)]** සොළසක්ඛත්තුකානි.

අසුභඤ්ඤානං සොළසක්ඛත්තුකං.

263. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති උද්ධුමාතකසඤ්ඤාසහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

264. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති විනිලකසඤ්ඤාසහගතං...පෙ.... විපුබ්බකසඤ්ඤාසහගතං...පෙ.... විච්ඡේදකසඤ්ඤාසහගතං...පෙ.... වික්ඛායිතකසඤ්ඤාසහගතං...පෙ.... වික්ඛිත්තකසඤ්ඤාසහගතං...පෙ.... හතවික්ඛිත්තකසඤ්ඤාසහගතං...පෙ.... ලොභිතකසඤ්ඤාසහගතං...පෙ.... පුලුවකසඤ්ඤාසහගතං **[පුලුවකසඤ්ඤාසහගතං (ක.)]** ...පෙ.... අට්ඨිකසඤ්ඤාසහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අසුභඤ්ඤානං **[අසුභජ්ඣානං (සී. සායා.)]** සොළසක්ඛත්තුකං.

රූපාවචරකුසලං.

අරූපාවචරකුසලං

චත්තාරි අරූපඤ්ඤානානි **[අරූපජ්ඣානානි (සී. සායා.)]** සොළසක්ඛත්තුකානි

265. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරූප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථඨිගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ආකාසානඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති උපෙක්ඛාසහගතං,

තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

266. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති උපෙක්ඛාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

267. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති උපෙක්ඛාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

268. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති උපෙක්ඛාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චත්තාරි අරුපඝාතානි සොළසක්ඛත්තුකානි.

අරුපාවචරකුසලං.

තෙභූමකකුසලං

කාමාවචරකුසලං

269. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සහගතං ඤාණසම්පයුත්තං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... චිත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීමංසාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... චිත්තාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං, වීමංසාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං,

තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

270. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං ඤාණසම්පයුත්තං සසඬ්ඛාරෙන...පෙ.... සොමනස්සසහගතං ඤාණවිජ්ජයුත්තං...පෙ.... සොමනස්සසහගතං ඤාණවිජ්ජයුත්තං සසඬ්ඛාරෙන...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතං ඤාණසම්පයුත්තං...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතං ඤාණසම්පයුත්තං සසඬ්ඛාරෙන...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතං ඤාණවිජ්ජයුත්තං...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතං ඤාණවිජ්ජයුත්තං සසඬ්ඛාරෙන භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... චිත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... චිත්තාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

කාමාවචරකුසලං.

රූපාවචරකුසලං

271. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රූපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... චිත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විමංසාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... චිත්තාධිපතෙය්‍යං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

272. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රූපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝාතං...පෙ.... තතියං ඝාතං...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං...පෙ.... පඨමං ඝාතං...පෙ.... පඤ්චමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ....

විත්තාධිපතෙයාං...පෙ.... විමංසාධිපතෙයාං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙයාං
 භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... විරියාධිපතෙයාං
 භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... විත්තාධිපතෙයාං
 භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... විමංසාධිපතෙයාං
 භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො
 හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

රූපාවචරකුසලං.

අරූපාවචරකුසලං

273. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරූපප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති
 සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථචගමා
 නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස
 ච පහානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති භීතං...පෙ....
 මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙයාං...පෙ....
 විරියාධිපතෙයාං...පෙ.... විත්තාධිපතෙයාං...පෙ....
 විමංසාධිපතෙයාං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙයාං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ....
 පණීතං...පෙ.... විරියාධිපතෙයාං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ....
 පණීතං...පෙ.... විත්තාධිපතෙයාං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ....
 පණීතං...පෙ.... විමංසාධිපතෙයාං භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං,
 තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ
 ධම්මා කුසලා.

274. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරූපප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති
 සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කමම
 විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා...පෙ.... චතුත්ථං
 ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ....
 ඡන්දාධිපතෙයාං...පෙ.... විරියාධිපතෙයාං...පෙ....
 විත්තාධිපතෙයාං...පෙ.... විමංසාධිපතෙයාං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙයාං
 භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... විරියාධිපතෙයාං
 භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... විත්තාධිපතෙයාං
 භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... විමංසාධිපතෙයාං
 භීතං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො
 හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

275. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීමංසාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... විත්තාධිපතෙය්‍යං හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... වීමංසාධිපතෙය්‍යං හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

276. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීමංසාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... ඡන්දාධිපතෙය්‍යං හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... විත්තාධිපතෙය්‍යං හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං...පෙ.... වීමංසාධිපතෙය්‍යං හීනං...පෙ.... මජ්ඣිමං...පෙ.... පණීතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අරුපාවචරකුසලං.

ලොකුත්තරකුසලං

සුද්ධිකපටිපදා

277. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, විත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, ජිති හොති, සුඛං හොති, විත්තස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිත්තියං හොති, වීරියිත්තියං හොති, සතිත්තියං හොති, සමාධිත්තියං හොති, පඤ්ඤිත්තියං හොති, මනිත්තියං හොති,

සොමනස්සින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රියං හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සම්මාසංඛිකප්පො හොති, සම්මාවාචා හොති, සම්මාකම්මන්තො හොති, සම්මාආජීවො හොති, සම්මාවායාමො හොති, සම්මාසති හොති, සම්මාසමාධි හොති, සද්ධාබලං හොති, චිරියබලං හොති, සතිබලං හොති, සමාධිබලං හොති, පඤ්ඤාබලං හොති, නිරිබලං හොති, ඔත්තප්පබලං හොති, අලොභො හොති, අදොසො හොති, අමොහො හොති, අනභිජ්ඣා හොති, අබ්‍යාපාදො හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, නිරි හොති, ඔත්තප්පං හොති, කායපස්සද්ධි හොති, චිත්තපස්සද්ධි හොති, කායලභ්‍යතා හොති, චිත්තලභ්‍යතා හොති, කායමුද්‍රතා හොති, චිත්තමුද්‍රතා හොති, කායකම්මඤ්ඤතා හොති, චිත්තකම්මඤ්ඤතා හොති, කායපාගුඤ්ඤතා හොති, චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති, කායුප්පකතා හොති, චිත්තූප්පකතා හොති, සති හොති, සම්පප්පඤ්ඤං හොති, සමථො හොති, විපස්සනා හොති, පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

278. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චුසනා සංචුසනා සංචුසිත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

279. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතූසම්ඵස්සජං චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

280. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතූසම්ඵස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

281. කතමා තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතූසම්ඵස්සජා චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතයිත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති.

282. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං භද්‍යං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතූ – ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති.

283. කතමො තස්මිං සමයෙ විතක්කො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො විතක්කො සංඝස්ථානෙ අප්පනා ඛායනා චෙතසො අභිනිරෝපනා සම්මාසංඝස්ථානෙ මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපනං – අයං තස්මිං සමයෙ විතක්කො හොති.

284. කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චාරො විචාරො අනුචාරො උපවිචාරො චිත්තස්ස අනුසන්ධානතා අනුපෙක්ඛනතා – අයං තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති.

285. කතමා තස්මිං සමයෙ පීති හොති? යා තස්මිං සමයෙ පීති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො චිත්ති ඔදග්ගං අත්තමනතා චිත්තස්ස පීතිසම්බොජ්ඣකඛිගො – අයං තස්මිං සමයෙ පීති හොති.

286. කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං චෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා චෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.

287. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සංඝධීති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි සමාධිසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපනං – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

288. කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධිත්ථියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදො සද්ධා සද්ධිත්ථියං සද්ධාබලං – ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධිත්ථියං හොති.

289. කතමං තස්මිං සමයෙ වීරියිත්ථියං හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සෙළුභි ලාමො ධිති අසිලීපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරියිත්ථියං වීරියබලං සම්මාචායාමො වීරියසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපනං – ඉදං තස්මිං සමයෙ වීරියිත්ථියං හොති.

290. කතමං තස්මිං සමයෙ සතිත්ථියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතිත්ථියං සතිබලං සම්මාසති සතිසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපනං – ඉදං තස්මිං සමයෙ සතිත්ථියං හොති.

291. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිත්ථියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි සමාධිසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං – ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිත්ථියං හොති.

292. කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤිත්ථියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිව්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිහාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං – ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤිත්ථියං හොති.

293. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්ථියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ථියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්ථියං හොති.

294. කතමං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්ථියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං චෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා චෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්ථියං හොති.

295. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිත්ථියං හොති? යො තෙසං අරුපිතං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිත්ථියං – ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිත්ථියං හොති.

296. කතමං තස්මිං සමයෙ අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතිත්ථියං හොති? යා තෙසං ධම්මානං අනඤ්ඤාතානං අදිට්ඨානං අජ්ජත්තානං අවිදිතානං අසව්ඡිකතානං සව්ඡිකිරියාය පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිව්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිහාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං

අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොද්ධිගො මග්ගඛගං මග්ගපරියාපන්නං - ඉදං තස්මිං සමයෙ අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රියං හොති.

297. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤින්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොද්ධිගො මග්ගඛගං මග්ගපරියාපන්නං - අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති.

298. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාසංකප්පො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො විතක්කො සංකප්පො අප්පනා ඛාප්පනා වෙනසො අභිනිරොපනා සම්මාසංකප්පො මග්ගඛගං මග්ගපරියාපන්නං - අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසංකප්පො හොති.

299. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාවාචා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චතුර්ථි වජ්ජවචරිතෙහි ආරති විරති පටිවිරති වෙරමණි අකිරියා අකරණං අනප්ඤ්ඤාපත්ති වෙලාඅනතික්කමො සෙතුසාතො සම්මාවාචා මග්ගඛගං මග්ගපරියාපන්නං - අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාවාචා හොති.

300. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාකම්මන්තො හොති? යා තස්මිං සමයෙ තීර්ථි කායදුච්චරිතෙහි ආරති විරති පටිවිරති වෙරමණි අකිරියා අකරණං අනප්ඤ්ඤාපත්ති වෙලාඅනතික්කමො සෙතුසාතො සම්මාකම්මන්තො මග්ගඛගං මග්ගපරියාපන්නං - අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාකම්මන්තො හොති.

301. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාආජීවො හොති? යා තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාආජීවා ආරති විරති පටිවිරති වෙරමණි අකිරියා අකරණං අනප්ඤ්ඤාපත්ති වෙලාඅනතික්කමො සෙතුසාතො සම්මාආජීවො මග්ගඛගං මග්ගපරියාපන්නං - අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාආජීවො හොති.

302. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාවායාමො හොති? යො තස්මිං සමයෙ වෙනසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භි ටාමො ධිති අසිථිලපරක්කමො අනික්ඛිත්තජන්ද්‍රො අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරියින්ද්‍රියං වීරියබලං

සම්මාචාර්යාමො චිරියසම්බොජ්ඣකඛ්ඛිගො මග්ගඛ්ඛිගං මග්ගපරියාපන්නං - අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාචාර්යාමො හොති.

303. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාසති හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතින්ද්‍රියං සතිබලං සම්මාසති සතිසම්බොජ්ඣකඛ්ඛිගො මග්ගඛ්ඛිගං මග්ගපරියාපන්නං - අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසති හොති.

304. කතමො තස්මිං සමයෙ සම්මාසමාධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධින්ද්‍රියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි සමාධිසම්බොජ්ඣකඛ්ඛිගො මග්ගඛ්ඛිගං මග්ගපරියාපන්නං - අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාසමාධි හොති.

305. කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිජප්පසාදො සද්ධා සද්ධින්ද්‍රියං සද්ධාබලං - ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති.

306. කතමං තස්මිං සමයෙ චිරියබලං හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො චිරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භි ටාමො ධිති අසිථිලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො චිරියං චිරිසින්ද්‍රියං චිරියබලං සම්මාචාර්යාමො චිරියසම්බොජ්ඣකඛ්ඛිගො මග්ගඛ්ඛිගං මග්ගපරියාපන්නං - ඉදං තස්මිං සමයෙ චිරියබලං හොති.

307. කතමං තස්මිං සමයෙ සතිබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතින්ද්‍රියං සතිබලං සම්මාසති සතිසම්බොජ්ඣකඛ්ඛිගො මග්ගඛ්ඛිගං මග්ගපරියාපන්නං - ඉදං තස්මිං සමයෙ සතිබලං හොති.

308. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධින්ද්‍රියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි සමාධිසම්බොජ්ඣකඛ්ඛිගො මග්ගඛ්ඛිගං මග්ගපරියාපන්නං - ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති.

309. කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිච්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා

උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඣාදාං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤානිද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලෝකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣාසංගො මග්ගඋග්ගං මග්ගපරියාපන්නං — ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති.

310. කතමං තස්මිං සමයෙ හිරිබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ හිරියති හිරියිතබ්බෙන හිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා — ඉදං තස්මිං සමයෙ හිරිබලං හොති.

311. කතමං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා — ඉදං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති.

312. කතමො තස්මිං සමයෙ අලොභො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොභො අලුඛනා අලුඛිතත්තං අසාරාගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතත්තං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං — අයං තස්මිං සමයෙ අලොභො හොති.

313. කතමො තස්මිං සමයෙ අදොසො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අදොසො අදුස්සනා අදුස්සිතත්තං අබ්‍යාපාදො අබ්‍යාපජ්ජො අදොසො කුසලමූලං — අයං තස්මිං සමයෙ අදොසො හොති.

314. කතමො තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඣාදාං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤානිද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලෝකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣාසංගො මග්ගඋග්ගං මග්ගපරියාපන්නං — අයං තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති.

315. කතමො තස්මිං සමයෙ අනභිජ්ඣා හොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොභො අලුඛනා අලුඛිතත්තං අසාරාගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතත්තං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං — අයං තස්මිං සමයෙ අනභිජ්ඣා හොති.

316. කතමො තස්මිං සමයෙ අබ්‍යාපාදො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අදොසො අදුස්සනා අදුස්සිතත්තං අබ්‍යාපාදො අබ්‍යාපජ්ජො අදොසො කුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අබ්‍යාපාදො හොති.

317. කතමා තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤා පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤන්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාභිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං – අයං තස්මිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි හොති.

318. කතමා තස්මිං සමයෙ නිරි හොති? යං තස්මිං සමයෙ නිරියති නිරිසිතබ්බෙන නිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – අයං තස්මිං සමයෙ නිරි හොති.

319. කතමං තස්මිං සමයෙ ඔත්තජ්ජං හොති? යං තස්මිං සමයෙ ඔත්තජ්ජති ඔත්තජ්ජිතබ්බෙන ඔත්තජ්ජති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ ඔත්තජ්ජං හොති.

320. කතමා තස්මිං සමයෙ කායපස්සද්ධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සඛ්ඛාරක්ඛන්ධස්ස පස්සද්ධි පටිපස්සද්ධි පස්සම්භනා පටිපස්සම්භනා පටිපස්සම්භිතත්තං පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣකඛිගො – අයං තස්මිං සමයෙ කායපස්සද්ධි හොති.

321. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තපස්සද්ධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස පස්සද්ධි පටිපස්සද්ධි පස්සම්භනා පටිපස්සම්භනා පටිපස්සම්භිතත්තං පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣකඛිගො – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තපස්සද්ධි හොති.

322. කතමා තස්මිං සමයෙ කායලහුතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සඛ්ඛාරක්ඛන්ධස්ස ලහුතා ලහුපරිණාමතා අදන්ධනතා අවිත්ථනතා – අයං තස්මිං සමයෙ කායලහුතා හොති.

323. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තලභ්‍යතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස ලභ්‍යතා ලභ්‍යපරිණාමතා අදන්ධනතා අවිත්ථනතා – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තලභ්‍යතා හොති.

324. කතමා තස්මිං සමයෙ කායමුද්‍යතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස මුද්‍යතා මද්දවතා අකක්ඛලතා අකථිතතා – අයං තස්මිං සමයෙ කායමුද්‍යතා හොති.

325. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තමුද්‍යතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස මුද්‍යතා මද්දවතා අකක්ඛලතා අකථිතතා – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තමුද්‍යතා හොති.

326. කතමා තස්මිං සමයෙ කායකම්මඤ්ඤතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස කම්මඤ්ඤතා කම්මඤ්ඤත්තං කම්මඤ්ඤභාවො – අයං තස්මිං සමයෙ කායකම්මඤ්ඤතා හොති.

327. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තකම්මඤ්ඤතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස කම්මඤ්ඤතා කම්මඤ්ඤත්තං කම්මඤ්ඤභාවො – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තකම්මඤ්ඤතා හොති.

328. කතමා තස්මිං සමයෙ කායපාගුඤ්ඤතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස පගුණතා පගුණත්තං පගුණභාවො – අයං තස්මිං සමයෙ කායපාගුඤ්ඤතා හොති.

329. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස පගුණතා පගුණත්තං පගුණභාවො – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති.

330. කතමා තස්මිං සමයෙ කායුජ්ජකතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාක්ඛන්ධස්ස සඤ්ඤාක්ඛන්ධස්ස සංඛාරක්ඛන්ධස්ස උජ්ජතා උජ්ජකතා අජිම්භතා අවච්ඡිකතා අකුට්ඨතා – අයං තස්මිං සමයෙ කායුජ්ජකතා හොති.

331. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තුජ්ජකතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධස්ස උජ්ජතා උජ්ජකතා අජිම්භතා අවච්ඡිකතා අකුට්ඨතා – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තුජ්ජකතා හොති.

332. කතමා තස්මිං සමයෙ සති හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතින්ද්‍රියං සතිබලං සම්මාසති සතිසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං — අයං තස්මිං සමයෙ සති හොති.

333. කතමං තස්මිං සමයෙ සම්පජ්ඣෙත්තං හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඣෙත්තං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤාන්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලෝකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං — ඉදං තස්මිං සමයෙ සම්පජ්ඣෙත්තං හොති.

334. කතමො තස්මිං සමයෙ සමථො හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානස්සා සමථො සමාධින්ද්‍රියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි සමාධිසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං — අයං තස්මිං සමයෙ සමථො හොති.

335. කතමා තස්මිං සමයෙ විපස්සනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඣෙත්තං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤාන්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලෝකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං — අයං තස්මිං සමයෙ විපස්සනා හොති.

336. කතමො තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භි ථාමො ධිති අසිථිලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරියන්ද්‍රියං වීරියබලං සම්මාවායාමො වීරියසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං — අයං තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති.

337. කතමො තස්මිං සමයෙ අවික්ඛෙපො හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සංශ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං සම්මාසමාධි සමාධිසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං – අයං තස්මිං සමයෙ අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චිත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයානනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, නවින්ද්‍රියානි හොන්ති, පඤ්චඛිගිකං ඝාතං හොති, අට්ඨඛිගිකො මග්ගො හොති, සත්ත බලානි හොන්ති, තයො හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති, එකා වෙදනා හොති, එකා සඤ්ඤා හොති, එකා චෙතනා හොති, එකං චිත්තං හොති, එකො වෙදනාක්ඛන්ධො හොති, එකො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො හොති, එකො සංඛාරක්ඛන්ධො හොති, එකො විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො හොති, එකං මනායතනං හොති, එකං මනින්ද්‍රියං හොති, එකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ.....

338. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො පිති චිත්තස්සෙකග්ගතා සද්ධිත්ථියං වීරියිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතිත්ථියං සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංකප්පො සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්තො සම්මාආජීවො සම්මාවායාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි සද්ධාබලං වීරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අදොසො අමොහො අනභිජ්ඣා අබ්‍යාපාදො සම්මාදිට්ඨි හිරි ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි චිත්තපස්සද්ධි කායලහුතා චිත්තලහුතා කායමුද්දතා චිත්තමුද්දතා කායකම්මඤ්ඤතා චිත්තකම්මඤ්ඤතා කායපාගුඤ්ඤතා චිත්තපාගුඤ්ඤතා කායුජ්ජකතා චිත්තුජ්ජකතා සති සම්පජ්ඤ්ඤං සමථො විපස්සනා පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

339. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝාතං භාවෙති නියානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පයමාය භූමියා පත්තියා

විවිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං
 බ්ඡපාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

340. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නියානානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පයමාය භූමියා පත්තියා
 විවිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං
 දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

341. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නියානානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පයමාය භූමියා පත්තියා
 විවිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං
 බ්ඡපාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

342. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නියානානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පයමාය භූමියා පත්තියා
 විතක්කවිචාරානං චූපසමා ...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං
 ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පයමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං
 ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං
 බ්ඡපාහිඤ්ඤං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං...පෙ.... සුඛපටිපදං
 බ්ඡපාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සුද්ධිකපටිපදා.

සුඤ්ඤතං

343. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නියානානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පයමාය භූමියා පත්තියා
 විවිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං,
 තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ
 ධම්මා කුසලා.

344. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නියානානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පයමාය භූමියා පත්තියා
 විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං

කුමාර...පෙ.... චතුත්ථං කුමාර...පෙ.... පඨමං කුමාර...පෙ.... පඤ්චමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සුඤ්ඤතං.

සුඤ්ඤතමූලකපටිපදා

345. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුමාරං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

346. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුමාරං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛේපාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

347. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුමාරං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

348. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුමාරං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛේපාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

349. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුමාරං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං කුමාරං...පෙ.... තතියං කුමාරං...පෙ.... චතුත්ථං කුමාරං...පෙ.... පඨමං කුමාරං...පෙ.... පඤ්චමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛේපාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං

සුඤ්ඤතං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සුඤ්ඤතමූලකපටිපදා.

අප්පණ්ණිතං

350. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

351. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පට්ඨං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අප්පණ්ණිතං.

අප්පණ්ණිතමූලකපටිපදා

352. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

353. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

354. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං

දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිහිතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

355. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිහිතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

356. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා චිත්තකච්චාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පට්ඨං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිහිතං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිහිතං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිහිතං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිහිතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අප්පණ්ණිහිතමූලකපටිපදා.

විසති මහානායා

357. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං මග්ගං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සතිපට්ඨානං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සම්මජ්ජධානං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඉද්ධිපාදං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඉන්ද්‍රියං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං බලං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං බොජ්ඣංගිකං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සච්චං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සමථං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ධම්මං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඛන්ධං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ආයතනං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ධාතුං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ආභාරං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඵස්සං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං වෙදනං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සඤ්ඤං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං චෙතනං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං චිත්තං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

විසති මහානායා.

අධිපති

358. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පටමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පටමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විමංසාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

359. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පටමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පටමං ඤානං ...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විමංසාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

360. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං මග්ගං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සතිපට්ඨානං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සම්මජ්ජධානං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඉද්ධිපාදං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඉන්ද්‍රියං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං බලං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං බොජ්ඣංගිං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සච්චං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සමථං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ධම්මං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඛන්ධං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ආයතනං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ධාතුං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ආභාරං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං එස්සං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං වෙදනං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සඤ්ඤං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං චේතනං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං විත්තං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පටමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පටමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... විමංසාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අධිපති.

පඨමො මග්ගො.

361. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං කාමරාගඛ්‍යාපාදානං තනුභාවාය දුතියාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අඤ්ඤින්ද්‍රියං හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

දුතියො මග්ගො.

362. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං කාමරාගඛ්‍යාපාදානං අනවසෙසජ්ජහානාය තතියාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අඤ්ඤින්ද්‍රියං හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තතියො මග්ගො.

363. කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං රූපරාගඅරූපරාගමානඋද්ධච්චඅවිජ්ජාය අනවසෙසජ්ජහානාය චතුත්ථාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අඤ්ඤින්ද්‍රියං හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා...පෙ....

364. කතමං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤින්ද්‍රියං හොති? යා තෙසං ධම්මානං ඤාතානං දිට්ඨානං පත්තානං විදිතානං සච්ඡිකතානං සච්ඡිකිරියාය පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපල්ලක්ඛණා පච්චුපල්ලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤා පනොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤින්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣකඛිගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං, ඉදං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤින්ද්‍රියං හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරූපිනො ධම්මා — ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චතුත්ථො මග්ගො.

ලොකුත්තරං චිත්තං.

ද්වාදස අකුසලානි

365. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං දිට්ඨිගතසම්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ථොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, චිත්තකො හොති, විචාරො හොති, පීති හොති, සුඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, වීරියන්ද්‍රියං හොති, සමාධින්ද්‍රියං හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, සොමනස්සින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, මිච්ඡාදිට්ඨි හොති, මිච්ඡාසංකප්පො හොති, මිච්ඡාවායාමො හොති, මිච්ඡාසමාධි හොති, වීරියබලං හොති, සමාධිබලං හොති, අභිරික්කබලං හොති, අනොත්තප්පබලං හොති, ලොභො හොති, මොභො හොති, අභිජ්ඣා හොති, මිච්ඡාදිට්ඨි හොති, අභිරික්කං හොති, අනොත්තප්පං හොති, සමථො හොති, පග්ගාභො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

366. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

367. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ප්ප්පජං චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ප්පජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ප්පජා සාතා සුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

368. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ප්පජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

369. කතමා තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ප්පජා චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතයිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති.

370. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං භදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං

විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති.

371. කතමො තස්මිං සමයෙ චිත්තකො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො චිත්තකො සඛිකජපො අජ්ජනා ඛාජ්ජනා චෙතසො අභිනිරොපනා මිච්ඡාසඛිකජපො – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තකො හොති.

372. කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති? යො තස්මිං සමයෙ වාරො විචාරො අනුච්චාරො උපවිචාරො චිත්තස්ස අනුසන්ධානතා අනුපෙක්ඛනතා – අයං තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති.

373. කතමා තස්මිං සමයෙ පීති හොති? යා තස්මිං සමයෙ පීති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො චිත්ති ඔදග්ගං අත්තමනතා චිත්තස්ස – අයං තස්මිං සමයෙ පීති හොති.

374. කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.

375. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

376. කතමං තස්මිං සමයෙ වීරියිත්ථියං හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භී ථාමො ධිති අසිථිලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරියිත්ථියං වීරියබලං මිච්ඡාවායාමො – ඉදං තස්මිං සමයෙ වීරියිත්ථියං හොති.

377. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිත්ථියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි – ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිත්ථියං හොති?

378. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්දියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්දියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්දියං හොති.

379. කතමං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්ද්‍රියං හොති.

380. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති? යො තෙසං අරුපීනං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං – ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති.

381. කතමා තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො **[පටිග්ගාහො (සී. සායා.)]** අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො **[විපරියෙසගාහො (ක.)]** – අයං තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාදිට්ඨි හොති.

382. කතමො තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාසංඝිකජපො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො විතක්කො සංඝිකජපො අජපනා ඛාජපනා චෙතසො අභිනිරොපනා මිච්ඡාසංඝිකජපො – අයං තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාසංඝිකජපො හොති.

383. කතමො තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාවායාමො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො වීරියාරම්හො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භී ථාමො ධිති අසිල්ලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරියින්ද්‍රියං වීරියබලං මිච්ඡාවායාමො – අයං තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාවායාමො හොති.

384. කතමො තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාසමාධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධින්ද්‍රියං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාසමාධි හොති.

385. කතමං තස්මිං සමයෙ වීරියබලං හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො වීරියාරම්හො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භී ථාමො ධිති අසිල්ලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරියින්ද්‍රියං වීරියබලං මිච්ඡාවායාමො – ඉදං තස්මිං සමයෙ වීරියබලං හොති.

386. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීනි සංඝඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි – ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති.

387. කතමං තස්මිං සමයෙ අභිරික්ඛලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ න භිරියති භිරිසිතබ්බෙන න භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ අභිරික්ඛලං හොති.

388. කතමං තස්මිං සමයෙ අනොත්තප්පබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ න ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන න ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ අනොත්තප්පබලං හොති.

389. කතමො තස්මිං සමයෙ ලොභො හොති? යො තස්මිං සමයෙ ලොභො ලුබ්භතා ලුබ්භිතත්තං සාරාගො සාරජ්ජනා සාරජ්ජිතත්තං අභිජ්ඣා ලොභො අකුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ ලොභො හොති.

390. කතමො තස්මිං සමයෙ මොහො හොති? යං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනන්තබ්බොධො අසම්බොධො අප්පට්ඨෙවොධො අසංගාහනා අපරියොගාහනා අසමපෙක්ඛනා අපච්චෙවෙක්ඛනා අපච්චක්ඛකම්මං දුම්මෙජ්ඣං බාලාං අසම්පජ්ඤං මොහො පමොහො සම්මොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජොසො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරිවූට්ඨානං අවිජ්ජාලභිග්ගි මොහො අකුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ මොහො හොති.

391. කතමා තස්මිං සමයෙ අභිජ්ඣා හොති? යො තස්මිං සමයෙ ලොභො ලුබ්භතා ලුබ්භිතත්තං සාරාගො සාරජ්ජනා සාරජ්ජිතත්තං අභිජ්ඣා ලොභො අකුසලමූලං – අයං තස්මිං සමයෙ අභිජ්ඣා හොති.

392. කතමා තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – අයං තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාදිට්ඨි හොති.

393. කතමං තස්මිං සමයෙ අභිරික්ඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ න භිරියති භිරිසිතබ්බෙන න භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ අභිරික්ඛං හොති.

394. කතමං තස්මිං සමයෙ අනොත්තප්පං හොති? යං තස්මිං සමයෙ න ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන න ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං තස්මිං සමයෙ අනොත්තප්පං හොති.

395. කතමො තස්මිං සමයෙ සමථො හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ සමථො හොති.

396. කතමො තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො චිරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භී ථාමො ධිති අසිථිලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තඡන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො චිරියං චිරිශිත්ථියං චිරියබලං මිච්ඡාවායාමො – අයං තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති.

397. කතමො තස්මිං සමයෙ අවික්ඛෙපො හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි – අයං තස්මිං සමයෙ අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, පඤ්චන්ද්‍රියානි හොන්ති, පඤ්චඛිගිකං ඝාතං හොති, චතුර්ඛිගිකො මග්ගො හොති, චත්තාරි බලානි හොන්ති, ද්වෙ හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ.....

398. කතමො තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො පිති චිත්තස්සෙකග්ගතා චිරිශිත්ථියං සමාධිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං මිච්ඡාදිට්ඨි මිච්ඡාසඛිකප්පො මිච්ඡාවායාමො මිච්ඡාසමාධි චිරියබලං සමාධිබලං අහිරිකබලං අනොත්තප්පබලං ලොහො මොහො අහිජ්ඣා මිච්ඡාදිට්ඨි අහිරිකං අනොත්තප්පං සමථො පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

399. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං දිට්ඨිගතසම්පයුත්තං සසඬ්ඛාරෙන රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

400. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං දිට්ඨිගතවිප්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, පීති හොති, සුඛං හොති, විත්තස්සෙකග්ගතා හොති, වීරියන්ද්‍රියං හොති, සමාධින්ද්‍රියං හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, සොමනස්සින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, මිච්ඡාසඬ්ඛප්පො හොති, මිච්ඡාවායාමො හොති, මිච්ඡාසමාධි වීරියබලං හොති, සමාධිබලං හොති, අහිරිකබලං හොති, අනොත්තප්පබලං හොති, ලොභො හොති, මොහො හොති, අභිජ්ඣා හොති, අහිරිකං හොති, අනොත්තප්පං හොති, සමථො හොති, පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ....

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයානනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආභාරා හොන්ති, පඤ්චන්ද්‍රියානි හොන්ති, පඤ්චඬ්ඛිකං ඝාතං හොති, තිවඬ්ඛිකො මග්ගො හොති, චත්තාරි බලානි හොන්ති, ද්වෙ හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ....

401. කතමො තස්මිං සමයෙ සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො පීති විත්තස්සෙකග්ගතා වීරියන්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං මිච්ඡාසඬ්ඛප්පො මිච්ඡාවායාමො මිච්ඡාසමාධි වීරියබලං සමාධිබලං අහිරිකබලං අනොත්තප්පබලං ලොභො මොහො අභිජ්ඣා අහිරිකං අනොත්තප්පං සමථො පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

402. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තං සසඬ්ඛාරෙන රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

403. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං දිට්ඨිගතසම්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, වීරියන්ද්‍රියං හොති, සමාධින්ද්‍රියං හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, උපෙක්ඛිත්තන්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, මිච්ඡාදිට්ඨි හොති, මිච්ඡාසඬ්ඛප්පො හොති, මිච්ඡාවායාමො හොති, මිච්ඡාසමාධි හොති, වීරියබලං හොති, සමාධිබලං හොති, අභිරික්ඛබලං හොති, අනොත්තප්පබලං හොති, ලොභො හොති, මොභො හොති, අභිජ්ඣා හොති, මිච්ඡාදිට්ඨි හොති, අභිරික්ඛං හොති, අනොත්තප්පං හොති, සමථො හොති, පග්ගාභො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

404. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො ඵුසනා සංඵුසනා සංඵුසිත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

405. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජං චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං වෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං වෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති...පෙ....

406. කතමා තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං වෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං වෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති...පෙ....

407. කතමං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්තන්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං වෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං වෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්තන්ද්‍රියං හොති...පෙ.... යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, පඤ්චන්ද්‍රියානි හොන්ති, චතුරච්ඡිකං ඝ්‍රානං හොති, චතුරච්ඡිකො මග්ගො හොති, චත්තාරි බලානි හොන්ති, ද්වෙ හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ.....

408. කතමො තස්මිං සමයෙ සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චේතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා වීරියන්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං මිච්ඡාදිට්ඨි මිච්ඡාසඬ්ඤාපො මිච්ඡාචායාමො මිච්ඡාසමාධි වීරියබලං සමාධිබලං අහිරිකබලං අනොත්තප්පබලං ලොභො මොහො අහිජ්ඣා මිච්ඡාදිට්ඨි අහිරිකං අනොත්තප්පං සමථො පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

409. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං දිට්ඨිගතසම්පයුත්තං සසඬ්ඛාරෙන රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

410. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චේතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, වීරියන්ද්‍රියං හොති, සමාධින්ද්‍රියං හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, මිච්ඡාසඬ්ඤාපො හොති, මිච්ඡාචායාමො හොති, මිච්ඡාසමාධි හොති, වීරියබලං හොති, සමාධිබලං හොති, අහිරිකබලං හොති, අනොත්තප්පබලං හොති, ලොභො හොති, මොහො හොති, අහිජ්ඣා හොති, අහිරිකං හොති, අනොත්තප්පං හොති, සමථො හොති, පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ.....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, පඤ්චන්ද්‍රියානි හොන්ති, චතුරච්ඡිග්කං ඤානං හොති, තිවච්ඡිගිකො මග්ගො හොති, චත්තාරි බලානි හොන්ති, ද්වෙ හෙතු හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා - ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ.....

411. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චේතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා වීරියන්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං මිච්ඡාසංකප්පො මිච්ඡාචායාමො මිච්ඡාසමාධි වීරියබලං සමාධිබලං අභිරික්කබලං අනොත්තප්පබලං ලොභො මොහො අභිජ්ඣා අභිරික්කං අනොත්තප්පං සමථො පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං - අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

412. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං දිට්ඨිගතවිප්පයුත්තං සංඛාරොරන රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

413. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති දොමනස්සහගතං පටිසංසම්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ථොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චේතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, දුක්ඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, වීරියන්ද්‍රියං හොති, සමාධින්ද්‍රියං හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, දොමනස්සින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, මිච්ඡාසංකප්පො හොති, මිච්ඡාචායාමො හොති, මිච්ඡාසමාධි හොති, වීරියබලං හොති, සමාධිබලං හොති, අභිරික්කබලං හොති, අනොත්තප්පබලං හොති, දොසො හොති, මොහො හොති, ඛ්‍යාපාදො හොති, අභිරික්කං හොති, අනොත්තප්පං හොති, සමථො හොති, පග්ගාහො හොති, අවික්ඛෙපො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා - ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

414. කතමො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති.

415. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජං චෙතසිකං අසාතං චෙතසිකං දුක්ඛං චෙතොසම්ඵස්සජං අසාතං දුක්ඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අසාතා දුක්ඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති...පෙ.....

416. කතමං තස්මිං සමයෙ දුක්ඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං අසාතං චෙතසිකං දුක්ඛං චෙතොසම්ඵස්සජං අසාතං දුක්ඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අසාතා දුක්ඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ දුක්ඛං හොති...පෙ.....

417. කතමං තස්මිං සමයෙ දොමනස්සිත්ත්වයං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං අසාතං චෙතසිකං දුක්ඛං චෙතොසම්ඵස්සජං අසාතං දුක්ඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අසාතා දුක්ඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ දොමනස්සිත්ත්වයං හොති...පෙ.....

418. කතමො තස්මිං සමයෙ දොසො හොති? යො තස්මිං සමයෙ දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තං ඛ්‍යාපත්ති ඛ්‍යාපජ්ජනා ඛ්‍යාපජ්ජිතත්තං විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං අසුරොපො අනත්තමනතා චිත්තස්ස – අයං තස්මිං සමයෙ දොසො හොති...පෙ.....

419. කතමො තස්මිං සමයෙ ඛ්‍යාපාදො හොති? යො තස්මිං සමයෙ දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තං ඛ්‍යාපත්ති ඛ්‍යාපජ්ජනා ඛ්‍යාපජ්ජිතත්තං විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං අසුරොපො අනත්තමනතා චිත්තස්ස – අයං තස්මිං සමයෙ ඛ්‍යාපාදො හොති...පෙ.... යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, පඤ්චිත්ත්වයානි හොන්ති, චතුරභිගිකං ඤානං හොති, තිවච්ඡිගිකො මග්ගො හොති, චත්තාරි බලානි හොන්ති, ද්වෙ හෙතු හොන්ති, එකො ඵස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ.....

420. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා වීරියන්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං මිච්ඡාසංකප්පො මිච්ඡාචායාමො මිච්ඡාසමාධි වීරියබලං සමාධිබලං අභිරික්කබලං අනොත්තප්පබලං දොසො මොහො ඛ්‍යාපාදො අභිරික්කං අනොත්තප්පං සමථො පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං — අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

421. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති දොමනස්සහගතං පටිසසම්පයුත්තං සංඛාරොත්ත රූපාරම්මණං වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

422. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං විචිකිච්ඡාසම්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගන්ධාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, වීරියන්ද්‍රියං හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, උපෙක්ඛිත්තන්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, මිච්ඡාසංකප්පො හොති, මිච්ඡාචායාමො හොති, වීරියබලං හොති, අභිරික්කබලං හොති, අනොත්තප්පබලං හොති, විචිකිච්ඡා හොති, මොහො හොති, අභිරික්කං හොති, අනොත්තප්පං හොති, පග්ගාහො හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා — ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

423. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං — අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ....

424. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස යිති — අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති...පෙ....

425. කතමා තස්මිං සමයෙ විචිකිච්ඡා හොති? යා තස්මිං සමයෙ කඨිබ්බා කඨිබ්බායනා කඨිබ්බායිතත්තං විමති විචිකිච්ඡා ද්වෙල්භකං ද්වෙලාපථො සංසයො අනෙකංසග්ගාහො ආසප්පනා පරිසප්පනා අපරියොගාහනා ථම්මිතත්තං චිත්තස්ස මනොවිලෙඛො — අයං තස්මිං සමයෙ විචිකිච්ඡා හොති...පෙ.... යෙ

වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා භොන්ති, ද්වායතනානි භොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො භොන්ති, තයො ආභාරා භොන්ති, චත්තාරි ඉන්ද්‍රියානි භොන්ති, චතුරභිගිකං ඝාතං භොති, දුච්චිගිකො මග්ගො භොති, තිණි බ්ලානි භොන්ති, එකො හෙතු භොති, එකො එස්සො භොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං භොති, එකා ධම්මධාතු භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ.....

426. කතමො තස්මිං සමයෙ සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො භොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා වීරිඨින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං මිච්ඡාසඬ්ඤාපො මිච්ඡාචායාමො වීරියබලං අහිරිකබලං අනොත්තප්පබලං විචිකිච්ඡා මොහො අහිරිකං අනොත්තප්පං පග්ගාහො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො භොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

427. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං චිත්තං උප්පන්නං භොති උපෙක්ඛාසහගතං උද්ධච්චසම්පයුත්තං රූපාරම්මණං වා...පෙ.... යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති, වෙදනා භොති, සඤ්ඤා භොති, චෙතනා භොති, චිත්තං භොති, විතක්කො භොති, විචාරො භොති, උපෙක්ඛා භොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා භොති, වීරිඨින්ද්‍රියං භොති, සමාධිත්තං භොති, මනින්ද්‍රියං භොති, උපෙක්ඛිත්තං භොති, ජීවිතින්ද්‍රියං භොති, මිච්ඡාසඬ්ඤාපො භොති, මිච්ඡාචායාමො භොති, මිච්ඡාසමාධි භොති, වීරියබලං භොති, සමාධිබලං භොති, අහිරිකබලං භොති, අනොත්තප්පබලං භොති, උද්ධච්චං භොති, මොහො භොති, අහිරිකං භොති, අනොත්තප්පං භොති, සමපො භොති, පග්ගාහො භොති, අවික්ඛෙපො භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

428. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති...පෙ.....

429. කතමං තස්මිං සමයෙ උද්ධච්චං භොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස උද්ධච්චං අවුපසමො චෙතසො වික්ඛෙපො භන්තත්තං චිත්තස්ස – ඉදං තස්මිං

සමයෙ උද්ධච්චං හොති ...පෙ.... යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, පඤ්චන්ද්‍රියානි හොන්ති, චතුරඨ්ඨිකං ඤානං හොති, තිවඨ්ඨිගිකො මග්ගො හොති, චත්තාරි බලානි හොන්ති, එකො හෙතු හොති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා...පෙ....

430. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා වීරියන්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං මිච්ඡාසංකප්පො මිච්ඡාචායාමො මිච්ඡාසමාධි වීරියබලං සමාධිබලං අභිරික්කබලං අනොත්තප්පබලං උද්ධච්චං මොහො අභිරික්කං අනොත්තප්පං සමථො පග්ගාහො අවික්ඛෙපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

ද්වාදස අකුසලචිත්තානි.

අබ්‍යාකතවිපාකො

කුසලවිපාකපඤ්චවිඤ්ඤාණානි

431. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා විපාකං චක්ඛුවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං රූපාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

432. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

433. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තප්පාවක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජං චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං

වෙනොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං වෙනොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

434. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාවක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

435. කතමා තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාවක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජා චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතයිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති.

436. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාවක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති.

437. කතමා තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං වෙනොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං වෙනොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති.

438. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස යිති – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

439. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාවක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති.

440. කතමං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්තද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං වෙනොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං වෙනොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්තද්‍රියං හොති.

441. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිත්තද්‍රියං හොති? යො තෙසං අරුපිනං ධම්මානං ආයු යිති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිත්තද්‍රියං – ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිත්තද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා භොන්ති, ද්වායතනානි භොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො භොන්ති, තයො ආභාරා භොන්ති, තිණින්ද්‍රියානි භොන්ති, එකො එස්සො භොති...පෙ.... එකා චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු භොති, එකං ධම්මායතනං භොති, එකා ධම්මධාතු භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

442. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො භොති? එස්සො චේතනා චිත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො භොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

443. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා විපාකං සොතවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං භොති උපෙක්ඛාසහගතං සද්දාරම්මණං...පෙ.... ඝාතවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං භොති උපෙක්ඛාසහගතං ගන්ධාරම්මණං...පෙ.... ජීව්හාවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං භොති උපෙක්ඛාසහගතං රසාරම්මණං...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං භොති සුඛසහගතං ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති, වෙදනා භොති, සඤ්ඤා භොති, චේතනා භොති, චිත්තං භොති, සුඛං භොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා භොති, මනින්ද්‍රියං භොති, සුඛින්ද්‍රියං භොති, ජීවිතින්ද්‍රියං භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

444. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති.

445. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා භොති? යං තස්මිං සමයෙ තජ්ජාකායවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජං කායිකං සාතං කායිකං සුඛං කායසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං කායසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා භොති.

446. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා භොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාකායවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා භොති.

447. කතමා තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පාකායවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජා චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතයිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති.

448. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තප්පාකායවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති.

449. කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ කායිකං සාතං කායිකං සුඛං කායසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං කායසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.

450. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස යිති – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

451. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තප්පාකායවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති.

452. කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ කායිකං සාතං කායිකං සුඛං කායසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං කායසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛින්ද්‍රියං හොති.

453. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති? යො තෙසං අරුපිතං ධම්මානං ආයු යිති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං – ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිතො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, තිණින්ද්‍රියානි හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකා කායවිඤ්ඤාණධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිතො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

454. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා චිත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි

පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

කුසලවිපාකානි පඤ්චවිඤ්ඤාණානි.

කුසලවිපාකමනොධාතු

455. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා විපාකා මනොධාතු උප්පන්නා හොති උපෙක්ඛාසහගතා රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, චිතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

456. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

457. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොධාතුසම්ඵස්සජං චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

458. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොධාතුසම්ඵස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

459. කතමා තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජාමනොධාතුසම්ඵස්සජා චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති.

460. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති.

461. කතමො තස්මිං සමයෙ විතක්කො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො විතක්කො සංඝස්ස අප්පනා ඛායනා චෙතසො අභිනිරෝපනා – අයං තස්මිං සමයෙ විතක්කො හොති.

462. කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චාරො විචාරො අනුචාරො උපවිචාරො චිත්තස්ස අනුසන්ධානතා අනුපෙක්ඛනතා – අයං තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති.

463. කතමා තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති.

464. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

465. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනොධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති.

466. කතමං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛින්ද්‍රියං හොති.

467. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති? යො තෙසං අරුපිනං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං – ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, තිණින්ද්‍රියානි හොන්ති, එකො ඵස්සො හොති...පෙ.... එකා මනොධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

468. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? ඵස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා

වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං — අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා. කුසලවිපාකා මනොධාතු.

කුසලවිපාකමනොවිඤ්ඤාණධාතුසොමනස්සසහගතා

469. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති සොමනස්සසහගතා රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, පිති හොති, සුඛං හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, සොමනස්සින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරූපිනො ධම්මා — ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

470. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං — අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

471. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුවසම්ඵස්සජං චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා — අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

472. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුවසම්ඵස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං — අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

473. කතමා තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති. යා තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුවසම්ඵස්සජා චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතයිතත්තං — අයං තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති.

474. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතු — ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති.

475. කතමො තස්මිං සමයෙ විතක්කො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තක්කො විතක්කො සඬිකප්පො අප්පනා ඛාප්පනා චෙතසො අභිනිරොපනා – අයං තස්මිං සමයෙ විතක්කො හොති.

476. කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චාරො විචාරො අනුච්චාරො උපවිචාරො චිත්තස්ස අනුසන්ධානතා අනුපෙක්ඛනතා – අයං තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති.

477. කතමා තස්මිං සමයෙ පීති හොති? යා තස්මිං සමයෙ පීති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො චිත්ති ඔදග්ගං අත්තමනතා චිත්තස්ස – අයං තස්මිං සමයෙ පීති හොති.

478. කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.

479. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස යීති – අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

480. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති.

481. කතමං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතොසම්ඵස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සින්ද්‍රියං හොති.

482. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති? යො තෙසං අරුපිනං ධම්මානං ආයු යීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං – ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ චා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතතා.

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, තිණින්ද්‍රියානි හොන්ති, එකො ඵස්සො හොති...පෙ.... එකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං

හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

483. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො පීති චිත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

කුසලවිපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු සොමනස්සසහගතා.

කුසලවිපාකමනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසහගතා

484. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති උපෙක්ඛාසහගතා රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, උපෙක්ඛිත්තන්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

485. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

486. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජං චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා – අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

487. කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

488. කතමා තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පාමනොවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජා චෙතනා සඤ්චෙතනා චෙතයිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ චෙතනා හොති.

489. කතමං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනෝ මානසං හදයං පණ්ඩරං මනෝ මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනෝවිඤ්ඤාණධාතු - ඉදං තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති.

490. කතමො තස්මිං සමයෙ චිත්තකො හොති? යො තස්මිං සමයෙ තත්තො චිත්තකො සංඛිකප්පො අප්පනා ඛාප්පනා චෙතසො අභිනිරෝපනා - අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තකො හොති.

491. කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චාරො විචාරො අනුච්චාරො උපවිචාරො චිත්තස්ස අනුසන්ධානතා අනුපෙක්ඛනතා - අයං තස්මිං සමයෙ විචාරො හොති.

492. කතමා තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා - අයං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති.

493. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස යිති - අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

494. කතමං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චිත්තං මනෝ මානසං හදයං පණ්ඩරං මනෝ මනායතනං මනින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තජ්ජාමනෝවිඤ්ඤාණධාතු - ඉදං තස්මිං සමයෙ මනින්ද්‍රියං හොති.

495. කතමං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්තද්‍රියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතොසම්ඵස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං චෙතොසම්ඵස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා - ඉදං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්තද්‍රියං හොති.

496. කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිත්තද්‍රියං හොති? යො තෙසං අරුපිතං ධම්මානං ආයු යිති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිත්තද්‍රියං - ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිත්තද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිතො ධම්මා - ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොත්ති, ද්වයායතනානි හොත්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොත්ති, තයො ආභාරා හොත්ති, තිණින්ද්‍රියානි හොත්ති, එකො ඵස්සො හොති...පෙ.... එකා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං

හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

497. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා චෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

කුසලවිපාකා උපෙක්ඛාසහගතා මනොවිඤ්ඤාණධාතු.

අට්ඨමහාවිපාකා

498. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති සොමනස්සසහගතා ඤාණසම්පයුත්තා...පෙ.... සොමනස්සසහගතා ඤාණසම්පයුත්තා සසංඛාරෙන...පෙ.... සොමනස්සසහගතා ඤාණවිප්පයුත්තා...පෙ.... සොමනස්සසහගතා ඤාණවිප්පයුත්තා සසංඛාරෙන...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතා ඤාණසම්පයුත්තා...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතා ඤාණසම්පයුත්තා සසංඛාරෙන...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතා ඤාණවිප්පයුත්තා...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතා ඤාණවිප්පයුත්තා සසංඛාරෙන රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති ...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.... අලොභො අබ්‍යාකතමූලං...පෙ.... අදොසො අබ්‍යාකතමූලං...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

අට්ඨමහාවිපාකා.

රූපාවචරවිපාකා

499. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ රූපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව රූපාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

500. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ රුප්ප්පත්තියා මග්ගං භාවෙනි විතක්කවිචාරානං. චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝාතං...පෙ.... තතියං ඝාතං...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං...පෙ.... පඨමං ඝාතං...පෙ.... පඤ්චමං ඝාතං. උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව රුපාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... පඤ්චමං ඝාතං. උපසම්පජ්ජ විහරති පථවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

රුපාවචරවිපාකා.

අරුපාවචරවිපාකා

501. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරුප්ප්පත්තියා මග්ගං භාවෙනි සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථභිගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං. උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව අරුපාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකං සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථභිගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං. උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

502. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරුප්ප්පත්තියා මග්ගං භාවෙනි සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං. උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව අරුපාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකං සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං. උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

503. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරුප්ප්පත්තියා මග්ගං භාවෙනි සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං

ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව අරුපාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකං සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ව පහානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

504. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරුපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ව පහානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව අරුපාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකං සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ව පහානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

අරුපාවචරවිපාකා.

ලොකුත්තරවිපාක-පඨමමග්ගවිපාකා

සුද්ධිකපටිපදා

505. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අඤ්ඤින්ද්‍රියං හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

506. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො

හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අඤ්ඤින්ද්‍රියං හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

507. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අඤ්ඤින්ද්‍රියං හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

508. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

509. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤන්ති කුසලං...පෙ....

සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අනිමිත්තන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතතා.

සුද්ධිකපටිපදා.

සුද්ධිකසුඤ්ඤතං

510. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතතා.

511. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අනිමිත්තං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතතා.

512. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිතං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතතා.

513. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝානං...පෙ.... තතියං ඝානං...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං...පෙ.... පඨමං ඝානං...පෙ.... පඤ්චමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... සුඤ්ඤතන්ති විපාකො...පෙ.... සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... අනිමිත්තන්ති විපාකො...පෙ.... සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... අප්පණ්ණිතන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

සුද්ධිකසුඤ්ඤතං.

සුඤ්ඤතපටිපදා

514. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඝානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

515. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති ...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඝානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

516. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං

දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

517. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

518. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපට්ඨදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං අනිමිත්තන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛිප්පාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

සුඤ්ඤතපට්ඨදා.

සුද්ධිකඅප්පණිහිතං

519. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණිහිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණිහිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

520. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණිහිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අනිමිත්තං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

521. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණිහිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

522. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියායානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණිහිතන්ති කුසලං...පෙ.... අප්පණිහිතන්ති විපාකො...පෙ.... අප්පණිහිතන්ති කුසලං...පෙ.... අනිමිත්තන්ති විපාකො...පෙ.... අප්පණිහිතන්ති කුසලං...පෙ.... සුඤ්ඤතන්ති විපාකො,

තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

සුද්ධිකඅප්පණිනි.

අප්පණිනිපටිපදා

523. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙනි නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණිනි, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණිනි, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

524. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙනි නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණිනි, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

525. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙනි නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණිනි, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

526. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පයමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝානං...පෙ.... තතියං ඝානං...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං...පෙ.... පයමං ඝානං...පෙ.... පඤ්චමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

527. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පයමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං ඛේපාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛේපාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං...පෙ.... දුතියං ඝානං...පෙ.... තතියං ඝානං...පෙ.... චතුත්ථං ඝානං...පෙ.... පයමං ඝානං...පෙ.... පඤ්චමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපට්ඨදං ඛේපාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛේපාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛේපාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛේපාහිඤ්ඤං අනිමිත්තන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛේපාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපට්ඨදං ඛේපාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

අප්පණ්ණිතපට්ඨදා.

විසති මහානායා

528. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං මග්ගං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සතිපට්ඨානං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සම්මප්පධානං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඉද්ධිපාදං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඉන්ද්‍රියං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඛලං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං බොජ්ඣංගිකං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සච්චං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සමථං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ධම්මං

භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ඛන්ධං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ආයතනං
 භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ධාතුං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං ආභාරං
 භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං එස්සං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං වෙදනං
 භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං සඤ්ඤං භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං චෙතනං
 භාවෙති...පෙ.... ලොකුත්තරං චිත්තං භාවෙති නියයානිකං අපවයගාමිං
 දිට්ඨිගතානං පභානාය පයමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ....
 පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ
 එස්සො හොති ...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා
 තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං
 දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං...පෙ.... අනිමිත්තං ...පෙ.... අප්පණ්ණිනං, තස්මිං
 සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා
 අඛ්‍යාකතා.

විසති මහානායා.

ඡන්දාධිපතෙයාසුද්ධිකපටිපදා

529. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නියයානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පයමාය භූමියා පත්තියා
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං
 දන්ධාහිඤ්ඤං ඡන්දාධිපතෙයාං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ....
 අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස
 කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ....
 පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං
 ඡන්දාධිපතෙයාං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

530. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නියයානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පයමාය භූමියා පත්තියා
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං
 දන්ධාහිඤ්ඤං ඡන්දාධිපතෙයාං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ....
 අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස
 කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ....
 පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තං

ජන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

531. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ජන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිනං ජන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

532. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පට්ඨං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ජන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ජන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ජන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තං ජන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ජන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිනං ජන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

533. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පට්ඨාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පට්ඨං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං ජන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ජන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං ජන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පට්ඨං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං ජන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ජන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේප්පාහිඤ්ඤං

ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අනිමිත්තං
 ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විජාකො...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං
 ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛිජ්ජාහිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං
 ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විජාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ....
 අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

ඡන්දාධිපතෙය්‍යසුද්ධිකපටිපදා.

ඡන්දාධිපතෙය්‍යසුද්ධිකසුඤ්ඤතා

534. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පදමාය භූමියා පත්තියා
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පදමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං
 ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස
 ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විජාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පදමං
 ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො
 හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

535. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පදමාය භූමියා පත්තියා
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පදමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං
 ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස
 ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විජාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පදමං
 ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො
 හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

536. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති
 නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පදමාය භූමියා පත්තියා
 විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පදමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං
 ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
 හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස
 ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විජාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පදමං
 ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ
 එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

537. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝාතං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඝාතං...පෙ.... තතියං ඝාතං...පෙ.... චතුත්ථං ඝාතං...පෙ.... පඨමං ඝාතං...පෙ.... පඤ්චමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

ඡන්දාධිපතෙය්‍යසුද්ධිකසුඤ්ඤතා.

538. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝාතං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඝාතස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

539. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝාතං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඝාතස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

540. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඝාතං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං

දන්ධාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

541. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... දුක්ඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

542. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං ඛේපාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... සුඛපටිපදං දන්ධාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේපාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං ...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපටිපදං ඛේපාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේපාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේපාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේපාභිඤ්ඤං අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේපාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... සුඛපටිපදං ඛේපාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

543. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

544. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

545. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිවෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

546. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නියානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පඨමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං ...පෙ.... අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ.... අප්පණ්ණිනං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ.... සුඤ්ඤතං

ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

547. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්හිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්හිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

548. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්හිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

549. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං අප්පණ්හිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

550. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං

කුමාරං...පෙ... චතුත්ථං කුමාරං...පෙ... පඨමං කුමාරං...පෙ... පඤ්චමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාභිඤ්ඤං අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ... දුක්ඛපට්ඨදං දන්ධාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

551. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුමාරං භාවෙති නිය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චිවෙච කාමෙහි...පෙ... පඨමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපට්ඨදං ඛේපාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ... සුඛපට්ඨදං දන්ධාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ... සුඛපට්ඨදං ඛේපාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ... දුතියං කුමාරං...පෙ... තතියං කුමාරං...පෙ... චතුත්ථං කුමාරං...පෙ... පඨමං කුමාරං...පෙ... පඤ්චමං කුමාරං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛපට්ඨදං ඛේපාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ... සුඛපට්ඨදං ඛේපාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ... සුඛපට්ඨදං ඛේපාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ... සුඛපට්ඨදං ඛේපාභිඤ්ඤං අනිමිත්තං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො...පෙ... සුඛපට්ඨදං ඛේපාභිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං...පෙ... සුඛපට්ඨදං ඛේපාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

552. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං මග්ගං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං සතිපට්ඨානං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං සම්මජ්ජධානං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ඉද්ධිපාදං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ඉන්ද්‍රියං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ඛලං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං බොජ්ඣංගිකං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං සච්චං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං සමථං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ධම්මං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ඛන්ධං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ආයතනං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ධාතුං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ආභාරං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං ඵස්සං භාවෙති...පෙ... ලොකුත්තරං වේදනං

භාවෙනි...පෙ.... ලොකුත්තරං සඤ්ඤං භාවෙනි...පෙ.... ලොකුත්තරං චෙතනං
භාවෙනි...පෙ.... ලොකුත්තරං චිත්තං භාවෙනි නියානිකං අපවයගාමිං
දිට්ඨිගතානං පභානාය පයමාය භූමියා පත්තියා විච්චිචෙව කාමෙහි...පෙ....
පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං,
තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ
ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතත්තා
භාවිතත්තා විපාකං විච්චිචෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං...පෙ.... අනිමිත්තං...පෙ....
අප්පණිහිතං ඡන්දාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීරියාධිපතෙය්‍යං...පෙ....
චිත්තාධිපතෙය්‍යං...පෙ.... වීමංසාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ එස්සො
හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

පයමමග්ගවිපාකො.

දුතියාදිමග්ගවිපාකො

553. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙනි
නියානිකං අපවයගාමිං කාමරාගබ්‍යාපාදානං තනුභාවාය දුතියාය භූමියා
පත්තියා...පෙ.... කාමරා ගබ්‍යාපාදානං අනවසෙසජ්ජභානාය තතියාය භූමියා
පත්තියා...පෙ.... රූපරාගඅරූපරාගමානඋද්ධච්චඅවිජ්ජාය
අනවසෙසජ්ජභානාය චතුත්ථාය භූමියා පත්තියා විච්චිචෙව කාමෙහි...පෙ....
පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ
එස්සො හොති...පෙ.... අඤ්ඤානිද්‍රියං හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො
හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස
ඤානස්ස කතත්තා භාවිතත්තා විපාකං විච්චිචෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං
ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛපටිපදං දන්ධාහිඤ්ඤං සුඤ්ඤතං, තස්මිං
සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අඤ්ඤාතාවිනිද්‍රියං හොති...පෙ....
අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි
පටිච්චසමුප්පන්නා අරූපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

554. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා
සංචූසනා සංචූසිතත්තං – අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ....

555. කතමං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාතාවිනිද්‍රියං හොති? යා තෙසං අඤ්ඤාතාවිනං
ධම්මානං අඤ්ඤා පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මච්චයො
සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං
චෙහබ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤා

පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤන්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො
 පඤ්ඤාආලෝකො පඤ්ඤාඛ්‍යාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං
 අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මච්චයසම්බොජ්ඣකඛ්ඛිගො මග්ගඛ්ඛිගං
 මග්ගපරියාපන්නං — ඉදං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාතාවන්ද්‍රියං හොති...පෙ.... යෙ
 වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා —
 ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

දුතියාදිමග්ගවිපාකො.

ලොකුත්තරවිපාකො.

අකුසලවිපාකඅබ්‍යාකතං

අකුසලවිපාකපඤ්චවිඤ්ඤාණානි

556. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අකුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා
 උපචිතත්තා විපාකං චක්ඛුවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං
 රූපාරම්මණං...පෙ.... සොතවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං
 සද්දාරම්මණං...පෙ.... සානවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං
 ගන්ධාරම්මණං ...පෙ.... ජීවිහාවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති
 උපෙක්ඛාසහගතං රසාරම්මණං...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති
 දුක්ඛසහගතං ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා
 හොති, සඤ්ඤා හොති, වෙනනා හොති, චිත්තං හොති, දුක්ඛං හොති,
 විත්තස්සෙකග්ගතා හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, දුක්ඛින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං
 හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො
 ධම්මා — ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

557. කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චූසනා
 සංචූසනා සංචූසිතත්තං — අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

558. කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ
 තජ්ජාකායවිඤ්ඤාණධාතුසම්ඵස්සජං කායිකං අසාතං කායිකං දුක්ඛං
 කායසම්ඵස්සජං අසාතං දුක්ඛං වෙදයිතං කායසම්ඵස්සජා අසාතා දුක්ඛා වෙදනා
 — අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති...පෙ.....

559. කතමං තස්මිං සමයෙ දුක්ඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ කායිකං අසාතං
 කායිකං දුක්ඛං කායසම්ඵස්සජං අසාතං දුක්ඛං වෙදයිතං කායසම්ඵස්සජා අසාතා
 දුක්ඛා වෙදනා — ඉදං තස්මිං සමයෙ දුක්ඛං හොති...පෙ.....

560. කතමං තස්මිං සමයෙ දුක්ඛිත්ථියං හොති? යං තස්මිං සමයෙ කායිකං අසාතං කායිකං දුක්ඛං කායසම්ඵස්සජං අසාතං දුක්ඛං වෙදයිතං කායසම්ඵස්සජා අසාතා දුක්ඛා වෙදනා – ඉදං තස්මිං සමයෙ දුක්ඛිත්ථියං හොති...පෙ.... යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආභාරා හොන්ති, තිණිත්ථියානි හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකා කායවිඤ්ඤාණධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

561. කතමො තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා චිත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතිත්ථියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

අකුසලවිපාකපඤ්චවිඤ්ඤාණානි.

අකුසලවිපාකමනොධාතු

562. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අකුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා විපාකා මනොධාතු උප්පන්නා හොති උපෙක්ඛාසභගතා රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, මනිත්ථියං හොති, උපෙක්ඛිත්ථියං හොති, ජීවිතිත්ථියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආභාරා හොන්ති, තිණිත්ථියානි හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකා මනොධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

563. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා චෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං — අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

අකුසලවිපාකා මනොධාතු.

අකුසලවිපාකමනොවිඤ්ඤාණධාතු

564. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අකුසලස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපවිතත්තා විපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති උපෙක්ඛාසහගතා රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, චෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, මනින්ද්‍රියං හොති, උපෙක්ඛිත්තන්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා — ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා...පෙ....

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආභාරා හොන්ති, තිණින්ද්‍රියානි හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා — ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා...පෙ....

565. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා චෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං — අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

අකුසලවිපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු.

විපාකා අඛ්‍යාකතා.

අනෙකුත් කිරියා අඛ්‍යාතනං

කිරියා මනොධාතු

566. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතනා? යස්මිං සමයෙ මනොධාතු උප්පන්නා භොති කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා උපෙක්ඛාසහගතා රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති, වෙදනා භොති, සඤ්ඤා භොති, චෙතනා භොති, චිත්තං භොති, විතක්කො භොති, විචාරො භොති, උපෙක්ඛා භොති, විත්තස්සෙකග්ගතා භොති, මනින්ද්‍රියං භොති, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං භොති, ජීවිතින්ද්‍රියං භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතනා...පෙ.....

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධො භොන්ති, ද්වයතනාති භොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො භොන්ති, තයො ආහාරා භොන්ති, තිණින්ද්‍රියාති භොන්ති, එකො එස්සො භොති...පෙ.... එකා මනොධාතු භොති, එකං ධම්මායතනං භොති, එකා ධම්මධාතු භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතනා...පෙ.....

567. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො භොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො විත්තස්සෙකග්ගතා ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං යපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං යපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො භොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතනා.

කිරියා මනොධාතු.

කිරියා මනොවිඤ්ඤාණධාතුසොමනස්සහගතා

568. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතනා? යස්මිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා භොති කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා සොමනස්සහගතා රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති, වෙදනා භොති, සඤ්ඤා භොති, චෙතනා භොති, චිත්තං භොති, විතක්කො භොති, විචාරො භොති, පිති භොති, සුඛං භොති, විත්තස්සෙකග්ගතා භොති, චිරිගින්නිද්‍රියං භොති, සමාධින්නිද්‍රියං භොති, මනින්ද්‍රියං භොති, සොමනස්සින්නිද්‍රියං භොති, ජීවිතින්ද්‍රියං භොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාතනා.

569. කතමො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො චුසනා සංචුසනා සංචුසිත්තං - අයං තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.....

570. කතමා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං - අයං තස්මිං සමයෙ චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති.

571. කතමං තස්මිං සමයෙ වීරිසිත්ථියං හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො වීරියාරම්භො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළ්භී ථාමො ධිති අසිථිලපරක්කමතා අනික්ඛිත්තජන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො වීරියං වීරිසිත්ථියං වීරියබලං - ඉදං තස්මිං සමයෙ වීරිසිත්ථියං හොති.

572. කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිත්ථියං හොති? යා තස්මිං සමයෙ චිත්තස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවික්ඛෙපො අවිසාහට්ඨානසතා සමථො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං - ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිත්ථියං හොති...පෙ.... යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා - ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

තස්මිං බො පන සමයෙ චිත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වායතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආහාරා හොන්ති, පඤ්චිත්ථියානි හොන්ති, එකො ඵස්සො හොති...පෙ.... එකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා - ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.....

573. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? ඵස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො පිති චිත්තස්සෙකග්ගතා වීරිසිත්ථියං සමාධිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධ්වංසෙත්වා චෙදනාක්ඛන්ධං ධ්වංසෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං ධ්වංසෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං - අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

කිරියා මනොවිඤ්ඤාණධාතු සොමනස්සසහගතා.

කිරියාමනොවිඤ්ඤාණධාතුඋපෙක්ඛාසහගතා

574. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා උපෙක්ඛාසහගතා රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චෙතනා හොති, චිත්තං හොති, විතක්කො හොති, විචාරො හොති, උපෙක්ඛා හොති, චිත්තස්සෙකග්ගතා හොති, වීරියන්ද්‍රියං හොති, සමාධින්ද්‍රියං හොති මනින්ද්‍රියං හොති, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං හොති, ජීවිතින්ද්‍රියං හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ....

තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරො ඛන්ධා හොන්ති, ද්වයතනානි හොන්ති, ද්වෙ ධාතුයො හොන්ති, තයො ආභාරා හොන්ති, පඤ්චින්ද්‍රියානි හොන්ති, එකො එස්සො හොති...පෙ.... එකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති, එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ....

575. කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති? එස්සො චෙතනා විතක්කො විචාරො චිත්තස්සෙකග්ගතා වීරියන්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤෙපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධූපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධං ධූපෙත්වා සඤ්ඤාක්ඛන්ධං ධූපෙත්වා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධං – අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරක්ඛන්ධො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

කිරියා මනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසහගතා.

අහෙතුකා කිරියා අබ්‍යාකතා.

සහෙතුකකාමාවචරකිරියා

576. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා සොමනස්සසහගතා ඤාණසම්පයුත්තා...පෙ.... සොමනස්සසහගතා ඤාණසම්පයුත්තා සසංඛාරො...පෙ.... සොමනස්සසහගතා ඤාණවිජ්ජයුත්තා...පෙ.... සොමනස්සසහගතා ඤාණවිජ්ජයුත්තා සසංඛාරො...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතා ඤාණසම්පයුත්තා...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතා ඤාණසම්පයුත්තා සසංඛාරො...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතා ඤාණවිජ්ජයුත්තා සසංඛාරො...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතා ඤාණවිජ්ජයුත්තා සසංඛාරො...පෙ....

රූපාරම්මණා වා...පෙ.... ධම්මාරම්මණා වා යං යං වා පනාරඛ්භ, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති ...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා...පෙ.... අලොභො අඛ්‍යාකතමූලං...පෙ.... අදොසො අඛ්‍යාකතමූලං...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

සහෙතුකා කාමාවචරකිරියා.

රූපාවචරකිරියා

577. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ රූපාවචරං ඤානං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං විචිච්චෙව කාමෙහි...පෙ.... පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවීකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

578. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ රූපාවචරං ඤානං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං විතක්කවිචාරානං චූපසමා...පෙ.... දුතියං ඤානං...පෙ.... තතියං ඤානං...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං...පෙ.... පයමං ඤානං...පෙ.... පඤ්චමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පථවීකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

රූපාවචරකිරියා.

අරූපාවචරකිරියා

579. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපාවචරං ඤානං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං සඛ්ඛසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථඛිගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

580. කතමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපාවචරං ඤානං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං සඛ්ඛසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අඛ්‍යාකතා.

581. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපාවචරං ඤානං භාවෙනි කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායනනං සමතික්කම්ම ආකිඤ්චඤ්ඤායනනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

582. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපාවචරං ඤානං භාවෙනි කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායනනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා...පෙ.... චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති...පෙ.... අවික්ඛෙපො හොති...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා...පෙ.... අලොභො අබ්‍යාකතමූලං...පෙ.... අදොසො අබ්‍යාකතමූලං...පෙ.... අමොහො අබ්‍යාකතමූලං...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

අරූපාවචරකිරියා.

කිරියා අබ්‍යාකතා.

චිත්තූප්පාදකණ්ඩං නිවර්තං.

2. රූපකණ්ඩං

උද්දෙසො

583. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචරා රූපාවචරා අරූපාවචරා අපරියාපන්නා වෙදනාක්ඛන්ධො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සංඛාරක්ඛන්ධො විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, යෙ ච ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා, සබ්බඤ්ච රූපං, අසංඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

මාතිකා

එකකං

584. තත්ථ කතමං සබ්බං රූපං? චත්තාරො ච මහාභූතා, චතුත්තඤ්ච මහාභූතානං උපාදාය රූපං – ඉදං චූච්චති සබ්බං රූපං. සබ්බං රූපං න හෙතු, අහෙතුකං, හෙතුවිජ්ජප්පත්තං, සජ්ජවිචයං, සංඛිතං, රූපං [රූපියං (සී.)], ලොකියං, සාසවං, සංයොජනියං, ගන්ථනියං, ඔසනියං, යොගනියං, නිවරණියං, පරාමට්ඨං, උපාදානියං, සංකිලෙසිකං, අබ්‍යාකතං, අනාරම්මණං, අවෙනසිකං, විත්තවිජ්ජප්පත්තං, නෙව විපාකනවිපාකධම්මධම්මං, අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකං, න සවිතක්කසවිචාරං, න අවිතක්කවිචාරමත්තං, අවිතක්කඅවිචාරං, න ජිනිසහගතං, න සුඛසහගතං, න උපෙක්ඛාසහගතං, නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බං, නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකං, නෙව ආවයගාමී න අපවයගාමී, නෙවසෙක්ඛනාසෙක්ඛං, පරිත්තං, කාමාවචරං, න රූපාවචරං, න අරූපාවචරං, පරියාපන්නං, නො අපරියාපන්නං, අනියතං, අනියානිකං, උජ්ජන්නං, ඡහි විඤ්ඤාණෙහි විඤ්ඤෙය්‍යං, අනිච්චං, ජරාහිභූතං. එවං එකවිධෙන රූපසංඛගහො.

එකකං.

දුකං

දුට්ඨො රූපසංඛගහො –

අත්ථි රූපං උපාදා, අත්ථි රූපං නො උපාදා.

අත්ථි රූපං උපාදිණ්ණං, අත්ථි රූපං අනුපාදිණ්ණං.

අත්ථි රූපං උපාදිණ්ණපාදානියං, අත්ථි රූපං අනුපාදිණ්ණපාදානියං.

අත්ථි රූපං සනිදස්සනං, අත්ථි රූපං අනිදස්සනං.

අත්ථි රූපං සප්පට්ඨං, අත්ථි රූපං අප්පට්ඨං.

අත්ථි රූපං ඉන්ද්‍රියං, අත්ථි රූපං න ඉන්ද්‍රියං.

අත්ථි රූපං මහාභූතං, අත්ථි රූපං න මහාභූතං.

අත්ථි රූපං විඤ්ඤත්ති, අත්ථි රූපං න විඤ්ඤත්ති.

අත්ථි රූපං චිත්තසමුට්ඨානං, අත්ථි රූපං න චිත්තසමුට්ඨානං.

අත්ථි රූපං චිත්තසහභූ, අත්ථි රූපං න චිත්තසහභූ.

අත්ථි රූපං චිත්තානුපරිචත්ති, අත්ථි රූපං න චිත්තානුපරිචත්ති.

අත්ථි රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, අත්ථි රූපං බාහිරං.

අත්ථි රූපං ඔළාරිකං, අත්ථි රූපං සුබ්‍රමං.

අත්ථි රූපං දුරෙ, අත්ථි රූපං සන්තිකෙ.

අත්ථි රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස චත්ථු, අත්ථි රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු.
අත්ථි රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ....
චෙතනාය...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු, අත්ථි රූපං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස
න චත්ථු.

අත්ථි රූපං සොතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ඝාතසම්ඵස්සස්ස...පෙ....
ජීවිහාසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... කායසම්ඵස්සස්ස චත්ථු, අත්ථි රූපං
කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු. අත්ථි රූපං කායසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ....
සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය ...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු, අත්ථි රූපං
කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු.

අත්ථි රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං, අත්ථි රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස
නාරම්මණං. අත්ථි රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ....
සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං, අත්ථි
රූපං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං.

අත්ථි රූපං සොතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ඝාතසම්ඵස්සස්ස...පෙ....
ජීවිහාසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... කායසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං, අත්ථි රූපං
කායසම්ඵස්සස්ස නාරම්මණං. අත්ථි රූපං කායසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ....
සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං, අත්ථි
රූපං කායවිඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං.

අත්ථි රූපං චක්ඛායතනං, අත්ථි රූපං න චක්ඛායතනං. අත්ථි රූපං
සොත්තායතනං...පෙ.... සාන්තායතනං...පෙ.... ජීවිහායතනං...පෙ....
කායායතනං, අත්ථි රූපං න කායායතනං.

අත්ථි රූපං රූපායතනං, අත්ථි රූපං න රූපායතනං. අත්ථි රූපං
සද්දායතනං...පෙ.... ගන්ධායතනං...පෙ.... රසායතනං...පෙ....
ථොට්ඨබ්බායතනං, අත්ථි රූපං න ථොට්ඨබ්බායතනං.

අත්ථි රූපං චක්ඛුධාතු, අත්ථි රූපං න චක්ඛුධාතු. අත්ථි රූපං සොතධාතු...පෙ....
සානධාතු...පෙ.... ජීවිහාධාතු...පෙ.... කායධාතු, අත්ථි රූපං න කායධාතු.

අත්ථි රූපං රූපධාතු, අත්ථි රූපං න රූපධාතු. අත්ථි රූපං සද්දධාතු...පෙ....
ගන්ධධාතු...පෙ.... රසධාතු...පෙ.... ථොට්ඨබ්බධාතු, අත්ථි රූපං න
ථොට්ඨබ්බධාතු.

අත්ථි රූපං චක්ඛුන්ද්‍රියං, අත්ථි රූපං න චක්ඛුන්ද්‍රියං. අත්ථි රූපං
සොතින්ද්‍රියං...පෙ.... සානින්ද්‍රියං...පෙ.... ජීවිහින්ද්‍රියං...පෙ.... කායින්ද්‍රියං,
අත්ථි රූපං න කායින්ද්‍රියං.

අත්ථි රූපං ඉත්ථින්ද්‍රියං, අත්ථි රූපං න ඉත්ථින්ද්‍රියං.

අත්ථි රූපං පුරිසින්ද්‍රියං, අත්ථි රූපං න පුරිසින්ද්‍රියං.

අත්ථි රූපං ජීවිතින්ද්‍රියං, අත්ථි රූපං න ජීවිතින්ද්‍රියං.

අත්ථි රූපං කායවිඤ්ඤත්ති, අත්ථි රූපං න කායවිඤ්ඤත්ති.

අත්ථි රූපං වච්චිඤ්ඤත්ති, අත්ථි රූපං න වච්චිඤ්ඤත්ති.

අත්ථි රූපං ආකාසධාතු, අත්ථි රූපං න ආකාසධාතු.

අත්ථි රූපං ආපොධාතු, අත්ථි රූපං න ආපොධාතු.

අත්ථි රූපං රූපස්ස ලහුතා, අත්ථි රූපං රූපස්ස න ලහුතා.

අත්ථි රූපං රූපස්ස මුදුතා, අත්ථි රූපං රූපස්ස න මුදුතා.

අත්ථි රූපං රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා, අත්ථි රූපං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා.

අත්ථි රූපං රූපස්ස උපවයො, අත්ථි රූපං රූපස්ස න උපවයො.

අත්ථි රූපං රූපස්ස සන්තති, අත්ථි රූපං රූපස්ස න සන්තති.

අත්ථි රූපං රූපස්ස ජරතා, අත්ථි රූපං රූපස්ස න ජරතා.

අත්ථි රූපං රූපස්ස අනිච්චතා, අත්ථි රූපං රූපස්ස න අනිච්චතා.

අත්ථි රූපං කබලිකාරො ආහාරො, අත්ථි රූපං න කබලිකාරො ආහාරො.

එවං දුට්ඨොන රූපසංඛගො.

දුකං.

තිකං

තිථිධොන රූපසංඛගො —

585. යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං උපාදා. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි උපාදා, අත්ථි නො උපාදා.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං උපාදිණ්ණං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි උපාදිණ්ණං, අත්ථි අනුපාදිණ්ණං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං උපාදිණ්ණපාදානියං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි උපාදිණ්ණපාදානියං, අත්ථි අනුපාදිණ්ණපාදානියං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං අනිදස්සනං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි සනිදස්සනං, අත්ථි අනිදස්සනං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං සප්පට්ඨං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි සප්පට්ඨං, අත්ථි අප්පට්ඨං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං ඉන්ද්‍රියං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි ඉන්ද්‍රියං, අත්ථි න ඉන්ද්‍රියං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න මහාභූතං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි මහාභූතං, අත්ථි න මහාභූතං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න විඤ්ඤත්ති. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි විඤ්ඤත්ති, අත්ථි න විඤ්ඤත්ති.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න චිත්තසමුට්ඨානං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි චිත්තසමුට්ඨානං, අත්ථි න චිත්තසමුට්ඨානං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න චිත්තසහභූ. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි චිත්තසහභූ, අත්ථි න චිත්තසහභූ.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න චිත්තානුපරිචත්ති. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි චිත්තානුපරිචත්ති, අත්ථි න චිත්තානුපරිචත්ති.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං ඔළාරිකං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං සන්තිකෙ. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකෙ.

යං තං රූපං බාහිරං, තං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු. යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං අත්ථි චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස චත්ථු, අත්ථි චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු.

යං තං රූපං බාහිරං, තං චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු. යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං අත්ථි චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු, අත්ථි චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු.

යං තං රූපං බාහිරං, තං සොතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ඝාතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ජීවිහාසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු. යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං අත්ථි කායසම්ඵස්සස්ස චත්ථු, අත්ථි කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු. යං තං රූපං බාහිරං, තං කායසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු. යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං අත්ථි කායවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු, අත්ථි කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස නාරම්මණං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං, අත්ථි චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස නාරම්මණං. යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං, අත්ථි චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං සොතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ඝාතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ජීවිහාසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... කායසම්ඵස්සස්ස නාරම්මණං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි කායසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං, අත්ථි කායසම්ඵස්සස්ස නාරම්මණං. යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං කායසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණස්ස

නාරම්මණං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං, අත්ථි කායවිඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං.

යං තං රූපං බාහිරං, තං න චක්ඛායතනං. යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං අත්ථි චක්ඛායතනං, අත්ථි න චක්ඛායතනං. යං තං රූපං බාහිරං, තං න සොනායතනං...පෙ.... න සානායතනං...පෙ.... න ජීවිහායතනං...පෙ.... න කායායතනං. යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං අත්ථි කායායතනං, අත්ථි න කායායතනං.

යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං න රූපායතනං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපායතනං, අත්ථි න රූපායතනං. යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං න සද්දායතනං...පෙ.... න ගන්ධායතනං...පෙ.... න රසායතනං...පෙ.... න ථොට්ඨබ්බායතනං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි ථොට්ඨබ්බායතනං, අත්ථි න ථොට්ඨබ්බායතනං.

යං තං රූපං බාහිරං, තං න චක්ඛුධාතු. යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං අත්ථි චක්ඛුධාතු, අත්ථි න චක්ඛුධාතු. යං තං රූපං බාහිරං, තං න සොනධාතු...පෙ.... න සානධාතු...පෙ.... න ජීවිහධාතු...පෙ.... න කායධාතු. යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං අත්ථි කායධාතු, අත්ථි න කායධාතු.

යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං න රූපධාතු. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපධාතු, අත්ථි න රූපධාතු. යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං න සද්දධාතු...පෙ.... න ගන්ධධාතු...පෙ.... න රසධාතු...පෙ.... න ථොට්ඨබ්බධාතු. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි ථොට්ඨබ්බධාතු, අත්ථි න ථොට්ඨබ්බධාතු.

යං තං රූපං බාහිරං, තං න චක්ඛුන්ද්‍රියං. යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං අත්ථි චක්ඛුන්ද්‍රියං, අත්ථි න චක්ඛුන්ද්‍රියං. යං තං රූපං බාහිරං, තං න සොතින්ද්‍රියං...පෙ.... න සාතින්ද්‍රියං...පෙ.... න ජීවිහින්ද්‍රියං...පෙ.... න කායින්ද්‍රියං. යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං අත්ථි කායින්ද්‍රියං, අත්ථි න කායින්ද්‍රියං.

යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං න ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං, අත්ථි න ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං.

යං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං, තං න පුරිසින්ද්‍රියං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි පුරිසින්ද්‍රියං, අත්ථි න පුරිසින්ද්‍රියං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න ජීවිතින්ද්‍රියං. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි ජීවිතින්ද්‍රියං, අත්ථි න ජීවිතින්ද්‍රියං.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න කායවිඤ්ඤත්ති. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි කායවිඤ්ඤත්ති, අත්ථි න කායවිඤ්ඤත්ති.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න වච්චිඤ්ඤත්ති. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි වච්චිඤ්ඤත්ති, අත්ථි න වච්චිඤ්ඤත්ති.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න ආකාසධාතු. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි ආකාසධාතු, අත්ථි න ආකාසධාතු.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න ආපොධාතු. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි ආපොධාතු, අත්ථි න ආපොධාතු.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං රූපස්ස න ලහුතා. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපස්ස ලහුතා, අත්ථි රූපස්ස න ලහුතා.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං රූපස්ස න මුදුතා. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපස්ස මුදුතා, අත්ථි රූපස්ස න මුදුතා.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා, අත්ථි රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං රූපස්ස න උපවයො. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපස්ස උපවයො, අත්ථි රූපස්ස න උපවයො.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං රූපස්ස න සන්තති. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපස්ස සන්තති, අත්ථි රූපස්ස න සන්තති.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං රූපස්ස න ජරතා. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපස්ස ජරතා, අත්ථි රූපස්ස න ජරතා.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං රූපස්ස න අනිච්චතා. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි රූපස්ස අනිච්චතා, අත්ථි රූපස්ස න අනිච්චතා.

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං, තං න කබලිකාරො ආභාරො. යං තං රූපං බාහිරං, තං අත්ථි කබලිකාරො ආභාරො, අත්ථි න කබලිකාරො ආභාරො.

එවං තිවිධෙන රූපසංඛිතං.

තිකං.

චතුක්කං

චතුබ්බිධෙන රූපසංඛිතංහො —

586. යං තං රූපං උපාදා, තං අත්ථි උපාදිණ්ණං, අත්ථි අනුපාදිණ්ණං. යං තං රූපං නො උපාදා, තං අත්ථි උපාදිණ්ණං, අත්ථි අනුපාදිණ්ණං.

යං තං රූපං උපාදා, තං අත්ථි උපාදිණ්ණපාදානියං, අත්ථි අනුපාදිණ්ණපාදානියං. යං තං රූපං නො උපාදා, තං අත්ථි උපාදිණ්ණපාදානියං, අත්ථි අනුපාදිණ්ණපාදානියං.

යං තං රූපං උපාදා, තං අත්ථි සප්පට්ඨං, අත්ථි අප්පට්ඨං. යං තං රූපං නො උපාදා, තං අත්ථි සප්පට්ඨං, අත්ථි අප්පට්ඨං.

යං තං රූපං උපාදා, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං. යං තං රූපං නො උපාදා, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං.

යං තං රූපං උපාදා, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකෙ. යං තං රූපං නො උපාදා, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකෙ.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණං, තං අත්ථි සනිදස්සනං, අත්ථි අනිදස්සනං. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං, තං අත්ථි සනිදස්සනං, අත්ථි අනිදස්සනං.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණං, තං අත්ථි සප්පට්ඨං අත්ථි අප්පට්ඨං. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං, තං අත්ථි සප්පට්ඨං, අත්ථි අප්පට්ඨං.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණං, තං අත්ථි මහාභූතං, අත්ථි න මහාභූතං. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං, තං අත්ථි මහාභූතං, අත්ථි න මහාභූතං.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකෙ. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකෙ.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි සනිදස්සනං, අත්ථි අනිදස්සනං. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි සනිදස්සනං, අත්ථි අනිදස්සනං.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි සප්පට්ඨං, අත්ථි අප්පට්ඨං. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි සප්පට්ඨං, අත්ථි අප්පට්ඨං.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි මහාභූතං, අත්ථි න මහාභූතං. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි මහාභූතං, අත්ථි න මහාභූතං.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං.

යං තං රූපං උපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකේ. යං තං රූපං අනුපාදිණ්ණපාදානියං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකේ.

යං තං රූපං සප්පට්ඨං, තං අත්ථි ඉන්ද්‍රියං, අත්ථි න ඉන්ද්‍රියං. යං තං රූපං අප්පට්ඨං, තං අත්ථි ඉන්ද්‍රියං, අත්ථි න ඉන්ද්‍රියං.

යං තං රූපං සප්පට්ඨං, තං අත්ථි මහාභූතං, අත්ථි න මහාභූතං. යං තං රූපං අප්පට්ඨං, තං අත්ථි මහාභූතං, අත්ථි න මහාභූතං.

යං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං. යං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං.

යං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකේ. යං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකේ.

යං තං රූපං මහාභූතං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං. යං තං රූපං න මහාභූතං, තං අත්ථි ඔළාරිකං, අත්ථි සුඛුමං.

යං තං රූපං මහාභූතං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකේ. යං තං රූපං න මහාභූතං, තං අත්ථි දුරෙ, අත්ථි සන්තිකේ.

දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං රූපං.

එවං චතුබ්බිධෙන රූපසංඛගහො.

චතුක්කං.

පඤ්චකං

පඤ්චවිධෙන රූපසංඛගහො —

587. පථව්වාතූ, ආපොධාතූ, තෙජොධාතූ, වායොධාතූ, යඤ්ච රූපං උපාදා.

එවං පඤ්චවිධෙන රූපසංඛගහො.

පඤ්චකං.

ජක්කං

ජබ්බිධෙන රූපසංඛිතො —

588. චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සොතවිඤ්ඤායං රූපං, ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, කායවිඤ්ඤායං රූපං, මනොවිඤ්ඤායං රූපං.

එවං ජබ්බිධෙන රූපසංඛිතො.

ජක්කං.

සත්තකං

සත්තවිධෙන රූපසංඛිතො —

589. චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සොතවිඤ්ඤායං රූපං, ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, කායවිඤ්ඤායං රූපං, මනොධාතු විඤ්ඤායං රූපං, මනොවිඤ්ඤාණධාතු විඤ්ඤායං රූපං.

එවං සත්තවිධෙන රූපසංඛිතො.

සත්තකං.

අට්ඨකං

අට්ඨවිධෙන රූපසංඛිතො —

590. චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සොතවිඤ්ඤායං රූපං, ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, කායවිඤ්ඤායං රූපං, අත්ථි සුඛසම්ඵස්සං, අත්ථි දුක්ඛසම්ඵස්සං, මනොධාතු විඤ්ඤායං රූපං, මනොවිඤ්ඤාණධාතු විඤ්ඤායං රූපං.

එවං අට්ඨවිධෙන රූපසංඛිතො.

අට්ඨකං.

නවකං

නවවිධෙන රූපසංඛිතො —

591. චක්ඛුන්ද්‍රියං, සොතින්ද්‍රියං, ඝාතින්ද්‍රියං, ජීව්හින්ද්‍රියං කායින්ද්‍රියං, ඉත්ථින්ද්‍රියං, පුරිසින්ද්‍රියං, ජීවිතින්ද්‍රියං, යඤ්ච රූපං න ඉන්ද්‍රියං.

එවං නවවිධෙන රූපසංඛිතො.

නවකං.

දසකං

දසවිධෙන රූපසංඝ්‍යායං —

592. චක්ඛන්ද්‍රියං, සොතින්ද්‍රියං, ඝාතීන්ද්‍රියං, ජීවිහිත්තන්ද්‍රියං, කායිත්තන්ද්‍රියං, ඉත්ථිත්තන්ද්‍රියං, පුරිස්සන්ද්‍රියං, ජීවිතිත්තන්ද්‍රියං, න ඉත්තන්ද්‍රියං රූපං අත්ථි සප්පට්ඨං, අත්ථි අප්පට්ඨං.

එවං දසවිධෙන රූපසංඝ්‍යායං.

දසකං.

එකාදසකං

එකාදසවිධෙන රූපසංඝ්‍යායං —

593. චක්ඛායතනං, සොතායතනං, ඝාතායතනං, ජීවිහායතනං, කායායතනං, රූපායතනං, සද්දායතනං, ගන්ධායතනං, රසායතනං, චොට්ඨබ්බායතනං, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනඅප්පට්ඨං [අනිදස්සනං අප්පට්ඨං (සි. සායා.)] ධම්මායතනපරියාපන්නං.

එවං එකාදසවිධෙන රූපසංඝ්‍යායං.

එකාදසකං.

මාතිකා.

රූපවිහත්ති

එකකනිද්දෙසො

594. සබ්බං රූපං න හෙතුමෙව, අහෙතුකමෙව, හෙතුවිජ්ජයුත්තමෙව, සප්පච්චයමෙව, සඬ්ඛතමෙව, රූපමෙව, ලොකියමෙව, සාසවමෙව, සංයොජනියමෙව, ගන්ථනියමෙව, ඔසනියමෙව, යොගනියමෙව, නීවරණියමෙව, පරාමට්ඨමෙව, උපාදානියමෙව, සංකිලෙසිකමෙව, අඛ්‍යාකතමෙව, අනාරම්මණමෙව, අවෙනසිකමෙව, විත්තවිජ්ජයුත්තමෙව, නෙව විපාකන විපාකධම්මධම්මමෙව, අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකමෙව, න සවිතක්කසව්චාරමෙව, න අවිතක්කසව්චාරමත්තමෙව, අවිතක්කසව්චාරමෙව, න පිතිසහගතමෙව, න සුඛසහගතමෙව, න උපෙක්ඛාසහගතමෙව, නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බමෙව, නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකමෙව, නෙව ආවයගාමී න අපවයගාමීමෙව, නෙව සෙක්ඛනාසෙක්ඛමෙව, පරිත්තමෙව, කාමාවචරමෙව, න රූපාවචරමෙව, න අරූපාවචරමෙව, පරියාපන්නමෙව, නො අපරියාපන්නමෙව, අනියතමෙව,

අනියානිකමෙව, උප්පන්නං ඡහි විඤ්ඤාණෙනි විඤ්ඤායාමෙව, අනිච්චමෙව, ජරාභිභූතමෙව.

එවං එකච්චෙන රූපසංඛගහො.

එකකනිද්දෙසො.

දුකනිද්දෙසො

උපාදාහාජනියං

595. කතමං තං රූපං උපාදා? චක්ඛායතනං, සොතායතනං, ඝානායතනං, ජීව්හායතනං, කායායතනං, රූපායතනං, සද්දායතනං, ගන්ධායතනං, රසායතනං, ඉත්ථිත්ථියං, පුරිස්සිත්ථියං, ජීවිතිත්ථියං, කායවිඤ්ඤත්ති, වච්චිඤ්ඤත්ති, ආකාසධාතූ, රූපස්ස ලහුතා, රූපස්ස මුදුතා, රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා, රූපස්ස උපවයො, රූපස්ස සන්තති, රූපස්ස ජරතා, රූපස්ස අනිච්චතා, කබලීකාරො ආහාරො.

596. කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු **[චක්ඛුං (සි. සායා.)]** චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යෙන චක්ඛුතා අනිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙන රූපං සනිදස්සනං සප්පට්ඨං පස්සි වා පස්සති වා පස්සිස්සති වා පස්සෙ වා, චක්ඛුං පෙනං චක්ඛායතනං පෙනං චක්ඛුධාතූ පෙසා චක්ඛුත්ථියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛේතනං පෙනං චත්ථුං පෙනං නෙත්තං පෙනං නයනං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමොපෙසො – ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

597. කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යම්හි චක්ඛුම්හි අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි රූපං සනිදස්සනං සප්පට්ඨං පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, චක්ඛුං පෙනං චක්ඛායතනං පෙනං චක්ඛුධාතූ පෙසා චක්ඛුත්ථියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛේතනං පෙනං චත්ථුං පෙනං නෙත්තං පෙනං නයනං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

598. කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං චක්ඛු අනිදස්සනං සප්පට්ඨං රූපම්හි සනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි පටිභඤ්ඤි වා

පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, චක්ඛුං පෙනං චක්ඛායතනං පෙනං චක්ඛුධාතු පෙසා චක්ඛුන්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛේතනං පෙනං චත්ථුං පෙනං නෙත්තං පෙනං නයනං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

599. කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං චක්ඛුං නිස්සාය රූපං ආරබ්භ චක්ඛුසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං චක්ඛුං නිස්සාය රූපං ආරබ්භ චක්ඛුසම්ඵස්සො වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං චක්ඛුං නිස්සාය රූපාරම්මණො චක්ඛුසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං චක්ඛුං නිස්සාය රූපාරම්මණො චක්ඛුසම්ඵස්සො වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, චක්ඛුං පෙනං චක්ඛායතනං පෙනං චක්ඛුධාතු පෙසා චක්ඛුන්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛේතනං පෙනං චත්ථුං පෙනං නෙත්තං පෙනං නයනං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

600. කතමං තං රූපං සොතායතනං? යං සොතං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යෙන සොතෙන අනිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙන සද්දං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං සුණි වා සුණාති වා සුණිස්සති වා සුණෙ වා, සොතං පෙනං සොතායතනං පෙනං සොතධාතු පෙසා සොතින්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛේතනං පෙනං චත්ථුං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං සොතායතනං.

601. කතමං තං රූපං සොතායතනං? යං සොතං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යම්භි සොතම්භි අනිදස්සනම්භි සප්පට්ඨම්භි සද්දො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, සොතං පෙනං සොතායතනං පෙනං සොතධාතු පෙසා සොතින්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො

ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛෙත්තං පෙනං චත්ථං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො — ඉදං තං රූපං සොත්තායතනං.

602. කතමං තං රූපං සොත්තායතනං? යං සොතං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං සොතං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං සද්දම්භි අනිදස්සනම්භි සප්පට්ඨම්භි පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤිස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, සොතං පෙනං සොත්තායතනං පෙනං සොතධාතු පෙසා සොතින්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛෙත්තං පෙනං චත්ථං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො — ඉදං තං රූපං සොත්තායතනං.

603. කතමං තං රූපං සොත්තායතනං? යං සොතං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං සොතං නිස්සාය සද්දං ආරබ්භ සොතසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං සොතං නිස්සාය සද්දං ආරබ්භ සොතසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... චෙතනා...පෙ.... සොතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං සොතං නිස්සාය සද්දාරම්මණො සොතසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං සොතං නිස්සාය සද්දාරම්මණො සොතසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... චෙතනා...පෙ.... සොතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, සොතං පෙනං සොත්තායතනං පෙනං සොතධාතු පෙසා සොතින්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛෙත්තං පෙනං චත්ථං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො — ඉදං තං රූපං සොත්තායතනං.

604. කතමං තං රූපං සොත්තායතනං? යං සොතං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යෙන සානෙන අනිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙන ගන්ධං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං සායි වා සායති වා සායිස්සති වා සායෙ වා, සානං පෙනං සොත්තායතනං පෙනං සානධාතු පෙසා සානින්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛෙත්තං පෙනං චත්ථං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො — ඉදං තං රූපං සොත්තායතනං.

605. කතමං තං රූපං සොත්තායතනං? යං සොතං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යම්භි සානම්භි

අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨසම්හි ගන්ධො අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤිස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, ඝාතං පෙතං ඝාතායතනං පෙතං ඝාතධාතු පෙසා ඝානින්ද්‍රියං පෙතං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙතං බෙත්තං පෙතං චත්ථුං පෙතං ඔරිමං තීරං පෙතං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං ඝාතායතනං.

606. කතමං තං රූපං ඝාතායතනං? යං ඝාතං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා, යං ඝාතං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං ගන්ධම්හි අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨසම්හි පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤිස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, ඝාතං පෙතං ඝාතායතනං පෙතං ඝාතධාතු පෙසා ඝානින්ද්‍රියං පෙතං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙතං බෙත්තං පෙතං චත්ථුං පෙතං ඔරිමං තීරං පෙතං සුඤ්ඤො ගාමොපෙසො – ඉදං තං රූපං ඝාතායතනං.

607. කතමං තං රූපං ඝාතායතනං? යං ඝාතං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා, යං ඝාතං නිස්සාය ගන්ධං ආරබ්භ ඝාතසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ඝාතං නිස්සාය ගන්ධං ආරබ්භ ඝාතසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙතනා...පෙ.... ඝාතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ඝාතං නිස්සාය ගන්ධාරම්මණො ඝාතසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ඝාතං නිස්සාය ගන්ධාරම්මණො ඝාතසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙතනා...පෙ.... ඝාතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, ඝාතං පෙතං ඝාතායතනං පෙතං ඝාතධාතු පෙසා ඝානින්ද්‍රියං පෙතං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙතං බෙත්තං පෙතං චත්ථුං පෙතං ඔරිමං තීරං පෙතං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං ඝාතායතනං.

608. කතමං තං රූපං ජීවිහායතනං? යා ජීවිහා චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා, යාය ජීවිහාය අනිදස්සනාය සප්පට්ඨසාය රසං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං සායි වා සායති වා සායිස්සති වා සායෙ වා, ජීවිහා පෙසා ජීවිහායතනං පෙතං ජීවිහාධාතු පෙසා ජීවිහින්ද්‍රියං පෙතං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙතං බෙත්තං පෙතං චත්ථුං පෙතං ඔරිමං තීරං පෙතං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං ජීවිහායතනං.

609. කතමං තං රූපං ජීවිභායතනං? යා ජීවිභා චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යාය ජීවිභාය අනිදස්සනාය සප්පට්ඨාය රසො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤිස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, ජීවිභා පෙසා ජීවිභායතනං පෙනං ජීවිභාධාතු පෙසා ජීවිහිත්ථියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං බෙත්තං පෙනං චත්ථුං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං ජීවිභායතනං.

610. කතමං තං රූපං ජීවිභායතනං? යා ජීවිභා චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යා ජීවිභා අනිදස්සනා සප්පට්ඨා රසමිහි අනිදස්සනමිහි සප්පට්ඨමිහි පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤිස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, ජීවිභා පෙසා ජීවිභායතනං පෙනං ජීවිභාධාතු පෙසා ජීවිහිත්ථියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං බෙත්තං පෙනං චත්ථුං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං ජීවිභායතනං.

611. කතමං තං රූපං ජීවිභායතනං? යා ජීවිභා චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං ජීවිභං නිස්සාය රසං ආරබ්භ ජීවිභාසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ජීවිභං නිස්සාය රසං ආරබ්භ ජීවිභාසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... ජීවිභාවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ජීවිභං නිස්සාය රසාරම්මණො ජීවිභාසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ජීවිභං නිස්සාය රසාරම්මණො ජීවිභාසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... ජීවිභාවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, ජීවිභා පෙසා ජීවිභායතනං පෙනං ජීවිභාධාතු පෙසා ජීවිහිත්ථියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං බෙත්තං පෙනං චත්ථුං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං ජීවිභායතනං.

612. කතමං තං රූපං කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යෙන කායෙන අනිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙන ඵොට්ඨබ්බං අනිදස්සනසප්පට්ඨං චුඨි වා චුඨති වා චුඨිස්සති වා චුඨෙ වා, කායො පෙසො කායායතනං පෙනං කායධාතු පෙසා කායිත්ථියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං

පෙනං ඛේත්තං පෙනං චත්ථුං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං කායායතනං.

613. කතමං තං රූපං කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පටිසො, යමිහි කායමිහි අනිදස්සනමිහි සප්පටිසමිහි ඵොට්ඨබ්බො අනිදස්සනො සප්පටිසො පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤස්සති වා පටිහඤ්ඤෙ වා, කායො පෙසො කායායතනං පෙනං කායධාතු පෙසා කායින්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛේත්තං පෙනං චත්ථුං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං කායායතනං.

614. කතමං තං රූපං කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පටිසො, යො කායො අනිදස්සනො සප්පටිසො ඵොට්ඨබ්බමිහි අනිදස්සනමිහි සප්පටිසමිහි පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤස්සති වා පටිහඤ්ඤෙ වා, කායො පෙසො කායායතනං පෙනං කායධාතු පෙසා කායින්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛේත්තං පෙනං චත්ථුං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං කායායතනං.

615. කතමං තං රූපං කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො අත්තභාවපරියාපන්නො අනිදස්සනො සප්පටිසො, යං කායං නිස්සාය ඵොට්ඨබ්බං ආරබ්භ කායසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං කායං නිස්සාය ඵොට්ඨබ්බං ආරබ්භ කායසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං කායං නිස්සාය ඵොට්ඨබ්බාරම්මණො කායසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං කායං නිස්සාය ඵොට්ඨබ්බාරම්මණො කායසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, කායො පෙසො කායායතනං පෙනං කායධාතු පෙසා කායින්ද්‍රියං පෙනං ලොකො පෙසො ද්වාරා පෙසා සමුද්දො පෙසො පණ්ඩරං පෙනං ඛේත්තං පෙනං චත්ථුං පෙනං ඔරිමං තීරං පෙනං සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං කායායතනං.

616. කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය වණ්ණනිභා සනිදස්සනං සප්පටිසං නීලං පීතකං ලොහිතකං ඔදාතං කාලකං

මඤ්ජිට්ඨකං [මඤ්ජෙට්ඨකං (සී. සායා.)] හරි හරිවණ්ණං අම්බච්ඡුරවණ්ණං දීපං රස්සං අණුං පුලං වට්ටං පරිමණ්ඩලං චතුරංසං [චතුරස්සං (සී. ක.)] ඡළංසං අට්ඨංසං සොළසංසං නින්තං ඵලං ඡායා ආතපො ආලොකො අන්ධකාරො අබ්භා මහිකා ධූමො රජො චන්ද්‍රමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා සූරියමණ්ඩලස්ස [සූරියමණ්ඩලස්ස (සී. සායා.)] වණ්ණනිභා තාරකරූපානං වණ්ණනිභා ආදාසමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා මණිසංඛිඛුන්තාවෙචරියස්ස වණ්ණනිභා ජාතරූපරජතස්ස වණ්ණනිභා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය වණ්ණනිභා සනිදස්සනං සප්පට්ඨං, යං රූපං සනිදස්සනං සප්පට්ඨං චක්ඛුනා අනිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙන පස්සි වා පස්සති වා පස්සිස්සති වා පස්සෙ වා, රූපං පෙතං රූපායතනං පෙතං රූපධාතු පෙසා - ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

617. කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය වණ්ණනිභා සනිදස්සනං සප්පට්ඨං නීලං පීතකං ලොහිතකං ඔදාතං කාලකං මඤ්ජිට්ඨකං හරි හරිවණ්ණං අම්බච්ඡුරවණ්ණං දීපං රස්සං අණුං පුලං වට්ටං පරිමණ්ඩලං චතුරංසං ඡළංසං අට්ඨංසං සොළසංසං නින්තං ඵලං ඡායා ආතපො ආලොකො අන්ධකාරො අබ්භා මහිකා ධූමො රජො චන්ද්‍රමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා සූරියමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා තාරකරූපානං වණ්ණනිභා ආදාසමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා මණිසංඛිඛුන්තාවෙචරියස්ස වණ්ණනිභා ජාතරූපරජතස්ස වණ්ණනිභා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය වණ්ණනිභා සනිදස්සනං සප්පට්ඨං, යම්හි රූපම්හි සනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි චක්ඛුං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, රූපං පෙතං රූපායතනං පෙතං රූපධාතු පෙසා - ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

618. කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය වණ්ණනිභා සනිදස්සනං සප්පට්ඨං නීලං පීතකං ලොහිතකං ඔදාතං කාලකං මඤ්ජිට්ඨකං හරි හරිවණ්ණං අම්බච්ඡුරවණ්ණං දීපං රස්සං අණුං පුලං වට්ටං පරිමණ්ඩලං චතුරංසං ඡළංසං අට්ඨංසං සොළසංසං නින්තං ඵලං ඡායා ආතපො ආලොකො අන්ධකාරො අබ්භා මහිකා ධූමො රජො චන්ද්‍රමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා සූරියමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා තාරකරූපානං වණ්ණනිභා ආදාසමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා මණිසංඛිඛුන්තාවෙචරියස්ස වණ්ණනිභා ජාතරූපරජතස්ස වණ්ණනිභා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය වණ්ණනිභා සනිදස්සනං සප්පට්ඨං, යං රූපං සනිදස්සනං සප්පට්ඨං චක්ඛුම්හි අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා

පටිභඤ්ඤිස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ චා, රූපං පෙනං රූපායතනං පෙනං රූපධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

619. කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය චණ්ණනිභා සනිදස්සනං සප්පට්ඨං නීලං පීතකං ලොහිතකං ඔදාතං කාලකං මඤ්ජිට්ඨකං හරි හරිචණ්ණං අම්බඬකුරචණ්ණං දීපං රස්සං අණුං ථූලං වට්ටං පරිමණ්ඩලං චතුරංසං ඡළංසං අට්ඨංසං සොළසංසං නින්තං ඵලං ඡායා ආතපො ආලෝකො අන්ධකාරො අබ්භා මහිකා ධූමො රජො චන්දමණ්ඩලස්ස චණ්ණනිභා සූරියමණ්ඩලස්ස චණ්ණනිභා තාරකරූපානං චණ්ණනිභා ආදාසමණ්ඩලස්ස චණ්ණනිභා මණිසඬිඛමුත්තාවෙචරියස්ස චණ්ණනිභා ඡාතරූපරජතස්ස චණ්ණනිභා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය චණ්ණනිභා සනිදස්සනං සප්පට්ඨං, යං රූපං ආරබ්භ චක්ඛුං නිස්සාය චක්ඛුසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං රූපං ආරබ්භ චක්ඛුං නිස්සාය චක්ඛුසම්ඵස්සො වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙතනා...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං රූපාරම්මණො චක්ඛුං නිස්සාය චක්ඛුසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං රූපාරම්මණො චක්ඛුං නිස්සාය චක්ඛුසම්ඵස්සො වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙතනා...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, රූපං පෙනං රූපායතනං පෙනං රූපධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

620. කතමං තං රූපං සද්දායතනං? යො සද්දො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො හෙරිසද්දො මුද්ධිගසද්දො සඬ්ඛසද්දො පණ්ඨසද්දො ගීතසද්දො වාදිතසද්දො සම්මසද්දො පාණිසද්දො සත්තානං නිග්ගොසසද්දො ධාතුනං සන්තිසාතසද්දො වාතසද්දො උදකසද්දො මනුස්සසද්දො අමනුස්සසද්දො, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි සද්දො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං සද්දං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං සොතෙන අනිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙන සුණි වා සුණාති වා සුණිස්සති වා සුණො වා, සද්දො පෙසො සද්දායතනං පෙනං සද්දධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං සද්දායතනං.

621. කතමං තං රූපං සද්දායතනං? යො සද්දො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො හෙරිසද්දො මුද්ධිගසද්දො සඬ්ඛසද්දො පණ්ඨසද්දො ගීතසද්දො වාදිතසද්දො සම්මසද්දො පාණිසද්දො සත්තානං නිග්ගොසසද්දො ධාතුනං සන්තිසාතසද්දො වාතසද්දො උදකසද්දො මනුස්සසද්දො

අමනුස්සසද්දො, යො වා පනඤ්ඤාපි අත්ථි සද්දො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යම්හි සද්දම්හි අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි සොතං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤස්සති වා පටිහඤ්ඤෙ වා, සද්දො පෙසො සද්දායතනං පෙනං සද්දධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං සද්දායතනං.

622. කතමං තං රූපං සද්දායතනං? යො සද්දො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො හෙරිසද්දො මුදිඬිගසද්දො සඬ්ඛසද්දො පණ්ණවසද්දො භීතසද්දො වාදිතසද්දො සම්මසද්දො පාණිසද්දො සත්තානං නිග්ගොසසද්දො ධාතුනං සන්තිසාතසද්දො වාතසද්දො උදකසද්දො මනුස්සසද්දො අමනුස්සසද්දො, යො වා පනඤ්ඤාපි අත්ථි සද්දො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යො සද්දො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො සොතම්හි අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤස්සති වා පටිහඤ්ඤෙ වා, සද්දො පෙසො සද්දායතනං පෙනං සද්දධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං සද්දායතනං.

623. කතමං තං රූපං සද්දායතනං? යො සද්දො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො හෙරිසද්දො මුදිඬිගසද්දො සඬ්ඛසද්දො පණ්ණවසද්දො භීතසද්දො වාදිතසද්දො සම්මසද්දො පාණිසද්දො සත්තානං නිග්ගොසසද්දො ධාතුනං සන්තිසාතසද්දො වාතසද්දො උදකසද්දො මනුස්සසද්දො අමනුස්සසද්දො, යො වා පනඤ්ඤාපි අත්ථි සද්දො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං සද්දං ආරබ්භ සොතං නිස්සාය සොතසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං සද්දං ආරබ්භ සොතං නිස්සාය සොතසම්ඵස්සො වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... සොතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං සද්දාරම්මණො සොතං නිස්සාය සොතසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං සද්දාරම්මණො සොතං නිස්සාය සොතසම්ඵස්සො වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... සොතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, සද්දො පෙසො සද්දායතනං පෙනං සද්දධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං සද්දායතනං.

624. කතමං තං රූපං ගන්ධායතනං? යො ගන්ධො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලගන්ධො සාරගන්ධො තවගන්ධො පත්තගන්ධො පුප්ඵගන්ධො ඵලගන්ධො ආමකගන්ධො විස්සගන්ධො

සුගන්ධො දුග්ගන්ධො, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි ගන්ධො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං ගන්ධං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං සානෙන අනිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙන සායි වා සායති වා සායිස්සති වා සායෙ වා, ගන්ධො පෙසො ගන්ධායතනං පෙනං ගන්ධධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං ගන්ධායතනං.

625. කතමං තං රූපං ගන්ධායතනං? යො ගන්ධො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලගන්ධො සාරගන්ධො තවගන්ධො පත්තගන්ධො පුප්ඵගන්ධො ඵලගන්ධො ආමකගන්ධො විස්සගන්ධො සුගන්ධො දුග්ගන්ධො, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි ගන්ධො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යම්හි ගන්ධම්හි අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි සානං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤිස්සති වා පටිහඤ්ඤෙ වා, ගන්ධො පෙසො ගන්ධායතනං පෙනං ගන්ධධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං ගන්ධායතනං.

626. කතමං තං රූපං ගන්ධායතනං? යො ගන්ධො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලගන්ධො සාරගන්ධො තවගන්ධො පත්තගන්ධො පුප්ඵගන්ධො ඵලගන්ධො ආමකගන්ධො විස්සගන්ධො සුගන්ධො දුග්ගන්ධො, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි ගන්ධො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යො ගන්ධො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො සානම්හි අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤිස්සති වා පටිහඤ්ඤෙ වා, ගන්ධො පෙසො ගන්ධායතනං පෙනං ගන්ධධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං ගන්ධායතනං.

627. කතමං තං රූපං ගන්ධායතනං? යො ගන්ධො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලගන්ධො සාරගන්ධො තවගන්ධො පත්තගන්ධො පුප්ඵගන්ධො ඵලගන්ධො ආමකගන්ධො විස්සගන්ධො සුගන්ධො දුග්ගන්ධො, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි ගන්ධො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං ගන්ධං ආරබ්භ සානං නිස්සාය සානසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ගන්ධං ආරබ්භ සානං නිස්සාය සානසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... සානවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ගන්ධාරම්මණො සානං නිස්සාය සානසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ගන්ධාරම්මණො සානං නිස්සාය සානසම්ඵස්සජා

වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙතනා...පෙ.... ඝාතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, ගන්ධො පෙසො ගන්ධායතනං පෙතං ගන්ධධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං ගන්ධායතනං.

628. කතමං තං රූපං රසායතනං? යො රසො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලරසො ඛන්ධරසො තවරසො පත්තරසො පුප්ඵරසො ඵලරසො අම්බිලං මධුරං තිත්තකං කටුකං ලොණිකං ඛාරිකං ලම්බිලං **[ලපිලකං (සි.)]** කසාචො සාදු අසාදු, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි රසො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං රසං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං ජීවිහාය අනිදස්සනාය සප්පට්ඨාය සායි වා සායති වා සායස්සති වා සායෙ වා, රසො පෙසො රසායතනං පෙතං රසධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං රසායතනං.

629. කතමං තං රූපං රසායතනං? යො රසො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලරසො ඛන්ධරසො තවරසො පත්තරසො පුප්ඵරසො ඵලරසො අම්බිලං මධුරං තිත්තකං කටුකං ලොණිකං ඛාරිකං ලම්බිලං කසාචො සාදු අසාදු, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි රසො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යම්හි රසම්හි අනිදස්සනම්හි සප්පට්ඨම්හි ජීවිහා අනිදස්සනා සප්පට්ඨා පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, රසො පෙසො රසායතනං පෙතං රසධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං රසායතනං.

630. කතමං තං රූපං රසායතනං? යො රසො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලරසො ඛන්ධරසො තවරසො පත්තරසො පුප්ඵරසො ඵලරසො අම්බිලං මධුරං තිත්තකං කටුකං ලොණිකං ඛාරිකං ලම්බිලං කසාචො සාදු අසාදු, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි රසො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යො රසො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො ජීවිහාය අනිදස්සනාය සප්පට්ඨාය පටිභඤ්ඤි වා පටිභඤ්ඤති වා පටිභඤ්ඤස්සති වා පටිභඤ්ඤෙ වා, රසො පෙසො රසායතනං පෙතං රසධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං රසායතනං.

631. කතමං තං රූපං රසායතනං? යො රසො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලරසො ඛන්ධරසො තවරසො පත්තරසො පුප්ඵරසො ඵලරසො අම්බිලං මධුරං තිත්තකං කටුකං ලොණිකං ඛාරිකං ලම්බිලං කසාචො සාදු අසාදු, යො වා පනඤ්ඤොපි අත්ථි රසො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං රසං ආරබ්භ ජීවිහං නිස්සාය

ජීවිභාසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං රසං ආරබ්භ ජීවිභං නිස්සාය ජීවිභාසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... ජීවිභාවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං රසාරම්මණො ජීවිභං නිස්සාය ජීවිභාසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං රසාරම්මණො ජීවිභං නිස්සාය ජීවිභාසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... වෙනනා...පෙ.... ජීවිභාවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජිස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, රසො පෙසො රසායනනං පෙනං රසධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං රසායනනං.

632. කතමං තං රූපං ඉත්ථිත්ථියං? යං ඉත්ථියා ඉත්ථිලිඛිගං ඉත්ථිනිමිත්තං ඉත්ථිකුත්තං ඉත්ථාකප්පො ඉත්ථත්තං ඉත්ථිභාවො [\[ඉත්ථිත්තං ඉත්ථිභාවො \(සා.\)\]](#) – ඉදං තං රූපං ඉත්ථිත්ථියං.

633. කතමං තං රූපං පුරිසිත්ථියං? යං පුරිසස්ස පුරිසලිඛිගං පුරිසනිමිත්තං පුරිසකුත්තං පුරිසාකප්පො පුරිසත්තං පුරිසභාවො – ඉදං තං රූපං පුරිසිත්ථියං.

634. කතමං තං රූපං ජීවිතිත්ථියං? යො තෙසං රූපීනං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිත්ථියං – ඉදං තං රූපං ජීවිතිත්ථියං.

635. කතමං තං රූපං කායවිඤ්ඤත්ති? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකුසලචිත්තස්ස වා අබ්‍යාකතචිත්තස්ස වා අභික්කමන්තස්ස වා පටික්කමන්තස්ස වා ආලෝකෙන්තස්ස වා විලෝකෙන්තස්ස වා සම්ඤ්ජෙන්තස්ස වා පසාරෙන්තස්ස වා කායස්ස ථම්මනා සන්ථම්මනා සන්ථම්භිතත්තං විඤ්ඤත්ති විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිතත්තං – ඉදං තං රූපං කායවිඤ්ඤත්ති.

636. කතමං තං රූපං වච්චිඤ්ඤත්ති? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකුසලචිත්තස්ස වා අබ්‍යාකතචිත්තස්ස වා වාචා ගිරා බ්‍යජ්ජො උදීරණං සොසො සොසකම්මං වාචා වච්චෙදො – අයං වුච්චති වාචා. යා තාය වාචාය විඤ්ඤත්ති විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිතත්තං – ඉදං තං රූපං වච්චිඤ්ඤත්ති.

637. කතමං තං රූපං ආකාසධාතු? යො ආකාසො ආකාසගතං අසං අසගතං විචරො විචරගතං අසම්ඵුට්ඨං චතුභි මහාභූතෙහි – ඉදං තං රූපං ආකාසධාතු.

638. කතමං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා? යා රූපස්ස ලහුතා ලහුපරිණාමතා අදන්ධනතා අවිත්ථනතා – ඉදං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා.

639. කතමං තං රූපං රූපස්ස මුදුනා? යා රූපස්ස මුදුනා මද්දවතා අකක්ඛලතා අකථිතතා – ඉදං තං රූපං රූපස්ස මුදුනා.

640. කතමං තං රූපං රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා? යා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා කම්මඤ්ඤත්තං කම්මඤ්ඤභාවො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා.

641. කතමං තං රූපං රූපස්ස උපවයො? යො ආයතනානං ආවයො, සො රූපස්ස උපවයො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස උපවයො.

642. කතමං තං රූපං රූපස්ස සන්තති? යො රූපස්ස උපවයො, සා රූපස්ස සන්තති – ඉදං තං රූපං රූපස්ස සන්තති.

643. කතමං තං රූපං රූපස්ස ජරතා? යා රූපස්ස ජරා ජීරණතා ඛණ්ඩිච්චං පාලිච්චං වලිත්තවතා ආයුනො සංභානි ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස ජරතා.

644. කතමං තං රූපං රූපස්ස අනිච්චතා? යො රූපස්ස ඛයො වයො භෙදො පරිභෙදො අනිච්චතා අන්තරධානං – ඉදං තං රූපං රූපස්ස අනිච්චතා.

645. කතමං තං රූපං කබලිකාරො ආභාරො? ඔදනො කුම්මාසො සත්තු මච්ඡො මංසං බීරං දධි සජ්ජි නවනිතං තෙලං මධු එණිකං, යං වා පනඤ්ඤමිපි අත්ථි රූපං යම්හි යම්හි ජනපදෙ තෙසං තෙසං සත්තානං මුඛාසියං දන්තවිබාදනං ගලජ්ඣොභරණීයං කුච්ඡිවිත්ථම්භනං, යාය ඔජාය සත්තා යාපෙන්නි – ඉදං තං රූපං කබලිකාරො ආභාරො.

ඉදං තං රූපං උපාදා.

උපාදාභාජනීයං.

රූපකණ්ඩෙ පටිමභාණවාතො.

646. කතමං තං රූපං නො උපාදා? ඵොට්ඨබ්බායතනං, ආපොධාතු.

647. කතමං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං? පට්ඨිධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු කක්ඛලං මුදුකං සණ්ඨං ඵරුසං සුඛසම්ඵස්සං දුක්ඛසම්ඵස්සං ගරුකං ලහුකං, යං ඵොට්ඨබ්බං අනිදස්සනං සජ්ජපිසං කායෙන අනිදස්සනෙන සජ්ජපිසෙන චුසි වා චුසති වා චුසිස්සති වා චුසෙ වා ඵොට්ඨබ්බො පෙසො ඵොට්ඨබ්බායතනං පෙතං ඵොට්ඨබ්බධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං.

648. කතමං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං? පථව්වාතූ තෙජොධාතූ වායොධාතූ කක්ඛළං මුදුකං සංඝ්භං ඵරුසං සුඛසම්ඵස්සං දුක්ඛසම්ඵස්සං ගරුකං ලහුකං, යමහි ඵොට්ඨබ්බමහි අනිදස්සනමහි සප්පට්ඨමහි කායො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤස්සති වා පටිහඤ්ඤෙඤ වා, ඵොට්ඨබ්බො පෙසො ඵොට්ඨබ්බායතනං පෙනං ඵොට්ඨබ්බධාතූ පෙසා – ඉදං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං.

649. කතමං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං? පථව්වාතූ තෙජොධාතූ වායොධාතූ කක්ඛළං මුදුකං සංඝ්භං ඵරුසං සුඛසම්ඵස්සං දුක්ඛසම්ඵස්සං ගරුකං ලහුකං, යො ඵොට්ඨබ්බො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො කායමහි අනිදස්සනමහි සප්පට්ඨමහි පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤස්සති වා පටිහඤ්ඤෙඤ වා, ඵොට්ඨබ්බො පෙසො ඵොට්ඨබ්බායතනං පෙනං ඵොට්ඨබ්බධාතූ පෙසා – ඉදං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං.

650. කතමං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං? පථව්වාතූ තෙජොධාතූ වායොධාතූ කක්ඛළං මුදුකං සංඝ්භං ඵරුසං සුඛසම්ඵස්සං දුක්ඛසම්ඵස්සං ගරුකං ලහුකං, යං ඵොට්ඨබ්බං ආරබ්භ කායං නිස්සාය කායසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ඵොට්ඨබ්බං ආරබ්භ කායං නිස්සාය කායසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... චෙතනා...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ඵොට්ඨබ්බාරම්මණො කායං නිස්සාය කායසම්ඵස්සො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා...පෙ.... යං ඵොට්ඨබ්බාරම්මණො කායං නිස්සාය කායසම්ඵස්සජා වෙදනා...පෙ.... සඤ්ඤා...පෙ.... චෙතනා...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා, ඵොට්ඨබ්බො පෙසො ඵොට්ඨබ්බායතනං පෙනං ඵොට්ඨබ්බධාතූ පෙසා – ඉදං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං.

651. කතමං තං රූපං ආපොධාතූ? යං ආපො ආපොගතං සිනෙහො සිනෙහගතං බන්ධනත්තං රූපස්ස – ඉදං තං රූපං ආපොධාතූ.

ඉදං තං රූපං නො උපාදා.

652. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං? චක්ඛායතනං සොතායතනං ඝාතායතනං ජීව්හායතනං කායායතනං ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගත්ඨායතනං

රසායනනං ඵොට්ඨබ්බායනනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං උපාදිණිණං.

653. කතමං තං රූපං අනුපාදිණිණං? සද්දායනනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤමිපි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායනනං ගන්ධායනනං රසායනනං ඵොට්ඨබ්බායනනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණිණං.

654. කතමං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං? චක්ඛායනනං...පෙ.... කායායනනං ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤමිපි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායනනං ගන්ධායනනං රසායනනං ඵොට්ඨබ්බායනනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං.

655. කතමං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං? සද්දායනනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤමිපි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා, රූපායනනං ගන්ධායනනං රසායනනං ඵොට්ඨබ්බායනනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං.

656. කතමං තං රූපං සනිදස්සනං? රූපායනනං – ඉදං තං රූපං සනිදස්සනං.

657. කතමං තං රූපං අනිදස්සනං? චක්ඛායනනං...පෙ.... කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අනිදස්සනං.

658. කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං? චක්ඛායනනං සොතායනනං ඝානායනනං ජීව්හායනනං කායායනනං රූපායනනං සද්දායනනං ගන්ධායනනං රසායනනං ඵොට්ඨබ්බායනනං – ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං.

659. කතමං තං රූපං අප්පට්ඨං? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අප්පට්ඨං.

660. කතමං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං? චක්ඛන්ද්‍රියං සොතින්ද්‍රියං ඝාතින්ද්‍රියං ජීව්හින්ද්‍රියං කායින්ද්‍රියං ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං – ඉදං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං.

661. කතමං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං.

662. කතමං තං රූපං මහාභූතං? ඵොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං මහාභූතං.

663. කතමං තං රූපං න මහාභූතං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න මහාභූතං.

664. කතමං තං රූපං විඤ්ඤත්ති? කායවිඤ්ඤත්ති චචිවිඤ්ඤත්ති – ඉදං තං රූපං විඤ්ඤත්ති.

665. කතමං තං රූපං න විඤ්ඤත්ති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න විඤ්ඤත්ති.

666. කතමං තං රූපං චිත්තසමුට්ඨානං? කායවිඤ්ඤත්ති චචිවිඤ්ඤත්ති යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං චිත්තජං චිත්තභෙතුකං චිත්තසමුට්ඨානං රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං චිත්තසමුට්ඨානං.

667. කතමං තං රූපං න චිත්තසමුට්ඨානං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං ඉත්ථිත්තියං පුරිසිත්තියං ජීවිතිත්තියං රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න චිත්තජං න චිත්තභෙතුකං න චිත්තසමුට්ඨානං රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න චිත්තසමුට්ඨානං.

668. කතමං තං රූපං චිත්තසහභු? කායවිඤ්ඤත්ති චචිවිඤ්ඤත්ති – ඉදං තං රූපං චිත්තසහභු.

669. කතමං තං රූපං න චිත්තසහභු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න චිත්තසහභු.

670. කතමං තං රූපං චිත්තානුපරිචත්ති? කායවිඤ්ඤත්ති චචිවිඤ්ඤත්ති – ඉදං තං රූපං චිත්තානුපරිචත්ති.

671. කතමං තං රූපං න චිත්තානුපරිචත්ති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න චිත්තානුපරිචත්ති.

672. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං.

673. කතමං තං රූපං බාහිරං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං.

674. කතමං තං රූපං ඔලාරිකං? චක්ඛායතනං...පෙ.... ඓද්ධිකායතනං – ඉදං තං රූපං ඔලාරිකං.

675. කතමං තං රූපං සුඛමං? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං සුඛමං.

676. කතමං තං රූපං දුරෙ? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං දුරෙ.

677. කතමං තං රූපං සන්තිකෙ? චක්ඛායතනං...පෙ.... ඓද්ධිකායතනං – ඉදං තං රූපං සන්තිකෙ.

678. කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස චත්ථු? චක්ඛායතනං – ඉදං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස චත්ථු.

679. කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු? සොතායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු.

680. කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය ...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු? චක්ඛායතනං – ඉදං තං රූපං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු.

681. කතමං තං රූපං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු? සොතායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු.

682. කතමං තං රූපං සොතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ඝාතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ජීවිහාසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... කායසම්ඵස්සස්ස චත්ථු? කායායතනං – ඉදං තං රූපං කායසම්ඵස්සස්ස චත්ථු.

683. කතමං තං රූපං කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු.

684. කතමං තං රූපං කායසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... වෙතනාය...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු? කායායතනං - ඉදං තං රූපං කායවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු.

685. කතමං තං රූපං කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබ්චිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු.

686. කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං? රූපායතනං - ඉදං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං.

687. කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබ්චිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං.

688. කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... වෙතනාය...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං? රූපායතනං - ඉදං තං රූපං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං.

689. කතමං තං රූපං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබ්චිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං.

690. කතමං තං රූපං සොතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... සාතසම්ඵස්සස්ස ...පෙ.... ජිව්හාසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... කායසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං? චොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං කායසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං.

691. කතමං තං රූපං කායසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබ්චිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං කායසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං.

692. කතමං තං රූපං කායසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... වෙතනාය...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං? චොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං.

693. කතමං තං රූපං කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබ්චිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං.

694. කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො - ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

695. කතමං තං රූපං න චක්ඛායතනං? සොතායතනං...පෙ.... කබ්චිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං න චක්ඛායතනං.

696. කතමං තං රූපං සොතායතනං...පෙ.... සාතායතනං...පෙ.... ජීවිතායතනං...පෙ.... කායායතනං? යො කායො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං කායායතනං.

697. කතමං තං රූපං න කායායතනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ඤායො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න කායායතනං.

698. කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය චණ්ණනිභා...පෙ.... රූපධාතු පෙසො – ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

699. කතමං තං රූපං න රූපායතනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ඤායො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න රූපායතනං.

700. කතමං තං රූපං සද්දායතනං...පෙ.... ගන්ධායතනං ...පෙ.... රසායතනං...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බායතනං? පථවීධාතු...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බධාතු පෙසො – ඉදං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං.

701. කතමං තං රූපං න ඵොට්ඨබ්බායතනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ඤායො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න ඵොට්ඨබ්බායතනං.

702. කතමං තං රූපං චක්ඛුධාතු? චක්ඛායතනං – ඉදං තං රූපං චක්ඛුධාතු.

703. කතමං තං රූපං න චක්ඛුධාතු? සොතායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ඤායො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න චක්ඛුධාතු.

704. කතමං තං රූපං සොතධාතු...පෙ.... සාතධාතු...පෙ.... ජීවිතධාතු...පෙ.... කායධාතු? කායායතනං – ඉදං තං රූපං කායධාතු.

705. කතමං තං රූපං න කායධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ඤායො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න කායධාතු.

706. කතමං තං රූපං රූපධාතු? රූපායතනං – ඉදං තං රූපං රූපධාතු.

707. කතමං තං රූපං න රූපධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ඤායො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න රූපධාතු.

708. කතමං තං රූපං සද්දධාතු...පෙ.... ගන්ධධාතු...පෙ.... රසධාතු...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බධාතු? ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බධාතු.

709. කතමං තං රූපං න ඵොට්ඨබ්බධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න ඵොට්ඨබ්බධාතු.

710. කතමං තං රූපං චක්ඛුන්ද්‍රියං? යං චක්ඛු චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං චක්ඛුන්ද්‍රියං.

711. කතමං තං රූපං න චක්ඛුන්ද්‍රියං? සොත්තායතනං...පෙ.... කඛළිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න චක්ඛුන්ද්‍රියං.

712. කතමං තං රූපං සොතින්ද්‍රියං...පෙ.... ඝාතින්ද්‍රියං...පෙ.... ජීවිතින්ද්‍රියං...පෙ.... කායින්ද්‍රියං? යො කායො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං කායින්ද්‍රියං.

713. කතමං තං රූපං න කායින්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න කායින්ද්‍රියං.

714. කතමං තං රූපං ඉත්ථින්ද්‍රියං? යං ඉත්ථියා ඉත්ථිලිඛිතං ඉත්ථිනිමිත්තං ඉත්ථිකුත්තං ඉත්ථාකප්පො ඉත්ථත්තං ඉත්ථිභාවො – ඉදං තං රූපං ඉත්ථින්ද්‍රියං.

715. කතමං තං රූපං න ඉත්ථින්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න ඉත්ථින්ද්‍රියං.

716. කතමං තං රූපං පුරිසින්ද්‍රියං? යං පුරිසස්ස පුරිසලිඛිතං පුරිසනිමිත්තං පුරිසකුත්තං පුරිසාකප්පො පුරිසත්තං පුරිසභාවො – ඉදං තං රූපං පුරිසින්ද්‍රියං.

717. කතමං තං රූපං න පුරිසින්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න පුරිසින්ද්‍රියං.

718. කතමං තං රූපං ජීවිතින්ද්‍රියං? යො තෙසං රූපිනං ධම්මානං ආයු ඨිති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං – ඉදං තං රූපං ජීවිතින්ද්‍රියං.

719. කතමං තං රූපං න ජීවිතින්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න ජීවිතින්ද්‍රියං.

720. කතමං තං රූපං කායවිඤ්ඤත්ති? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකුසලචිත්තස්ස වා අබ්‍යාකතචිත්තස්ස වා අභික්කමන්තස්ස වා පටික්කමන්තස්ස වා ආලෝකෙන්තස්ස වා විලෝකෙන්තස්ස වා සම්ඤ්ජෙන්තස්ස වා පසාරෙන්තස්ස වා කායස්ස ථම්හනා සන්ථම්හනා සන්ථම්හිත්තං විඤ්ඤත්ති විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිත්තං – ඉදං තං රූපං කායවිඤ්ඤත්ති.

721. කතමං තං රූපං න කායවිඤ්ඤත්ති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න කායවිඤ්ඤත්ති.

722. කතමං තං රූපං වච්චිඤ්ඤත්ති? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකුසලචිත්තස්ස වා අබ්‍යාකතචිත්තස්ස වා වාචා ගිරා බ්‍යජ්ජටො උදිරණං සොසො සොසකම්මං වාචා වච්චෙදො, අයං වුච්චති වාචා. යා තාය වාචාය විඤ්ඤත්ති විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිතත්තං – ඉදං තං රූපං වච්චිඤ්ඤත්ති.

723. කතමං තං රූපං න වච්චිඤ්ඤත්ති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න වච්චිඤ්ඤත්ති.

724. කතමං තං රූපං ආකාසධාතු? යො ආකාසො ආකාසගතං අසං අසගතං විවරො විවරගතං අසම්ඵුට්ඨං චතුභි මහාභූතෙහි – ඉදං තං රූපං ආකාසධාතු.

725. කතමං තං රූපං න ආකාසධාතු? චක්ඛායතනං ...පෙ.... කඛළීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න ආකාසධාතු.

726. කතමං තං රූපං ආපොධාතු? යං ආපො ආපොගතං සිනෙහො සිනෙහගතං ඛන්ධනත්තං රූපස්ස – ඉදං තං රූපං ආපොධාතු.

727. කතමං තං රූපං න ආපොධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං න ආපොධාතු.

728. කතමං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා? යා රූපස්ස ලහුතා ලහුපරිණාමතා අදන්ධනතා අචිත්ථනතා – ඉදං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා.

729. කතමං තං රූපං රූපස්ස න ලහුතා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස න ලහුතා.

730. කතමං තං රූපං රූපස්ස මුදුතා? යා රූපස්ස මුදුතා මද්දවතා අකක්ඛලතා අකථිතතා – ඉදං තං රූපං රූපස්ස මුදුතා.

731. කතමං තං රූපං රූපස්ස න මුදුතා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස න මුදුතා.

732. කතමං තං රූපං රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා? යා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා කම්මඤ්ඤත්තං කම්මඤ්ඤභාවො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා.

733. කතමං තං රූපං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛළීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා.

734. කතමං තං රූපං රූපස්ස උපවයො? යො ආයතනානං ආවයො, සො රූපස්ස උපවයො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස උපවයො.

735. කතමං තං රූපං රූපස්ස න උපවයො? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ජායාමො ආහාරො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස න උපවයො.

736. කතමං තං රූපං රූපස්ස සන්තති? යො රූපස්ස උපවයො, සා රූපස්ස සන්තති – ඉදං තං රූපං රූපස්ස සන්තති.

737. කතමං තං රූපං රූපස්ස න සන්තති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ජායාමො ආහාරො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස න සන්තති.

738. කතමං තං රූපං රූපස්ස ජරතා? යා රූපස්ස ජරා ජීරණතා ඛණ්ඩිච්චං පාලිච්චං චලිත්තචතා ආයුතො සංභානි ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස ජරතා.

739. කතමං තං රූපං රූපස්ස න ජරතා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ජායාමො ආහාරො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස න ජරතා.

740. කතමං තං රූපං රූපස්ස අනිච්චතා? යො රූපස්ස ඛයො චයො හෙදො පරිහෙදො අනිච්චතා අන්තරධානං – ඉදං තං රූපං රූපස්ස අනිච්චතා.

741. කතමං තං රූපං රූපස්ස න අනිච්චතා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කඛ්ඤ්ජායාමො ආහාරො – ඉදං තං රූපං රූපස්ස න අනිච්චතා.

742. කතමං තං රූපං කඛ්ඤ්ජායාමො ආහාරො? ඔදනො කුම්මාසො සත්තු මච්ඡො මංසං ඛීරං දධි සජ්ජි නවනිතං තෙලං මධු එණිකං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං යම්හි යම්හි ජනපදෙ තෙසං තෙසං සත්තානං මුඛාසියං දන්තවිබාදනං ගලජ්ඣොභරණියං කුච්ඡිවිත්ථම්භනං, යාය ඔජාය සත්තා යාපෙන්නි – ඉදං තං රූපං කඛ්ඤ්ජායාමො ආහාරො.

743. කතමං තං රූපං න කඛ්ඤ්ජායාමො ආහාරො? චක්ඛායතනං...පෙ.... රූපස්ස අනිච්චතා – ඉදං තං රූපං න කඛ්ඤ්ජායාමො ආහාරො.

එවං දුට්ඨොන රූපසංඛිතො.

දුකන්ද්දෙසො.

තිකනිද්දෙසො

744. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං උපාදා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං උපාදා.

745. කතමං තං රූපං බාහිරං උපාදා? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං උපාදා.

746. කතමං තං රූපං බාහිරං නො උපාදා? ඓධිධිබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං බාහිරං නො උපාදා.

747. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං උපාදිණ්ණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං උපාදිණ්ණං.

748. කතමං තං රූපං බාහිරං උපාදිණ්ණං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඓධිධිබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං උපාදිණ්ණං.

749. කතමං තං රූපං බාහිරං අනුපාදිණ්ණං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඓධිධිබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං අනුපාදිණ්ණං.

750. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං උපාදිණ්ණපාදානියං. චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං උපාදිණ්ණපාදානියං.

751. කතමං තං රූපං බාහිරං උපාදිණ්ණපාදානියං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඓධිධිබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං උපාදිණ්ණපාදානියං.

752. කතමං තං රූපං බාහිරං අනුපාදිණ්ණපාදානියං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං

න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං අනුපාදිණිණුපාදානියං.

753. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං අනිදස්සනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං අනිදස්සනං.

754. කතමං තං රූපං බාහිරං සනිදස්සනං? රූපායතනං – ඉදං තං රූපං බාහිරං සනිදස්සනං.

755. කතමං තං රූපං බාහිරං අනිදස්සනං? සද්දායතනං ...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං අනිදස්සනං.

756. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං සප්පට්ඨං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං සප්පට්ඨං.

757. කතමං තං රූපං බාහිරං සප්පට්ඨං? රූපායතනං...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං බාහිරං සප්පට්ඨං.

758. කතමං තං රූපං බාහිරං අප්පට්ඨං? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං අප්පට්ඨං.

759. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං ඉත්ථියං? චක්ඛුත්ථියං...පෙ.... කායිත්ථියං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං ඉත්ථියං.

760. කතමං තං රූපං බාහිරං ඉත්ථියං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං – ඉදං තං රූපං බාහිරං ඉත්ථියං.

761. කතමං තං රූපං බාහිරං න ඉත්ථියං? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න ඉත්ථියං.

762. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න මහාභූතං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න මහාභූතං.

763. කතමං තං රූපං බාහිරං මහාභූතං? ඵොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං බාහිරං මහාභූතං.

764. කතමං තං රූපං බාහිරං න මහාභූතං? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න මහාභූතං.

765. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න විඤ්ඤත්ති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න විඤ්ඤත්ති?

766. කතමං තං රූපං බාහිරං විඤ්ඤත්ති? කායවිඤ්ඤත්ති චචිවිඤ්ඤත්ති - ඉදං තං රූපං බාහිරං විඤ්ඤත්ති.

767. කතමං තං රූපං බාහිරං න විඤ්ඤත්ති? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං න විඤ්ඤත්ති.

768. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චිත්තසමුට්ඨානං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චිත්තසමුට්ඨානං.

769. කතමං තං රූපං බාහිරං චිත්තසමුට්ඨානං? කායවිඤ්ඤත්ති චචිවිඤ්ඤත්ති, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං චිත්තජං චිත්තභෙතුකං චිත්තසමුට්ඨානං රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං චිත්තසමුට්ඨානං.

770. කතමං තං රූපං බාහිරං න චිත්තසමුට්ඨානං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න චිත්තජං න චිත්තභෙතුකං න චිත්තසමුට්ඨානං රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං න චිත්තසමුට්ඨානං.

771. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චිත්තසහභු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චිත්තසහභු.

772. කතමං තං රූපං බාහිරං චිත්තසහභු? කායවිඤ්ඤත්ති චචිවිඤ්ඤත්ති - ඉදං තං රූපං බාහිරං චිත්තසහභු.

773. කතමං තං රූපං බාහිරං න චිත්තසහභු? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං න චිත්තසහභු?

774. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චිත්තානුපරිචත්ති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චිත්තානුපරිචත්ති.

775. කතමං තං රූපං බාහිරං චිත්තානුපරිවත්ති? කායවිඤ්ඤත්ති වචිවිඤ්ඤත්ති – ඉදං තං රූපං බාහිරං චිත්තානුපරිවත්ති.

776. කතමං තං රූපං බාහිරං න චිත්තානුපරිවත්ති? රූපායතනං...පෙ.... කබලිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න චිත්තානුපරිවත්ති.

777. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං ඔළාරිකං? චක්ඛායතනං ...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං ඔළාරිකං.

778. කතමං තං රූපං බාහිරං ඔළාරිකං? රූපායතනං...පෙ.... ථොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං බාහිරං ඔළාරිකං.

779. කතමං තං රූපං බාහිරං සුඛමං? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබලිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං සුඛමං.

780. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං සන්තිකෙ? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං සන්තිකෙ.

781. කතමං තං රූපං බාහිරං දුරෙ? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබලිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං දුරෙ.

782. කතමං තං රූපං බාහිරං සන්තිකෙ? රූපායතනං...පෙ.... ථොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං බාහිරං සන්තිකෙ.

783. කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න වත්ථු? රූපායතනං...පෙ.... කබලිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න වත්ථු.

784. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස වත්ථු? චක්ඛායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස වත්ථු.

785. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න වත්ථු? සොතායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න වත්ථු.

786. කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න වත්ථු? රූපායතනං...පෙ.... කබලිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න වත්ථු.

787. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු? චක්ඛායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු.

788. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු? සොනායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු?

789. කතමං තං රූපං බාහිරං සොනසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ඝානසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ජීවිහාසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු? රූපායතනං...පෙ.... කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු.

790. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායසම්ඵස්සස්ස චත්ථු? කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායසම්ඵස්සස්ස චත්ථු.

791. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු? චක්ඛායතනං...පෙ.... ජීවිහායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායසම්ඵස්සස්ස න චත්ථු.

792. කතමං තං රූපං බාහිරං කායසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... චෙතනාය...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු? රූපායතනං...පෙ.... කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු.

793. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු? කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස චත්ථු.

794. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු? චක්ඛායතනං...පෙ.... ජීවිහායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස න චත්ථු.

795. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං.

796. කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං? රූපායතනං – ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං.

797. කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං? සද්දායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං.

798. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... වෙතනාය...පෙ.... චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං.

799. කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං? රූපායතනං - ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං.

800. කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං? සද්දායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං.

801. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං සොතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ඝාතසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... ජීවිහාසම්ඵස්සස්ස...පෙ.... කායසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං.

802. කතමං තං රූපං බාහිරං කායසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං? ඵොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං බාහිරං කායසම්ඵස්සස්ස ආරම්මණං.

803. කතමං තං රූපං බාහිරං කායසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං කායසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං.

804. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායසම්ඵස්සජාය වෙදනාය...පෙ.... සඤ්ඤාය...පෙ.... වෙතනාය...පෙ.... කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං.

805. කතමං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං? ඵොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං.

806. කතමං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං.

807. කතමං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛායතනං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛායතනං.

808. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛායතනං.

809. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චක්ඛායතනං? සොතායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චක්ඛායතනං.

810. කතමං තං රූපං බාහිරං න සොතායතනං...පෙ.... න සානායතනං...පෙ.... න ජීව්හායතනං...පෙ.... න කායායතනං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න කායායතනං.

811. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායායතනං? යො කායො චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායායතනං.

812. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න කායායතනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... ජීව්හායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න කායායතනං.

813. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න රූපායතනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න රූපායතනං.

814. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්තං මහාභූතානං උපාදාය චණ්ණනිහා...පෙ.... රූපධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපායතනං.

815. කතමං තං රූපං බාහිරං න රූපායතනං? සද්දායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න රූපායතනං.

816. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න සද්දායතනං...පෙ.... න ගන්ධායතනං...පෙ.... න රසායතනං...පෙ.... න ඵොට්ඨබ්බායතනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ඵොට්ඨබ්බායතනං.

817. කතමං තං රූපං බාහිරං ඵොට්ඨබ්බායතනං? පථවීධාතු...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බධාතු පෙසා – ඉදං තං රූපං බාහිරං ඵොට්ඨබ්බායතනං.

818. කතමං තං රූපං බාහිරං න ඵොට්ඨබ්බායතනං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න ඵොට්ඨබ්බායතනං.

819. කතමං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛුධාතු? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛුධාතු.

820. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුධාතු? චක්ඛායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛුධාතු.

821. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චක්ඛුධාතු? සොතායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චක්ඛුධාතු.

822. කතමං තං රූපං බාහිරං න සොතධාතු...පෙ.... න සානධාතු...පෙ.... න ජීවිහාධාතු...පෙ.... න කායධාතු? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න කායධාතු.

823. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායධාතු? කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායධාතු.

824. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න කායධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... ජීවිහායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න කායධාතු.

825. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න රූපධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න රූපධාතු.

826. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපධාතු? රූපායතනං – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපධාතු.

827. කතමං තං රූපං බාහිරං න රූපධාතු? සද්දායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න රූපධාතු.

828. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න සද්දධාතු...පෙ.... න ගන්ධධාතු...පෙ.... න රසධාතු ...පෙ.... න ඵොට්ඨබ්බධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ඵොට්ඨබ්බධාතු.

829. කතමං තං රූපං බාහිරං ඵොට්ඨබ්බධාතු? ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං බාහිරං ඵොට්ඨබ්බධාතු.

830. කතමං තං රූපං බාහිරං න ඵොට්ඨබ්බධාතු? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න ඵොට්ඨබ්බධාතු.

831. කතමං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛන්ද්‍රියං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛන්ද්‍රියං.

832. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛන්ද්‍රියං? යං චක්ඛු චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං චක්ඛන්ද්‍රියං.

833. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චක්ඛන්ද්‍රියං? සොතායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චක්ඛන්ද්‍රියං.

834. කතමං තං රූපං බාහිරං න සොතින්ද්‍රියං...පෙ.... න ඝාතින්ද්‍රියං...පෙ.... න ජිව්හින්ද්‍රියං...පෙ.... න කායින්ද්‍රියං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න කායින්ද්‍රියං.

835. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායින්ද්‍රියං? යො කායො චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං කායින්ද්‍රියං.

836. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න කායින්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... ජිව්හායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න කායින්ද්‍රියං.

837. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ඉත්ථීන්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ඉත්ථීන්ද්‍රියං.

838. කතමං තං රූපං බාහිරං ඉත්ථීන්ද්‍රියං? යං ඉත්ථියා ඉත්ථිලිඛිතං ඉත්ථිනිමිත්තං ඉත්ථිකුත්තං ඉත්ථාකප්පො ඉත්ථත්තං ඉත්ථිභාවො – ඉදං තං රූපං බාහිරං ඉත්ථීන්ද්‍රියං.

839. කතමං තං රූපං බාහිරං න ඉත්ථීන්ද්‍රියං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න ඉත්ථීන්ද්‍රියං.

840. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න පුරිසින්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න පුරිසින්ද්‍රියං.

841. කතමං තං රූපං බාහිරං පුරිසින්ද්‍රියං? යං පුරිසස්ස පුරිසලිඛිතං පුරිසනිමිත්තං පුරිසකුත්තං පුරිසාකප්පො පුරිසත්තං පුරිසභාවො – ඉදං තං රූපං බාහිරං පුරිසින්ද්‍රියං.

842. කතමං තං රූපං බාහිරං න පුරිසින්ද්‍රියං? රූපායතනං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං න පුරිසින්ද්‍රියං.

843. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ජීවිතින්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ජීවිතින්ද්‍රියං.

844. කතමං තං රූපං බාහිරං ජීවිතින්ද්‍රියං? යො තෙසං රූපිනං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං - ඉදං තං රූපං බාහිරං ජීවිතින්ද්‍රියං.

845. කතමං තං රූපං බාහිරං න ජීවිතින්ද්‍රියං? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං න ජීවිතින්ද්‍රියං.

846. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න කායවිඤ්ඤත්ති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න කායවිඤ්ඤත්ති.

847. කතමං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤත්ති? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකුසලචිත්තස්ස වා අබ්‍යාකතචිත්තස්ස වා අභික්කමන්තස්ස වා පටික්කමන්තස්ස වා ආලෝකෙන්තස්ස වා විලෝකෙන්තස්ස වා සම්ඤ්ජේන්තස්ස වා පසාරෙන්තස්ස වා කායස්ස ථම්හනා සන්ථම්හනා සන්ථම්හිතත්තං විඤ්ඤත්ති විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිතත්තං - ඉදං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤත්ති.

848. කතමං තං රූපං බාහිරං න කායවිඤ්ඤත්ති? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං න කායවිඤ්ඤත්ති.

849. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චචිවිඤ්ඤත්ති? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න චචිවිඤ්ඤත්ති.

850. කතමං තං රූපං බාහිරං චචිවිඤ්ඤත්ති? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකුසලචිත්තස්ස වා අබ්‍යාකතචිත්තස්ස වා වාචා ගිරා බ්‍යප්පථො උදීරණං ධොසො සොසකම්මං වාචා චචිහෙදො, අයං චුච්චති වාචා. යා තාය වාචාය විඤ්ඤත්ති විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිතත්තං - ඉදං තං රූපං බාහිරං චචිවිඤ්ඤත්ති.

851. කතමං තං රූපං බාහිරං න චචිවිඤ්ඤත්ති? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආභාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං න චචිවිඤ්ඤත්ති.

852. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ආකාසධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ආකාසධාතු.

853. කතමං තං රූපං බාහිරං ආකාසධාතු? යො ආකාසො ආකාසගතං අසං අසගතං විචරො විචරගතං අසම්ප්‍රිට්ඨං චතුභි මහාභූතෙහි - ඉදං තං රූපං බාහිරං ආකාසධාතු.

854. කතමං තං රූපං බාහිරං න ආකාසධාතු? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං න ආකාසධාතු.

855. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ආපොධාතු? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං න ආපොධාතු.

856. කතමං තං රූපං බාහිරං ආපොධාතු? යං ආපො ආපොගතං සිනෙහො සිනෙහගතං ඛන්ධනත්තං රූපස්ස - ඉදං තං රූපං බාහිරං ආපොධාතු.

857. කතමං තං රූපං බාහිරං න ආපොධාතු? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං න ආපොධාතු.

858. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං රූපස්ස න ලහුතා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං රූපස්ස න ලහුතා.

859. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස ලහුතා? යා රූපස්ස ලහුතා ලහුපරිණාමතා අදන්ධනතා අවිත්ථනතා - ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස ලහුතා.

860. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න ලහුතා? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න ලහුතා.

861. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං රූපස්ස න මුදුතා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං රූපස්ස න මුදුතා.

862. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස මුදුතා? යා රූපස්ස මුදුතා මද්දචතා අකක්ඛලතා අකථිතතා - ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස මුදුතා.

863. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න මුදුතා? රූපායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න මුදුතා.

864. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං - ඉදං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා.

865. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා? යා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා කම්මඤ්ඤත්තං කම්මඤ්ඤභාවො - ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා.

866. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා? රූපායතනං...පෙ....
කබ්බේකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤතා.

867. කතමං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං රූපස්ස න උපවයො?
චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං රූපස්ස න
උපවයො.

868. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස උපවයො? යො ආයතනානං ආවයො, සො
රූපස්ස උපවයො – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස උපවයො.

869. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න උපවයො? රූපායතනං...පෙ....
කබ්බේකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න උපවයො.

870. කතමං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං රූපස්ස න සන්තති? චක්ඛායතනං...පෙ....
කායායතනං – ඉදං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං රූපස්ස න සන්තති.

871. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස සන්තති? යො රූපස්ස උපවයො, සො
රූපස්ස සන්තති – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස සන්තති.

872. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න සන්තති? රූපායතනං...පෙ....
කබ්බේකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න සන්තති.

873. කතමං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං රූපස්ස න ජරතා? චක්ඛායතනං...පෙ....
කායායතනං – ඉදං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං රූපස්ස න ජරතා.

874. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස ජරතා? යා රූපස්ස ජරා ජීරණතා ඛණ්ඩිච්චං
පාලිච්චං චලිත්තවතා ආයුතො සංභානි ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො – ඉදං තං රූපං
බාහිරං රූපස්ස ජරතා.

875. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න ජරතා? රූපායතනං...පෙ....
කබ්බේකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න ජරතා.

876. කතමං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං රූපස්ස න අනිච්චතා?
චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං රූපස්ස න
අනිච්චතා.

877. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස අනිච්චතා? යො රූපස්ස ඛයො චයො
හෙදො පරිහෙදො අනිච්චතා අන්තරධානං – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස
අනිච්චතා.

878. කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න අනිච්චතා? රූපායතනං...පෙ....
කබ්බිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න අනිච්චතා.

879. කතමං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං න කබ්බිකාරො ආභාරො?
චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං – ඉදං තං රූපං අප්ඤ්ඤාත්තිකං න
කබ්බිකාරො ආභාරො.

880. කතමං තං රූපං බාහිරං කබ්බිකාරො ආභාරො? ඔදනො කුම්මාසො සත්තු
මච්ඡො මංසං ඛීරං දධි සජ්ජි නවනීතං තෙලං මධු ඵාණිතං, යං වා පනඤ්ඤමිපි
අත්ථි රූපං යම්හි යම්හි ජනපදෙ තෙසං තෙසං සත්තානං මුඛාසියං දන්තවිබාදනං
ගලජ්ඣොගරණියං කුච්ඡිවිත්ථම්භනං යාය ඔජාය සත්තා යාපෙත්ති – ඉදං තං
රූපං බාහිරං කබ්බිකාරො ආභාරො.

881. කතමං තං රූපං බාහිරං න කබ්බිකාරො ආභාරො? රූපායතනං...පෙ....
රූපස්ස අනිච්චතා – ඉදං තං රූපං බාහිරං න කබ්බිකාරො ආභාරො.

එවං තිව්ඛෙත රූපසංඛිතො.

තිකනිද්දෙසො.

චතුක්කං

882. කතමං තං රූපං උපාදා උපාදිණ්ණං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං,
ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤමිපි අත්ථි රූපං කම්මස්ස
කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො
රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං උපාදා උපාදිණ්ණං.

883. කතමං තං රූපං උපාදා අනුපාදිණ්ණං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤත්ති
චච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස
ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤමිපි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා
රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස
සන්තති කබ්බිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං උපාදා අනුපාදිණ්ණං.

884. කතමං තං රූපං නො උපාදා උපාදිණ්ණං? කම්මස්ස කතත්තා
ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං නො උපාදා උපාදිණ්ණං.

885. කතමං තං රූපං නො උපාදා අනුපාදිණ්ණං? න කම්මස්ස කතත්තා
ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං නො උපාදා අනුපාදිණ්ණං.

886. කතමං තං රූපං උපාදා උපාදිණ්ණපාදානියං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, ඉත්ථිත්ථියං පුරිස්සිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤමිපි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං උපාදා උපාදිණ්ණපාදානියං.

887. කතමං තං රූපං උපාදා අනුපාදිණ්ණපාදානියං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤමිපි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං උපාදා අනුපාදිණ්ණපාදානියං.

888. කතමං තං රූපං නො උපාදා උපාදිණ්ණපාදානියං? කම්මස්ස කතත්තා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං නො උපාදා උපාදිණ්ණපාදානියං.

889. කතමං තං රූපං නො උපාදා අනුපාදිණ්ණපාදානියං? න කම්මස්ස කතත්තා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං නො උපාදා අනුපාදිණ්ණපාදානියං.

890. කතමං තං රූපං උපාදා සප්පට්ඨං? චක්ඛායතනං...පෙ.... රසායතනං – ඉදං තං රූපං උපාදා සප්පට්ඨං.

891. කතමං තං රූපං උපාදා අප්පට්ඨං? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං උපාදා අප්පට්ඨං.

892. කතමං තං රූපං නො උපාදා සප්පට්ඨං? ථොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං නො උපාදා සප්පට්ඨං.

893. කතමං තං රූපං නො උපාදා අප්පට්ඨං? ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං නො උපාදා අප්පට්ඨං.

894. කතමං තං රූපං උපාදා ඔලාරිකං? චක්ඛායතනං...පෙ.... රසායතනං – ඉදං තං රූපං උපාදා ඔලාරිකං.

895. කතමං තං රූපං උපාදා සුඛුමං ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබලීකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං උපාදා සුඛුමං.

896. කතමං තං රූපං නො උපාදා ඔළාරිකං? ඓවාට්ඨබ්බායතනං — ඉදං තං රූපං නො උපාදා ඔළාරිකං.

897. කතමං තං රූපං නො උපාදා සුඛමං? ආපොධාතු — ඉදං තං රූපං නො උපාදා සුඛමං.

898. කතමං තං රූපං උපාදා දුරෙ? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආභාරො — ඉදං තං රූපං උපාදා දුරෙ.

899. කතමං තං රූපං උපාදා සන්තිකෙ? චක්ඛායතනං...පෙ.... රසායතනං — ඉදං තං රූපං උපාදා සන්තිකෙ.

900. කතමං තං රූපං නො උපාදා දුරෙ? ආපොධාතු — ඉදං තං රූපං නො උපාදා දුරෙ.

901. කතමං තං රූපං නො උපාදා සන්තිකෙ? ඓවාට්ඨබ්බායතනං — ඉදං තං රූපං නො උපාදා සන්තිකෙ.

902. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං සනිදස්සනං? කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං — ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං සනිදස්සනං.

903. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං අනිදස්සනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, ඉත්ථිත්ථියං පුරිස්සිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා ගන්ධායතනං රසායතනං ඓවාට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තිකි කබ්බිකාරො ආභාරො — ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං අනිදස්සනං.

904. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං සනිදස්සනං? න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං — ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං සනිදස්සනං.

905. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං අනිදස්සනං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා ගන්ධායතනං රසායතනං ඓවාට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තිකි කබ්බිකාරො ආභාරො — ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං අනිදස්සනං.

906. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං සප්පට්ඨං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං

ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං සප්පට්ඨං.

907. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං අප්පට්ඨං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං අප්පට්ඨං.

908. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං සප්පට්ඨං? සද්දායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං සප්පට්ඨං.

909. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං අප්පට්ඨං? කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං අප්පට්ඨං.

910. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං මහාභූතං? කම්මස්ස කතත්තා ඵොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු - ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං මහාභූතං.

911. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං න මහාභූතං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං න මහාභූතං.

912. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං මහාභූතං? න කම්මස්ස කතත්තා ඵොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු - ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං මහාභූතං.

913. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං න මහාභූතං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං න මහාභූතං.

914. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං ඔළාරිකං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං

ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං ඔළාරිකං.

915. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං සුබ්බමං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං සුබ්බමං.

916. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං ඔළාරිකං? සද්දායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං ඔළාරිකං.

917. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං සුබ්බමං? කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං සුබ්බමං.

918. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං දුරෙ? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං දුරෙ.

919. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණං සන්තිකෙ? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණං සන්තිකෙ.

920. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං දුරෙ? කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං දුරෙ.

921. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං සන්තිකෙ? සද්දායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං - ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණං සන්තිකෙ.

922. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං සනිදස්සනං? කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං – ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං සනිදස්සනං.

923. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං අනිදස්සනං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, ඉත්ථිත්ථියං පුරිස්සිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං අනිදස්සනං.

924. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං සනිදස්සනං? න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං සනිදස්සනං.

925. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං අනිදස්සනං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං අනිදස්සනං.

926. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං සප්පට්ඨං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං සප්පට්ඨං.

927. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං අප්පට්ඨං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිස්සිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරො ආභාරො – ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං අප්පට්ඨං.

928. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං සප්පට්ඨං? සද්දායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං සප්පට්ඨං.

929. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං අප්පට්ඨං? කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා

ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කඛ්ඤ්ජාලො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං අප්පට්ඨං.

930. කතමං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං මහාභූතං? කම්මස්ස කතත්තා ඵොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං මහාභූතං.

931. කතමං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං න මහාභූතං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කඛ්ඤ්ජාලො ආහාරො – ඉදං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං න මහාභූතං.

932. කතමං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං මහාභූතං? න කම්මස්ස කතත්තා ඵොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං මහාභූතං.

933. කතමං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං න මහාභූතං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කඛ්ඤ්ජාලො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං න මහාභූතං.

934. කතමං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං ඔළාරිකං? චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං ඔළාරිකං.

935. කතමං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං සුඛුමං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කඛ්ඤ්ජාලො ආහාරො – ඉදං තං රූපං උපාදිණිණුපාදානියං සුඛුමං.

936. කතමං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං ඔළාරිකං? සද්දායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං ඔළාරිකං.

937. කතමං තං රූපං අනුපාදිණිණුපාදානියං සුඛුමං? කායවිඤ්ඤත්ති වච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස

ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං සුබ්බමං.

938. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං දුරෙ? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං දුරෙ.

939. කතමං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං සන්තිකෙ චක්ඛායතනං...පෙ.... කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං උපාදිණ්ණුපාදානියං සන්තිකෙ.

940. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං දුරෙ? කායවිඤ්ඤත්ති චච්චිඤ්ඤත්ති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං දුරෙ.

941. කතමං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං සන්තිකෙ? සද්දායතනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං න කම්මස්ස කතත්තා රූපායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං අනුපාදිණ්ණුපාදානියං සන්තිකෙ.

942. කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං ඉන්ද්‍රියං? චක්ඛුන්ද්‍රියං...පෙ.... කායින්ද්‍රියං – ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං ඉන්ද්‍රියං.

943. කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං න ඉන්ද්‍රියං? රූපායතනං...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං න ඉන්ද්‍රියං.

944. කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං ඉන්ද්‍රියං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං – ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං ඉන්ද්‍රියං.

945. කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං න ඉන්ද්‍රියං? කායවිඤ්ඤත්ති චච්චිඤ්ඤත්ති...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං න ඉන්ද්‍රියං.

946. කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං මහාභූතං? ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං මහාභූතං.

947. කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං න මහාභූතං? චක්ඛායතනං...පෙ.... රසායතනං – ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං න මහාභූතං.

948. කතමං තං රූපං අප්පට්ඨං මහාභූතං? ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං අප්පට්ඨං මහාභූතං.

949. කතමං තං රූපං අප්පට්ඨං න මහාභූතං? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං අප්පට්ඨං න මහාභූතං.

950. කතමං තං රූපං ඉත්ථියං ඔළාරිකං? චක්ඛුත්ථියං...පෙ.... කායිත්ථියං – ඉදං තං රූපං ඉත්ථියං ඔළාරිකං.

951. කතමං තං රූපං ඉත්ථියං සුඛුමං? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං – ඉදං තං රූපං ඉත්ථියං සුඛුමං.

952. කතමං තං රූපං න ඉත්ථියං ඔළාරිකං? රූපායතනං...පෙ.... ඓදිකායතනං – ඉදං තං රූපං න ඉත්ථියං ඔළාරිකං.

953. කතමං තං රූපං න ඉත්ථියං සුඛුමං? කායවිඤ්ඤත්ති චච්චිඤ්ඤත්ති...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං න ඉත්ථියං සුඛුමං.

954. කතමං තං රූපං ඉත්ථියං දුරෙ? ඉත්ථිත්ථියං පුරිසිත්ථියං ජීවිතිත්ථියං – ඉදං තං රූපං ඉත්ථියං දුරෙ.

955. කතමං තං රූපං ඉත්ථියං සන්තිකෙ? චක්ඛුත්ථියං...පෙ.... කායිත්ථියං – ඉදං තං රූපං ඉත්ථියං සන්තිකෙ.

956. කතමං තං රූපං න ඉත්ථියං දුරෙ? කායවිඤ්ඤත්ති චච්චිඤ්ඤත්ති...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං න ඉත්ථියං දුරෙ.

957. කතමං තං රූපං න ඉත්ථියං සන්තිකෙ? රූපායතනං...පෙ.... ඓදිකායතනං – ඉදං තං රූපං න ඉත්ථියං සන්තිකෙ.

958. කතමං තං රූපං මහාභූතං ඔළාරිකං? ඓදිකායතනං – ඉදං තං රූපං මහාභූතං ඔළාරිකං.

959. කතමං තං රූපං මහාභූතං සුඛුමං? ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං මහාභූතං සුඛුමං.

960. කතමං තං රූපං න මහාභූතං ඔළාරිකං? චක්ඛායතනං...පෙ.... රසායතනං – ඉදං තං රූපං න මහාභූතං ඔළාරිකං.

961. කතමං තං රූපං න මහාභූතං සුඛුමං? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබ්චිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං න මහාභූතං සුඛුමං.

962. කතමං තං රූපං මහාභූතං දුරෙ? ආපොධාතු – ඉදං තං රූපං මහාභූතං දුරෙ.

963. කතමං තං රූපං මහාභූතං සන්තිකෙ? ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං මහාභූතං සන්තිකෙ.

964. කතමං තං රූපං න මහාභූතං දුරෙ? ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබ්චිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං න මහාභූතං දුරෙ.

965. කතමං තං රූපං න මහාභූතං සන්තිකෙ? චක්ඛායතනං...පෙ.... රසායතනං – ඉදං තං රූපං න මහාභූතං සන්තිකෙ.

966. රූපායතනං දිට්ඨං, සද්දායතනං සුතං, ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං මුතං, සබ්බං රූපං මනසා විඤ්ඤාතං රූපං.

එවං චතුබ්බිධෙන රූපසංඛිතං.

චතුක්කං.

පඤ්චකං

967. කතමං තං රූපං පථව්ඨාතු? යං කක්ඛලං බරගතං [බරිගතං (ක.)] කක්ඛලත්තං කක්ඛලභාවො අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා උපාදිණ්ණං වා අනුපාදිණ්ණං වා – ඉදං තං රූපං පථව්ඨාතු.

968. කතමං තං රූපං ආපොධාතු? යං ආපො ආපොගතං සිනෙහො සිනෙහගතං බන්ධනත්තං රූපස්ස අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා උපාදිණ්ණං වා අනුපාදිණ්ණං වා – ඉදං තං රූපං ආපොධාතු.

969. කතමං තං රූපං තෙජොධාතු? යං තෙජො තෙජොගතං උස්මා උස්මාගතං උසුමං උසුමගතං අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා උපාදිණ්ණං වා අනුපාදිණ්ණං වා – ඉදං තං රූපං තෙජොධාතු.

970. කතමං තං රූපං වායොධාතු? යං වායො වායොගතං ථම්භිතත්තං රූපස්ස අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා උපාදිණ්ණං වා අනුපාදිණ්ණං වා – ඉදං තං රූපං වායොධාතු.

971. කතමං තං රූපං උපාදා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබලිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං උපාදා.

එවං පඤ්චවිධෙන රූපසංඛිතනො.

පඤ්චකං.

ඡක්කං

972. රූපායතනං චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සද්දායතනං සොතවිඤ්ඤායං රූපං, ගන්ධායතනං ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, රසායතනං ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, ඵොට්ඨබ්බායතනං කායවිඤ්ඤායං රූපං, සබ්බං රූපං මනොවිඤ්ඤායං රූපං.

එවං ඡබ්බිධෙන රූපසංඛිතනො.

ඡක්කං.

සත්තකං

973. රූපායතනං චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සද්දායතනං සොතවිඤ්ඤායං රූපං, ගන්ධායතනං ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, රසායතනං ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, ඵොට්ඨබ්බායතනං කායවිඤ්ඤායං රූපං, රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං මනොධාතුචිඤ්ඤායං රූපං, සබ්බං රූපං මනොවිඤ්ඤාණධාතුචිඤ්ඤායං රූපං.

එවං සත්තවිධෙන රූපසංඛිතනො.

සත්තකං.

අට්ඨකං

974. රූපායතනං චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සද්දායතනං සොතවිඤ්ඤායං රූපං, ගන්ධායතනං ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, රසායතනං ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, මනාපියො ඵොට්ඨබ්බො සුඛසම්ඵස්සො කායවිඤ්ඤායං රූපං, අමනාපියො ඵොට්ඨබ්බො දුක්ඛසම්ඵස්සො කායවිඤ්ඤායං රූපං, රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං මනොධාතුචිඤ්ඤායං රූපං, සබ්බං රූපං මනොවිඤ්ඤාණධාතුචිඤ්ඤායං රූපං.

එවං අට්ඨවිධෙන රූපසංඛිතනො.

අට්ඨකං.

නවකං.

975. කතමං තං රූපං චක්ඛන්ද්‍රියං? යං චක්ඛු චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං චක්ඛන්ද්‍රියං.

976. කතමං තං රූපං සොතින්ද්‍රියං...පෙ.... ඝාතින්ද්‍රියං...පෙ.... ජීව්හින්ද්‍රියං...පෙ.... කායින්ද්‍රියං ...පෙ.... ඉත්ථින්ද්‍රියං...පෙ.... පුරිසින්ද්‍රියං...පෙ.... ජීවිතින්ද්‍රියං? යො තෙසං රූපිනං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං – ඉදං තං රූපං ජීවිතින්ද්‍රියං.

977. කතමං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං? රූපායතනං...පෙ.... කඛළිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං.

එවං නවවිධෙන රූපසංඛිතනො.

නවකං.

දසකං

978. කතමං තං රූපං චක්ඛන්ද්‍රියං? යං චක්ඛු චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං චක්ඛන්ද්‍රියං.

979. කතමං තං රූපං සොතින්ද්‍රියං...පෙ.... ඝාතින්ද්‍රියං...පෙ.... ජීව්හින්ද්‍රියං...පෙ.... කායින්ද්‍රියං...පෙ.... ඉත්ථින්ද්‍රියං...පෙ.... පුරිසින්ද්‍රියං...පෙ.... ජීවිතින්ද්‍රියං? යො තෙසං රූපිනං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං – ඉදං තං රූපං ජීවිතින්ද්‍රියං.

980. කතමං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං සප්පට්ඨං? රූපායතනං...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉදං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං සප්පට්ඨං.

981. කතමං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං අප්පට්ඨං? කායවිඤ්ඤත්ති...පෙ.... කඛළිකාරො ආහාරො – ඉදං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං අප්පට්ඨං.

එවං දසවිධෙන රූපසංඛිතනො.

දසකං.

එකාදසකං

982. කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු චතුත්තං මහාභූතානං උපාදාය පසාදො...පෙ.... සුඤ්ඤො ගාමො පෙසො – ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

983. කතමං තං රූපං සොනායතනං...පෙ.... සානායතනං...පෙ....
 ජීවිහායතනං...පෙ.... කායායතනං...පෙ.... රූපායතනං...පෙ....
 සද්දායතනං...පෙ.... ගන්ධායතනං...පෙ.... රසායතනං...පෙ....
 ඵොට්ඨබ්බායතනං? පථවීධාතු...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බධාතු පෙසා - ඉදං තං රූපං
 ඵොට්ඨබ්බායතනං.

984. කතමං තං රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපරියාපන්නං?
 ඉත්ථිත්ථියං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආහාරො - ඉදං තං රූපං අනිදස්සනං
 අප්පට්ඨං ධම්මායතනපරියාපන්නං.

එවං එකාදසවිධෙන රූපසංඛිතෙන.

එකාදසකං.

අට්ඨමහාණවාරො.

රූපවිහත්ති.

රූපකණ්ඩං නිට්ඨිතං.

3. නික්ඛේපකණ්ඩං

තිකනික්ඛේපං

985. කතමෙ ධම්මා කුසලා? තීණි කුසලමූලානි - අලොභො, අදොසො, අමොහො; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, චචිකම්මං, මනොකම්මං - ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

986. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? තීණි අකුසලමූලානි - ලොභො, දොසො, මොහො; තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, චචිකම්මං, මනොකම්මං - ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

987. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; යෙ ච ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු - ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

988. කතමෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? සුඛභූමියං කාමාවචරෙ, රූපාවචරෙ, අපරියාපන්නෙ, සුඛං වෙදනං යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො - ඉමෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා.

989. කතමෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? දුක්ඛභූමියං කාමාවචරෙ, දුක්ඛං වෙදනං යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො - ඉමෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා.

990. කතමෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? අදුක්ඛමසුඛභූමියං කාමාවචරෙ, රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ, අපරියාපන්නෙ, අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො - ඉමෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා.

991. කතමෙ ධම්මා විපාකා? කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො - ඉමෙ ධම්මා විපාකා.

992. කතමෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මා? කුසලාකුසලා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මා.

993. කතමෙ ධම්මා නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මා? යෙ ච ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මා.

994. කතමෙ ධම්මා උපාදිණ්ණපාදානියා? සාසවා කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; යඤ්ච රූපං කම්මස්ස කතත්තා – ඉමෙ ධම්මා උපාදිණ්ණපාදානියා.

995. කතමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණපාදානියා? සාසවා කුසලාකුසලා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; යෙ ච ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා; යඤ්ච රූපං න කම්මස්ස කතත්තා – ඉමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණපාදානියා.

996. කතමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණඅනුපාදානියා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණඅනුපාදානියා.

997. කතමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා? තිණි අකුසලමූලානි – ලොභො, දොසො, මොහො; තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා.

998. කතමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා? සාසවා කුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො, වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා.

999. කතමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකා.

1000. කතමෙ ධම්මා සවිතක්කසව්චාරා? සවිතක්කසව්චාරභූමියං කාමාවචරෙ, රූපාවචරෙ, අපරියාපන්නෙ, විතක්කව්චාරෙ යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො

වෙදනාක්බන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණාක්බන්ධො — ඉමෙ ධම්මා
සවිතක්කසව්වාරා.

1001. කතමෙ ධම්මා අවිතක්කවිචාරමත්තා? අවිතක්කවිචාරමත්තභූමියං රූපාවචරෙ, අපරියාපන්නෙ, විචාරං යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො — ඉමෙ ධම්මා අවිතක්කවිචාරමත්තා.

1002. කතමෙ ධම්මා අවිතක්කඅවිචාරා? අවිතක්කඅවිචාරභූමියං කාමාවචරෙ, රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ, අපරියාපන්තෙ; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු - ඉමෙ ධම්මා අවිතක්කඅවිචාරා.

1003. කතමෙ ධම්මා ජිතිසහගතා? ජිතිභූමියං කාමාවචරෙ, රූපාවචරෙ, අපරියාපන්තෙ, ජිතිං යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ජිතිසහගතා.

1004. කතමෙ ධම්මා සුඛසහගතා? සුඛභූමියං කාමාවචරෙ, රූපාවචරෙ, අපරියාපන්තෙ, සුඛං යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සුඛසහගතා.

1005. කතමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා? උපෙක්ඛාභූමියං කාමාවචරෙ, රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ, අපරියාපන්තෙ, උපෙක්ඛං යිපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඨරාක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා.

1006. කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතඛ්ඛා? තීණි සංයොජනානි – සක්කායදිට්ඨි, චිච්ඛිච්ඡා, සීලඛ්ඛතපරාමාසො.

1007. තත්ථ කතමා සක්කායදිට්ඨී? ඉධ අස්සුතවා පුපුජ්ජනො අරියානං
අදස්සාවී අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනීතො සප්පුරිසානං.
අදස්සාවී සප්පුරිසධම්මස්ස අකොවිදො සප්පුරිසධම්මෙ අවිනීතො රූපං
අත්තතො සමනුපස්සති, රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා රූපං, රූපස්මිං වා
අත්තානං. වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, වේදනාවන්තං වා අත්තානං,
අත්තනි වා වේදනං, වේදනයා වා අත්තානං. සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති,
සඤ්ඤාවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා සඤ්ඤං, සඤ්ඤාය වා අත්තානං.
සඬබ්බං අත්තතො සමනුපස්සති, සඬබ්බාවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා
සඬබ්බං, සඬබ්බෙසු වා අත්තානං. විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති,

විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං **[දිට්ඨිවිසුකායිකං (සි.)]** දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පටිග්ගාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – අයං වුවචනි සක්කායදිට්ඨි.

1008. තත්ථ කතමා විචිකිච්ඡා? සත්ථරි කඬබති විචිකිච්ඡති, ධම්මෙ කඬබති විචිකිච්ඡති, සංඝෙ කඬබති විචිකිච්ඡති, සික්ඛාය කඬබති විචිකිච්ඡති, පුබ්බන්තෙ කඬබති විචිකිච්ඡති, අපරන්තෙ කඬබති විචිකිච්ඡති, පුබ්බන්තාපරන්තෙ කඬබති විචිකිච්ඡති, ඉදස්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පන්නෙසු ධම්මෙසු කඬබති විචිකිච්ඡති. යා ඵවරූපා කඬබා කඬබායනා කඬබායිත්තං විමති විචිකිච්ඡා ද්වෙළ්භකං ද්වෙධාපථො සංසයො අනෙකංසග්ගාහො ආසප්පනා පරිසප්පනා අපරියොගාහනා ථම්හිත්තං චිත්තස්ස මනොවිලෙඛො – අයං වුවචනි විචිකිච්ඡා.

1009. තත්ථ කතමො සීලබ්බතපරාමාසො? ඉතො බහිද්ධා සමණුභ්මණානං ‘සීලෙන සුද්ධි, චතෙන සුද්ධි, සීලබ්බතෙන සුද්ධි’ති යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පටිග්ගාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – අයං වුවචනි සීලබ්බතපරාමාසො.

1010. ඉමානි තිණි සංයොජනානි; තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං චජිකම්මං මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බා.

1011. කතමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බා? අවසෙසො ලොහො, දොසො, මොහො; තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, චජිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බා.

1012. කතමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බා? කුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසබ්බතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බා.

1013. කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා? තිණි සංයොජනානි – සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාසො.

1014. තත්ථ කතමා සක්කායදිට්ඨි...පෙ.... අයං වුච්චති සක්කායදිට්ඨි.

1015. තත්ථ කතමා විචිකිච්ඡා...පෙ.... අයං වුච්චති විචිකිච්ඡා.

1016. තත්ථ කතමො සීලබ්බතපරාමාසො...පෙ.... අයං වුච්චති සීලබ්බතපරාමාසො.

1017. ඉමානි තීණි සංයොජනානි; තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා. තීණි සංයොජනානි – සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාසො – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බා. තදෙකට්ඨො ලොභො, දොසො, මොහො – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතු. තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා.

1018. කතමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා? අවසෙසො ලොභො, දොසො, මොහො – ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතු. තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා.

1019. කතමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සඛ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඛ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා.

1020. කතමෙ ධම්මා ආවයගාමිනො? සාසවා කුසලාකුසලා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ආවයගාමිනො.

1021. කතමෙ ධම්මා අපවයගාමිනො? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා අපවයගාමිනො.

1022. කතමෙ ධම්මා නෙව ආවයගාමි න අපවයගාමිනො? කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; යෙ ච ධම්මා කිරියා නෙව

කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නෙව ආවයගාමී න අපවයගාමීනො.

1023. කතමෙ ධම්මා සෙක්ඛා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, හෙට්ඨිමානි ච තීණි සාමඤ්ඤඵලානි – ඉමෙ ධම්මා සෙක්ඛා.

1024. කතමෙ ධම්මා අසෙක්ඛා? උපරිට්ඨිමං **[උපරිමං (සායා.)]** අරහත්තඵලං – ඉමෙ ධම්මා අසෙක්ඛා.

1025. කතමෙ ධම්මා නෙවසෙක්ඛනාසෙක්ඛා? තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා, අවසෙසා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නෙවසෙක්ඛනාසෙක්ඛා.

1026. කතමෙ ධම්මා පරිත්තා? සබ්බෙව කාමාවචරා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා පරිත්තා.

1027. කතමෙ ධම්මා මහග්ගතා? රූපාවචරා, අරූපාවචරා, කුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා මහග්ගතා.

1028. කතමෙ ධම්මා අප්පමාණා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අප්පමාණා.

1029. කතමෙ ධම්මා පරිත්තාරම්මණා? පරිත්තෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචෙතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා පරිත්තාරම්මණා.

1030. කතමෙ ධම්මා මහග්ගතාරම්මණා? මහග්ගතෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචෙතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා මහග්ගතාරම්මණා.

1031. කතමෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණා? අප්පමාණෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචෙතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණා.

1032. කතමෙ ධම්මා භීනා? තීණි අකුසලමූලානි – ලොභො, දොසො, මොහො; තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා භීනා.

1033. කතමෙ ධම්මා මජ්ඣිමා? සාසවා කුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා මජ්ඣිමා.

1034. කතමෙ ධම්මා පණීතා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසංඛිතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා පණීතා.

1035. කතමෙ ධම්මා මිච්ඡත්තනියතා? පඤ්ච කම්මානි ආනන්තරිකානි, යා ච මිච්ඡාදිට්ඨිනියතා – ඉමෙ ධම්මා මිච්ඡත්තනියතා.

1036. කතමෙ ධම්මා සම්මත්තනියතා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා සම්මත්තනියතා.

1037. කතමෙ ධම්මා අනියතා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා, අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසංඛිතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනියතා.

1038. කතමෙ ධම්මා මග්ගාරම්මණා? අරියමග්ගං ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචෙතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා මග්ගාරම්මණා.

1039. කතමෙ ධම්මා මග්ගහෙතුකා? අරියමග්ගසමඛිගිස්ස මග්ගඛිගානි යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා මග්ගහෙතුකා. අරියමග්ගසමඛිගිස්ස සම්මාදිට්ඨි මග්ගො චෙව හෙතු ච, සම්මාදිට්ඨිං යපෙත්වා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා මග්ගහෙතුකා. අරියමග්ගසමඛිගිස්ස අලොභො, අදොසො, අමොහො – ඉමෙ ධම්මා මග්ගහෙතු. තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා මග්ගහෙතුකා.

1040. කතමෙ ධම්මා මග්ගාධිපතිනො? අරියමග්ගං අධිපතිං කරිත්වා යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචෙතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා මග්ගාධිපතිනො. අරියමග්ගසමඛිගිස්ස වීමංසාධිපතෙය්‍යං මග්ගං භාවයන්තස්ස වීමංසං යපෙත්වා; තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා මග්ගාධිපතිනො.

1041. කතමෙ ධම්මා උප්පන්නා? යෙ ධම්මා ජාතා භූතා සඤ්ජාතා නිබ්බන්තා අභිනිබ්බන්තා පාතුභූතා උප්පන්නා සමුප්පන්නා උට්ඨිතා සමුට්ඨිතා උප්පන්නා

උප්පත්තංසෙන සංඛගහිතා, රූපං [රූපා (බහුසු)], වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණං – ඉමෙ ධම්මා උප්පත්තා.

1042. කතමෙ ධම්මා අනුප්පත්තා? යෙ ධම්මා අජාතා අභූතා අසඤ්ජාතා අනිබ්බත්තා අනභිනිබ්බත්තා අපාතුභූතා අනුප්පත්තා අසමුප්පත්තා අනුට්ඨිතා අසමුට්ඨිතා අනුප්පත්තා අනුප්පත්තංසෙන සංඛගහිතා, රූපං, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණං – ඉමෙ ධම්මා අනුප්පත්තා.

1043. කතමෙ ධම්මා උප්පාදිනො? කුසලාකුසලානං ධම්මානං අවිපක්කවිපාකානං විපාකා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපත්තා; වේදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; යඤ්ච රූපං කම්මස්ස කතත්තා උප්පජ්ජිස්සති – ඉමෙ ධම්මා උප්පාදිනො.

1044. කතමෙ ධම්මා අතීතා? යෙ ධම්මා අතීතා නිරුද්ධා විගතා විපරිණතා අත්ථංඛගතා අබ්භත්ථංඛගතා උප්පජ්ජිත්වා විගතා අතීතා අතීතංසෙන සංඛගහිතා, රූපං, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණං – ඉමෙ ධම්මා අතීතා.

1045. කතමෙ ධම්මා අනාගතා? යෙ ධම්මා අජාතා අභූතා අසඤ්ජාතා අනිබ්බත්තා අනභිනිබ්බත්තා අපාතුභූතා අනුප්පත්තා අසමුප්පත්තා අනුට්ඨිතා අසමුට්ඨිතා අනාගතා අනාගතංසෙන සංඛගහිතා, රූපං, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණං – ඉමෙ ධම්මා අනාගතා.

1046. කතමෙ ධම්මා පච්චුප්පත්තා? යෙ ධම්මා ජාතා භූතා සඤ්ජාතා නිබ්බත්තා අභිනිබ්බත්තා පාතුභූතා උප්පත්තා සමුප්පත්තා උට්ඨිතා සමුට්ඨිතා පච්චුප්පත්තා පච්චුප්පත්තංසෙන සංඛගහිතා, රූපං, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණං – ඉමෙ ධම්මා පච්චුප්පත්තා.

1047. කතමෙ ධම්මා අතීතාරම්මණා? අතීතෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචේතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අතීතාරම්මණා.

1048. කතමෙ ධම්මා අනාගතාරම්මණා? අනාගතෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචේතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අනාගතාරම්මණා.

1049. කතමෙ ධම්මා පච්චුප්පත්තාරම්මණා? පච්චුප්පන්නෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචේතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා පච්චුප්පත්තාරම්මණා.

1050. කතමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තා? යෙ ධම්මා තෙසං තෙසං සත්තානං අජ්ඣත්තං පච්චත්තං නියතා පාටිපුග්ගලිකා උපාදිණ්ණා, රූපං, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණං – ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තා.

1051. කතමෙ ධම්මා ඛනිද්ධා? යෙ ධම්මා තෙසං තෙසං පරසත්තානං පරපුග්ගලානං අජ්ඣත්තං පච්චත්තං නියතා පාටිපුග්ගලිකා උපාදිණ්ණා, රූපං, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණං – ඉමෙ ධම්මා ඛනිද්ධා.

1052. කතමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තඛනිද්ධා? තදුභයං – ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තඛනිද්ධා.

1053. කතමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණා? අජ්ඣත්තෙ ධම්මෙ ආරඛ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචේතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණා.

1054. කතමෙ ධම්මා ඛනිද්ධාරම්මණා? ඛනිද්ධා ධම්මෙ ආරඛ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචේතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා ඛනිද්ධාරම්මණා.

1055. කතමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තඛනිද්ධාරම්මණා? අජ්ඣත්තඛනිද්ධා ධම්මෙ ආරඛ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති චිත්තචේතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තඛනිද්ධාරම්මණා.

1056. කතමෙ ධම්මා සනිදස්සනසප්පට්ඨා? රූපායතනං – ඉමෙ ධම්මා සනිදස්සනසප්පට්ඨා.

1057. කතමෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පට්ඨා? චක්ඛායතනං, සොතායතනං, ඝාතායතනං, ජීව්හායතනං, කායායතනං, සද්දායතනං, ගන්ධායතනං, රසායතනං, ථොට්ඨබ්බායතනං – ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පට්ඨා.

1058. කතමෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පට්ඨා? වේදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරාක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණාක්ඛන්ධො; යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපරියාපන්නං; අසංඛිතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පට්ඨා.

තිකං.

දුකනික්ඛේපං

හෙතුගොච්ඡකං

1059. කතමෙ ධම්මා හෙතු? තයො කුසලහෙතු, තයො අකුසලහෙතු, තයො අඛ්‍යාකතහෙතු, නච කාමාවචරහෙතු ඡ රූපාවචරහෙතු, ඡ අරූපාවචරහෙතු, ඡ අපරියාපන්නහෙතු.

1060. තත්ථ කතමෙ තයො කුසලහෙතු? අලොභො, අදොසො, අමොහො.

1061. තත්ථ කතමො අලොභො? යො අලොභො අලුඛිහනා අලුඛිහිතත්තං අසාරාගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතත්තං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං – අයං වුව්චති අලොභො.

1062. තත්ථ කතමො අදොසො? යො අදොසො අදුස්සනා අදුස්සිතත්තං මෙත්ති මෙත්තායනා මෙත්තායිතත්තං අනුද්දා අනුද්දායනා අනුදායිතත්තං හිතෙසිතා අනුකම්පා අබ්‍යාපාදො අබ්‍යාපජ්ජො අදොසො කුසලමූලං – අයං වුව්චති අදොසො.

1063. තත්ථ කතමො අමොහො? දුක්ඛෙ ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධෙ ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය ඤාණං, පුබ්බන්තෙ ඤාණං, අපරන්තෙ ඤාණං, පුබ්බන්තාපරන්තෙ ඤාණං, ඉදප්පච්චයනා පටිච්චසමුප්පන්තෙසු ධම්මෙසු ඤාණං, යා ඵවරූපා පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහබ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලෝකො පඤ්ඤාඛ්‍යායො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුව්චති අමොහො.

ඉමෙ තයො කුසලහෙතු.

1064. තත්ථ කතමෙ තයො අකුසලහෙතු? ලොභො, දොසො, මොහො.

1065. තත්ථ කතමො ලොභො? යො රාගො සාරාගො අනුතයො අනුරෝධො නන්දී නන්දිරාගො [\[නන්දිරාගො \(සී.\)\]](#) චිත්තස්ස සාරාගො ඉච්ඡා මුච්ඡා අජ්ඣේසානං ගෙධො පලිගෙධො සඬිගො පඬිකො ඵජා මායා ජනිකා සඤ්ජනනී සිබ්බනී [\[සිබ්බනී \(සී.\)\]](#) ජාලිනී සරිතා විසත්තිකා සුත්තං විසවා ආයුහිනී [\[ආයුහිනී \(සී. ස්‍යා.\)\]](#) දුතියා පණ්ඩි හවනෙත්ති වනං වනථො සන්ථවො සිනෙහො අපෙක්ඛා පටිබන්ධු ආසා ආසිසනා ආසිසිතත්තං [\[ආසිංසනා ආසිංසිතත්තං \(සී. ස්‍යා.\)\]](#) රූපාසා සද්දාසා ගන්ධාසා රසාසා ඵොට්ඨබ්බාසා ලාභාසා ධනාසා පුත්තාසා ජීවිතාසා ජප්පා පජප්පා අභිජප්පා ජප්පා ජප්පනා ජප්පිතත්තං ලොලුප්පං ලොලුප්පායනා ලොලුප්පායිතත්තං පුච්ඡඤ්ජිකතා [\[පුඤ්ජිකතා \(ස්‍යා.\) පුච්ඡිකතා \(සී.\)\]](#) සාධුකම්‍යනා අධම්මරාගො විසමලොභො නිකන්ති නිකාමනා පත්ථනා පිහනා සම්පත්ථනා කාමතණ්හා හවතණ්හා විහවතණ්හා රූපතණ්හා අරූපතණ්හා නිරොධතණ්හා රූපතණ්හා සද්දතණ්හා ගන්ධතණ්හා රසතණ්හා ඵොට්ඨබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා ඔසො යොගො

ගන්ථො උපාදානං ආවරණං නිවරණං ඡාදනං ඛන්ධනං උපක්කිලෙසො අනුසයො පරියුට්ඨානං ලතා වෙවිච්ඡං දුක්ඛමූලං දුක්ඛනිදානං දුක්ඛජ්ජහවො මාරපාසො මාරබලිසං මාරවිසයො තණ්හානදී තණ්හාජාලං තණ්හාගද්දුලං තණ්හාසමුද්දො අභිජ්ඣා ලොභො අකුසලමූලං – අයං වුවිච්ඡි ලොභො.

1066. තත්ථ කතමො දොසො? අනත්ථං මෙ අවරීති ආසාතො ඡායති, අනත්ථං මෙ වරතීති ආසාතො ඡායති, අනත්ථං මෙ වරිස්සතීති ආසාතො ඡායති, පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනත්ථං අවරි...පෙ.... අනත්ථං වරති...පෙ.... අනත්ථං වරිස්සතීති ආසාතො ඡායති, අප්පියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අවරි...පෙ.... අත්ථං වරති...පෙ.... අත්ථං වරිස්සතීති ආසාතො ඡායති, අට්ඨානෙ වා පන ආසාතො ඡායති. යො ඵවරුපො විත්තස්ස ආසාතො පටිසාතො පටිසං පටිවිරොධො කොපො පකොපො සම්පකොපො දොසො පදොසො සම්පදොසො විත්තස්ස ඛ්‍යාපත්ති මනොපදොසො කොධො කුජ්ඣනා කුජ්ඣිතත්තං දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තං ඛ්‍යාපත්ති ඛ්‍යාපජ්ජනා ඛ්‍යාපජ්ජිතත්තං විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං අසුරොපො අනත්තමනතා විත්තස්ස – අයං වුවිච්ඡි දොසො.

1067. තත්ථ කතමො මොහො? දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරොධෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරොධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තෙ අඤ්ඤාණං, අපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තාපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, ඉදජ්ජවිචයනා පටිච්චසමුප්පන්නෙසු ධම්මෙසු අඤ්ඤාණං, යං ඵවරුපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසම්බොධො අප්පට්ඨෙධො අසංගාහනා අපරියොගාහනා අසම්පෙක්ඛනා අපච්චවෙක්ඛණා අපච්චක්ඛකම්මං දුම්මෙජ්ඣං බාලාං අසම්පජ්ඤං මොහො පමොහො සම්මොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජොසො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරියුට්ඨානං අවිජ්ජාලඬ්ඨි මොහො අකුසලමූලං – අයං වුවිච්ඡි මොහො.

ඉමෙ තයො අකුසලහෙතු.

1068. තත්ථ කතමෙ තයො අඛ්‍යාකතහෙතු? කුසලානං වා ධම්මානං විජාකතො කිරියාඛ්‍යාකතෙසු වා ධම්මෙසු අලොභො අදොසො අමොහො – ඉමෙ තයො අඛ්‍යාකතහෙතු.

1069. තත්ථ කතමෙ නව කාමාවචරහෙතු? තයො කුසලහෙතු, තයො අකුසලහෙතු, තයො අඛ්‍යාකතහෙතු – ඉමෙ නව කාමාවචරහෙතු.

1070. තත්ථ කතමෙ ඡ රූපාවචරහෙතු? තයො කුසලහෙතු, තයො අඛ්‍යාකතහෙතු – ඉමෙ ඡ රූපාවචරහෙතු.

1071. තත්ථ කතමෙ ඡ අරූපාවචරහෙතු? තයො කුසලහෙතු, තයො අඛ්‍යාකතහෙතු – ඉමෙ ඡ අරූපාවචරහෙතු.

1072. තත්ථ කතමෙ ඡ අපරියාපන්නහෙතු? තයො කුසලහෙතු, තයො අඛ්‍යාකතහෙතු – ඉමෙ ඡ අපරියාපන්නහෙතු.

1073. තත්ථ කතමෙ තයො කුසලහෙතු? අලොභො, අදොසො, අමොහො.

1074. තත්ථ කතමො අලොභො? යො අලොභො අලුබ්භනා අලුබ්භිතත්තං අසාරාගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතත්තං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං – අයං වුච්චති අලොභො.

1075. තත්ථ කතමො අදොසො? යො අදොසො අදුස්සනා අදුස්සිතත්තං...පෙ.... අඛ්‍යාපාදො අඛ්‍යාපජ්ජො අදොසො කුසලමූලං – අයං වුච්චති අදොසො.

1076. තත්ථ කතමො අමොහො? දුක්ඛෙ ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධෙ ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය ඤාණං, පුබ්බන්තෙ ඤාණං, අපරන්තෙ ඤාණං, පුබ්බන්තාපරන්තෙ ඤාණං, ඉදජ්ජවිචයනා පටිච්චසමුප්පන්නෙසු ධම්මෙසු ඤාණං, යා එවරූපා පඤ්ඤා පජානනා විචයො පටිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛණා උපලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතචං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙහඛ්‍යා චිත්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤාං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාභිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣාසංගො මග්ගඛිගං මග්ගපරියාපන්නං – අයං වුච්චති අමොහො.

ඉමෙ තයො කුසලහෙතු.

1077. තත්ථ කතමෙ තයො අඛ්‍යාකතහෙතු? කුසලානං ධම්මානං විපාකතො අලොභො අදොසො අමොහො – ඉමෙ තයො අඛ්‍යාකතහෙතු. ඉමෙ ඡ අපරියාපන්නහෙතු – ඉමෙ ධම්මා හෙතු.

1078. කතමෙ ධම්මා න හෙතු? තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා, අවසෙසා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා,

අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා න හෙතු.

1079. කතමෙ ධම්මා සහෙතුකා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙතුකා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සහෙතුකා.

1080. කතමෙ ධම්මා අහෙතුකා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අහෙතුකා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අහෙතුකා.

1081. කතමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා.

1082. කතමෙ ධම්මා හෙතුවිජ්ජයුත්තා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා හෙතුවිජ්ජයුත්තා.

1083. කතමෙ ධම්මා හෙතු වෙච සහෙතුකා ච? ලොභො මොහෙන හෙතු වෙච සහෙතුකො ච, මොහො ලොභෙන හෙතු වෙච සහෙතුකො ච, දොසො මොහෙන හෙතු වෙච සහෙතුකො ච, මොහො දොසෙන හෙතු වෙච සහෙතුකො ච; අලොභො අදොසො අමොහො, තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං හෙතු වෙච සහෙතුකා ච – ඉමෙ ධම්මා හෙතු වෙච සහෙතුකා ච.

1084. කතමෙ ධම්මා සහෙතුකා වෙච න ච හෙතු? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙතුකා තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා, වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සහෙතුකා වෙච න ච හෙතු.

1085. කතමෙ ධම්මා හෙතු වෙච හෙතුසම්පයුත්තා ච? ලොභො මොහෙන හෙතු වෙච හෙතුසම්පයුත්තො ච, මොහො ලොභෙන හෙතු වෙච හෙතුසම්පයුත්තො ච, දොසො මොහෙන හෙතු වෙච හෙතුසම්පයුත්තො ච, මොහො දොසෙන හෙතු වෙච හෙතුසම්පයුත්තො ච; අලොභො අදොසො අමොහො, තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං හෙතු වෙච හෙතුසම්පයුත්තා ච – ඉමෙ ධම්මා හෙතු වෙච හෙතුසම්පයුත්තා ච.

1086. කතමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා වෙච න ච හෙතු? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා, වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා වෙච න ච හෙතු.

1087. කතමෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා.

1088. කතමෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා.

වුළුන්තරදුකං

1089. කතමෙ ධම්මා සප්පච්චයා? පඤ්චක්ඛන්ධා – රූපක්ඛන්ධො, වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සප්පච්චයා.

1090. කතමෙ ධම්මා අප්පච්චයා? අසඬ්ඛතා ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අප්පච්චයා.

1091. කතමෙ ධම්මා සඬ්ඛතා? යෙව තෙ ධම්මා සප්පච්චයා, තෙව තෙ ධම්මා සඬ්ඛතා.

1092. කතමෙ ධම්මා අසඬ්ඛතා? යො ඵව සො ධම්මො අප්පච්චයො, සො ඵව සො ධම්මො අසඬ්ඛතො.

1093. කතමෙ ධම්මා සනිදස්සනා? රූපායතනං – ඉමෙ ධම්මා සනිදස්සනා.

1094. කතමෙ ධම්මා අනිදස්සනා? චක්ඛායතනං...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බායතනං, වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපට්ඨාපන්නං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සනා.

1095. කතමෙ ධම්මා සප්පට්ඨා? චක්ඛායතනං...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉමෙ ධම්මා සප්පට්ඨා.

1096. කතමෙ ධම්මා අප්පට්ඨා? වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපට්ඨාපන්නං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අප්පට්ඨා.

1097. කතමෙ ධම්මා රූපිනො? චත්තාරො ච මහාභූතා චතුත්තඤ්ච මහාභූතානං උපාදාය රූපං – ඉමෙ ධම්මා රූපිනො.

1098. කතමෙ ධම්මා අරූපිනො? වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අරූපිනො.

1099. කතමෙ ධම්මා ලොකියා? සාසවා කුසලාකුසලාධ්‍යායාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ලොකියා.

1100. කතමෙ ධම්මා ලොකුත්තරා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛනා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා ලොකුත්තරා.

1101. කතමෙ ධම්මා කෙනවි විඤ්ඤෙය්‍යා, කෙනවි න විඤ්ඤෙය්‍යා? යෙ තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤෙය්‍යා න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා සානවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා. යෙ තෙ ධම්මා ජීව්භාවිඤ්ඤෙය්‍යා, න තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා; යෙ චා පන තෙ ධම්මා

චක්ඛුවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා ජීව්හාවිඤ්ඤායා. යෙ තෙ ධම්මා ජීව්හාවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤායා; යෙ වා පන තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා ජීව්හාවිඤ්ඤායා. යෙ තෙ ධම්මා ජීව්හාවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා ඝාතවිඤ්ඤායා; යෙ වා පන තෙ ධම්මා ඝාතවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා ජීව්හාවිඤ්ඤායා. යෙ තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤායා; යෙ වා පන තෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා. යෙ තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤායා; යෙ වා පන තෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා. යෙ තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා ඝාතවිඤ්ඤායා; යෙ වා පන තෙ ධම්මා ඝාතවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා. යෙ තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා ජීව්හාවිඤ්ඤායා; යෙ වා පන තෙ ධම්මා ජීව්හාවිඤ්ඤායා, න තෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා. ඉමෙ ධම්මා කෙනවි විඤ්ඤායා කෙනවි න විඤ්ඤායා.

ආසවගොච්ඡකං

1102. කතමෙ ධම්මා ආසවා? චත්තාරො ආසවා – කාමාසවො, භවාසවො, දිට්ඨාසවො, අවිජ්ජාසවො.

1103. තත්ථ කතමො කාමාසවො? යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දො කාමරාගො කාමනන්දී කාමතණ්හා කාමසිනෙහො කාමපරිලාහො කාමමුච්ඡා කාමජ්ඣේදාසානං – අයං වුච්චති කාමාසවො.

1104. තත්ථ කතමො භවාසවො? යො භවෙසු භවඡන්දො [භවච්ඡන්දො (සී. සායා.)) භවරාගො භවනන්දී භවතණ්හා භවසිනෙහො භවපරිලාහො භවමුච්ඡා භවජ්ඣේදාසානං – අයං වුච්චති භවාසවො.

1105. තත්ථ කතමො දිට්ඨාසවො? සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, අන්තවා ලොකොති වා, අනන්තවා ලොකොති වා, තං ජීවං තං සරීරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරන්ති වා, හොති තථාගතො පරං මරණාති වා, න හොති තථාගතො පරං මරණාති වා, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරං මරණාති වා, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරං මරණාති වා; යා ඵ්චරුපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පටිග්ගාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති දිට්ඨාසවො. සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨාසවො.

1106. තත්ථ කතමො අවිජ්ජාසවො? දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තෙ අඤ්ඤාණං, අපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තාපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, ඉද්දප්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පන්නෙසු ධම්මෙසු අඤ්ඤාණං. යං ඵවරූපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසම්බොධො අප්පට්ඨෙවො අසංගාහනා අපරියොගාහනා අසමපෙක්ඛනා අපච්චචෙක්ඛණා අපච්චක්ඛකම්මං දුම්මෙජ්ඣං බාලාං අසම්පජ්ඤ්ඤං මොහො පමොහො සම්මොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජොසො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරිශුච්චානං අවිජ්ජාලඛිතී මොහො අකුසලමූලං – අයං වූච්චති අවිජ්ජාසවො.

ඉමෙ ධම්මා ආසවා.

1107. කතමෙ ධම්මා නො ආසවා? තෙ ධම්මෙ ධ්වංසෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො ආසවා.

1108. කතමෙ ධම්මා සාසවා? කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සාසවා.

1109. කතමෙ ධම්මා අනාසවා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනාසවා.

1110. කතමෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තා.

1111. කතමෙ ධම්මා ආසවච්ඡේදයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ච්ඡේදයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා ආසවච්ඡේදයුත්තා.

1112. කතමෙ ධම්මා ආසවා චෙව සාසවා ච? තෙයෙව ආසවා ආසවා චෙව සාසවා ච.

1113. කතමෙ ධම්මා සාසවා චෙව නො ච ආසවා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සාසවා, තෙ ධම්මෙ ධ්වංසෙත්වා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා

කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ....
විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සාසවා චෙව නො ච ආසවා.

1114. කතමෙ ධම්මා ආසවා චෙව ආසවසම්පයුත්තා ව? කාමාසවො අවිජ්ජාසවෙන ආසවො චෙව ආසවසම්පයුත්තො ව, අවිජ්ජාසවො කාමාසවෙන ආසවො චෙව ආසවසම්පයුත්තො ව, භවාසවො අවිජ්ජාසවෙන ආසවො චෙව ආසවසම්පයුත්තො ව, අවිජ්ජාසවො භවාසවෙන ආසවො චෙව ආසවසම්පයුත්තො ව, දිට්ඨාසවො අවිජ්ජාසවෙන ආසවො චෙව ආසවසම්පයුත්තො ව, අවිජ්ජාසවො දිට්ඨාසවෙන ආසවො චෙව ආසවසම්පයුත්තො ව – ඉමෙ ධම්මා ආසවා චෙව ආසවසම්පයුත්තා ව.

1115. කතමෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තා චෙව නො ච ආසවා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තා චෙව නො ච ආසවා.

1116. කතමෙ ධම්මා ආසවවිජ්ජයුත්තා සාසවා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ආසවවිජ්ජයුත්තා සාසවා.

1117. කතමෙ ධම්මා ආසවවිජ්ජයුත්තා අනාසවා? අපරියාපන්නා මග්ගා ව, මග්ගඵලානි ව, අසඬ්ඛතා ව ධාතු – ඉමෙ ධම්මා ආසවවිජ්ජයුත්තා අනාසවා.

නික්ඛේපකණ්ඩෙ පට්ඨානානුචාරො.

සංයොජනගොච්ඡකං

1118. කතමෙ ධම්මා සංයොජනා? දස සංයොජනානි – කාමරාගසංයොජනං, පටිසසංයොජනං, මානසංයොජනං, දිට්ඨිසංයොජනං, විචිකිච්ඡාසංයොජනං, සීලබ්ධිපරාමාසසංයොජනං, භවරාගසංයොජනං, ඉස්සාසංයොජනං, මච්ඡරියසංයොජනං, අවිජ්ජාසංයොජනං.

1119. තත්ථ කතමං කාමරාගසංයොජනං? යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දො කාමරාගො කාමනන්දී කාමතණ්හා කාමසිනෙහො කාමපරිලාහො කාමමුච්ඡා කාමජ්ඣේදාසානං – ඉදං වුච්චති කාමරාගසංයොජනං.

1120. තත්ථ කතමං පටිසසංයොජනං? අනත්ථං මෙ අවරීති ආසාතො ජායති, අනත්ථං මෙ වරතීති ආසාතො ජායති, අනත්ථං මෙ වරිස්සතීති ආසාතො ජායති, පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනත්ථං අවරි...පෙ.... අනත්ථං වරති...පෙ.... අනත්ථං

වරිස්සනීති ආසානො ජායති, අප්පියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අවරි...පෙ....
 අත්ථං වරති...පෙ.... අත්ථං වරිස්සනීති ආසානො ජායති, අවිධානෙ වා පන
 ආසානො ජායති. යො ඵවරුපො චිත්තස්ස ආසානො පටිසානො පටිසං
 පටිවිරොධො කොපො පකොපො සම්පකොපො දොසො පදොසො
 සම්පදොසො චිත්තස්ස ඛ්‍යාපත්ති මනොපදොසො කොධො කුප්ඤ්ඤා
 කුප්ඤ්ඤත්තං දොසො දුස්සනා දුස්සිත්තං ඛ්‍යාපත්ති ඛ්‍යාපජ්ජනා
 ඛ්‍යාපජ්ජිත්තං විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං අසුරොපො අනත්තමනතා
 චිත්තස්ස – ඉදං වුච්චති පටිසංසංයොජනං.

1121. තත්ථ කතමං මානසංයොජනං? සෙය්‍යොහමස්මීති මානො,
 සදිසොහමස්මීති මානො, භීනොහමස්මීති මානො. යො ඵවරුපො මානො
 මඤ්ඤනා මඤ්ඤිත්තං උන්නති උන්නමො **[උණ්ණති උණ්ණාමො (සා.)]**
 ධජො සම්පග්ගාහො කෙතුකමානා චිත්තස්ස – ඉදං වුච්චති මානසංයොජනං.

1122. තත්ථ කතමං දිට්ඨිසංයොජනං? සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො
 ලොකොති වා, අත්තවා ලොකොති වා, අනත්තවා ලොකොති වා, තං ජීවං තං
 සරීරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරන්ති වා, හොති තථාගතො පරං මරණාති
 වා, න හොති තථාගතො පරං මරණාති වා, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරං
 මරණාති වා, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරං මරණාති වා; යා ඵවරුපා
 දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකත්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං
 දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පටිග්ගාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො
 මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – ඉදං වුච්චති
 දිට්ඨිසංයොජනං. යපෙත්වා සීලබ්බතපරාමාසසංයොජනං සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි
 දිට්ඨිසංයොජනං.

1123. තත්ථ කතමං විචිකිච්ඡාසංයොජනං? සත්ථරි කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, ධම්මෙ
 කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, සඬ්ඝෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, සික්ඛාය කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති,
 පුබ්බන්තෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, අපරන්තෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති,
 පුබ්බන්තාපරන්තෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, ඉදප්පච්චයනා පටිච්චසමුප්පන්තෙසු
 ධම්මෙසු කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති: යා ඵවරුපා කඬ්ඛා කඬ්ඛායනා කඬ්ඛායිත්තං
 විමති විචිකිච්ඡා ද්වෙළ්භකං ද්වෙධාපථො සංසයො අනෙකංසග්ගාහො
 ආසජ්ජනා පරිසජ්ජනා අපරියොගාහනා ථම්මිත්තං චිත්තස්ස මනොවිලෙඛො
 – ඉදං වුච්චති විචිකිච්ඡාසංයොජනං.

1124. තත්ථ කතමං සීලබ්බතපරාමාසසංයොජනං? ඉතො බහිද්ධා
 සමණබ්‍රාහ්මණානං සීලෙන සුද්ධි වතෙන සුද්ධි සීලබ්බතෙන සුද්ධිති; යා

එවරුපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාභො පතිට්ඨාභො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාභො – ඉදං වුච්චති සීලබ්බතපරාමාසසංයොජනං.

1125. තත්ථ කතමං භවරාගසංයොජනං? යො භවෙසු භවජන්දො භවරාගො භවනන්දී භවතණ්හා භවසිනෙතො භවපරිලාභො භවමුච්ඡා භවජ්ඣොසානං – ඉදං වුච්චති භවරාගසංයොජනං.

1126. තත්ථ කතමං ඉස්සාසංයොජනං? යා පරලාභසක්කාරගරුකාරමානනවන්දනපූජනාසු ඉස්සා ඉස්සායනා ඉස්සායිතත්තං උසුයා උසුයනා උසුයිතත්තං [උස්සුයා උස්සුයනා උස්සුයිතත්තං (ක.)] – ඉදං වුච්චති ඉස්සාසංයොජනං.

1127. තත්ථ කතමං මච්ඡරියසංයොජනං? පඤ්ච මච්ඡරියානි – ආවාසමච්ඡරියං, කුලමච්ඡරියං, ලාභමච්ඡරියං, වණ්ණමච්ඡරියං, ධම්මමච්ඡරියං. යං එවරුපං මච්ඡෙරං මච්ඡරායනා මච්ඡරායිතත්තං වෙච්චිජ්ඣං කදරියං කට්ඨකඤ්චුකතා අග්ගහිතත්තං චිත්තස්ස – ඉදං වුච්චති මච්ඡරියසංයොජනං.

1128. තත්ථ කතමං අවිජ්ජාසංයොජනං? දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තෙ අඤ්ඤාණං, අපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තාපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, ඉදප්පච්චයනා පටිච්චසමුප්පන්තෙසු ධම්මෙසු අඤ්ඤාණං. යං එවරුපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසම්බොධො අප්පට්ඨෙධො අසංගාහනා අපරියොගාහනා අසමපෙක්ඛනා අපච්චවෙක්ඛණා අපච්චක්ඛකම්මං දුම්මෙජ්ඣං බාලාං අසම්පජ්ඤ්ඤං මොභො පමොභො සම්මොභො අවිජ්ජා අවිජ්ජොසො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරිසුට්ඨානං අවිජ්ජාලඬ්ඨි මොභො අකුසලමූලං – ඉදං වුච්චති අවිජ්ජාසංයොජනං.

ඉමෙ ධම්මා සංයොජනා.

1129. කතමෙ ධම්මා නො සංයොජනා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්තා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො සංයොජනා.

1130. කතමෙ ධම්මා සංයොජනියා? සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනියා.

1131. කතමෙ ධම්මා අසංයොජනියා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛනා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අසංයොජනියා.

1132. කතමෙ ධම්මා සංයොජනසම්පයුත්තා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනසම්පයුත්තා.

1133. කතමෙ ධම්මා සංයොජනවිජ්ජයුත්තා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛනා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනවිජ්ජයුත්තා.

1134. කතමෙ ධම්මා සංයොජනා චෙව සංයොජනියා ච? තානෙව සංයොජනානි සංයොජනා චෙව සංයොජනියා ච.

1135. කතමෙ ධම්මා සංයොජනියා චෙව නො ච සංයොජනා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංයොජනියා, තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනියා චෙව නො ච සංයොජනා.

1136. කතමෙ ධම්මා සංයොජනා චෙව සංයොජනසම්පයුත්තා ච? කාමරාගසංයොජනං අවිජ්ජාසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච, අවිජ්ජාසංයොජනං කාමරාගසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච, පටිසංයොජනං අවිජ්ජාසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච, අවිජ්ජාසංයොජනං පටිසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච, මානසංයොජනං අවිජ්ජාසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච, අවිජ්ජාසංයොජනං මානසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච, දිට්ඨිසංයොජනං අවිජ්ජාසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච, අවිජ්ජාසංයොජනං දිට්ඨිසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච, විචිකිච්ඡාසංයොජනං අවිජ්ජාසංයොජනෙන සංයොජනඤ්චෙව සංයොජනසම්පයුත්තඤ්ච,

නික්බෙපකණ්ඩ.

සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව, සීලබ්බතපරාමාසසංයෝජනං අවිජ්ජාසංයෝජනෙන
සංයෝජනක්දවෙව සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව, අවිජ්ජාසංයෝජනං
සීලබ්බතපරාමාසසංයෝජනෙන සංයෝජනක්දවෙව සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව,
භවරාගසංයෝජනං අවිජ්ජාසංයෝජනෙන සංයෝජනක්දවෙව
සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව, අවිජ්ජාසංයෝජනං භවරාගසංයෝජනෙන
සංයෝජනක්දවෙව සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව, ඉස්සාසංයෝජනං
අවිජ්ජාසංයෝජනෙන සංයෝජනක්දවෙව සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව,
අවිජ්ජාසංයෝජනං ඉස්සාසංයෝජනෙන සංයෝජනක්දවෙව
සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව, මච්ඡරියසංයෝජනං අවිජ්ජාසංයෝජනෙන
සංයෝජනක්දවෙව සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව, අවිජ්ජාසංයෝජනං
මච්ඡරියසංයෝජනෙන සංයෝජනක්දවෙව සංයෝජනසම්පයුත්තක්දව — ඉමෙ
ධම්මා සංයෝජනා වෙව සංයෝජනසම්පයුත්තා ව.

1137. කතමෙ ධම්මා සංයොජනසම්පයුත්තා චෙව නො ච සංයොජනා? තෙනි ධම්මෙනි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙ ධම්මෙ ය්පෙත්වා චෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො — ඉමෙ ධම්මා සංයොජනසම්පයුත්තා චෙව නො ච සංයොජනා.

1138. කතමෙ ධම්මා සංයොජනවිජ්ජයුත්තා සංයොජනියා? තෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා සාසවා කුසලාකුසලාධ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනවිජ්ජයුත්තා සංයොජනියා.

1139. කතමෙ ධම්මා සංයොජනවිජ්ජයුත්තා අසංයොජනියා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනවිජ්ජයුත්තා අසංයොජනියා.

നേപ്പാളം

1140. කතමේ ධර්මය ගත්වා? චන්ද්‍රාභරණ ගත්වා - අභිජිකු කායගන්වො, බ්‍යාපාදො කායගන්වො, සීලබ්බතපරාමාසො කායගන්වො, ඉදං සච්චාභිනිවෙසො කායගන්වො.

1141. තත්ථ කතමො අභිජ්ඣා කායගන්ථො? යො රාගො සාරාගො අනුනයො අනුරොධො නන්දී නන්දිරාගො චිත්තස්ස සාරාගො ඉච්ඡා මුච්ඡා අජ්ඣොසානං ගෙධො පලිගෙධො සඨගො පඨකො එජා මායා ජනිකා සඤ්ජනනී සිඛ්ඛිනී ජාලිනී සරිතා විසත්තිකා සුත්තං විසවා ආයුහිනී දුතියා පණ්ඩි භවනෙත්ති වනං.

චනටො සන්ථටො සිනෙහො අපෙක්ඛා පටිබන්ධු ආසා ආසිසනා ආසිසිතත්තං රූපාසා සද්දාසා ගන්ධාසා රසාසා ඵොට්ඨබ්බාසා ලාභාසා ධනාසා පුත්තාසා ජීවිතාසා ජප්පා පජප්පා අභිජප්පා ජප්පා ජප්පනා ජප්පිතත්තං ලොලුප්පං ලොලුප්පායනා ලොලුප්පායිතත්තං පුච්ඡඤ්ඤිකතා සාධුකමායනා අධම්මරාගො විසමලොහො නිකන්ති නිකාමනා පත්ථනා පිහනා සම්පත්ථනා කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා රූපතණ්හා අරූපතණ්හා නිරොධතණ්හා රූපතණ්හා සද්දතණ්හා ගන්ධතණ්හා රසතණ්හා ඵොට්ඨබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා ඔසො යොගො ගන්ටො උපාදානං ආවරණං නිවරණං ඡාදනං ඛන්ධනං උපක්කිලෙසො අනුසයො පරිසුට්ඨානං ලතා වෙවිච්ඡං දුක්ඛමූලං දුක්ඛනිදානං දුක්ඛජ්ජහටො මාරපාසො මාරබලිසං මාරවිසයො තණ්හානදී තණ්හාජාලං තණ්හාගද්දුලං තණ්හාසමුද්දො අභිජ්ඣා ලොහො අකුසලමූලං – අයං වුවචති අභිජ්ඣා කායගන්ටො.

1142. තත්ථ කතමො ඛ්‍යාපාදො කායගන්ටො? අනත්ථං මෙ අවරී ති ආසාතො ජායති, අනත්ථං මෙ චරතීති ආසාතො ජායති, අනත්ථං මෙ චරිස්සතීති ආසාතො ජායති, පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනත්ථං අවරී...පෙ.... අනත්ථං චරති...පෙ.... අනත්ථං චරිස්සතීති ආසාතො ජායති, අජ්ජියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අවරී...පෙ.... අත්ථං චරති...පෙ.... අත්ථං චරිස්සතීති ආසාතො ජායති, අට්ඨානෙ වා පන ආසාතො ජායති. යො ඵවරූපො චිත්තස්ස ආසාතො පටිසාතො පටිසං පටිවිරොධො කොපො පකොපො සම්පකොපො දොසො පදොසො සම්පදොසො චිත්තස්ස ඛ්‍යාපත්ති මනොපදොසො කොධො කුප්ඤ්ඤා කුප්ඤ්ඤිතත්තං දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තං ඛ්‍යාපත්ති ඛ්‍යාපජ්ජනා ඛ්‍යාපජ්ජිතත්තං විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං අසුරොපො අනත්තමනතා චිත්තස්ස – අයං වුවචති ඛ්‍යාපාදො කායගන්ටො.

1143. තත්ථ කතමො සීලබ්බතපරාමාසො කායගන්ටො? ඉතො බහිද්ධා සමණුබ්‍රාහ්මණානං සීලෙන සුද්ධි, චතෙන සුද්ධි, සීලබ්බතෙන සුද්ධිති: යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපටො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – අයං වුවචති සීලබ්බතපරාමාසො කායගන්ටො.

1144. තත්ථ කතමො ඉදංසච්චාභිනිවෙසො කායගන්ටො? සස්සතො ලොකො, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා; අසස්සතො ලොකො, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා; අන්තවා ලොකො, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා;

අනන්තවා ලොකො, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා; තං ජීවං තං සරීරං, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා; අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා; හොති තථාගතො පරං මරණා, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා; න හොති තථාගතො පරං මරණා, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා; හොති ච න ච හොති තථාගතො පරං මරණා, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා; නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරං මරණා, ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වා: යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවේසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – අයං චුච්චති ඉදංසච්චාභිනිවේසො කායගන්ථො. යපෙත්වා සීලබ්බතපරාමාසං කායගන්ථං සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි ඉදංසච්චාභිනිවේසො කායගන්ථො.

ඉමෙ ධම්මා ගන්ථා.

1145. කතමෙ ධම්මා නො ගන්ථා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො ගන්ථා.

1146. කතමෙ ධම්මා ගන්ථනියා? සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථනියා.

1147. කතමෙ ධම්මා අගන්ථනියා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අගන්ථනියා.

1148. කතමෙ ධම්මා ගන්ථසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථසම්පයුත්තා.

1149. කතමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සබ්බඤ්ච රූපං අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුත්තා.

1150. කතමෙ ධම්මා ගන්ථා වෙච ගන්ථනියා ච? තෙව ගන්ථා ගන්ථා වෙච ගන්ථනියා ච.

1151. කතමෙ ධම්මා ගන්ථනියා චෙව නො ව ගන්ථා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ගන්ථනියා, තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථනියා චෙව නො ව ගන්ථා.

1152. කතමෙ ධම්මා ගන්ථා චෙව ගන්ථසම්පයුත්තා ව? සීලබ්බතපරාමාසො කායගන්ථො අභිජ්ඣාකායගන්ථො ගන්ථො චෙව ගන්ථසම්පයුත්තො ව, අභිජ්ඣාකායගන්ථො සීලබ්බතපරාමාසෙන කායගන්ථො ගන්ථො චෙව ගන්ථසම්පයුත්තො ව, ඉදංසච්චාභිනිවෙසො කායගන්ථො අභිජ්ඣාකායගන්ථො ගන්ථො චෙව ගන්ථසම්පයුත්තො ව, අභිජ්ඣාකායගන්ථො ඉදංසච්චාභිනිවෙසෙන කායගන්ථො ගන්ථො චෙව ගන්ථසම්පයුත්තො ව – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථා චෙව ගන්ථසම්පයුත්තා ව.

1153. කතමෙ ධම්මා ගන්ථසම්පයුත්තා චෙව නො ව ගන්ථා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා චේදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථසම්පයුත්තා චෙව නො ව ගන්ථා.

1154. කතමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුත්තා ගන්ථනියා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුත්තා ගන්ථනියා.

1155. කතමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුත්තා අගන්ථනියා? අපරියාපන්නා මග්ගා ව, මග්ගඵලානි ව, අසඬ්ඛතා ව ධාතු – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුත්තා අගන්ථනියා.

ඔසගොච්ඡකං

1156. කතමෙ ධම්මා ඔසා? චත්තාරො ඔසා...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා ඔසවිජ්ජයුත්තා ඔසනියා.

යොගගොච්ඡකං

1157. කතමෙ ධම්මා යොගා? චත්තාරො යොගා...පෙ.... ඉමෙ ධම්මා යොගවිජ්ජයුත්තා යොගනියා.

නිවරණගොච්ඡකං

1158. කතමෙ ධම්මා නිවරණා? ඡ නිවරණා [නිවරණානි (සා.)] – කාමච්ඡන්දනිවරණං, ඛ්‍යාපාදනිවරණං, ටිනමිද්ධනිවරණං, උද්ධච්චකුක්කුච්චනිවරණං, විචිකිච්ඡානිවරණං, අවිජ්ජානිවරණං.

1159. තත්ථ කතමං කාමච්ඡන්දනීවරණං? යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දො කාමරාගො කාමනන්දී කාමතණ්හා කාමසීනෙහො කාමපරිලාහො කාමමුච්ඡා කාමඡ්ඤාසානං - ඉදං වුච්චති කාමච්ඡන්දනීවරණං.

1160. තත්ථ කතමං ඛ්‍යාපාදනීවරණං? අනත්ථං මෙ අවරීති ආසාතො ජායති, අනත්ථං මෙ වරතීති ආසාතො ජායති; අනත්ථං මෙ වරිස්සතීති ආසාතො ජායති; පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනත්ථං අවරි...පෙ.... අනත්ථං වරති...පෙ.... අනත්ථං වරිස්සතීති ආසාතො ජායති, අප්පියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අවරි...පෙ.... අත්ථං වරති...පෙ.... අත්ථං වරිස්සතීති ආසාතො ජායති, අට්ඨානෙ වා පන ආසාතො ජායති. යො ඵවරුපො චිත්තස්ස ආසාතො පටිසාතො පටිසං පටිවිරොධො කොපො පකොපො සම්පකොපො දොසො පදොසො සම්පදොසො චිත්තස්ස ඛ්‍යාපත්ති මනොපදොසො කොධො කුප්ඤාතා කුප්ඤාතත්තං දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තං ඛ්‍යාපත්ති ඛ්‍යාපඡ්ඡනා ඛ්‍යාපඡ්ඡිතත්තං විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං අසුරොපො අනත්තමනතා චිත්තස්ස - ඉදං වුච්චති ඛ්‍යාපාදනීවරණං.

1161. තත්ථ කතමං ටීනමිද්ධනීවරණං? අත්ථි ටීනං, අත්ථි මිද්ධං.

1162. තත්ථ කතමං ටීනං? යා චිත්තස්ස අකල්ලතා අකම්මඤ්ඤතා ඔලීයනා සල්ලීයනා ලීනං ලීයනා ලීගිතත්තං ටීනං ටීයනා ටීගිතත්තං චිත්තස්ස - ඉදං වුච්චති ටීනං.

1163. තත්ථ කතමං මිද්ධං? යා කායස්ස අකල්ලතා අකම්මඤ්ඤතා ඔනාහො පරියොනාහො අන්තොසමොරොධො මිද්ධං සොප්පං පච්චායිකා සොප්පං සුපනා සුපිතත්තං - ඉදං වුච්චති මිද්ධං. ඉති ඉදඤ්ච ටීනං, ඉදඤ්ච මිද්ධං - ඉදං වුච්චති ටීනමිද්ධනීවරණං.

1164. තත්ථ කතමං උද්ධච්චකුක්කුච්චනීවරණං? අත්ථි උද්ධච්චං, අත්ථි කුක්කුච්චං.

1165. තත්ථ කතමං උද්ධච්චං? යං චිත්තස්ස උද්ධච්චං අවුපසමො චෙතසො වික්ඛේපො භන්තත්තං චිත්තස්ස - ඉදං වුච්චති උද්ධච්චං.

1166. තත්ථ කතමං කුක්කුච්චං? අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤතා, කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤතා, අවජ්ජෙ වජ්ජසඤ්ඤතා, වජ්ජෙ අවජ්ජසඤ්ඤතා. යං ඵවරුපං කුක්කුච්චං කුක්කුච්චායනා කුක්කුච්චායිතත්තං චෙතසො විජ්ජට්ඨාරො මනොවිලෙඛො - ඉදං වුච්චති කුක්කුච්චං. ඉති ඉදඤ්ච උද්ධච්චං, ඉදඤ්ච කුක්කුච්චං - ඉදං වුච්චති උද්ධච්චකුක්කුච්චනීවරණං.

1167. තත්ථ කතමං විචිකිච්ඡානීවරණං? සත්ථරි කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, ධම්මෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, සංඛ්‍යෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, සික්ඛාය කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, පුබ්බන්තෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, අපරන්තෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, පුබ්බන්තාපරන්තෙ කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති, ඉදප්පච්චයනා පටිච්චසමුප්පන්තෙසු ධම්මෙසු කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති. යා ඵවරූපා කඬ්ඛා කඬ්ඛායනා කඬ්ඛායිතත්තං විමති විචිකිච්ඡා ද්වෙළ්භකං ද්වෙධාපථො සංඝයො අනෙකංසග්ගාහො ආසප්පනා පරිසප්පනා අපරියොගාහනා ථම්හිතත්තං චිත්තස්ස මනොවිලෙඛො – ඉදං වුව්චති විචිකිච්ඡානීවරණං.

1168. තත්ථ කතමං අවිජ්ජානීවරණං? දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තෙ අඤ්ඤාණං, අපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තාපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, ඉදප්පච්චයනා පටිච්චසමුප්පන්තෙසු ධම්මෙසු අඤ්ඤාණං. යං ඵවරූපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසම්බොධො අප්පට්ඨෙධො අසංගාහනා අපරියොගාහනා අසමපෙක්ඛනා අපච්චචෙක්ඛණා අපච්චක්ඛකම්මං දුම්මෙජ්ඣං බාලාං අසම්පජ්ඤ්ඤං මොහො පමොහො සම්මොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජොප්පාදො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරිසුට්ඨානං අවිජ්ජාලඬ්ඨි මොහො අකුසලමූලං – ඉදං වුව්චති අවිජ්ජානීවරණං.

ඉමෙ ධම්මා නීවරණා.

1169. කතමෙ ධම්මා නො නීවරණා? තෙ ධම්මෙ ය්‍යෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො නීවරණා.

1170. කතමෙ ධම්මා නීවරණියා? සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා නීවරණියා.

1171. කතමෙ ධම්මා අනීවරණියා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනීවරණියා.

1172. කතමෙ ධම්මා නීවරණසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා නීවරණසම්පයුත්තා.

1173. කතමෙ ධම්මා නිවරණවිජ්ජප්පුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජප්පුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬිතා ව ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නිවරණවිජ්ජප්පුත්තා.

1174. කතමෙ ධම්මා නිවරණා වෙව නිවරණියා ව? තානෙව නිවරණානි නිවරණා වෙව නිවරණියා ව.

1175. කතමෙ ධම්මා නිවරණියා වෙව නො ව නිවරණා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නිවරණියා, තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා නිවරණියා වෙව නො ව නිවරණා.

1176. කතමෙ ධම්මා නිවරණා වෙව නිවරණසම්ප්පුත්තා ව? කාමච්ඡන්දනිවරණං අවිජ්ජානිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, අවිජ්ජානිවරණං කාමච්ඡන්දනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, බ්‍යාපාදනිවරණං අවිජ්ජානිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, අවිජ්ජානිවරණං බ්‍යාපාදනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, ටිනමිද්ධනිවරණං අවිජ්ජානිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, අවිජ්ජානිවරණං ටිනමිද්ධනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, උද්ධච්චනිවරණං අවිජ්ජානිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, අවිජ්ජානිවරණං උද්ධච්චනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, කුක්කුච්චනිවරණං අවිජ්ජානිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, අවිජ්ජානිවරණං කුක්කුච්චනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, විච්චිකිච්ඡානිවරණං අවිජ්ජානිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, අවිජ්ජානිවරණං විච්චිකිච්ඡානිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, කාමච්ඡන්දනිවරණං උද්ධච්චනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, උද්ධච්චනිවරණං කාමච්ඡන්දනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, බ්‍යාපාදනිවරණං උද්ධච්චනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, උද්ධච්චනිවරණං බ්‍යාපාදනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, ටිනමිද්ධනිවරණං උද්ධච්චනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, අවිජ්ජානිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, උද්ධච්චනිවරණං ටිනමිද්ධනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, කුක්කුච්චනිවරණං උද්ධච්චනිවරණෙන නිවරණඤ්චෙව නිවරණසම්ප්පුත්තඤ්ච, උද්ධච්චනිවරණං

1182. කතමෙ ධම්මා නො පරාමාසා? තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සඛ්ඛඤ්ච රූපං, අසඛ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො පරාමාසා.

1183. කතමෙ ධම්මා පරාමට්ඨා? සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා පරාමට්ඨා.

1184. කතමෙ ධම්මා අපරාමට්ඨා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඛ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අපරාමට්ඨා.

1185. කතමෙ ධම්මා පරාමාසසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසසම්පයුත්තා.

1186. කතමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සඛ්ඛඤ්ච රූපං, අසඛ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජයුත්තා.

1187. කතමෙ ධම්මා පරාමාසා වෙච පරාමට්ඨා ච? ස්වෙච පරාමාසො පරාමාසො වෙච පරාමට්ඨො ච.

1188. කතමෙ ධම්මා පරාමට්ඨා වෙච නො ච පරාමාසා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමට්ඨා, තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා පරාමට්ඨා වෙච නො ච පරාමාසා.

1189. කතමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජයුත්තා පරාමට්ඨා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජයුත්තා පරාමට්ඨා.

1190. කතමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජයුත්තා අපරාමට්ඨා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඛ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජයුත්තා අපරාමට්ඨා.

මහත්තරුකං

1191. කතමෙ ධම්මා සාරම්මණා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සාරම්මණා.

1192. කතමෙ ධම්මා අනාරම්මණා? සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනාරම්මණා.

1193. කතමෙ ධම්මා චිත්තා? චක්ඛුවිඤ්ඤාණං, සොතවිඤ්ඤාණං, සානවිඤ්ඤාණං, ජීව්හාවිඤ්ඤාණං, කායවිඤ්ඤාණං, මනොධාතු, මනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉමෙ ධම්මා චිත්තා.

1194. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තා.

1195. කතමෙ ධම්මා චෙතසිකා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චෙතසිකා.

1196. කතමෙ ධම්මා අචෙතසිකා? චිත්තඤ්ච, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අචෙතසිකා.

1197. කතමෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තා.

1198. කතමෙ ධම්මා චිත්තවිජ්ජයුත්තා? සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා චිත්තවිජ්ජයුත්තා. චිත්තං න චත්තබ්බං – චිත්තෙන සම්පයුත්තන්තිපි, චිත්තෙන විජ්ජයුත්තන්තිපි.

1199. කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨා.

1200. කතමෙ ධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨා? සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨා. චිත්තං න චත්තබ්බං – චිත්තෙන සංසට්ඨන්තිපි, චිත්තෙන විසංසට්ඨන්තිපි.

1201. කතමෙ ධම්මා චිත්තසමුට්ඨානා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො; කායවිඤ්ඤත්ති චවිච්ඤ්ඤත්ති; යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං චිත්තජං චිත්තභෙතුකං චිත්තසමුට්ඨානං රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස

ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආහාරො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසමුට්ඨානා.

1202. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසමුට්ඨානා? චිත්තඤ්ඤ, අවසෙසඤ්ඤ රූපං, අසඬිතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසමුට්ඨානා.

1203. කතමෙ ධම්මා චිත්තසහභූතො? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, කායවිඤ්ඤත්ති, වච්චිඤ්ඤත්ති – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසහභූතො.

1204. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසහභූතො? චිත්තඤ්ඤ, අවසෙසඤ්ඤ රූපං, අසඬිතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසහභූතො.

1205. කතමෙ ධම්මා චිත්තානුපරිචත්තිනො? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, කායවිඤ්ඤත්ති, වච්චිඤ්ඤත්ති – ඉමෙ ධම්මා චිත්තානුපරිචත්තිනො.

1206. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තානුපරිචත්තිනො? චිත්තඤ්ඤ, අවසෙසඤ්ඤ රූපං, අසඬිතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තානුපරිචත්තිනො.

1207. කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා.

1208. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා? චිත්තඤ්ඤ, සබ්බඤ්ඤ රූපං, අසඬිතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා.

1209. කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො.

1210. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො? චිත්තඤ්ඤ, සබ්බඤ්ඤ රූපං, අසඬිතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො.

1211. කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචත්තිනො? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචත්තිනො.

1212. කතමෙ ධම්මා නො විත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචත්තිනො? විත්තඤ්ච, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො විත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචත්තිනො.

1213. කතමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තිකා? චක්ඛායතනං...පෙ.... මනායතනං – ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තිකා.

1214. කතමෙ ධම්මා බාහිරා? රූපායතනං...පෙ.... ධම්මායතනං – ඉමෙ ධම්මා බාහිරා.

1215. කතමෙ ධම්මා උපාදා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබ්ච්චිකාරො ආහාරො – ඉමෙ ධම්මා උපාදා.

1216. කතමෙ ධම්මා නො උපාදා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, චත්තාරො ච මහාභූතා, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො උපාදා.

1217. කතමෙ ධම්මා උපාදිණ්ණා? සාසවා කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; යඤ්ච රූපං කම්මස්ස කතත්තා – ඉමෙ ධම්මා උපාදිණ්ණා.

1218. කතමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණා? සාසවා කුසලාකුසලා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; යෙ ච ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා, යඤ්ච රූපං න කම්මස්ස කතත්තා, අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණා.

උපාදානගොච්ඡකං

1219. කතමෙ ධම්මා උපාදානා? චත්තාරි උපාදානානි – කාමුපාදානං, දිට්ඨුපාදානං, සීලබ්බතුපාදානං, අත්තවාදුපාදානං [කාමුපාදානං දිට්ඨුපාදානං සීලබ්බතුපාදානං අත්තවාදුපාදානං (සී.)].

1220. තත්ථ කතමං කාමුපාදානං? යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දො කාමරාගො කාමනන්දී කාමතණ්හා කාමසිනෙහො කාමපරිලාහො කාමමුච්ඡා කාමජ්ඣේසානං – ඉදං වුච්චති කාමුපාදානං.

1221. තත්ථ කතමං දිට්ඨුපාදානං? නත්ථි දින්නං, නත්ථි ශිට්ඨං, නත්ථි භුතං, නත්ථි සුකතදුක්ඛටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි

පරො ලොකො, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා **[සමග්ගතා (ක.)]** සම්මාපටිපන්නා, යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදන්තීති – යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – ඉදං වුච්චති දිට්ඨුපාදානං. යපෙත්වා සීලබ්බතුපාදානඤ්ච අත්තවාදුපාදානඤ්ච සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨුපාදානං.

1222. තත්ථ කතමං සීලබ්බතුපාදානං? ඉතො බහිද්ධා සමණබ්‍රාහ්මණානං සීලෙන සුද්ධි, වතෙන සුද්ධි, සීලබ්බතෙන සුද්ධිති – යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – ඉදං වුච්චති සීලබ්බතුපාදානං.

1223. තත්ථ කතමං අත්තවාදුපාදානං? ඉධ අස්සුතවා පුට්ඨ්ථිපතො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤො අරියධම්මෙ අවිනිතො සප්පුරිසානං අදස්සාවි සප්පුරිසධම්මස්ස අකොච්ඤො සප්පුරිසධම්මෙ අවිනිතො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපවත්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං. වෙදනං...පෙ.... සඤ්ඤං...පෙ.... සඬ්ඛාරො...පෙ.... විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවත්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – ඉදං වුච්චති අත්තවාදුපාදානං.

ඉමෙ ධම්මා උපාදානා.

1224. කතමෙ ධම්මා නො උපාදානා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ව ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො උපාදානා.

1225. කතමෙ ධම්මා උපාදානියා? සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා උපාදානියා.

1226. කතමෙ ධම්මා අනුපාදානියා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනුපාදානියා.

1227. කතමෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා.

1228. කතමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා.

1229. කතමෙ ධම්මා උපාදානා වෙච උපාදානියා ච? තානෙච උපාදානානි උපාදානා වෙච උපාදානියා ච.

1230. කතමෙ ධම්මා උපාදානියා වෙච නො ච උපාදානා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදානියා, තෙ ධම්මෙ ධ්වංසේවා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා උපාදානියා වෙච නො ච උපාදානා.

1231. කතමෙ ධම්මා උපාදානා වෙච උපාදානසම්පයුත්තා ච? දිට්ඨපාදානං කාමුපාදානෙන උපාදානඤ්චෙච උපාදානසම්පයුත්තඤ්ච, කාමුපාදානං දිට්ඨපාදානෙන උපාදානඤ්චෙච උපාදානසම්පයුත්තඤ්ච, සීලබ්බතුපාදානං කාමුපාදානෙන උපාදානඤ්චෙච උපාදානසම්පයුත්තඤ්ච, කාමුපාදානං සීලබ්බතුපාදානෙන උපාදානඤ්චෙච උපාදානසම්පයුත්තඤ්ච, අත්තවාදුපාදානං කාමුපාදානෙන උපාදානඤ්චෙච උපාදානසම්පයුත්තඤ්ච, කාමුපාදානං අත්තවාදුපාදානෙන උපාදානඤ්චෙච උපාදානසම්පයුත්තඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා උපාදානා වෙච උපාදානසම්පයුත්තා ච.

1232. කතමෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා වෙච නො ච උපාදානා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙ ධම්මෙ ධ්වංසේවා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා වෙච නො ච උපාදානා.

1233. කතමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා උපාදානියා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා සාසවා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා උපාදානියා.

1234. කතමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා අනුපාදානියා? අපරියාපන්නා මග්ගා ව, මග්ගඵලානි ව, අසංඛිතතා ව ධාතු – ඉමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා අනුපාදානියා.

නික්ඛේපකණ්ඩෙ දුතියභාණුවාරො.

කිලෙසගොච්ඡකං

1235. කතමෙ ධම්මා කිලෙසා? දස කිලෙසවත්ථුනි – ලොභො, දොසො, මොහො, මානො, දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, ටීනං, උද්ධච්චං, අභිරික්ඛං, අනොත්තප්පං.

1236. තත්ථ කතමො ලොභො? යො රාගො සාරාගො අනුනයො අනුරොධො නන්දී නන්දිරාගො චිත්තස්ස සාරාගො ඉච්ඡා මුච්ඡා අජ්ඣේසානං ගෙධො පලිගෙධො සංඛිගො පඬිකො එජා මායා ජනිකා සංඝ්ඤානී සිඛ්ඛිනී ජාලිනී සරිතා විසත්තිකා සුත්තං විසවා ආයුහිනී දුතියා පණ්ඩි හවනෙත්ති වනං වනථො සන්ථවො සිනෙහො අපෙක්ඛා පටිබන්ධු ආසා ආසිසනා ආසිසිතත්තං රූපාසා සද්දාසා ගන්ධාසා රසාසා ථොට්ඨබ්බාසා ලාභාසා ධනාසා පුත්තාසා ජීවිතාසා ජප්පා පජප්පා අභිජප්පා ජප්පා ජප්පනා ජප්පිතත්තං ලොලුප්පං ලොලුප්පායනා ලොලුප්පායිතත්තං පුච්ඡඤ්ජිකතා සාධුකමානා අධම්මරාගො විසමලොභො නිකන්ති නිකාමනා පත්ථනා පිහනා සම්පත්ථනා කාමතණ්හා හවතණ්හා විහවතණ්හා රූපතණ්හා අරූපතණ්හා නිරොධතණ්හා රූපතණ්හා සද්දතණ්හා ගන්ධතණ්හා රසතණ්හා ථොට්ඨබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා ඕසො යොගො ගන්ථො උපාදානං ආවරණං නිවරණං ඡාදනං ඛන්ධනං උපක්කිලෙසො අනුසයො පරිසුට්ඨානං ලතා වෙවිච්ඡං දුක්ඛමූලං දුක්ඛනිදානං දුක්ඛජ්ජහවො මාරපාසො මාරබලිසං මාරවිසයො තණ්හානදී තණ්හාජාලං තණ්හාගද්දුලං තණ්හාසමුද්දො අභිජ්ඣා ලොභො අකුසලමූලං – අයං වුවච්ඡි ලොභො.

1237. තත්ථ කතමො දොසො? අනත්ථං මෙ අවරිති ආසාතො ඡායති, අනත්ථං මෙ චරතිති ආසාතො ඡායති, අනත්ථං මෙ චරිස්සතිති ආසාතො ඡායති, පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනත්ථං අවරි...පෙ.... අනත්ථං චරති...පෙ.... අනත්ථං චරිස්සතිති ආසාතො ඡායති, අප්පියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අවරි...පෙ.... අත්ථං චරති...පෙ.... අත්ථං චරිස්සතිති ආසාතො ඡායති, අට්ඨානෙ වා පන ආසාතො ඡායති. යො එවරූපො චිත්තස්ස ආසාතො පටිසාතො පටිසං පටිවිරොධො කොපො පකොපො සම්පකොපො දොසො පදොසො සම්පදොසො චිත්තස්ස ඛ්‍යාපත්ති මනොපදොසො කොධො කුජ්ඣනා කුජ්ඣිතත්තං දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තං ඛ්‍යාපත්ති ඛ්‍යාපජ්ජනා

බ්‍යාපජ්ජිතත්තං විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං අසුරොපො අනත්තමනතා විත්තස්ස – අයං වුච්චති දොසො.

1238. තත්ථ කතමො මොහො? දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තෙ අඤ්ඤාණං, අපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, පුබ්බන්තාපරන්තෙ අඤ්ඤාණං, ඉදප්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පන්තෙසු ධම්මෙසු අඤ්ඤාණං. යං ඵවරූපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසම්බොධො අප්පට්ඨෙධො අසංගාහනා අපරියොගාහනා අසමපෙක්ඛනා අපච්චවෙක්ඛණා අපච්චක්ඛකම්මං දුම්මෙජ්ඣං බාලාං අසම්පජ්ඣං මොහො පමොහො සම්මොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජොසො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරිශුච්චානං අවිජ්ජාලඬ්ඨි මොහො අකුසලමූලං – අයං වුච්චති මොහො.

1239. තත්ථ කතමො මානො? සෙය්‍යාහමස්මීති මානො, සද්ධිසාහමස්මීති මානො, භීනොහමස්මීති මානො; යො ඵවරූපො මානො මඤ්ඤනා මඤ්ඤිතත්තං උන්නති උන්නමො ධජො සම්පග්ගාහො කෙතුකම්‍යතා විත්තස්ස – අයං වුච්චති මානො.

1240. තත්ථ කතමා දිට්ඨි? සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, අන්තවා ලොකොති වා, අනන්තවා ලොකොති වා, තං ජීවං තං සරීරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරන්ති වා, හොති තථාගතො පරං මරණාති වා, න හොති තථාගතො පරං මරණාති වා, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරං මරණාති වා, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරං මරණාති වා: යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨිවිජ්ජන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති දිට්ඨි. සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨි.

1241. තත්ථ කතමා විච්චිච්ඡා? සත්ථරි කඬ්ඛති විච්චිච්ඡති, ධම්මෙ කඬ්ඛති විච්චිච්ඡති, සඬ්ඛෙ කඬ්ඛති විච්චිච්ඡති සික්ඛාය කඬ්ඛති විච්චිච්ඡති, පුබ්බන්තෙ කඬ්ඛති විච්චිච්ඡති, අපරන්තෙ කඬ්ඛති විච්චිච්ඡති, පුබ්බන්තාපරන්තෙ කඬ්ඛති විච්චිච්ඡති, ඉදප්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පන්තෙසු ධම්මෙසු කඬ්ඛති විච්චිච්ඡති: යා ඵවරූපා කඬ්ඛා කඬ්ඛායනා කඬ්ඛායිතත්තං විමති විච්චිච්ඡා ද්වෙළ්භකං ද්වෙධාපථො සංසයො, අනෙකංසග්ගාහො ආසප්පනා පරිසප්පනා

අපරියොගාහනා ථම්මිතත්තං චිත්තස්ස මනොවිලෙඛො – අයං වුවචති විචිකිච්ඡා.

1242. තත්ථ කතමං ථීනං? යා චිත්තස්ස අකල්ලතා අකම්මඤ්ඤතා ඔලීයනා සල්ලීයනා ලීනං ලීයනා ලිසිතත්තං ථීනං ථීයනා ථිසිතත්තං චිත්තස්ස – ඉදං වුවචති ථීනං.

1243. තත්ථ කතමං උද්ධච්චං? යං චිත්තස්ස උද්ධච්චං අවුපසමො චෙතසො වික්ඛේපො භන්තත්තං චිත්තස්ස – ඉදං වුවචති උද්ධච්චං.

1244. තත්ථ කතමං අභිරිකං? යං න භිරියති භිරිසිතබ්බෙන, න භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං වුවචති අභිරිකං.

1245. තත්ථ කතමං අනොත්තජ්ජං? යං න ඔත්තජ්ජති ඔත්තජ්ජිතබ්බෙන, න ඔත්තජ්ජති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං වුවචති අනොත්තජ්ජං.

ඉමෙ ධම්මා කිලෙසා.

1246. කතමෙ ධම්මා නො කිලෙසා? තෙ ධම්මෙ ධ්වංසේවා අවසේසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො ...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා නො කිලෙසා.

1247. කතමෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා? සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා.

1248. කතමෙ ධම්මා අසංකිලෙසිකා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අසංකිලෙසිකා.

1249. කතමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා? තිණි අකුසලමූලානි – ලොභො, දොසො, මොහො; තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා.

1250. කතමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨා? කුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ....

විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ඤා රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨා.

1251. කතමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා.

1252. කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ඤා රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා.

1253. කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙච සංකිලෙසිකා ච? තෙච කිලෙසා කිලෙසා වෙච සංකිලෙසිකා ච.

1254. කතමෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා වෙච නො ච කිලෙසා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා, තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා වෙච නො ච කිලෙසා.

1255. කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙච සංකිලිට්ඨා ච? තෙච කිලෙසා කිලෙසා වෙච සංකිලිට්ඨා ච.

1256. කතමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා වෙච නො ච කිලෙසා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා, තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා වෙච නො ච කිලෙසා.

1257. කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙච කිලෙසසම්පයුත්තා ච? ලොභො මොහෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො ච, මොහො ලොභෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො ච, දොසො මොහෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො ච, මොහො දොසෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො ච, මානො මොහෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො ච, මොහො මානෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො ච, දිට්ඨි මොහෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තා ච, මොහො දිට්ඨියා කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො ච, විචිකිච්ඡා මොහෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තා ච, මොහො විචිකිච්ඡාය කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො ච, ථීනං මොහෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ච, මොහො ථීනෙන කිලෙසො වෙච කිලෙසසම්පයුත්තො

නික්බෙපකණ්ඩ.

පවුන

අහිංසාවට කෙ

ධම්මසංඛිතඤ්ඤා

නික්කමසංඝයා

කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	අහිරිකං	ථිනෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	උද්ධච්චං	අහිරිකෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	අහිරිකං	උද්ධච්චෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	අනොත්තප්පං	අහිරිකෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	අහිරිකං	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	ලොභො	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තො ව,	අනොත්තප්පං	ලොභෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	දොසො	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තො ව,	අනොත්තප්පං	දොසෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	මොහො	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තො ව,	අනොත්තප්පං	මොහෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	මානො	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තො ව,	අනොත්තප්පං	මානෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	දිට්ඨි	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තො ව,	අනොත්තප්පං	දිට්ඨියා	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	විචිකිච්ඡා	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තො ව,	අනොත්තප්පං	විචිකිච්ඡාය	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	ථිනං	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	අනොත්තප්පං	ථිනෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	උද්ධච්චං	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	අනොත්තප්පං	උද්ධච්චෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	අහිරිකං	අනොත්තප්පෙන	කිලෙසො	වෙව
කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා,	අනොත්තප්පං	අහිරිකෙන	කිලෙසො	වෙව

කිලෙසසම්පයුත්තඤ්ඤා – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුත්තො ව.

1258. කතමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තො වෙව නො ව කිලෙසො? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තො වෙව නො ව කිලෙසො.

1259. කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තො සංකිලෙසිකා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විජ්ජයුත්තා සාසවා කුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තො සංකිලෙසිකා.

1260. කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා අසංකිලෙසිකා? අපරියාපන්නා මග්ගා ව, මග්ගඵලානි ව, අසඬ්ඛතා ව ධාතු – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා අසංකිලෙසිකා.

පිටිඨිදුකං

1261. කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතඬ්ඛා? තීණි සංයොජනානි – සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලඬ්ඛතපරාමාසො.

1262. තත්ථ කතමා සක්කායදිට්ඨි? ඉධ අස්සුතවා පුටුජ්ජනො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනීතො සජ්ජුරිසානං අදස්සාවි සජ්ජුරිසධම්මස්ස අකොවිදො සජ්ජුරිසධම්මෙ අවිනීතො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපවත්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං. වෙදනං...පෙ.... සඤ්ඤං...පෙ.... සඬ්ඛාරො...පෙ.... විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවත්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති සක්කායදිට්ඨි.

1263. තත්ථ කතමා විචිකිච්ඡා? සත්ථරි කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති...පෙ.... ථම්මිතත්තං චිත්තස්ස මනොවිලෙඛො – අයං වුච්චති විචිකිච්ඡා.

1264. තත්ථ කතමා සීලඬ්ඛතපරාමාසො? ඉතො ඛනිද්ධා සමණුඛාග්ගමණානං සීලෙන සුද්ධි වතෙන සුද්ධි සීලඬ්ඛතෙන සුද්ධිති – යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති සීලඬ්ඛතපරාමාසො. ඉමානි තීණි සංයොජනානි, තදෙකට්ඨා ව කිලෙසා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, තංසමුට්ඨානං කායකම්මං චිකිම්මං මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතඬ්ඛා.

1265. කතමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පහාතඬ්ඛා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සඬ්ඛඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ව ධාතු – ඉමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පහාතඬ්ඛා.

1266. කතමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඬ්ඛා? අවසෙසො ලොහො දොසො මොහො, තදෙකට්ඨා ව කිලෙසා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, චිකිම්මං මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඬ්ඛා.

1267. කතමෙ ධම්මා න භාවනාය පභාතබ්බා? තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්තා; වෙදනාක්ඛන්ධො ...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා න භාවනාය පභාතබ්බා.

1268. කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා? තිණි සංයොජනානි – සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාසො.

1269. තත්ථ කතමා සක්කායදිට්ඨි? ඉධ අස්සුතවා පුපුඡ්ඡන්තො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනීතො සප්පුරිසානං අදස්සාවි සප්පුරිසධම්මස්ස අකොවිදො සප්පුරිසධම්මෙ අවිනීතො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං. වෙදනං...පෙ.... සඤ්ඤං...පෙ.... සඬ්ඛාරෙ...පෙ.... විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති සක්කායදිට්ඨි.

1270. තත්ථ කතමා විචිකිච්ඡා? සත්ථරි කඬ්ඛති විචිකිච්ඡති...පෙ.... ථම්හිතත්තං චිත්තස්ස මනොවිලෙඛො – අයං වුච්චති විචිකිච්ඡා.

1271. තත්ථ කතමා සීලබ්බතපරාමාසො? ඉතො බහිද්ධා සමණ්‍යාභිමණානං සීලෙන සුද්ධි වතෙන සුද්ධි සීලබ්බතෙන සුද්ධිති – යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති සීලබ්බතපරාමාසො. ඉමානි තිණි සංයොජනානි, තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා. තිණි සංයොජනානි – සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාසො – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බා. තදෙකට්ඨො ලොහො දොසො මොහො – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතු. තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා.

1272. කතමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා? තෙ ධම්මෙ යිපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්තා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා.

1273. කතමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙතුකා? අවසෙසො ලොභො දොසො මොහො — ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙතු. තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වච්ඡිකම්මං, මනොකම්මං — ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙතුකා.

1274. කතමෙ ධම්මා න භාවනාය පහාතඛිබ්බෙතුකා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරො, රූපාවචරො, අරූපාවචරො, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු — ඉමෙ ධම්මා න භාවනාය පහාතඛිබ්බෙතුකා.

1275. කතමෙ ධම්මා සවිතක්කා? සවිතක්කභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ, විතක්කං යපෙත්වා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො — ඉමෙ ධම්මා සවිතක්කා.

1276. කතමෙ ධම්මා අවිතක්කා? අවිතක්කභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; විතක්කො ච, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු — ඉමෙ ධම්මා අවිතක්කා.

1277. කතමෙ ධම්මා සවිචාරා? සවිචාරභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ, විචාරං යපෙත්වා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො — ඉමෙ ධම්මා සවිචාරා.

1278. කතමෙ ධම්මා අවිචාරා? අවිචාරභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; විචාරො ච, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු — ඉමෙ ධම්මා අවිචාරා.

1279. කතමෙ ධම්මා සජ්ජිතිකා? සජ්ජිතිකභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ, ජිතිං යපෙත්වා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො — ඉමෙ ධම්මා සජ්ජිතිකා.

1280. කතමෙ ධම්මා අජ්ජිතිකා? අජ්ජිතිකභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; ජිති ච, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු — ඉමෙ ධම්මා අජ්ජිතිකා.

1281. කතමෙ ධම්මා පිතිසහගතා? පිතිභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ, පිතිං යපෙත්වා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා පිතිසහගතා.

1282. කතමෙ ධම්මා න පිතිසහගතා? න පිතිභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; පිති ච, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා න පිතිසහගතා.

1283. කතමෙ ධම්මා සුඛසහගතා? සුඛභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ, සුඛං යපෙත්වා, තංසම්පයුත්තො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සුඛසහගතා.

1284. කතමෙ ධම්මා න සුඛසහගතා? න සුඛභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො; සුඛඤ්ච, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා න සුඛසහගතා.

1285. කතමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා? උපෙක්ඛාභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ, උපෙක්ඛං යපෙත්වා, තංසම්පයුත්තො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා.

1286. කතමෙ ධම්මා න උපෙක්ඛාසහගතා? න උපෙක්ඛාභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අපරියාපන්නෙ, වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, උපෙක්ඛා ච, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා න උපෙක්ඛාසහගතා.

1287. කතමෙ ධම්මා කාමාවචරා? හෙට්ඨතො අවිච්චිතරයං පරියන්තං කරිත්වා, උපරිතො පරනිම්මිතවසවත්තී දෙවෙ [\[පරනිම්මිතවසවත්තීදෙවෙ \(සී. ක.\)\]](#) අන්තො කරිත්වා, යං එතස්මිං අන්තරෙ එත්ථාවචරා එත්ථ පරියාපන්නා ඛන්ධධාතු ආයතනා, රූපං වෙදනා සඤ්ඤා සඬ්ඛාරා විඤ්ඤාණං – ඉමෙ ධම්මා කාමාවචරා.

1288. කතමෙ ධම්මා න කාමාවචරා? රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා න කාමාවචරා.

1289. කතමෙ ධම්මා රූපාවචරා? හෙට්ඨතො බ්‍රහ්මලොකං පරියන්තං කරිත්වා, උපරිතො අකනිට්ඨෙ දෙවෙ [\[අකනිට්ඨදෙවෙ \(සී. ක.\)\]](#) අන්තො කරිත්වා, යං එතස්මිං අන්තරෙ එත්ථාවචරා එත්ථ පරියාපන්නා සමාපන්නස්ස චා

උපපන්නස්ස වා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරිස්ස **[දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරස්ස (ක.)]** වා විත්තචේතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා රූපාවචරා.

1290. කතමෙ ධම්මා න රූපාවචරා? කාමාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා න රූපාවචරා.

1291. කතමෙ ධම්මා අරූපාවචරා? හෙට්ඨතො ආකාසානඤ්ඤායනනුපගෙ දෙවෙ පරියන්තං කරිත්වා, උපරිතො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනුපගෙ දෙවෙ අන්තො කරිත්වා, යං එතස්මිං අන්තරෙ එත්ථාවචරා එත්ථ පරියාපන්නා සමාපන්නස්ස වා උපපන්නස්ස වා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරිස්ස වා විත්තචේතසිකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අරූපාවචරා.

1292. කතමෙ ධම්මා න අරූපාවචරා? කාමාවචරා, රූපාවචරා, අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා න අරූපාවචරා.

1293. කතමෙ ධම්මා පරියාපන්නා? සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා පරියාපන්නා.

1294. කතමෙ ධම්මා අපරියාපන්නා? මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අපරියාපන්නා.

1295. කතමෙ ධම්මා නියානිකා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා නියානිකා.

1296. කතමෙ ධම්මා අනියානිකා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනියානිකා.

1297. කතමෙ ධම්මා නියතා? පඤ්ච කම්මානි ආනන්තරිකානි, යා ච මිච්ඡාදිට්ඨි නියතා, චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා නියතා.

1298. කතමෙ ධම්මා අනියතා? තෙ ධම්මෙ යපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනියතා.

1299. කතමෙ ධම්මා සඋත්තරා? සාසවා කුසලාකුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා; රූපක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා සඋත්තරා.

1300. කතමෙ ධම්මා අනුත්තරා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච, මග්ගඵලානි ච, අසඬිඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අනුත්තරා.

1301. කතමෙ ධම්මා සරණා? තිණි අකුසලමූලානි ලොභො, දොසො, මොහො; තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා, තංසම්පයුත්තො වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, තංසමුට්ඨානං කායකම්මං, වචිකම්මං, මනොකම්මං – ඉමෙ ධම්මා සරණා.

1302. කතමෙ ධම්මා අරණා? කුසලාබ්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරා, රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා; වෙදනාක්ඛන්ධො...පෙ.... විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, සබ්බඤ්ච රූපං, අසඬිඛතා ච ධාතු – ඉමෙ ධම්මා අරණා.

අභිධම්මදුකං.

සුත්තන්තිකදුකනික්ඛේපං

1303. කතමෙ ධම්මා විජ්ජාභාගිනො? විජ්ජාය සම්පයුත්තකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා විජ්ජාභාගිනො.

1304. කතමෙ ධම්මා අවිජ්ජාභාගිනො? අවිජ්ජාය සම්පයුත්තකා ධම්මා – ඉමෙ ධම්මා අවිජ්ජාභාගිනො.

1305. කතමෙ ධම්මා විජ්ජුපමා? හෙට්ඨිමෙසු තිසු අරියමග්ගෙසු පඤ්ඤා – ඉමෙ ධම්මා විජ්ජුපමා.

1306. කතමෙ ධම්මා චජිරුපමා? උපරිට්ඨිමෙ අරහත්තමග්ගෙ පඤ්ඤා – ඉමෙ ධම්මා චජිරුපමා.

1307. කතමෙ ධම්මා බාලා? අභිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා බාලා. සබ්බෙපි අකුසලා ධම්මා බාලා.

1308. කතමෙ ධම්මා පණ්ඩිතා? භිරි ච ඔත්තප්පඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා පණ්ඩිතා. සබ්බෙපි කුසලා ධම්මා පණ්ඩිතා.

1309. කතමෙ ධම්මා කණ්භා? අභිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා කණ්භා. සබ්බෙපි අකුසලා ධම්මා කණ්භා.

1310. කතමෙ ධම්මා සුක්කා? හිරි ච ඔත්තජ්ජඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා සුක්කා? සබ්බේපි කුසලා ධම්මා සුක්කා.

1311. කතමෙ ධම්මා තපනියා? කායදුච්චරිතං, වච්ඡුච්චරිතං, මනෝදුච්චරිතං – ඉමෙ ධම්මා තපනියා. සබ්බේපි අකුසලා ධම්මා තපනියා.

1312. කතමෙ ධම්මා අතපනියා? කායසුචරිතං, වච්ඡුචරිතං, මනෝසුචරිතං – ඉමෙ ධම්මා අතපනියා. සබ්බේපි කුසලා ධම්මා අතපනියා.

1313. කතමෙ ධම්මා අධිවචනා? යා තෙසං තෙසං ධම්මානං සඬ්ඛා සමඤ්ඤා පඤ්ඤත්ති වොහාරො නාමං නාමකම්මං නාමධෙය්‍යං නිරුත්ති ඛ්‍යාඤ්ජනං අභිලාපො – ඉමෙ ධම්මා අධිවචනා. සබ්බේව ධම්මා අධිවචනපථා.

1314. කතමෙ ධම්මා නිරුත්ති? යා තෙසං තෙසං ධම්මානං සඬ්ඛා සමඤ්ඤා පඤ්ඤත්ති වොහාරො නාමං නාමකම්මං නාමධෙය්‍යං නිරුත්ති ඛ්‍යාඤ්ජනං අභිලාපො – ඉමෙ ධම්මා නිරුත්ති. සබ්බේව ධම්මා නිරුත්තිපථා.

1315. කතමෙ ධම්මා පඤ්ඤත්ති? යා තෙසං තෙසං ධම්මානං සඬ්ඛා සමඤ්ඤා පඤ්ඤත්ති වොහාරො නාමං නාමකම්මං නාමධෙය්‍යං නිරුත්ති ඛ්‍යාඤ්ජනං අභිලාපො – ඉමෙ ධම්මා පඤ්ඤත්ති. සබ්බේව ධම්මා පඤ්ඤත්තිපථා.

1316. තත්ථ කතමං නාමං? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, අසඬ්ඛතා ච ධාතු – ඉදං චූච්චති නාමං.

1317. තත්ථ කතමං රූපං? චත්තාරො ච මහාභූතා, චතුත්තඤ්ච මහාභූතානං උපාදාය රූපං – ඉදං චූච්චති රූපං.

1318. තත්ථ කතමා අවිජ්ජා? යං අඤ්ඤාණං අදස්සනං...පෙ.... අවිජ්ජාලඬ්ඨි මොහො අකුසලමූලං – අයං චූච්චති අවිජ්ජා.

1319. තත්ථ කතමා භවතණ්හා? යො භවෙසු භවජන්දො...පෙ.... භවජ්ඣේධාසානං – අයං චූච්චති භවතණ්හා.

1320. තත්ථ කතමා භවදිට්ඨි? භවිස්සති අත්තා ච ලොකො වාති, යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං චූච්චති භවදිට්ඨි.

1321. තත්ථ කතමා විභවදිට්ඨි? න භවිස්සති අත්තා ච ලොකො වාති, යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං චූච්චති විභවදිට්ඨි.

1322. තත්ථ කතමා සස්සනදිට්ඨි? සස්සතො අත්තා ච ලොකො චාති, යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති සස්සනදිට්ඨි.

1323. තත්ථ කතමා උච්ඡේදදිට්ඨි? උච්ඡේදජ්ඣස්සති අත්තා ච ලොකො චාති, යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති උච්ඡේදදිට්ඨි.

1324. තත්ථ කතමා අන්තවා දිට්ඨි? අන්තවා අත්තා ච ලොකො චාති, යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති අන්තවා දිට්ඨි.

1325. තත්ථ කතමා අනන්තවා දිට්ඨි? අනන්තවා අත්තා ච ලොකො චාති, යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති අනන්තවා දිට්ඨි.

1326. තත්ථ කතමා පුබ්බන්තානුදිට්ඨි? පුබ්බන්තං ආරබ්භ යා උප්පජ්ජති දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති පුබ්බන්තානුදිට්ඨි.

1327. තත්ථ කතමා අපරන්තානුදිට්ඨි? අපරන්තං ආරබ්භ යා උප්පජ්ජති දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති අපරන්තානුදිට්ඨි.

1328. තත්ථ කතමං අභිරිකං? යං න භිරියති භිරියිතබ්බෙන, න භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං වුච්චති අභිරිකං.

1329. තත්ථ කතමං අනොත්තජ්ජං? යං න ඔත්තජ්ජති ඔත්තජ්ජිතබ්බෙන, න ඔත්තජ්ජති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං වුච්චති අනොත්තජ්ජං.

1330. තත්ථ කතමා භිරි? යං භිරියති භිරියිතබ්බෙන, භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – අයං වුච්චති භිරි.

1331. තත්ථ කතමං ඔත්තජ්ජං? යං ඔත්තජ්ජති ඔත්තජ්ජිතබ්බෙන, ඔත්තජ්ජති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා – ඉදං වුච්චති ඔත්තජ්ජං.

1332. තත්ථ කතමා දොවචස්සතා? සහධම්මිකෙ වුච්චමානෙ දොවචස්සායං දොවචස්සියං දොවචස්සතා විජ්ජට්ඨිකුලග්ගාහිතා විපච්චනිකසාතතා අනාදරියං අනාදරතා අගාරවතා අප්පට්ඨස්සවතා – අයං වුච්චති දොවචස්සතා.

1333. තත්ථ කතමා පාපමිත්තතා? යෙ තෙ පුග්ගලා අස්සද්ධා දුස්සිලා අප්පස්සුතා මච්ඡරිතො දුප්පඤ්ඤා, යා තෙසං සෙවනා නිසෙවනා සංසෙවනා භජනා සම්භජනා භත්ති සම්භත්ති තංසම්පවඤ්ඤා – අයං වුච්චති පාපමිත්තතා.

1334. තත්ථ කතමා සොවචස්සතා? සහධම්මිකෙ වුච්චමානෙ සොවචස්සායං සොවචස්සියං සොවචස්සතා අප්පට්ඨකුලග්ගාහිතා අවිපච්චනීකසාතතා සගාරචතා සාදරියං සාදරතා සප්පට්ඨස්සචතා – අයං වුච්චති සොවචස්සතා.

1335. තත්ථ කතමා කල්‍යාණමිත්තතා? යෙ තෙ පුග්ගලා සද්ධා සීලචන්තො ඛන්ධස්සුතා වාගචන්තො පඤ්ඤචන්තො, යා තෙසං සෙවනා නිසෙවනා සංසෙවනා භජනා සම්භජනා භත්ති සම්භත්ති තංසම්පවඨිකතා – අයං වුච්චති කල්‍යාණමිත්තතා.

1336. තත්ථ කතමා ආපත්තිකුසලතා? පඤ්චපි ආපත්තික්ඛන්ධා ආපත්තියො, සත්තපි ආපත්තික්ඛන්ධා ආපත්තියො. යා තාසං ආපත්තීනං ආපත්තිකුසලතා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති ආපත්තිකුසලතා.

1337. තත්ථ කතමා ආපත්තිවුට්ඨානකුසලතා? යා තාහි ආපත්තීහි වුට්ඨානකුසලතා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති ආපත්තිවුට්ඨානකුසලතා.

1338. තත්ථ කතමා සමාපත්තිකුසලතා? අත්ථි සචිතක්කසච්චාරා සමාපත්ති, අත්ථි අචිතක්කච්චාරමත්තා සමාපත්ති, අත්ථි අචිතක්කඅච්චාරා සමාපත්ති. යා තාසං සමාපත්තීනං සමාපත්තිකුසලතා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති සමාපත්තිකුසලතා.

1339. තත්ථ කතමා සමාපත්තිවුට්ඨානකුසලතා? යා තාහි සමාපත්තීහි වුට්ඨානකුසලතා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති සමාපත්තිවුට්ඨානකුසලතා.

1340. තත්ථ කතමා ධාතුකුසලතා? අට්ඨාරස ධාතූයො චක්ඛුධාතු රූපධාතු චක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු, සොතධාතු සද්දධාතු සොතච්ඤ්ඤාණධාතු, ඝාතධාතු ගන්ධධාතු ඝාතච්ඤ්ඤාණධාතු, ජීව්හාධාතු රසධාතු ජීව්හාච්ඤ්ඤාණධාතු, කායධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු කායච්ඤ්ඤාණධාතු, මනොධාතු ධම්මධාතු මනොච්ඤ්ඤාණධාතු. යා තාසං ධාතුනං ධාතුකුසලතා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති ධාතුකුසලතා.

1341. තත්ථ කතමා මනසිකාරකුසලතා? යා තාසං ධාතුනං මනසිකාරකුසලතා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති මනසිකාරකුසලතා.

1342. තත්ථ කතමා ආයතනකුසලතා? ද්වාදසායතනානි – චක්ඛායතනං, රූපායතනං, සොතායතනං, සද්දායතනං, සානායතනං, ගන්ධායතනං, ජීව්හායතනං, රසායතනං, කායායතනං, ඵොට්ඨබ්බායතනං, මනායතනං, ධම්මායතනං. යා තෙසං ආයතනානං ආයතනකුසලතා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති ආයතනකුසලතා.

1343. තත්ථ කතමා පටිච්චසමුප්පාදකුසලතා? අවිජ්ජාපච්චයා සඬ්ඛාරා, සඬ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එස්සො, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති; එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොතීති. යා තත්ථ පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති පටිච්චසමුප්පාදකුසලතා.

1344. තත්ථ කතමා යානකුසලතා? යෙ යෙ ධම්මා යෙසං යෙසං ධම්මානං හෙතු පච්චයා උප්පාදාය [උපාදාය (සී. ක.)] තං තං යානන්ති, යා තත්ථ පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති යානකුසලතා.

1345. තත්ථ කතමා අට්ඨානකුසලතා? යෙ යෙ ධම්මා යෙසං යෙසං ධම්මානං න හෙතු න පච්චයා උප්පාදාය තං තං අට්ඨානන්ති, යා තත්ථ පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මච්චයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති අට්ඨානකුසලතා.

1346. තත්ථ කතමො අජ්ජවො? යා අජ්ජවතා අජීම්හතා අවච්ඡිකතා අකුට්ඨතා – අයං වුච්චති අජ්ජවො.

1347. තත්ථ කතමො මද්දවො? යා මුදුතා මද්දවතා අකක්ඛලතා අකථිතතා නිවචිත්තතා – අයං වුච්චති මද්දවො.

1348. තත්ථ කතමා ඛන්ති? යා ඛන්ති ඛමනතා අධිවාසනතා අවණ්ඨික්කං අනසුරොපො අත්තමනතා චිත්තස්ස – අයං වුච්චති ඛන්ති.

1349. තත්ථ කතමං සොරච්චං? යො කායිකො අවිතික්කමො, වාචසිකො අවිතික්කමො, කායිකවාචසිකො අවිතික්කමො – ඉදං වුච්චති සොරච්චං. සබ්බොපි සීලසංවරො සොරච්චං.

1350. තත්ථ කතමං සාබ්බ්‍යං? යා සා වාචා අණ්ඩකා කක්කසා පරකටුකා පරාහිසජ්ජනී කොධසාමන්තා අසමාධිසංවත්තනිකා, තථාරූපිං වාවං පභාය යා සා වාචා නෙළා කණ්ණසුඛා පෙමනීයා හදයඬගමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමනාපා තථාරූපිං වාවං භාසිතා හොති; යා තත්ථ සණ්භවාචතා සබ්බිලවාචතා අඵරුසවාචතා – ඉදං වුව්චති සාබ්බ්‍යං.

1351. තත්ථ කතමො පටිසන්ථාරො? ද්වෙ පටිසන්ථාරා – ආමිසපටිසන්ථාරො ච ධම්මපටිසන්ථාරො ච. ඉධෙකච්චො පටිසන්ථාරකො හොති ආමිසපටිසන්ථාරෙන චා ධම්මපටිසන්ථාරෙන චා – අයං වුව්චති පටිසන්ථාරො.

1352. තත්ථ කතමා ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරතා? ඉධෙකච්චො චක්ඛුතා රූපං දිස්වා නිමිත්තග්ගාහී හොති අනුබ්‍යක්ඛ්‍යජනග්ගාහී. යත්වාධිකරණමෙන චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්වාස්සවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය න පටිපජ්ජති, න රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙ න සංවරං ආපජ්ජති. සොනෙන සද්දං සුත්වා...පෙ.... සානෙන ගන්ධං සායිත්වා...පෙ.... ජීවිහාය රසං සායිත්වා...පෙ.... කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා...පෙ.... මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නිමිත්තග්ගාහී හොති අනුබ්‍යක්ඛ්‍යජනග්ගාහී. යත්වාධිකරණමෙන මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්වාස්සවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය න පටිපජ්ජති, න රක්ඛති මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙ න සංවරං ආපජ්ජති. යා ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං අගුත්ති අගොපනා අනාරක්ඛො අසංවරො – අයං වුව්චති ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරතා.

1353. තත්ථ කතමා හොජනෙ අමත්තඤ්ඤතා? ඉධෙකච්චො අජ්පටිසඬ්ඛා අයොනිසො ආහාරං ආහාරෙති දවාය මදාය මණ්ඩනාය විභූසනාය. යා තත්ථ අසන්තුට්ඨිතා අමත්තඤ්ඤතා අජ්පටිසඬ්ඛා හොජනෙ – අයං වුව්චති හොජනෙ අමත්තඤ්ඤතා.

1354. තත්ථ කතමා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරතා? ඉධෙකච්චො චක්ඛුතා රූපං දිස්වා න නිමිත්තග්ගාහී හොති න අනුබ්‍යක්ඛ්‍යජනග්ගාහී. යත්වාධිකරණමෙන චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්වාස්සවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොනෙන සද්දං සුත්වා...පෙ.... සානෙන ගන්ධං සායිත්වා...පෙ.... ජීවිහාය රසං සායිත්වා...පෙ.... කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා...පෙ.... මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුබ්‍යක්ඛ්‍යජනග්ගාහී. යත්වාධිකරණමෙන මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං

අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. යා ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං ගුත්ති ගොපනා ආරක්ඛො සංවරො – අයං වුච්චති ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරතා.

1355. තත්ථ කතමා භොජනෙ මත්තඤ්ඤතා? ඉධෙකච්චො පටිසංඛා යොනිසො ආහාරං ආහාරෙති – නෙව දවාය න මදාය න මණ්ඩනාය න විභූසනාය යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීනියා යාපනාය විහිංසුපරතියා බ්‍රහ්මවරියානුග්ගහාය, ඉති පුරාණඤ්ච වෙදනං පටිහඬිබාමි, නවඤ්ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ව මෙ භවිස්සති අනවජ්ජතා ව ඵාසුචිහාරො වාති. යා තත්ථ සන්තුට්ඨිතා මත්තඤ්ඤතා පටිසංඛා භොජනෙ – අයං වුච්චති භොජනෙ මත්තඤ්ඤතා.

1356. තත්ථ කතමං මුට්ඨසච්චං? යා අසති අනුස්සති අප්පටිස්සති අසති අසරණතා අධාරණතා පිලාපනතා සම්මුසනතා – ඉදං වුච්චති මුට්ඨසච්චං.

1357. තත්ථ කතමං අසම්පජ්ඤ්ඤං? යං අඤ්ඤාණං අදස්සනං...පෙ.... අවිජ්ජාලඬ්ඨි මොහො අකුසලමූලං – ඉදං වුච්චති අසම්පජ්ඤ්ඤං.

1358. තත්ථ කතමා සති? යා සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුසනතා සති සතින්ද්‍රියං සතිබලං සම්මාසති – අයං වුච්චති සති.

1359. තත්ථ කතමං සම්පජ්ඤ්ඤං? යා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – ඉදං වුච්චති සම්පජ්ඤ්ඤං.

1360. තත්ථ කතමං පටිසංඛානබලං? යා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – ඉදං වුච්චති පටිසංඛානබලං.

1361. තත්ථ කතමං භාවනාබලං? යා කුසලානං ධම්මානං ආසෙවනා භාවනා බහුලිකම්මං – ඉදං වුච්චති භාවනාබලං. සත්තපි බොජ්ඣංගිගා භාවනාබලං.

1362. තත්ථ කතමො සමථො? යා චිත්තස්ස ධීනි...පෙ.... සම්මාසමාධි – අයං වුච්චති සමථො.

1363. තත්ථ කතමා විපස්සනා? යා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති විපස්සනා.

1364. තත්ථ කතමං සමථනිමිත්තං? යා චිත්තස්ස ධීනි...පෙ.... සම්මාසමාධි – ඉදං වුච්චති සමථනිමිත්තං.

1365. තත්ථ කතමං පග්ගාහනිමිත්තං? යො චෙතසිකො වීරියාරම්භො...පෙ.... සම්මාචායාමො – ඉදං වුච්චති පග්ගාහනිමිත්තං.

1366. තත්ථ කතමො පග්ගාහො? යො චෙතසිකො වීරියාරම්භො...පෙ.... සම්මාචායාමො – අයං වුච්චති පග්ගාහො.

1367. තත්ථ කතමො අවික්ඛේපො? යා චිත්තස්ස යිති...පෙ.... සම්මාසමාධි – අයං වුච්චති අවික්ඛේපො.

1368. තත්ථ කතමා සීලවිපත්ති? යො කායිකො චිතික්කමො, වාචසිකො චිතික්කමො, කායිකවාචසිකො චිතික්කමො – අයං වුච්චති සීලවිපත්ති. සබ්බමපි දුස්සිලාං සීලවිපත්ති.

1369. තත්ථ කතමා දිට්ඨිවිපත්ති? නත්ථි දින්නං, නත්ථි යිට්ඨං, නත්ථි හුතං, නත්ථි සුකතදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණුච්ඡායමණා සම්මග්ගතා සම්මාපට්ඨන්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදන්තිති: යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං...පෙ.... විපරියාසග්ගාහො – අයං වුච්චති දිට්ඨිවිපත්ති. සබ්බමපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨිවිපත්ති.

1370. තත්ථ කතමා සීලසම්පදා? යො කායිකො අචිතික්කමො, වාචසිකො අචිතික්කමො, කායිකවාචසිකො අචිතික්කමො – අයං වුච්චති සීලසම්පදා. සබ්බමපි සීලසංචරො සීලසම්පදා.

1371. තත්ථ කතමා දිට්ඨිසම්පදා? අත්ථි දින්නං, අත්ථි යිට්ඨං, අත්ථි හුතං, අත්ථි සුකතදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, අත්ථි අයං ලොකො, අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි මාතා, අත්ථි පිතා, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි ලොකෙ සමණුච්ඡායමණා සම්මග්ගතා සම්මාපට්ඨන්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදන්තිති: යා ඵවරූපා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි – අයං වුච්චති දිට්ඨිසම්පදා. සබ්බමපි සම්මාදිට්ඨි දිට්ඨිසම්පදා.

1372. තත්ථ කතමා සීලවිසුද්ධි? යො කායිකො අචිතික්කමො, වාචසිකො අචිතික්කමො, කායිකවාචසිකො අචිතික්කමො – අයං වුච්චති සීලවිසුද්ධි. සබ්බමපි සීලසංචරො සීලවිසුද්ධි.

1373. තත්ථ කතමා දිට්ඨිවිසුද්ධි? කම්මස්සකතඤාණං සච්චානුලොමිකඤාණං මග්ගසමඬගිස්ස ඤාණං ඵලසමඬගිස්ස ඤාණං.

1374. දිට්ඨිවිසුද්ධි ඛො පනාති - යා පඤ්ඤා පජානනා...පෙ.... අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි.

1375. යථාදිට්ඨිස්ස ච පධානන්ති - යො චෙතසිකො වීරියාරම්භො...පෙ.... සම්මාචායාමො.

1376. සංවෙගොති - ජාතිභයං ජරාභයං ඛ්‍යාධිභයං මරණභයං. සංවෙජනියං [සංවෙජනියං (සී.)] යානන්ති - ජාති ජරා ඛ්‍යාධි මරණං.

1377. සංවිග්ගස්ස ච යොනියො පධානන්ති - ඉධ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීනියා අසම්මොසාය භියොයාභාවාය වෙසුල්ලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති.

1378. අසන්තුට්ඨිතා ච කුසලෙසු ධම්මෙසුති - යා කුසලානං ධම්මානං භාවනාය අසන්තුට්ඨස්ස භියොයාකම්පතා.

1379. අප්පට්චානිතා ච පධානස්මිත්ති - යා කුසලානං ධම්මානං භාවනාය සක්කච්චකිරියතා සාතච්චකිරියතා අට්ඨිතකිරියතා අනොලීනචුත්තිතා අනික්ඛිත්තඡන්දතා අනික්ඛිත්තධුරතා ආසෙවනා භාවනා බහුලීකම්මං.

1380. විජ්ජාති - තිස්සො විජ්ජා - පුබ්බෙනිවාසානුස්සති ඤාණං විජ්ජා, සත්තානං චුතුපපාතෙ ඤාණං විජ්ජා, ආසවානං බයෙ ඤාණං විජ්ජා.

1381. විමුක්ඛීති - ද්වෙව විමුක්ඛියො - චිත්තස්ස [චිත්තස්ස ච (සී. සාය.)] අධිමුක්ඛී, නිබ්බානඤ්ච.

1382. බයෙ ඤාණන්ති - මග්ගසමඬගිස්ස ඤාණං.

1383. අනුප්පාදෙ ඤාණන්ති - ඵලසමඬගිස්ස ඤාණං.

නික්ඛේපකණ්ඩං නිට්ඨිතං.

4. අට්ඨකථාකණ්ඩං

තිකඅත්ථුද්ධාරො

1384. කතමෙ ධම්මා කුසලා? චතුසු භූමිසු කුසලං – ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

1385. කතමෙ ධම්මා අකුසලා? ද්වාදස අකුසලචිත්තූප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

1386. කතමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා? චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

1387. කතමෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො සොමනස්සසහගතචිත්තූප්පාදා, අකුසලතො චත්තාරො කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො ච කිරියතො ච පඤ්ච, රූපාවචරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පන්නං සුඛං වෙදනං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා.

1388. කතමෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තූප්පාදා, දුක්ඛසහගතං කායවිඤ්ඤාණං, එත්ථුප්පන්නං දුක්ඛං වෙදනං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා.

1389. කතමෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො උපෙක්ඛාසහගතචිත්තූප්පාදා, අකුසලතො ඡ, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො දස, අකුසලස්ස විපාකතො ඡ, කිරියතො ඡ, රූපාවචරං චතුත්ථං ඝානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො අරූපාවචරා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරං චතුත්ථං ඝානං කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පන්නං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා. තිස්සො ච වෙදනා, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න චත්තබ්බා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තාතිපි, දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තාතිපි, ය වෙදනාය සම්පයුත්තාතිපි.

1390. කතමෙ ධම්මා විපාකා? චතුසු භූමිසු විපාකො – ඉමෙ ධම්මා විපාකා.

1391. කතමෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මා? චතුසු භූමිසු කුසලං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මා.

1392. කතමෙ ධම්මා නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මා? තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මා.

1393. කතමෙ ධම්මා උපාදිණ්ණපාදානියා? තීසු භූමීසු විපාකො, යඤ්ච රූපං කම්මස්ස කතත්තා – ඉමෙ ධම්මා උපාදිණ්ණපාදානියා.

1394. කතමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණපාදානියා? තීසු භූමීසු කුසලං, අකුසලං, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, යඤ්ච රූපං න කම්මස්ස කතත්තා – ඉමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණපාදානියා.

1395. කතමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණඅනුපාදානියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණඅනුපාදානියා.

1396. කතමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා? ද්වාදසාකුසලචිත්තූප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා.

1397. කතමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා? තීසු භූමීසු කුසලං, තීසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා.

1398. කතමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකා.

1399. කතමෙ ධම්මා සචිතක්කසච්චාරා? කාමාවචරං කුසලං, අකුසලං, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො ඵකාදස චිත්තූප්පාදා, අකුසලස්ස විපාකතො ද්වෙ, කිරියතො ඵකාදස, රූපාවචරං පඨමං ඤානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරං පඨමං ඤානං කුසලතො ච විපාකතො ච, ඵත්ථූප්පන්නෙ චිතක්කච්චාරෙ යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා සචිතක්කසච්චාරා.

1400. කතමෙ ධම්මා අචිතක්කච්චාරමත්තා? රූපාවචරපඤ්චකනයෙ දුතියං ඤානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරපඤ්චකනයෙ දුතියං ඤානං කුසලතො ච විපාකතො ච, ඵත්ථූප්පන්නං චාරං යපෙත්වා, චිතක්කො ච – ඉමෙ ධම්මා අචිතක්කච්චාරමත්තා.

1401. කතමෙ ධම්මා අචිතක්කච්චාරා? ද්වෙපඤ්චවිඤ්ඤාණානි, රූපාවචරතිකතිකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො

ආරුප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච ලොකුත්තරතිකතිකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච පඤ්චකනයෙ දුතියෙ ඥානෙ **[දුතියජ්ඣානෙ (සී.)]**, උප්පත්තො ච විචාරො රූපඤ්ච නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අවිතක්කඅවිචාරා. විතක්කසහජාතො විචාරො න වත්තබ්බො සවිතක්කසවිචාරොතිපි, අවිතක්කවිචාරමත්තොතිපි, අවිතක්කඅවිචාරොතිපි.

1402. කතමෙ ධම්මා පිතිසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො සොමනස්සසහගතවිත්තුප්පාදා, අකුසලතො චත්තාරො, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො පඤ්ච, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචරදුකතිකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරදුකතිකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පත්තං පිතිං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා පිතිසහගතා.

1403. කතමෙ ධම්මා සුඛසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො සොමනස්සසහගතවිත්තුප්පාදා, අකුසලතො චත්තාරො, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො ඡ, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචරතිකවතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරතිකවතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පත්තං සුඛං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා සුඛසහගතා.

1404. කතමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො උපෙක්ඛාසහගතවිත්තුප්පාදා, අකුසලතො ඡ, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො දස, අකුසලස්ස විපාකතො ඡ, කිරියතො ඡ, රූපාවචරං චතුත්ථං ඥානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො ආරුප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරං චතුත්ථං ඥානං කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පත්තං උපෙක්ඛං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා. පිති න පිතිසහගතා, සුඛසහගතා, න උපෙක්ඛාසහගතා. සුඛං න සුඛසහගතං, සියා පිතිසහගතං, න උපෙක්ඛාසහගතං, සියා න වත්තබ්බං පිතිසහගතන්ති. ද්වෙ දොමනස්සසහගතවිත්තුප්පාදා, දුක්ඛසහගතකායවිඤ්ඤාණං, යා ච වෙදනා උපෙක්ඛා, රූපඤ්ච නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න වත්තබ්බා පිතිසහගතාතිපි, සුඛසහගතාතිපි, උපෙක්ඛාසහගතාතිපි.

1405. කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තවිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො විත්තුප්පාදො – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බා.

1406. කතමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බා? උද්ධච්චසහගතො විත්තුප්පාදො – ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බා. චත්තාරො දිට්ඨිගතවිප්පයුත්තා

ලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සියා දස්සනෙන පහාතඛිබ්බා සියා භාවනාය පහාතඛිබ්බා.

1407. කතමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතඛිබ්බා? චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතඛිබ්බා.

1408. කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතඛිබ්බෙනෙකා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, එත්ථුප්පන්නං මොහං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතඛිබ්බෙනෙකා.

1409. කතමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනෙකා? උද්ධච්චසහගතො චිත්තුප්පාදො, එත්ථුප්පන්නං මොහං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනෙකා. චත්තාරො දිට්ඨිගතචිත්තුප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සියා දස්සනෙන පහාතඛිබ්බෙනෙකා, සියා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනෙකා.

1410. කතමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනෙකා? විචිකිච්ඡාසහගතො මොහො, උද්ධච්චසහගතො මොහො, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනෙකා.

1411. කතමෙ ධම්මා ආවයගාමිනො? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා ආවයගාමිනො.

1412. කතමෙ ධම්මා අපවයගාමිනො? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා අපවයගාමිනො.

1413. කතමෙ ධම්මා නෙවාචයගාමිනාපවයගාමිනො? චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නෙවාචයගාමිනාපවයගාමිනො.

1414. කතමෙ ධම්මා සෙක්ඛා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, හෙට්ඨිමානි ච තිණි සාමඤ්ඤඵලානි – ඉමෙ ධම්මා සෙක්ඛා.

1415. කතමෙ ධම්මා අසෙක්ඛා? උපරිට්ඨිමං අරහත්තඵලං – ඉමෙ ධම්මා අසෙක්ඛා.

1416. කතමෙ ධම්මා නෙවසෙක්ඛනාසෙක්ඛා? තීඝ්ඤ්ඤා භූමිඝ්ඤ්ඤා කුසලං, අකුසලං, තීඝ්ඤ්ඤා විපාකො, තීඝ්ඤ්ඤා කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ඤා, නිබ්බානඤ්ඤා – ඉමෙ ධම්මා නෙවසෙක්ඛනාසෙක්ඛා.

1417. කතමෙ ධම්මා පරිත්තා? කාමාවචරකුසලං, අකුසලං, සබ්බො කාමාවචරස්ස විපාකො, කාමාවචරකිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ඤා රූපං – ඉමෙ ධම්මා පරිත්තා.

1418. කතමෙ ධම්මා මහග්ගතා? රූපාවචරා, අරූපාවචරා, කුසලාබ්‍යාකතා – ඉමෙ ධම්මා මහග්ගතා.

1419. කතමෙ ධම්මා අප්පමාණා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ඤා – ඉමෙ ධම්මා අප්පමාණා.

1420. කතමෙ ධම්මා පරිත්තාරම්මණා? සබ්බො කාමාවචරස්ස විපාකො, කිරියාමනොධාතු, කිරියාහෙතුකමනොවිඤ්ඤාණධාතු සොමනස්සසහගතා – ඉමෙ ධම්මා පරිත්තාරම්මණා.

1421. කතමෙ ධම්මා මහග්ගතාරම්මණා? විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං – ඉමෙ ධම්මා මහග්ගතාරම්මණා.

1422. කතමෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි – ඉමෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණා. කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො ඤාණවිජ්ජයුත්තචිත්තූප්පාදා, කිරියතො චත්තාරො ඤාණවිජ්ජයුත්තචිත්තූප්පාදා, සබ්බං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා සියා පරිත්තාරම්මණා, සියා මහග්ගතාරම්මණා, න අප්පමාණාරම්මණා, සියා න චත්තබ්බා පරිත්තාරම්මණානිපි, මහග්ගතාරම්මණානිපි. කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො ඤාණසම්පයුත්තචිත්තූප්පාදා, කිරියතො චත්තාරො ඤාණසම්පයුත්තචිත්තූප්පාදා, රූපාවචරං චතුත්ථං ඤානං කුසලතො ච කිරියතො ච, කිරියාහෙතුකමනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසහගතා – ඉමෙ ධම්මා සියා පරිත්තාරම්මණා, සියා මහග්ගතාරම්මණා, සියා අප්පමාණාරම්මණා, සියා න චත්තබ්බා පරිත්තාරම්මණානිපි, මහග්ගතාරම්මණානිපි, අප්පමාණාරම්මණානිපි. රූපාවචරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චතුත්ථස්ස ඤානස්ස විපාකො, ආකාසානඤ්ඤායතනං, ආකිඤ්ඤායතනං – ඉමෙ ධම්මා න චත්තබ්බා පරිත්තාරම්මණානිපි, මහග්ගතාරම්මණානිපි, අප්පමාණාරම්මණානිපි. රූපඤ්ඤා නිබ්බානඤ්ඤා අනාරම්මණා.

1423. කතමෙ ධම්මා භිනා? ද්වාදස අකුසලචිත්තුප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා භිනා.

1424. කතමෙ ධම්මා මජ්ඣිමා? තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා මජ්ඣිමා.

1425. කතමෙ ධම්මා පණීනා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා පණීනා.

1426. කතමෙ ධම්මා මිච්ඡත්තනියතා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තුප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සියා මිච්ඡත්තනියතා, සියා අනියතා.

1427. කතමෙ ධම්මා සම්මත්තනියතා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා සම්මත්තනියතා.

1428. කතමෙ ධම්මා අනියතා? චත්තාරො දිට්ඨිගතචිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, උද්ධච්චසහගතො චිත්තුප්පාදො, තිසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනියතා.

1429. කතමෙ ධම්මා මග්ගාරම්මණා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො ඤාණසම්පයුත්තචිත්තුප්පාදා, කිරියතො චත්තාරො ඤාණසම්පයුත්තචිත්තුප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සියා මග්ගාරම්මණා, න මග්ගහෙතුකා; සියා මග්ගාධිපතීනො, සියා න චත්තබ්බා මග්ගාරම්මණාතිපි, මග්ගාධිපතීනොතිපි. චත්තාරො අරියමග්ගා න මග්ගාරම්මණා, මග්ගහෙතුකා; සියා මග්ගාධිපතීනො, සියා න චත්තබ්බා මග්ගාධිපතීනොති. රූපාවචරචතුත්ථං ඤානං කුසලතො ච කිරියතො ච, කිරියාහෙතුකමනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසහගතා – ඉමෙ ධම්මා සියා මග්ගාරම්මණා; න මග්ගහෙතුකා, න මග්ගාධිපතීනො; සියා න චත්තබ්බා මග්ගාරම්මණාති. කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො ඤාණචිත්තුප්පාදා, සබ්බං අකුසලං, සබ්බො කාමාවචරස්ස විපාකො, කිරියතො ඡ චිත්තුප්පාදා, රූපාවචරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චතුත්ථස්ස ඤානස්ස විපාකො, චත්තාරො ආරූප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි – ඉමෙ ධම්මා න චත්තබ්බා මග්ගාරම්මණාතිපි, මග්ගහෙතුකාතිපි, මග්ගාධිපතීනොතිපි. රූපඤ්ච නිබ්බානඤ්ච අනාරම්මණා.

1430. කතමෙ ධම්මා උප්පන්නා? චතුසු භූමිසු විපාකො, යඤ්ච රූපං කම්මස්ස කතත්තා – ඉමෙ ධම්මා සියා උප්පන්නා, සියා උප්පාදිතො; න චත්තබ්බා අනුප්පන්නාති. චතුසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තීසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, යඤ්ච රූපං න කම්මස්ස කතත්තා – ඉමෙ ධම්මා සියා උප්පන්නා, සියා අනුප්පන්නා, න චත්තබ්බා උප්පාදිතොති. නිබ්බානං න චත්තබ්බං උප්පන්නන්තිපි, අනුප්පන්නන්තිපි, උප්පාදිතොතිපි.

1431. නිබ්බානං යපෙත්වා සබ්බෙ ධම්මා සියා අතීතා, සියා අනාගතා, සියා පච්චුප්පන්නා. නිබ්බානං න චත්තබ්බං අතීතන්තිපි, අනාගතන්තිපි, පච්චුප්පන්නන්තිපි.

1432. කතමෙ ධම්මා අතීතාරම්මණා? විඤ්ඤාණඤ්චායතනං, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං – ඉමෙ ධම්මා අතීතාරම්මණා.

1433. නියොගා අනාගතාරම්මණා නත්ථි.

1434. කතමෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නාරම්මණා? ද්වෙපඤ්චවිඤ්ඤාණානි, තිස්සො ච මනොධාතුයො – ඉමෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නාරම්මණා. කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො දස චිත්තුප්පාදා, අකුසලස්ස විපාකතො මනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසහගතා, කිරියාහෙතුකමනොවිඤ්ඤාණධාතු සොමනස්සසහගතා – ඉමෙ ධම්මා සියා අතීතාරම්මණා, සියා අනාගතාරම්මණා, සියා පච්චුප්පන්නාරම්මණා. කාමාවචරකුසලං, අකුසලං, කිරියතො නව චිත්තුප්පාදා, රූපාවචරං චතුත්ථං ඤානං කුසලතො ච කිරියතො ච – ඉමෙ ධම්මා සියා අතීතාරම්මණා, සියා අනාගතාරම්මණා, සියා පච්චුප්පන්නාරම්මණා; සියා න චත්තබ්බා අතීතාරම්මණාතිපි, අනාගතාරම්මණාතිපි, පච්චුප්පන්නාරම්මණාතිපි. රූපාවචරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චතුත්ථස්ස ඤානස්ස විපාකො, ආකාසානඤ්චායතනං, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං, චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි – ඉමෙ ධම්මා න චත්තබ්බා අතීතාරම්මණාතිපි, අනාගතාරම්මණාතිපි, පච්චුප්පන්නාරම්මණාතිපි. රූපඤ්ච නිබ්බානඤ්ච අනාරම්මණා.

1435. අනින්ද්‍රියබද්ධරූපඤ්ච නිබ්බානඤ්ච යපෙත්වා, සබ්බෙ ධම්මා සියා අප්ඤ්ඤාතා, සියා බහිද්ධා, සියා අප්ඤ්ඤාතබ්බිද්ධා. අනින්ද්‍රියබද්ධරූපඤ්ච නිබ්බානඤ්ච බහිද්ධා.

1436. කතමෙ ධම්මා අප්ඤ්ඤාතාරම්මණා? විඤ්ඤාණඤ්චායතනං, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං – ඉමෙ ධම්මා අප්ඤ්ඤාතාරම්මණා.

1437. කතමෙ ධම්මා ඛනිද්ධාරම්මණා? රූපාවචරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චතුත්ථස්ස ඤානස්ස විපාකො, ආකාසානඤ්චායතනං, චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි – ඉමෙ ධම්මා ඛනිද්ධාරම්මණා. රූපං යපෙත්වා, සබ්බෙව කාමාවචරා කුසලාකුසලාඛ්‍යාකතා ධම්මා, රූපාවචරං චතුත්ථං ඤානං කුසලතො ච කිරියතො ච – ඉමෙ ධම්මා සියා අජ්ඣත්තාරම්මණා, සියා ඛනිද්ධාරම්මණා, සියා අජ්ඣත්තඛනිද්ධාරම්මණා. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං න චත්තබ්බං අජ්ඣත්තාරම්මණන්තිපි, ඛනිද්ධාරම්මණන්තිපි, අජ්ඣත්තඛනිද්ධාරම්මණන්තිපි. රූපඤ්ච නිබ්බානඤ්ච අනාරම්මණා.

1438. කතමෙ ධම්මා සනිදස්සනසප්පට්ඨා? රූපායතනං – ඉමෙ ධම්මා සනිදස්සනසප්පට්ඨා.

1439. කතමෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පට්ඨා? චක්ඛායතනං...පෙ.... ථොට්ඨබ්බායතනං – ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පට්ඨා.

1440. කතමෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පට්ඨා? චතුසු භූමියු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමියු විපාකො, තියු භූමියු කිරියාඛ්‍යාකතං, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපරියාපන්නං, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පට්ඨා.

තිකං.

දුකඅත්ථුද්ධාරො

හෙතුගොච්ඡකං

1441. කතමෙ ධම්මා හෙතු? තයො කුසලහෙතු, තයො අකුසලහෙතු, තයො අඛ්‍යාකතහෙතු. අලොභො කුසලහෙතු, අදොසො කුසලහෙතු, චතුසු භූමියු කුසලෙසු උප්පජ්ජති. අමොහො කුසලහෙතු, කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො ඤාණවිජ්ජයුත්තෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා, චතුසු භූමියු කුසලෙසු උප්පජ්ජති.

ලොභො අට්ඨසු ලොභසහගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. දොසො ද්වියු දොමනස්සසහගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. මොහො සබ්බාකුසලෙසු උප්පජ්ජති.

අලොභො විපාකහෙතු අදොසො විපාකහෙතු, කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙතුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා, චතුසු භූමියු විපාකෙසු උප්පජ්ජති. අමොහො විපාකහෙතු, කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙතුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා, චත්තාරො ඤාණවිජ්ජයුත්තෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා, චතුසු භූමියු විපාකෙසු උප්පජ්ජති.

අලොභො කිරියහෙනු අදොසො කිරියහෙනු, කාමාවචරකිරියතො අහෙනුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා, තීසු භූමීසු කිරියෙසු උප්පජ්ජන්ති. අමොභො කිරියහෙනු, කාමාවචරකිරියතො අහෙනුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා, චත්තාරො ඤාණවිප්පයුත්තෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා, තීසු භූමීසු කිරියෙසු උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා හෙනු.

1442. කතමෙ ධම්මා න හෙනු? යපෙත්වා හෙනු, චතුසු භූමීසු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න හෙනු.

1443. කතමෙ ධම්මා සහෙනුකා? විචිකිච්ඡාසහගතං උද්ධච්චසහගතං මොහං යපෙත්වා අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමීසු කුසලං, කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙනුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා චතුසු භූමීසු විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙනුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං – ඉමෙ ධම්මා සහෙනුකා.

1444. කතමෙ ධම්මා අහෙනුකා? විචිකිච්ඡාසහගතො මොහො, උද්ධච්චසහගතො මොහො, ද්වෙපඤ්චවිඤ්ඤාණානි, තිස්සො ච මනොධාතුයො, පඤ්ච ච අහෙනුකමනොවිඤ්ඤාණධාතුයො, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අහෙනුකා.

1445. කතමෙ ධම්මා හෙනුසම්පයුත්තා? විචිකිච්ඡාසහගතං උද්ධච්චසහගතං මොහං යපෙත්වා අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමීසු කුසලං, කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙනුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා චතුසු භූමීසු විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙනුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං – ඉමෙ ධම්මා හෙනුසම්පයුත්තා.

1446. කතමෙ ධම්මා හෙනුවිප්පයුත්තා? විචිකිච්ඡාසහගතො මොහො, උද්ධච්චසහගතො මොහො, ද්වෙපඤ්චවිඤ්ඤාණානි තිස්සො ච මනොධාතුයො පඤ්ච ච අහෙනුකමනොවිඤ්ඤාණධාතුයො, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා හෙනුවිප්පයුත්තා.

1447. කතමෙ ධම්මා හෙනු වෙච සහෙනුකා ච? යත්ථ ද්වෙ තයො හෙනු එකතො උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා හෙනු වෙච සහෙනුකා ච.

1448. කතමෙ ධම්මා සහෙනුකා වෙච න ච හෙනු? චතුසු භූමීසු කුසලං, අකුසලං, කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙනුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා චතුසු භූමීසු විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙනුකෙ විත්තුප්පාදෙ යපෙත්වා තීසු භූමීසු

කිරියාබ්‍යාකතං, එත්ථුප්පත්තො හෙතු යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා සහෙතුකා වෙච්ඡා ච හෙතු. අහෙතුකා ධම්මා න චත්තබ්බා – හෙතු වෙච්ඡා සහෙතුකා චාතිපි, සහෙතුකා වෙච්ඡා ච හෙතූතිපි.

1449. කතමෙ ධම්මා හෙතු වෙච්ඡා හෙතුසම්පයුත්තා ච? යත්ථ ද්වෙව තයො හෙතු එකතො උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා හෙතු වෙච්ඡා හෙතුසම්පයුත්තා ච.

1450. කතමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා වෙච්ඡා ච හෙතු? චතුසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙතුකෙ චිත්තූප්පාදෙ යපෙත්වා චතුසු භූමිසු විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ චිත්තූප්පාදෙ යපෙත්වා තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, එත්ථුප්පත්තො හෙතු යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා වෙච්ඡා ච හෙතු. හෙතූවිප්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – හෙතු වෙච්ඡා හෙතුසම්පයුත්තා චාතිපි, හෙතුසම්පයුත්තා වෙච්ඡා ච හෙතූතිපි.

1451. කතමෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා? චතුසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙතුකෙ චිත්තූප්පාදෙ යපෙත්වා චතුසු භූමිසු විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ චිත්තූප්පාදෙ යපෙත්වා තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, එත්ථුප්පත්තො හෙතු යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා.

1452. කතමෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා? ද්වෙවසංඝට්ඨිකං භාවනා, තිස්සො ච මනොධාතුයො, පඤ්ච ච අහෙතුකමනොවිඤ්ඤාණධාතුයො, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා. හෙතු ධම්මා න චත්තබ්බා – න හෙතු සහෙතුකාතිපි, න හෙතු අහෙතුකාතිපි.

වුළුත්තරදුකං

1453. කතමෙ ධම්මා සප්පච්චයා? චතුසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සප්පච්චයා.

1454. කතමෙ ධම්මා අප්පච්චයා? නිබ්බානං – ඉමෙ ධම්මා අප්පච්චයා.

1455. කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤා? චතුසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤා.

1456. කතමෙ ධම්මා අසඤ්ඤා? නිබ්බානං – ඉමෙ ධම්මා අසඤ්ඤා.

1457. කතමෙ ධම්මා සනිදස්සනා? රූපායතනං – ඉමෙ ධම්මා සනිදස්සනා.

1458. කතමෙ ධම්මා අනිදස්සනා? චක්ඛායතනං ...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බායතනං, චතුසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපරියාපන්නං, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සනා.

1459. කතමෙ ධම්මා සප්පට්ඨා? චක්ඛායතනං...පෙ.... ඵොට්ඨබ්බායතනං – ඉමෙ ධම්මා සප්පට්ඨා.

1460. කතමෙ ධම්මා අප්පට්ඨා? චතුසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපරියාපන්නං, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අප්පට්ඨා.

1461. කතමෙ ධම්මා රූපිනො? චත්තාරො ච මහාභූතා, චතුත්තඤ්ච මහාභූතානං උපාදාය රූපං – ඉමෙ ධම්මා රූපිනො.

1462. කතමෙ ධම්මා අරූපිනො? චතුසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අරූපිනො.

1463. කතමෙ ධම්මා ලොකියා? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා ලොකියා.

1464. කතමෙ ධම්මා ලොකුත්තරා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා ලොකුත්තරා. සබ්බෙ [\[සබ්බෙව \(සායා.\)\]](#) ධම්මා කෙනචි විඤ්ඤෙය්‍යා, කෙනචි න විඤ්ඤෙය්‍යා.

ආසවගොච්ඡකං

1465. කතමෙ ධම්මා ආසවා? චත්තාරො ආසවා – කාමාසවො, භවාසවො, දිට්ඨාසවො, අවිජ්ජාසවො. කාමාසවො අට්ඨසු ලොභසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති භවාසවො චතුසු දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති දිට්ඨාසවො චතුසු දිට්ඨිගතසම්පයුත්තෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. අවිජ්ජාසවො සබ්බාකුසලෙසු උප්පජ්ජති – ඉමෙ ධම්මා ආසවා.

1466. කතමෙ ධම්මා නො ආසවා? යපෙත්වා ආසවෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො ආසවා.

1467. කතමෙ ධම්මා සාසවා? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සාසවා.

1468. කතමෙ ධම්මා අනාසවා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ඤි – ඉමෙ ධම්මා අනාසවා.

1469. කතමෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තා? ද්වේ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා එත්ථුප්පන්නං මොහං යපෙත්වා, විචිකිච්ඡාසහගතං උද්ධව්වසහගතං මොහං යපෙත්වා, අවසෙසං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තා.

1470. කතමෙ ධම්මා ආසවච්ඡේදයුත්තා? ද්වීසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පන්නො මොහො, විචිකිච්ඡාසහගතො මොහො, උද්ධව්වසහගතො මොහො, චතුසු භූමීසු කුසලං, චතුසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ඤි, නිබ්බානඤ්ඤි – ඉමෙ ධම්මා ආසවච්ඡේදයුත්තා.

1471. කතමෙ ධම්මා ආසවා චෙව සාසවා ච? තෙව ආසවා ආසවා චෙව සාසවා ච.

1472. කතමෙ ධම්මා සාසවා චෙව නො ච ආසවා? යපෙත්වා ආසවෙ, අවසෙසං අකුසලං, තීසු භූමීසු කුසලං, තීසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ඤි රූපං – ඉමෙ ධම්මා සාසවා චෙව නො ච ආසවා. අනාසවා ධම්මා න චත්තබ්බා – ආසවා චෙව සාසවා චාතිපි, සාසවා චෙව නො ච ආසවාතිපි.

1473. කතමෙ ධම්මා ආසවා චෙව ආසවසම්පයුත්තා ච? යත්ථ ද්වේ තයො ආසවා එකතො උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා ආසවා චෙව ආසවසම්පයුත්තා ච.

1474. කතමෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තා චෙව නො ච ආසවා? යපෙත්වා ආසවෙ, අවසෙසං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තා චෙව නො ච ආසවා. ආසවච්ඡේදයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – ආසවා චෙව ආසවසම්පයුත්තා චාතිපි, ආසවසම්පයුත්තා චෙව නො ච ආසවාතිපි.

1475. කතමෙ ධම්මා ආසවච්ඡේදයුත්තා සාසවා? ද්වීසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පන්නො මොහො, විචිකිච්ඡාසහගතො මොහො, උද්ධව්වසහගතො මොහො, තීසු භූමීසු කුසලං, තීසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ඤි රූපං – ඉමෙ ධම්මා ආසවච්ඡේදයුත්තා සාසවා.

1476. කතමෙ ධම්මා ආසවච්ඡේදයුත්තා අනාසවා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ඤි – ඉමෙ ධම්මා ආසවච්ඡේදයුත්තා අනාසවා. ආසවසම්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – ආසවච්ඡේදයුත්තා සාසවාතිපි, ආසවච්ඡේදයුත්තා අනාසවාතිපි.

සංයෝජනගොච්ඡකං

1477. කතමෙ ධම්මා සංයෝජනා? දස සංයෝජනානි – කාමරාගසංයෝජනං, පටිසංයෝජනං, මානසංයෝජනං, දිට්ඨිසංයෝජනං, විචිකිච්ඡාසංයෝජනං, සීලබ්බතපරාමාසසංයෝජනං, භවරාගසංයෝජනං, ඉස්සාසංයෝජනං, මච්ඡරියසංයෝජනං, අවිජ්ජාසංයෝජනං. කාමරාගසංයෝජනං අට්ඨසු ලොභසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. පටිසංයෝජනං ද්විසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. මානසංයෝජනං චතුසු දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. දිට්ඨිසංයෝජනං චතුසු දිට්ඨිගතසම්පයුත්තෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. විචිකිච්ඡාසංයෝජනං විචිකිච්ඡාසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. සීලබ්බතපරාමාසසංයෝජනං චතුසු දිට්ඨිගතසම්පයුත්තෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. භවරාගසංයෝජනං චතුසු දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. ඉස්සාසංයෝජනඤ්ච මච්ඡරියසංයෝජනඤ්ච ද්විසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. අවිජ්ජාසංයෝජනං සබ්බාකුසලෙසු උප්පජ්ජති – ඉමෙ ධම්මා සංයෝජනා.

1478. කතමෙ ධම්මා නො සංයෝජනා. ධම්මෙවා සංයෝජනෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්බාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො සංයෝජනා.

1479. කතමෙ ධම්මා සංයෝජනියා? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්බාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සංයෝජනියා.

1480. කතමෙ ධම්මා අසංයෝජනියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අසංයෝජනියා.

1481. කතමෙ ධම්මා සංයෝජනසම්පයුත්තා? උද්ධච්චසහගතං මොහං ධම්මෙවා අවසෙසං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා සංයෝජනසම්පයුත්තා.

1482. කතමෙ ධම්මා සංයෝජනවිජ්ජයුත්තා? උද්ධච්චසහගතො මොහො, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්බාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා සංයෝජනවිජ්ජයුත්තා.

1483. කතමෙ ධම්මා සංයෝජනා චෙව සංයෝජනියා ච? තානෙව සංයෝජනානි සංයෝජනා චෙව සංයෝජනියා ච.

1484. කතමෙ ධම්මා සංයොජනියා වෙව නො ව සංයොජනා? ය්‍යෙත්වා සංයොජනෙ අවසෙසං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනියා වෙව නො ව සංයොජනා. අසංයොජනියා ධම්මා න චත්තබ්බා – සංයොජනා වෙව සංයොජනියා වාතිපි, සංයොජනියා වෙව නො ව සංයොජනාතිපි.

1485. කතමෙ ධම්මා සංයොජනා වෙව සංයොජනසම්පයුත්තා ව? යත්ථ ද්වෙ තිණි සංයොජනාති එකතො උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනා වෙව සංයොජනසම්පයුත්තා ව.

1486. කතමෙ ධම්මා සංයොජනසම්පයුත්තා වෙව නො ව සංයොජනා? ය්‍යෙත්වා සංයොජනෙ, අවසෙසං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනසම්පයුත්තා වෙව නො ව සංයොජනා. සංයොජනවිප්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – සංයොජනා වෙව සංයොජනසම්පයුත්තා වාතිපි, සංයොජනසම්පයුත්තා වෙව නො ව සංයොජනාතිපි.

1487. කතමෙ ධම්මා සංයොජනවිප්පයුත්තා සංයොජනියා? උද්ධච්චසහගතො මොහො, තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනවිප්පයුත්තා සංයොජනියා.

1488. කතමෙ ධම්මා සංයොජනවිප්පයුත්තා අසංයොජනියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤඵලාති, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා සංයොජනවිප්පයුත්තා අසංයොජනියා. සංයොජනසම්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – සංයොජනවිප්පයුත්තා සංයොජනියාතිපි, සංයොජනවිප්පයුත්තා අසංයොජනියාතිපි.

ගන්ථගොච්ඡකං

1489. කතමෙ ධම්මා ගන්ථා? චත්තාරො ගන්ථා – අභිජ්ඣාකායගන්ථො, බ්‍යාපාදො කායගන්ථො, සීලබ්බතපරාමාසො කායගන්ථො, ඉදංසච්චාභිනිවෙසො කායගන්ථො. අභිජ්ඣාකායගන්ථො අට්ඨස්ස ලොභසහගතෙස්ස චිත්තූප්පාදෙස්ස උප්පජ්ජති. බ්‍යාපාදො කායගන්ථො ද්විස්ස දොමනස්සසහගතෙස්ස චිත්තූප්පාදෙස්ස උප්පජ්ජති. සීලබ්බතපරාමාසො කායගන්ථො ව ඉදංසච්චාභිනිවෙසො කායගන්ථො ව චතුස්ස දිට්ඨිගතසම්පයුත්තෙස්ස චිත්තූප්පාදෙස්ස උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථා.

1490. කතමෙ ධම්මා නො ගන්ථා? යපෙත්වා ගන්ථෙ, අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො ගන්ථා.

1491. කතමෙ ධම්මා ගන්ථනියා? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථනියා.

1492. කතමෙ ධම්මා අගන්ථනියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අගන්ථනියා.

1493. කතමෙ ධම්මා ගන්ථසම්පයුත්තා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තූප්පාදා, චත්තාරො දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතචිත්තූප්පාදා, එත්ථුප්පන්නං ලොභං යපෙත්වා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තූප්පාදා, එත්ථුප්පන්නං පටිසං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථසම්පයුත්තා.

1494. කතමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුත්තා? චතුසු දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පන්නො ලොභො, ද්විසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පන්නං පටිසං, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තූප්පාදො, උද්ධච්චසහගතො චිත්තූප්පාදො, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුත්තා.

1495. කතමෙ ධම්මා ගන්ථා වෙව ගන්ථනියා ච? තෙව ගන්ථා ගන්ථා වෙව ගන්ථනියා ච.

1496. කතමෙ ධම්මා ගන්ථනියා වෙව නො ච ගන්ථා? යපෙත්වා ගන්ථෙ අවසෙසං අකුසලං, තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථනියා වෙව නො ච ගන්ථා. අගන්ථනියා ධම්මා න චත්තබ්බා – ගන්ථා වෙව ගන්ථනියා වාතිපි, ගන්ථනියා වෙව නො ච ගන්ථාතිපි.

1497. කතමෙ ධම්මා ගන්ථා වෙව ගන්ථසම්පයුත්තා ච? යත්ථ දිට්ඨි ච ලොභො ච එකතො උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථා වෙව ගන්ථසම්පයුත්තා ච.

1498. කතමෙ ධම්මා ගන්ථසම්පයුත්තා වෙව නො ච ගන්ථා? අට්ඨ ලොභසහගතචිත්තූප්පාදා ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තූප්පාදා, එත්ථුප්පන්නො ගන්ථෙ යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථසම්පයුත්තා වෙව නො ච ගන්ථා.

ගන්ථවිජ්ජයුක්තා ධම්මා න චත්තඛ්ඛා – ගන්ථා වෙව ගන්ථසම්පයුක්තා චාතිපි,
ගන්ථසම්පයුක්තා වෙව නො ච ගන්ථාතිපි.

1499. කතමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුක්තා ගන්ථනියා? චතුසු දිට්ඨිගතවිජ්ජයුක්තලොභසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පන්නො ලොභො, ද්විසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පන්නං පටිසං, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තූප්පාදො, උද්ධව්චසහගතො චිත්තූප්පාදො, තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, සඛ්ඛඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුක්තා ගන්ථනියා.

1500. කතමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුක්තා අගන්ථනියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා ගන්ථවිජ්ජයුක්තා අගන්ථනියා. ගන්ථසම්පයුක්තා ධම්මා න චත්තඛ්ඛා – ගන්ථවිජ්ජයුක්තා ගන්ථනියාතිපි, ගන්ථවිජ්ජයුක්තා අගන්ථනියාතිපි.

ඔසගොච්ඡකං

1501. කතමෙ ධම්මා ඔසා...පෙ.....

යොගගොච්ඡකං

1502. කතමෙ ධම්මා යොගා...පෙ.....

නිවරණගොච්ඡකං

1503. කතමෙ ධම්මා නිවරණා? ඡ නිවරණා – කාමච්ඡන්දනිවරණං, ඛ්‍යාපාදනිවරණං, ටිනමිද්ධනිවරණං, උද්ධව්චකුක්කුච්චනිවරණං, විචිකිච්ඡානිවරණං, අවිජ්ජානිවරණං. කාමච්ඡන්දනිවරණං අට්ඨසු ලොභසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, ඛ්‍යාපාදනිවරණං ද්විසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, ටිනමිද්ධනිවරණං සසඬාරිකෙසු අකුසලෙසු උප්පජ්ජති, උද්ධව්චනිවරණං උද්ධව්චසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, කුක්කුච්චනිවරණං ද්විසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, විචිකිච්ඡානිවරණං විචිකිච්ඡාසහගතෙසු චිත්තූප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, අවිජ්ජානිවරණං සඛ්ඛාකුසලෙසු උප්පජ්ජති – ඉමෙ ධම්මා නිවරණා.

1504. කතමෙ ධම්මා නො නිවරණා? යිපෙත්වා නිවරණෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො නිවරණා.

1505. කතමෙ ධම්මා නිවරණියා? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා නිවරණියා.

1506. කතමෙ ධම්මා අනිවරණියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනිවරණියා.

1507. කතමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා? ද්වාදස අකුසලචිත්තූප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා.

1508. කතමෙ ධම්මා නිවරණවිජ්ජයුත්තා? චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නිවරණවිජ්ජයුත්තා.

1509. කතමෙ ධම්මා නිවරණා චෙව නිවරණියා ච? තානෙව නිවරණානි නිවරණා චෙව නිවරණියා ච.

1510. කතමෙ ධම්මා නිවරණියා චෙව නො ච නිවරණා? යපෙත්වා නිවරණෙ, අවසෙසං අකුසලං, තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා නිවරණියා චෙව නො ච නිවරණා. අනිවරණියා ධම්මා න චත්තබ්බා – නිවරණා චෙව නිවරණියා චාතිපි, නිවරණියා චෙව නො ච නිවරණාතිපි.

1511. කතමෙ ධම්මා නිවරණා චෙව නිවරණසම්පයුත්තා ච? යත්ථ ද්වෙ තිණි නිවරණානි එකතො උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා නිවරණා චෙව නිවරණසම්පයුත්තා ච.

1512. කතමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා චෙව නො ච නිවරණා? යපෙත්වා නිවරණෙ, අවසෙසං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා චෙව නො ච නිවරණා. නිවරණවිජ්ජයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – නිවරණා චෙව නිවරණසම්පයුත්තා චාතිපි, නිවරණසම්පයුත්තා චෙව නො ච නිවරණාතිපි.

1513. කතමෙ ධම්මා නිවරණවිජ්ජයුත්තා නිවරණියා? තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා නිවරණවිජ්ජයුත්තා නිවරණියා.

1514. කතමෙ ධම්මා නිවරණවිජ්ජයුත්තා අනිවරණියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නිවරණවිජ්ජයුත්තා අනිවරණියා. නිවරණසම්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – නිවරණවිජ්ජයුත්තා නිවරණියාතිපි, නිවරණවිජ්ජයුත්තා අනිවරණියාතිපි.

පරාමාසගොච්ඡකං

1515. කතමෙ ධම්මා පරාමාසා? දිට්ඨිපරාමාසො චතුසු දිට්ඨිගතසම්පයුත්තෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසා.

1516. කතමෙ ධම්මා නො පරාමාසා? යපෙත්වා පරාමාසං අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො පරාමාසා.

1517. කතමෙ ධම්මා පරාමට්ඨා? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා පරාමට්ඨා.

1518. කතමෙ ධම්මා අපරාමට්ඨා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අපරාමට්ඨා.

1519. කතමෙ ධම්මා පරාමාසසම්පයුත්තා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තුප්පාදා, එත්ථුප්පන්නං පරාමාසං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසසම්පයුත්තා.

1520. කතමෙ ධම්මා පරාමාසච්ඡපයුත්තා? චත්තාරො දිට්ඨිගතච්ඡපයුත්තලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, උද්ධච්චසහගතො චිත්තුප්පාදො, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසච්ඡපයුත්තා. පරාමාසො න චත්තබ්බො – පරාමාසසම්පයුත්තොතිපි, පරාමාසච්ඡපයුත්තොතිපි.

1521. කතමෙ ධම්මා පරාමාසා වෙච පරාමට්ඨා ච? සො ඵච පරාමාසො පරාමාසො වෙච පරාමට්ඨො ච.

1522. කතමෙ ධම්මා පරාමට්ඨා වෙච නො ච පරාමාසා? යපෙත්වා පරාමාසං අවසෙසං අකුසලං, තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා පරාමට්ඨා වෙච නො ච පරාමාසා. අපරාමට්ඨා ධම්මා න චත්තබ්බො – පරාමාසා වෙච පරාමට්ඨා වාතිපි, පරාමට්ඨා වෙච නො ච පරාමාසාතිපි.

1523. කතමෙ ධම්මා පරාමාසච්ඡපයුත්තා පරාමට්ඨා? චත්තාරො දිට්ඨිගතච්ඡපයුත්තලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො,

උද්ධව්වසහගතො චිත්තූප්පාදො, තීසු භූමීසු කුසලං, තීසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජප්පයුත්තා පරාමට්ඨා.

1524. කතමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජප්පයුත්තා අපරාමට්ඨා? චිත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චිත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා පරාමාසවිජ්ජප්පයුත්තා අපරාමට්ඨා. පරාමාසා ච පරාමාසසම්පයුත්තා ච ධම්මා න චිත්තබ්බා – පරාමාසවිජ්ජප්පයුත්තා පරාමට්ඨානිපි, පරාමාසවිජ්ජප්පයුත්තා අපරාමට්ඨානිපි.

මහත්තරුකං

1525. කතමෙ ධම්මා සාරම්මණා? චතුසු භූමීසු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං – ඉමෙ ධම්මා සාරම්මණා.

1526. කතමෙ ධම්මා අනාරම්මණා? රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනාරම්මණා.

1527. කතමෙ ධම්මා චිත්තා? චක්ඛුවිඤ්ඤාණං, සොතවිඤ්ඤාණං, සානවිඤ්ඤාණං, ජිව්හාවිඤ්ඤාණං, කායවිඤ්ඤාණං, මනොධාතු, මනොවිඤ්ඤාණධාතු – ඉමෙ ධම්මා චිත්තා.

1528. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තා.

1529. කතමෙ ධම්මා චෙතසිකා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චෙතසිකා.

1530. කතමෙ ධම්මා අචෙතසිකා? චිත්තඤ්ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අචෙතසිකා.

1531. කතමෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තා.

1532. කතමෙ ධම්මා චිත්තවිජ්ජප්පයුත්තා? රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා චිත්තවිජ්ජප්පයුත්තා. චිත්තං න චිත්තබ්බං – චිත්තෙන සම්පයුත්තන්තිපි, චිත්තෙන විජ්ජප්පත්තන්තිපි.

1533. කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඬ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨා.

1534. කතමෙ ධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨා? රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨා. චිත්තං න චත්තබ්බං – චිත්තෙන සංසට්ඨන්තිපි, චිත්තෙන විසංසට්ඨන්තිපි.

1535. කතමෙ ධම්මා චිත්තසමුට්ඨානා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සච්චාරක්ඛන්ධො, කායවිඤ්ඤත්ති, වච්චිඤ්ඤත්ති, යං වා පනඤ්ඤම්පි අත්ථි රූපං චිත්තජං චිත්තභෙතුකං චිත්තසමුට්ඨානං – රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්ච්චිකාරො ආහාරො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසමුට්ඨානා.

1536. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසමුට්ඨානා? චිත්තඤ්ච, අවසෙසඤ්ච රූපං, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසමුට්ඨානා.

1537. කතමෙ ධම්මා චිත්තසහභූතො? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සච්චාරක්ඛන්ධො, කායවිඤ්ඤත්ති, වච්චිඤ්ඤත්ති – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසහභූතො.

1538. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසහභූතො? චිත්තඤ්ච, අවසෙසඤ්ච රූපං, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසහභූතො.

1539. කතමෙ ධම්මා චිත්තානුපරිචත්තිනො? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සච්චාරක්ඛන්ධො, කායවිඤ්ඤත්ති, වච්චිඤ්ඤත්ති – ඉමෙ ධම්මා චිත්තානුපරිචත්තිනො.

1540. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තානුපරිචත්තිනො? චිත්තඤ්ච, අවසෙසඤ්ච රූපං, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තානුපරිචත්තිනො.

1541. කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සච්චාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා.

1542. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා? චිත්තඤ්ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා.

1543. කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සච්චාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො.

1544. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො? චිත්තඤ්ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො.

1545. කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචත්තිනො? වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සඛ්ඛාරක්ඛන්ධො – ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචත්තිනො.

1546. කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචත්තිනො? චිත්තඤ්ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිචත්තිනො.

1547. කතමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තිකා? චක්ඛායතනං...පෙ.... මනායතනං – ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣත්තිකා.

1548. කතමෙ ධම්මා බාහිරා? රූපායතනං...පෙ.... ධම්මායතනං – ඉමෙ ධම්මා බාහිරා.

1549. කතමෙ ධම්මා උපාදා? චක්ඛායතනං...පෙ.... කබ්බිකාරො ආභාරො – ඉමෙ ධම්මා උපාදා.

1550. කතමෙ ධම්මා නො උපාදා? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං, අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාබ්‍යාකතං, චත්තාරො ච මහාභූතා, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො උපාදා.

1551. කතමෙ ධම්මා උපාදිණ්ණා? තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, යඤ්ච රූපං කම්මස්ස කතත්තා – ඉමෙ ධම්මා උපාදිණ්ණා.

1552. කතමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාබ්‍යාකතං, යඤ්ච රූපං න කම්මස්ස කතත්තා, චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනුපාදිණ්ණා.

උපාදානගොච්ඡකං

1553. කතමෙ ධම්මා උපාදානා? චත්තාරි උපාදානානි – කාමුපාදානං, දිට්ඨුපාදානං, සීලබ්බතුපාදානං, අත්තවාදුපාදානං. කාමුපාදානං අට්ඨස්ස ලොභසහගතෙස්ස චිත්තූප්පාදෙස්ස උප්පජ්ජති. දිට්ඨුපාදානඤ්ච සීලබ්බතුපාදානඤ්ච අත්තවාදුපාදානඤ්ච චතුස්ස දිට්ඨිගතසම්පයුත්තෙස්ස චිත්තූප්පාදෙස්ස උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා උපාදානා.

1554. කතමෙ ධම්මා නො උපාදානා? යපෙත්වා උපාදානෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො උපාදානා.

1555. කතමෙ ධම්මා උපාදානියා? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා උපාදානියා.

1556. කතමෙ ධම්මා අනුපාදානියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනුපාදානියා.

1557. කතමෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, චත්තාරො දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, එත්ථුප්පන්නං ලොභං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා.

1558. කතමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා? චතුසු දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පන්නො ලොභො, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, උද්ධච්චසහගතො චිත්තුප්පාදො, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා.

1559. කතමෙ ධම්මා උපාදානා වෙච උපාදානියා ච? තානෙච උපාදානානි උපාදානා වෙච උපාදානියා ච.

1560. කතමෙ ධම්මා උපාදානියා වෙච නො ච උපාදානා? යපෙත්වා උපාදානෙ අවසෙසං අකුසලං, තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා උපාදානියා වෙච නො ච උපාදානා. අනුපාදානියා ධම්මා න චත්තබ්බා – උපාදානා වෙච උපාදානියා වානිපි, උපාදානියා වෙච නො ච උපාදානානිපි.

1561. කතමෙ ධම්මා උපාදානා වෙච උපාදානසම්පයුත්තා ච? යත්ථ දිට්ඨි ච ලොභො ච එකතො උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා උපාදානා වෙච උපාදානසම්පයුත්තා ච.

1562. කතමෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා වෙච නො ච උපාදානා? අට්ඨ ලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, එත්ථුප්පන්නෙ උපාදානෙ යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තා වෙච නො ච උපාදානා. උපාදානවිජ්ජයුත්තා ධම්මා න

චත්තබ්බා – උපාදානා වෙච උපාදානසම්පයුත්තා වානිපි, උපාදානසම්පයුත්තා වෙච නො ව උපාදානානිපි.

1563. කතමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා උපාදානියා? චතුසු දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පන්නො ලොභො, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදො, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, උද්ධච්චසහගතො චිත්තුප්පාදො, තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා උපාදානියා.

1564. කතමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා අනුපාදානියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා උපාදානවිජ්ජයුත්තා අනුපාදානියා. උපාදානසම්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – උපාදානවිජ්ජයුත්තා උපාදානියානිපි, උපාදානවිජ්ජයුත්තා අනුපාදානියානිපි.

කිලෙසගොච්ඡකං

1565. කතමෙ ධම්මා කිලෙසා? දස කිලෙසවත්ථුනි – ලොභො, දොසො, මොහො, මානො, දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, ටීනං, උද්ධච්චං, අභිරිකං, අනොත්තප්පං. ලොභො අට්ඨසු ලොභසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. දොසො ද්විසු දොමනස්සසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. මොහො සබ්බාකුසලෙසු උප්පජ්ජති. මානො චතුසු දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. දිට්ඨි චතුසු දිට්ඨිගතසම්පයුත්තෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. විචිකිච්ඡා විචිකිච්ඡාසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති. ටීනං සසංඛාරිකෙසු අකුසලෙසු උප්පජ්ජති. උද්ධච්චඤ්ච අභිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච සබ්බාකුසලෙසු උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසා.

1566. කතමෙ ධම්මා නො කිලෙසා? යපෙත්වා කිලෙසෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා නො කිලෙසා.

1567. කතමෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා? තිසු භූමිසු කුසලං, අකුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාඛ්‍යාකතං සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා.

1568. කතමෙ ධම්මා අසංකිලෙසිකා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අසංකිලෙසිකා.

1569. කතමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා? ද්වාදස අකුසලචිත්තූප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා.

1570. කතමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨා? චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨා.

1571. කතමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා? ද්වාදස අකුසලචිත්තූප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා.

1572. කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා? චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා.

1573. කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව සංකිලෙසිකා ච? තෙව කිලෙසා කිලෙසා වෙව සංකිලෙසිකා ච.

1574. කතමෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා වෙව නො ච කිලෙසා? ය්‍යෙත්වා කිලෙසෙ අවසෙසං අකුසලං, තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සංකිලෙසිකා වෙව නො ච කිලෙසා. අසංකිලෙසිකා ධම්මා න චත්තබ්බා – කිලෙසා වෙව සංකිලෙසිකා වාතිපි, සංකිලෙසිකා වෙව නො ච කිලෙසාතිපි.

1575. කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව සංකිලිට්ඨා ච? තෙව කිලෙසා කිලෙසා වෙව සංකිලිට්ඨා ච.

1576. කතමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා වෙව නො ච කිලෙසා? ය්‍යෙත්වා කිලෙසෙ අවසෙසං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨා වෙව නො ච කිලෙසා. අසංකිලිට්ඨා ධම්මා න චත්තබ්බා – කිලෙසා වෙව සංකිලිට්ඨා වාතිපි, සංකිලිට්ඨා වෙව නො ච කිලෙසාතිපි.

1577. කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව කිලෙසසම්පයුත්තා ච? යත්ථ ද්වෙ තයො කිලෙසා එකතො උප්පජ්ජන්ති – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව කිලෙසසම්පයුත්තා ච.

1578. කතමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා වෙව නො ච කිලෙසා? ය්‍යෙත්වා කිලෙසෙ අවසෙසං අකුසලං – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා වෙව නො ච කිලෙසා. කිලෙසවිජ්ජයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – කිලෙසා වෙව කිලෙසසම්පයුත්තා වාතිපි, කිලෙසසම්පයුත්තා වෙව නො ච කිලෙසාතිපි.

1579. කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා සංකිලෙසිකා? තීසු භූමීසු කුසලං, තීසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාඛ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා සංකිලෙසිකා.

1580. කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා අසංකිලෙසිකා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිජ්ජයුත්තා අසංකිලෙසිකා. කිලෙසසම්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා – කිලෙසවිජ්ජයුත්තා සංකිලෙසිකානිපි, කිලෙසවිජ්ජයුත්තා අසංකිලෙසිකානිපි.

පිට්ඨිදුකං

1581. කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බා. චත්තාරො දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සියා දස්සනෙන පහාතබ්බා, සියා න දස්සනෙන පහාතබ්බා.

1582. කතමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පහාතබ්බා? උද්ධච්චසහගතො චිත්තුප්පාදො, චතුසු භූමීසු කුසලං, චතුසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පහාතබ්බා.

1583. කතමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බා? උද්ධච්චසහගතො චිත්තුප්පාදො – ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බා. චත්තාරො දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සියා භාවනාය පහාතබ්බා, සියා න භාවනාය පහාතබ්බා.

1584. කතමෙ ධම්මා න භාවනාය පහාතබ්බා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, චතුසු භූමීසු කුසලං, චතුසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාඛ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න භාවනාය පහාතබ්බා.

1585. කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, එත්ථුප්පන්නං මොහං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා. චත්තාරො දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතචිත්තුප්පාදා, ද්වෙ

දොමනස්සසහගතචිත්තූප්පාදා — ඉමෙ ධම්මා සියා දස්සනෙන පහාතඛිබ්බෙනතුකා, සියා න දස්සනෙන පහාතඛිබ්බෙනතුකා.

1586. කතමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පහාතඛිබ්බෙනතුකා? විචිකිච්ඡාසහගතො මොහො, උද්ධච්චසහගතො චිත්තූප්පාදො, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තීසු භූමිසු කිරියාබ්බාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච — ඉමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පහාතඛිබ්බෙනතුකා.

1587. කතමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනතුකා? උද්ධච්චසහගතො චිත්තූප්පාදො, එත්ථුප්පන්නං මොහං යපෙත්වා — ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනතුකා. චත්තාරො දිට්ඨිගතවිජ්ජයුත්තලොභසහගතචිත්තූප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තූප්පාදා — ඉමෙ ධම්මා සියා භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනතුකා, සියා න භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනතුකා.

1588. කතමෙ ධම්මා න භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනතුකා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තූප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තූප්පාදො, උද්ධච්චසහගතො මොහො, චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තීසු භූමිසු කිරියාබ්බාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච — ඉමෙ ධම්මා න භාවනාය පහාතඛිබ්බෙනතුකා.

1589. කතමෙ ධම්මා සවිතක්කා? කාමාවචරකුසලං, අකුසලං, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො එකාදස චිත්තූප්පාදා, අකුසලස්ස විපාකතො ද්වෙ, කිරියතො එකාදස, රූපාවචරං පයමං ඤානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච ලොකුත්තරං පයමං ඤානං කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පන්නං විතක්කං යපෙත්වා — ඉමෙ ධම්මා සවිතක්කා.

1590. කතමෙ ධම්මා අවිතක්කා? ද්වෙපඤ්චවිඤ්ඤාණානි, රූපාවචරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො අරූපාවචරා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, විතක්කො ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච — ඉමෙ ධම්මා අවිතක්කා.

1591. කතමෙ ධම්මා සවිචාරා? කාමාවචරකුසලං, අකුසලං, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො එකාදස චිත්තූප්පාදා, අකුසලස්ස විපාකතො ද්වෙ කිරියතො එකාදස, රූපාවචරඑකකදුකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරඑකකදුකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පන්නං විචාරං යපෙත්වා — ඉමෙ ධම්මා සවිචාරා.

1592. කතමෙ ධම්මා අවිචාරා? ද්වෙපඤ්චවිඤ්ඤාණානි, රූපාවචරතිකතිකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො ආරුප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරතිකතිකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, විචාරො ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අවිචාරා.

1593. කතමෙ ධම්මා සජ්ජිතිකා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො සොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා, අකුසලතො චත්තාරො, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො පඤ්ච, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචරදුක්ඛකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරදුක්ඛකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පන්නං පීතිං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා සජ්ජිතිකා.

1594. කතමෙ ධම්මා අජ්ජිතිකා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො උපෙක්ඛාසහගතචිත්තුප්පාදා, අකුසලතො අට්ඨ, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො එකාදස, අකුසලස්ස විපාකතො සත්ත, කිරියතො ඡ, රූපාවචරදුක්ඛකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො ආරුප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරදුක්ඛකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච පීති ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අජ්ජිතිකා.

1595. කතමෙ ධම්මා පීතිසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො සොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා, අකුසලතො චත්තාරො, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො පඤ්ච, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචරදුක්ඛකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරදුක්ඛකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පන්නං පීතිං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා පීතිසහගතා.

1596. කතමෙ ධම්මා න පීතිසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො උපෙක්ඛාසහගතචිත්තුප්පාදා, අකුසලතො අට්ඨ, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො එකාදස, අකුසලස්ස විපාකතො සත්ත, කිරියතො ඡ, රූපාවචරදුක්ඛකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො ආරුප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරදුක්ඛකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, පීති ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න පීතිසහගතා.

1597. කතමෙ ධම්මා සුඛසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො සොමනස්සසහගතචිත්තුප්පාදා, අකුසලතො චත්තාරො, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො ඡ, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච

විපාකතො ච කිරියතො ච ලොකුත්තරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පන්නං සුඛං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා සුඛසහගතා.

1598. කතමෙ ධම්මා න සුඛසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො උපෙක්ඛාසහගතචිත්තුප්පාදා, අකුසලතො අට්ඨ, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො දස, අකුසලස්ස විපාකතො සත්ත, කිරියතො ඡ, රූපාවචරං චතුත්ථං ඝානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො ආරුප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච ලොකුත්තරං චතුත්ථං ඝානං කුසලතො ච විපාකතො ච, සුඛඤ්ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න සුඛසහගතා.

1599. කතමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො උපෙක්ඛාසහගතචිත්තුප්පාදා, අකුසලතො ඡ, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො දස, අකුසලස්ස විපාකතො ඡ, කිරියතො ඡ, රූපාවචරං චතුත්ථං ඝානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, චත්තාරො ආරුප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරං චතුත්ථං ඝානං කුසලතො ච විපාකතො ච, එත්ථුප්පන්නං උපෙක්ඛං යපෙත්වා – ඉමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා.

1600. කතමෙ ධම්මා න උපෙක්ඛාසහගතා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරො සොමනස්සහගතචිත්තුප්පාදා, අකුසලතො ඡ, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො ඡ, අකුසලස්ස විපාකතො එකො, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තරතිකචතුක්කජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච, උපෙක්ඛා ච, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා න උපෙක්ඛාසහගතා.

1601. කතමෙ ධම්මා කාමාවචරා? කාමාවචරකුසලං, අකුසලං, සබ්බො කාමාවචරස්ස විපාකො, කාමාවචරකිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා කාමාවචරා.

1602. කතමෙ ධම්මා න කාමාවචරා? රූපාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා න කාමාවචරා.

1603. කතමෙ ධම්මා රූපාවචරා? රූපාවචරචතුක්කපඤ්චකජ්ඣානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච – ඉමෙ ධම්මා රූපාවචරා.

1604. කතමෙ ධම්මා න රූපාවචරා? කාමාවචරා, අරූපාවචරා, අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා න රූපාවචරා.

1605. කතමෙ ධම්මා අරුපාවචරා? චත්තාරො ආරුප්පා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච – ඉමෙ ධම්මා අරුපාවචරා.

1606. කතමෙ ධම්මා න අරුපාවචරා? කාමාවචරා, රූපාවචරා, අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා න අරුපාවචරා.

1607. කතමෙ ධම්මා පරියාපන්නා? තීසු භූමීසු කුසලං, අකුසලං, තීසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා පරියාපන්නා.

1608. කතමෙ ධම්මා අපරියාපන්නා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අපරියාපන්නා.

1609. කතමෙ ධම්මා නිය්‍යානිකා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා නිය්‍යානිකා.

1610. කතමෙ ධම්මා අනිය්‍යානිකා? තීසු භූමීසු කුසලං, අකුසලං, චතුසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනිය්‍යානිකා.

1611. කතමෙ ධම්මා නියතා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුත්තචිත්තූප්පාදා, ද්වෙ දොමනස්සසහගතචිත්තූප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සියා නියතා සියා අනියතා. චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා – ඉමෙ ධම්මා නියතා.

1612. කතමෙ ධම්මා අනියතා? චත්තාරො දිට්ඨිගතචිත්තූප්පයුත්තලොභසහගතචිත්තූප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තූප්පාදො, උද්ධච්චසහගතො චිත්තූප්පාදො, තීසු භූමීසු කුසලං, චතුසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනියතා.

1613. කතමෙ ධම්මා සඋත්තරා? තීසු භූමීසු කුසලං, අකුසලං, තීසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, සබ්බඤ්ච රූපං – ඉමෙ ධම්මා සඋත්තරා.

1614. කතමෙ ධම්මා අනුත්තරා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අනුත්තරා.

1615. කතමෙ ධම්මා සරණා? ද්වාදස අකුසලචිත්තූප්පාදා – ඉමෙ ධම්මා සරණා.

1616. කතමෙ ධම්මා අරණා? චතුසු භූමීසු කුසලං, චතුසු භූමීසු විපාකො, තීසු භූමීසු කිරියාබ්‍යාකතං, රූපඤ්ච, නිබ්බානඤ්ච – ඉමෙ ධම්මා අරණා.

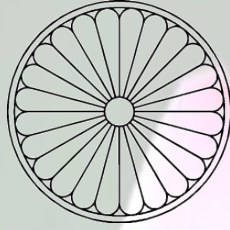
අභිධම්මපිටකෙ

ධම්මසංඝ්‍යාය

අට්ඨකථාකණ්ඩං

අත්ථුද්ධාරො නිව්ඨිතො.

ධම්මසංඝ්‍යායපකරණං නිව්ඨිතං.

සබ්බදාතං ධම්ම දාතං ජිනාති,
සබ්බරසං ධම්ම රසං ජිනාති;
සබ්බරතීං ධම්ම රතීං ජිනාති
තණ්හාක්ඛයො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති

(ධම්මපදය තණ්හා වග්ගො)

ධම්මාරාමො ධම්මරතො - ධම්මං ධුත්ථිච්ඡන්දයං;
ධම්මං ධුත්ථස්සරං නික්ඛු - සද්ධම්මා හ පරිනායති.

(ධම්මපදය නික්ඛු වග්ගො)

ධම්මො පතොසො සුගතාප්පසන්ථො,
තරණීච සංසාර මහණ්ණවස්ස;
බ්‍රහ්මාසුරාදීනි අමස්සනීයෙතා,
රසො රසානං පරමො තිලොක්ක.

මහාගඳො මච්චුපරා පහානො,
සබ්බිනිනාසාය විසෙසමන්තො;
සබ්බන්ති දානෙත ච කප්පරුක්ඛො,
චිත්තමණී අද්දසටොච ධම්මො.

ධම්මං විනා තන්ති ජිනාච මානා,
තමෙව තාණං සරණං පනිට්ඨා;
තස්මා හි තො කිච්චමඤ්ඤප්පනාය,
සුඤ්ඤාච ධාරෙච වරාච ධම්මෙ.

(භස්වාහිනී)

චිරං නිට්ඨතු ලොකස්මිං - සම්මා සම්බුද්ධ සාසානං!

ධර්ම උතය පිණිසයි.....